

Eesti riiklik arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks

ÜHTNE PROGRAMMDOKUMENT
2004–2006

PROGRAMMITÄIEND

Eesti riiklik arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks

ÜHTNE PROGRAMMDOKUMENT

2004–2006

PROGRAMMITÄIEND

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. STRATEEGIA PÕHIJONED	5
TUGEVUSED, NÕRKUSED, VÕIMALUSED JA OHUD	5
STRATEEGIA	6
KVANTITATIIVSED EESMÄRGID	13
2. PROJEKTIDE ÜLDISED VALIKUKRITEERIUMID	18
3. LÄBIVAD SEIRE- JA HINDAMISNÄITAJAD	19
4. PRIORITEEDID JA MEETMED	20
PRIORITEET 1: INIMRESSURSI ARENDAMINE.....	20
Meede 1.1: Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem (ESF)	21
Meede 1.2: Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks (ESF).....	25
Meede 1.3: Võrdsed võimalused tööturul (ESF)	28
Meede 1.4: Haldussuutlikkuse tõstmine (ESF).....	33
PRIORITEET 2: ETTEVÕTLUSE KONKURENTSIVÕIME	36
Meede 2.1: Ettevõtete arengu toetamine (ERDF)	36
Meede 2.2: Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine (ERDF)	40
Meede 2.3: Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine (ERDF).....	42
Meede 2.4: Turismi arendamine (ERDF)	46
PRIORITEET 3: PÕLLUMAJANDUS, KALANDUS JA MAAELU.....	49
Meede 3.1: Investeeringud põllumajandustootmisse (EAGGF)	50
Meede 3.2: Põllumajandussaaduste töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus (EAGGF).....	55
Meede 3.3: Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas (EAGGF)	58
Meede 3.4: Integreeritud maaparandus (EAGGF)	61
Meede 3.5: Külade taastamine ja arendamine (EAGGF).....	63
Meede 3.6: Kohaliku initsiatiivi arendamine – LEADER-tüüpi meede (EAGGF).....	65
Meede 3.7: Metsamajandus (EAGGF).....	68
Meede 3.8: Nõuande- ja teabeleviteenuste toetamine (EAGGF).....	71
Meede 3.9 Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimine (FIFG).....	73
Meede 3.10 Kalalaevastiku moderniseerimine ja uuendamine (FIFG)	75
Meede 3.11: Kalanduse käitlemisketi investeeringutoetuste meetmed (FIFG).....	77
Alameede 3.11.1: Kala ja vesiviljelussaaduste töötlemise investeeringutoetus (FIFG)	77
Alameede 3.11.2: Vesiviljeluse investeeringutoetus (FIFG).....	78
Alameede 3.11.3: Kalasadamate moderniseerimine (FIFG).....	80
Alameede 3.11.4: Sisevete kalanduse investeeringutoetus (FIFG).....	82
Meede 3.12: Muud kalandusega seotud meetmed (FIFG).....	83
Alameede 3.12.1: Kalanduse restruktureerimisega kaasnevad sotsiaalsed meetmed (FIFG).....	83
Alameede 3.12.2: Uute turgude leidmine (FIFG).....	84
PRIORITEET 4: INFRASTRUKTUUR JA KOHALIK ARENG	86
Meede 4.1: Transpordi infrastruktuuri arendamine (ERDF)	86

Meede 4.2: Keskkonna-infrastruktuuri arendamine (ERDF)	89
Meede 4.3: Kutse- ja kõrghariduse ning seda toetava infrastruktuuri nüüdisajastamine (ERDF)	93
Meede 4.4: Haiglavõrgu reorganiseerimine (ERDF)	95
Meede 4.5: Infoühiskonna arendamine (ERDF)	98
Meede 4.6. Kohalik sotsiaal-majanduslik areng (ERDF)	101
PRIORITEET 5: TEHNILINE ABI	106
Meede 5.1: Programmi juhtimine ja rakendamine (ERDF)	106
Meede 5.2: Informeerimine, avalikustamine ja arvutiseerimine (ERDF)	107
5. RAHASTAMISKAVA	109
6. ÜHISFINANTSEERIMISE KORRALDUS	112
7. MEETMETE VASTASTIKUSE KATTUMISE VÄLTIMINE	114
8. ELEKTROONILINE ANDMEVAHETUS KOMISJONIGA	115
9. KOMMUNIKATSIOONISTRATEEGIA JA TEGEVUSKAVA	116
STRATEEGIA	116
TEAVITUSTÖÖ TEGEVUSKAVA	118
Teavitamisvormid ja nende kasutamine	118
LISAD	119
Lisa 1. Sekkumisvaldkondade klassifikatsioon	119
Lisa 2. Meetmete eelhindamise tulemused	124
Lisa 3. Struktuurifondidest teavitamise tegevuskava 2004	127
Lisa 4. Meetmepetsiifilised vastavus- ja hindamiskriteeriumid	128

SISSEJUHATUS

Euroopa Liidu (EL) liikmena on Eestil võimalus osaleda ühenduse regionaalpoliitikas ning saada vastavat rahalist toetust ELi eelarvest. Abi kasutamise strateegiliseks kavandamiseks on Eesti esitanud Euroopa Komisjonile heakskiitmiseks tegevusplaani "Eesti riiklik arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks – ühtne programmdokument 2004–2006" (edaspidi – RAK). RAK on Eesti ja ELi ühise tegevuse aluseks Eesti sotsiaalse ja majandusliku arengu edendamisel.

Vastavalt nõukogu määruse (EÜ) nr 1260/1999, millega nähakse ette üldsätted struktuurifondide kohta 21. juunist 1999 (edaspidi – üldmäärus), artiklile 19(4) koostatakse iga ühtse programmdokumendi jaoks programmitäiend, mis sisaldab prioriteetide kirjeldusi ning üksikasju meetme tasandil.

Käesolev programmitäiend on koostatud vastavuses üldmääruse artikli 18(3) nõuetega ja see sisaldab:

- meetmete kirjeldusi, kus on esitatud mh seirenäitajad ja meetmete rakendusüksused;
- meetmete tasemel finantsplaani ning ühisfinantseerimise korralduse kirjeldust;
- informeerimise ja avalikustamise kava;
- komisjoni ja Eesti vahelist elektroonilise andmevahetuse kirjeldust (täpsustatakse vastavalt kokkulepete saavutamisele).

Meetmete eelhindamise, mille viis läbi Tallinna Tehnikaülikooli professor Vello Vensel, tulemused on esitatud programmitäiendi lisana.

Selgelt nähtava seose kindlustamiseks RAKiga on programmitäiendisse lülitatud RAKi strateegia. Meetmekirjelduste korduvuse vältimiseks on eraldi peatükkides esitatud projektide üldised valikukriteeriumid ja läbivad seirenäitajad. Lisaks on programmitäiendis kirjeldatud meetmete vahelise kattuvuse vältimise abinõud.

Meetmepetsiifilised vastavus- ja valikukriteeriumid on esitatud programmitäiendi lisas.

Meetmete sisu osas on nende eest vastutavad ministeeriumid nende endi äranägemisel konsulteerinud oma sotsiaal-majanduslike partneritega. Programmitäiend esitatakse teadmiseks Euroopa Komisjonile.

Rahandusministeerium kui RAKi korraldusasutus võib programmitäiendit üldmäärusega ettenähtud piirides kohandada RAKi rakendamise käigus. Dokumendi kinnitamine, omal algatusel kohandamine ja selle korraldusasutuse poolt kohandamise heakskiitmine on RAKi seirekomisjoni pädevuses. Programmitäiendi heakskiitmisest ning tehtud kohandustest teavitatakse Euroopa Komisjoni.

1. STRATEEGIA PÕHIJONED

TUGEVUSED, NÕRKUSED, VÕIMALUSED JA OHUD

Dokumendis "Eesti riiklik arengukava Euroopa Liidu struktuurifondide kasutuselevõtuks – ühtne programmdokument 2004–2006" (RAK) on Eesti strateegilised tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud kokku võetud tabelina (Tabel 1).

Tabel 1

Tugevused, nõrkused, võimalused ja ohud

Tugevused

- **Stabiilne makromajanduslik raamistik, liberaalne väliskaubandus- ja välisinvesteeringute poliitika¹**
- Tugev majanduslik ja kultuuriline integreeritus Läänemere riikidega
- Kõrge välisinvesteeringute osatähtsus majanduses kui eeldus tehnoloogia ja juhtimise taseme tõusuks
- **Kõrgharidusega tööjõu suur osatähtsus ja hariduse kõrge väärtustamine ühiskonnas kui eeldused tööjõu õppimisvõimeks**
- Puhas ja mitmekesine loodus, huvipakkuv ajaloo- ja kultuuripärand
- Kohalikud loodusvarad energeetika ja tööstuse toorainena: põlevkivi, mets, kalavarud
- Esmase restruktureerumise läbinud põllumajandus, kus valdav enamus tootmisest toimub tehnoloogiliselt elujõulistes üksustes
- Nüüdisaegne info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) infrastruktuur, kiirelt arenevad rakendused ja lai kasutajaskond
- Teedevõrgu ja sotsiaalse infrastruktuuri küllalt hea territoriaalne katvus

Nõrkused

- Madal ettevõtlusaktiivsus, mis on tingitud nii ettevõtluskogemuse lühiajalisusest, teadmiste- oskuste vähesusest ja väikeettevõtete probleemidest ligipääsul kapitalile; maapiirkondades ja suurtööstuslikul Ida-Virumaal on madal ettevõtlusmotivatsioon
- **Ettevõtete mitteküllaldane pikaajaline konkurentsivõime: toodangu madal lisandväärtus, kvaliteedistandardite vähene kasutamine, väikesed kulutused innovatsioonile, nõrk turundus**
- **Majanduse ümberstruktureerumise ja töökohade arvu vähenemise tagajärjel kujunenud raske olukord tööturul. Vakantside vähesus ja nende ruumiline hajutatus koos sobiva kaadri vähesusega mitmetes valdkondades. Vanuselised ja soolised barjäärid ligipääsul töökohtadele, tööjõu vähene paindlikkus. Kõrge pikaajaline tööpuudus ja heitumus**
- Tööjõu oskuste ja tööturu nõudmiste lahknevus, olulised puudused tööjõu kutsealases ettevalmistamises ja ümberõppe süsteemi väljakujunematus
- Vaesuse ja sellega seotud sotsiaalse tõrjutuse laialdane levik
- Maapiirkondade nõrk sotsiaal-majanduslik areng ning suur ebavõrdsus pealinna ja riigi ülejäänud piirkondade vahel
- Raskused väliturule pääsemise probleeme omava kalandussektori tööhõive kindlustamisega
- Puudulik keskkonna-infrastruktuur, suure keskkonnoormusega ja madala efektiivsusega energiamajandus, kohatine jääkreostus
- Puudused transpordivõrkude tehnilises tasemes, korrashoius ja läbilaskevõimes
- Amortiseerunud, ebadimensionaalsuse ja suure energiakulukuse tõttu ümberkohandamist nõudev sotsiaalne infrastruktuur, eelkõige üldhariduskoolid ning haiglavõrk
- Haldussuutlikkuse puudused poliitikate kujundamisel ja elluviimisel

¹Poolpaksu kirjaga on tabelis näidatud iga ruudu kõige olulisemad tegurid.

- **Paranev pääs turgudele: ELi turg põllumajandussaadustele liitumise tulemusena, Vene turg tänu kaubandustingimuste normaliseerumisele**
- Head eeldused ELi ja SRÜ majandusruumide integratsiooni teenindamiseks Eesti poolt
- Süvenev integratsioon Läänemere piirkonnas, osasaamine selle piirkonna majanduskasvust
- Eesti tihenev suhtlus ELi kaugemate piirkondadega
- **Uute tehnoloogiate (sh IKT) areng ja kasutuselevõtt. Liitumine Euroopa teadus- ja innovatsiooniruumiga kui eelnevat soodustav tegur**
- Täiendavad võimalused inimkapitali arendamiseks (ELi hariduskoostöö, rahvusvahelise ulatusega virtuaalõpe jm)
- Looduskeskkonnale ja kultuuripärandile tuginevate majandustegevuste nõudluse kasv (loodus- ja kultuuriturism, mahepõllumajandus, taastuvenergeetika jm)
- ELi põllumajandus- ja maaelu- ning kalanduspoliitika võimaluste avanemine Eestile
- Väga avatud, suhteliselt kitsa kaubanduspartnerite geograafiaga ja kõrge allhanke osatähtsusega majandusena tugev sõltuvus tsüklilistest kõikumistest peamiste majanduspartnerite majanduses
- **Kulueelise vähenemine rahvusvahelises konkurentsisis, mis halvendab mõnede traditsiooniliste tootmisalade ja allhanketootmise väljavaateid**
- Tugevnev konkurentsipurve võib mõnedes sektorites olla kodumaistele firmadele üle jõu käiv
- Kõrgeltkvalifitseeritud või muus mõttes defitsiitse tööjõu kaotamine Euroopa ühtse tööturu tingimustes
- Vajadus kohaneda väga lühikese aja jooksul ELi rangete sanitaar-, tehnoloogiliste, keskkonna- jt nõuetega võib osutada paljudele ettevõtetele üle jõu käivaks
- **Tax-free** kaubanduse kaotamine laevadel ja lennukitel võib vähendada sellega seotud pileti- ja hotellihindade kallinemise tõttu väliturismi, turismitulusid ning tööhõivet

STRATEEGIA

Nii Eesti majanduspoliitikal kui ka seda toetavatel ELi poliitikatel on Eesti suhtes ühine üldeesmärk:

Kiire, sotsiaalselt ja regionaalselt tasakaalustatud jätkusuutlik majanduslik areng.

Tabelis 1 esitatud tegurite suhtelise olulisuse analüüs (vt poolpaksus kirjas tegurid) võimaldab visandada strateegia üldise suunitluse.

Eesti olulisemateks tugevusteks on stabiilne makromajanduslik raamistik ja õppimisvõimeline, haritust hindav tööjõud. Peamised nõrkused on tööjõu ettevalmistuse ja paindlikkuse ebapiisav vastavus ettevõtete nõudlusele ning (osalt ka inimressursi kvaliteedist tulenev) ettevõtluse ebapiisav pikaajaline konkurentsivõime. Võimalustest on kesksel kohal turgude laienemine ning uued tehnoloogiad, keskne oht on aga kulupõhise konkurentsieelise vähenemine.

Sellest tuleneb, et *strateegia keskne suunitlus peab olema inimressursi õppimisvõime parema realiseerimise ja ettevõtete innovatiivsuse edendamise kaudu ära kasutada uute tehnoloogiate ja avarduvate turgudega seotud võimalused ning ennetada kulupõhise konkurentsieelise paratamatust kahanemisest tulenevaid kriise.*

Eesti majanduses vajavad arendamist neli prioriteetset valdkonda, mis kõik on suurel määral abikõlblikud ELi struktuurifondide jaoks. Põhijoontes neile valdkondadele vastavalt valitakse neli programmi prioriteeti:

- inimressursi arendamine;
- ettevõtluse konkurentsivõime;
- põllumajandus, kalandus ja maaelu;
- infrastruktuur ja kohalik areng.

Igal neist prioriteetidest on oma eesmärk, mis aitab kaasa programmi üldeesmärgi saavutamisele. Need on järgmised:

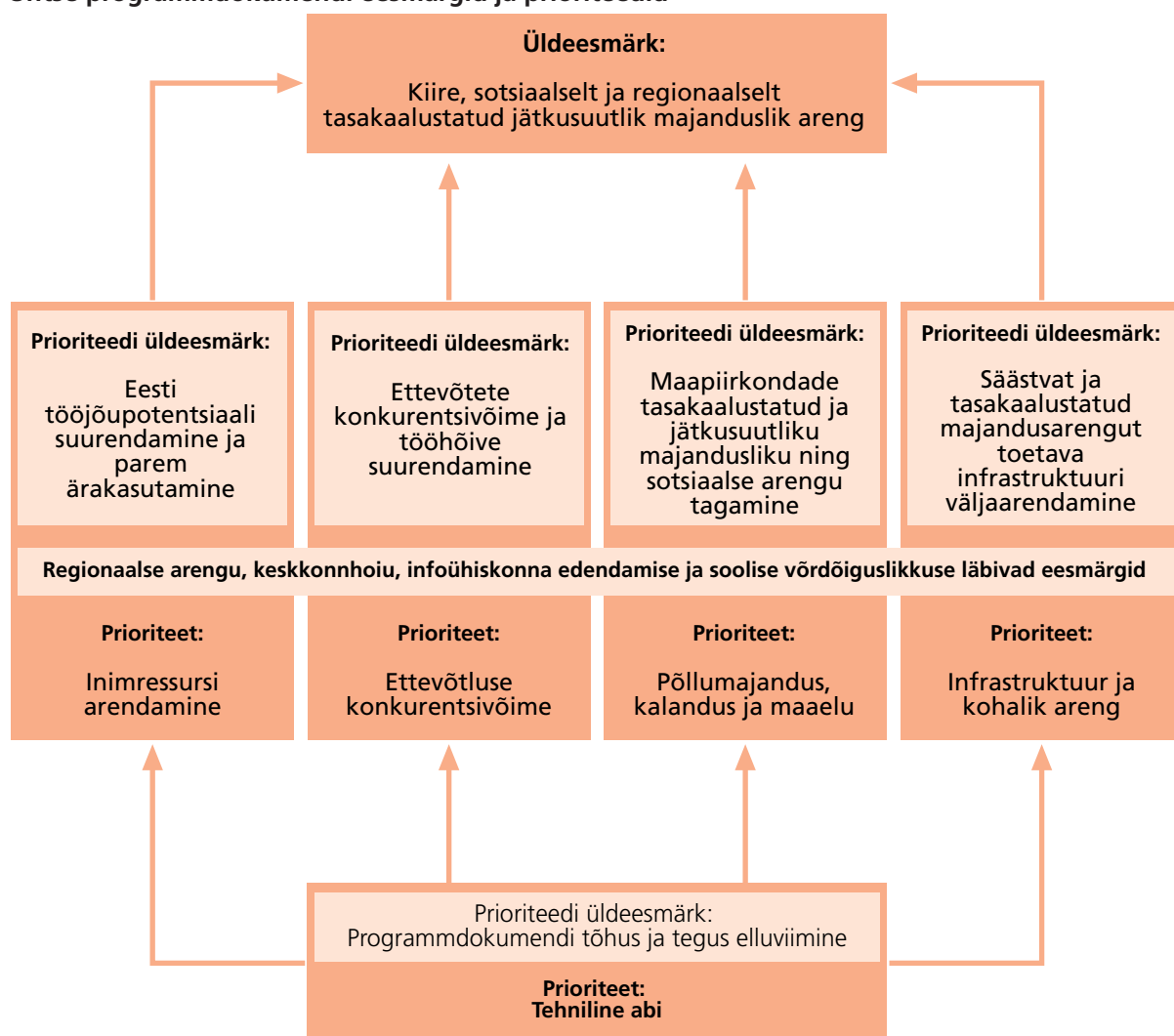
- Eesti tööjõupotentsiaali suurendamine ja parem ärakasutamine;
- ettevõtete konkurentsivõime ning tööhõive suurendamine;
- maapiirkondade tasakaalustatud ja jätkusuutliku majandusliku ning sotsiaalse arengu tagamine;
- säästvat ja tasakaalustatud majandusarengut toetava infrastruktuuri väljaarendamine.

Programmdokumendis toetab eelnevat nelja eesmärki tehnilise abi prioriteet, mille üldeesmärk on programmi tõhus ja tegus elluviimine.

Lisaks neile eesmärkidele, mida viiakse ellu eraldi prioriteetide abil, järgitakse RAKis veel läbivalt (horisontaalselt) keskkonna- ja regionaalarengu eesmärgi, aga samuti infoühiskonna edendamise ning soolise võrdõiguslikkuse kindlustamise eesmärgi. Programmdokumendi üldeesmärgi, prioriteetide eesmärkide ja prioriteetide omavahelised seosed on kujutatud joonisel 1.

Joonis 1

Ühtse programmdokumendi eesmärgid ja prioriteetid

Kõik eelnimetatud prioriteetid on suunatud sotsiaal-majandusliku olukorra analüüsis ilmnenuv võimaluste ära- kasutamisele ning ohtude vältimisele, tuginedes olemasolevatele tugevustele ja leevendades olemasolevaid nõrkusi.

Prioriteetide sisu kindlaksmääramisel on arvestatud lisaks eeltoodud üldisele analüüsile ka seda, et neid viiakse ellu ELi struktuurifondide kaasabil, millest igapähe jaoks on ELi vastavate määrustega kehtestatud abi suunamise ja ka- sutamise reeglid. Eesti valib lähenemisviisi, kus üldjuhul rahastatakse ühte prioriteeti ainult ühest struktuurifondist (*monofund approach*), erandiks on põllumajanduse, kalanduse ja maaelu arendamine, kus rahastamine on kavan- datud kahest fondist.

Järgnevalt kirjeldatakse strateegiat prioriteetide kaupa. Prioriteetide iseloomustus meetmete üldkirjelduste tasandil esitatakse 3. peatükis.

Strateegia elluviimisel peetakse tähtsaks partnerluspõhimõtet. Eriti oluline on kaasata ja tugevdada vabatahtliku sektori organisatsioone, arendades seeläbi inimeste algatusvõimet ja suurendades võimalusi ühiskondlikus elus osalemiseks.

Inimressursi arendamine

Inimarengut võib pidada sotsiaal-majandusliku arengu lõppeesmärgiks ning inimressursiga seotud nõrkusi ei ole enamasti võimalik mingite muulaadsete tugevustega (materiaalsed varad, raha) korvata. Inimressursiga seotud nõrkusi ei saa eirata või nendega tegelemist tulevikku edasi lükata. Euroopa tööhõivestrategie ja sellel põhinevad Eesti riiklikud tööhõive arengukavad on inimressursi arendamise strateegilisteks alusteks vastavalt Euroopa ja Eesti tasemel, aidates kaasa ELi Lissaboni Ülemkogul püstitatud eesmärkide saavutamisele.

Strateegia võtmesõnadeks on haridussüsteemi kohandamine, elukestev õpe, tõhusad tööturumeetmed ja tööjõu kohanemisvõime edendamine. Euroopa inimressursi-poliitika on laienemas, hõlmates tööturuküsimustele lisaks seni vähe käsitletud vaesuse ja tõrjutuse temaatikat ning seoses ELi laienemisega ka haldussuutlikkuse tõstmist liitjariikides.

Käesoleva arengukava raames jätkab Eesti inimressursi arendamise alal oma senise poliitika kõiki peamisi suundi, kuid vastavalt ressursside lisandumisele laiendatakse tegevusvälja ja alustatakse uusi meetmeid.

Inimressursi arendamisega käesoleva kava raames parandatakse eeldusi uute tehnoloogiate kiireks ja laialdaseks kasutuselevõtuks ning laienevate turu- ja väliskoostöövõimaluste kasutamiseks. Tööjõu paranev kvalifikatsioon loob eelduse kiiremaks nihkeks kõrgema lisandväärtusega tootmise suunas ja vähendab kulupõhiste tegevuste konkurentsivõime langusest tingitud ohte. Prioriteedi elluviimisel toetatakse eeskätt sellistele tugevustele nagu hariduse kõrge väärtustamine ning edusammud IKT kasutuselevõtus. Inimressursi arendamine aitab kaasa selliste nõrkuste vähendamisele nagu madal ettevõtlussagedus, ettevõtete mitteküllaldane pikaajaline konkurentsivõime, raske olukord tööturul, puudused tööjõu ettevalmistamisel ja ümberõppes ning vaesus ja sotsiaalne tõrjutus.

Inimressursi arendamise prioriteet hõlmab terve rea kitsamaid valdkondi: tööjõu ettevalmistamise haridussüsteemis, elukestva õppe, aktiivsed meetmed tööpuuduse ja sotsiaalse tõrjutuse vastu ja haldussuutlikkuse tõstmise. Prioriteedi elluviimiseks kasutatavate meetmete vastastikuseid seoseid ja nende meetmete vastavust strateegilistele alusdokumentidele käsitletakse üksikasjalikult "Tööhõive ja inimressursi arendamise viiteraamistikus" (kirjeldatud RAKis inimressursi arendamise prioriteedi juures). Allpool esitatakse vaid prioriteedi peamised strateegilised jooned.

Hariduse valdkonnas keskendutakse kutse- ja rakenduskõrghariduse sisu ja suunitluse paremale vastavusse viimisele tänapäeva tööturu nõuetega. Tähtsal kohal on struktuuride ja süsteemide arendamine, õpilaste/üliõpilaste õppe ning õpetajate/õppejõudude ettevalmistamise parandamine. Parandatakse täiendõppe võimalusi, et edendada tööjõu oskusi, kohanemisvõimet ja paindlikkust. Parandamiseks õppurite ettevalmistatust tööeluks ja vähendamaks noorte koolist väljalangevust võetakse kasutusele paindlikke õppevõimalusi ja väljalangemist ennetavaid meetmeid.

Oluline element elukestva õppe tagamisel on töötajate koolitus ettevõtetes. Käesoleval programmiperioodil stimuleeritakse ettevõtteid rohkem investeerima inimkapitali oma tootlikkuse tõstmiseks, arenduspotentsiaali suurendamiseks ja Eestis olemasoleva teadusbaasi paremaks rakendamiseks. Selle kõrval võimaldatakse koolitust neile, kes soovivad ise ettevõtlusega alustada. Edendatakse juhtide teadmiste ja oskuste mitmekülgset parandamist koolituse kaudu (sh juhtimine, turundus, innovatsioon, kvaliteedistandardid, keskkonnahoid).

Tööturupoliitika valdkonnas pannakse käesoleval programmiperioodil pöörõhk aktiivsete tööturumeetmete edasiarendamisele ja tõhustamisele. Kõige enam sotsiaalselt tõrjutute tööturule ligipääsu võimaldamiseks võetakse kasutusele uued vahendid, nagu rehabilitatsioon, ja uued tööhõive allikad. Tööturuteenuste kvaliteedi tagamiseks moderniseeritakse riiklikke tööturuasutusi ja koolitatakse nende töötajaskonda.

Seoses ELi laienemisega on inimressursi arendamise poliitikaga hõlmatud ka liitjariikide haldussuutlikkuse tõstmine. Käesolev prioriteet aitab haldussuutlikkuse parandamisele kaasa ametnike ja teenistujate koolituse kaudu, tõstmaks nende poliitikalikajundamise ja selle avaliku halduse kaudu elluviimise oskuste aset. Toetatakse ka organisatsioonide juhtimiselase võimekuse tõstmise projekte.

ESFi poolt kaasfinantseeritavates tegevustes Eestis peetakse silmas vajadust edendada kõigi jaoks võrdset ligipääsu tööturule. Erilist tähelepanu osutatakse neile rühmadele, kes on ükskõik mis põhjusel sotsiaalse tõrjutuse ohus. Kõiki tegevusi läbivalt järgitakse, rakendades vajalikke lisaabinõusid, eesmärki lõimida tööturuga riskirühmadesse kuuluvad inimesed – olgu need siis puuetega inimesed, etniliste vähemuste liikmed, eesti keele mittevaldajad, pikaajalised töötud, teatud vanuserühmadesse kuulujad vm. Meetmete rakendamisel võetakse arvesse kohalikke arendus- ja tööhõivealgatusi ning infoühiskonnaga seonduvaid uusi hõivevõimalusi. Infoühiskonna arengut edendatakse läbi kogu prioriteedi, võimaldades mitmesugust toetust IKT oskuste omandamisele.

Kõiki meetmeid ja tegevusi läbivalt taotletakse – järgides soolise võrdõiguslikkuse süvalaiendamise põhimõtet – meeste ja naiste võimaluste võrdsustamist.

Käesolevat prioriteeti kaasfinantseeritakse vaid ESFist. Lähtudes inimressursi arendamise prioriteedi erilisest olulisusest, suurendatakse selle raames ettenähtud tegevuste rahastamist (võrreldes liitumiseelse finantseerimisega Eesti riigieelarvest) teiste prioriteetidega võrreldes suhteliselt kõige enam – ligikaudu kolm korda. Kuna finantsabi absorbeerimisvõime saab kasvada vaid järk-järgult, siis on käesoleval programmiperioodil inimressursi arendamise prioriteedi osakaal finantskavas 20,5%.

RAKi elluviimisel peetakse silmas vajadust koordineerida omavahel inimressursi arendamise ja teiste prioriteetide raames elluviidavaid tegevusi. Inimressursi arendamise prioriteet toetab kõigi teiste prioriteetide elluviimist nii tööjõu üldise kvaliteedi tõstmisega kui spetsiaalsete koolitustega seoses muude prioriteetide raames elluviidavate projektidega. Samas aga tehakse peamised inimressursi arendamiseks tarvilikud kapitaalinvesteeringud, näiteks kutseharidusasutuste, elukestva õppe, teadus- ja arendustegevuse edendamiseks, teiste prioriteetide raames.

Ettevõtluse konkurentsivõime

Ettevõtluse arendamise prioriteedi raames taotletakse eeskätt uute tekkivate turuvõimaluste ärakasutamist, maailmas loodavate uute tehnoloogiate abil tootmise moderniseerimist ning looduskeskkonna ja kultuuripärandi kui äriühimuse paremat kasutamist. Ühtaegu soovitakse vähendada ohte, mis tulenevad Eesti välismajandussidemete kitsast geograafiast, liigsele odavale allhankele orienteerumisest ja kasvavast konkurentsivõimest. Toetudes olemasolevale kõrgharitud tööjõule kui tugevusele, püütakse tõsta ettevõtete üldiselt nõrka pikaajalist konkurentsivõimet. Eeskätt tööhõive suurendamiseks ja regionaalarengu edendamiseks soodustatakse väike- ja keskmiste ettevõtete loomist ning arengut.

Käesoleval programmiperioodil keskendatakse selle prioriteedi all jõupingutused teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamisele. Nimetatud valdkonnas suunatakse abi tugisüsteemide edasiarendamisele, teaduse ja ettevõtluse koostöövormide kujundamisele ning teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni (TA&I) infrastruktuuride väljaehitamisele. Selle kõrval on ette nähtud rakendusuuringute, toote- ja tehnoloogiaarenduse kiire laiendamise toetamine. Toodete ja teenuste konkurentsivõime tõstmiseks on ette nähtud toetada kvaliteediedendust.

Teine käesoleva prioriteedi valdkond on ettevõtluse arendamine, kus tähelepanu on koondatud väike- ja keskmistele ettevõtetele. Nende asutamise ja kasvu soodustamiseks kasutatakse tervet rida instrumente, millest enamik on juba kasutuses, näiteks nõustamine, kapitalile ligipääsu hõlbustamine ja infrastruktuuride rajamise toetused. Käesoleval programmiperioodil suureneb kõigi nende tegevuste maht. Ettevõtluse konkurentsivõime prioriteedi raames rakendatavad meetmed on peamiseks vahendiks riikliku tööhõive tegevuskava elluviimiseks.

Ettevõtluse arendamise raames pööratakse eraldi tähelepanu turismile. Selles valdkonnas koondatakse põhitähelepanu nimetatud sektori rahvusvahelise konkurentsivõime tugevdamisele, milleks tõstetakse teadlikkust Eestist kui turismi sihtriigist ja toetatakse suuremastaabiliste riiklike turismi-infrastruktuuride väljakujundamist. Lisaks antakse toetust ettevõtetele, kes arendavad välja turismitooteid ja -infrastruktuure, mis suurendavad märgatavalt turismivooge ja meelitavad turiste ka pealinnast kaugemale. On kavas koordineerida turismialast tegevust naabermaadega. Eelnimetatud tegevussuundi täiendavaid kohalike omavalitsusüksuste algatusi turismivaldkonnas toetatakse infrastruktuuri ja kohaliku arengu prioriteedi raames, millest tuleb käesolevas peatükis juttu edaspidi.

Käsitleva prioriteedi elluviimisel on horisontaalsetest eesmärkidest olulised eeskätt keskkonnakaitse ja regionaalse arengu eesmärgid. Prioriteet aitab kaasa ka infoühiskonna edendamisele, seda eeskätt teadus- ja arendustegevuse valdkonnas.

Ettevõtluse konkurentsivõime prioriteeti viiakse ellu koordinatsioonis teiste prioriteetidega. Tihedaim koostöö on vajalik inimressursi arendamise prioriteediga, mille kaudu tagatakse nii tööjõu ettevalmistus ettevõtetele, ettevõtjate

koolitus, ettevõtete personali täiendõpe kui ka töötute ümberõpe. Paljudel juhtudel on eeldatavasti vaja paralleelseid projekte kahe prioriteedi raames. Oluline on ka koostöö infrastruktuuri ja kohaliku arengu prioriteediga, sest ettevõtluse füüsilised tingimused, hariduse infrastruktuur, ettevõtluse jaoks olulised suhtevõrgustikud jne sõltuvad tegevusest selle prioriteedi raames.

Käesolevat prioriteeti kaasfinantseeritakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF). Lähtuvalt ettevõtluse konkurentsivõime olulisest tähtsusest Eesti edu tagamisel suurendatakse selle prioriteedi raames ettenähtud tegevuste rahastamist (võrreldes liitumiseelse finantseerimisega Eesti riigieelarvest) teiste prioriteetidega võrreldes ligikaudu kaks korda. Prioriteedi osatähtsuseks kogu kava rahastamises määratakse 19,7%.

Põllumajandus, kalandus ja maaelu

Selle prioriteedi raames kasutab Eesti ära Ühenduse ühtse põllumajandus- ja maaelupoliitika ning kalanduspoliitika pakutavaid võimalusi ning taotleb võimalikult suurt osalust ELi põllumajandussaaduste ja kalasaaduste turul. Maaelu hüvanguks soovitakse ära kasutada ka puhta looduse ja kultuuripärandiga väärtustamisega seotud võimalusi. Peamised tugevused, millele toetatakse, on küllalt suurtesse, tehnoloogilises plaanis potentsiaalselt konkurentsivõimelistesse tootmisüksustesse koondunud põllumajandustootmine, piisavalt suur metsa- ja kalaressurs, puhas looduskeskkond ja maapiirkondade kultuuripärand. Põllumajanduse, kalanduse ja maaelu prioriteedi elluviimine on oluline komponent võitluses tööpuuduse ja regionaalse ebavõrdsusega.

Maapiirkondade arengu suunamisel kasutatakse erinevaid vahendeid: turukorraldusmeetmed, kaasnevad maaelu arengu meetmed (vastavalt maaelu arengukavale) ning struktuursed meetmed (vastavalt käesolevale programm-dokumendile).

Keskseks eesmärgiks on kindlustada maapiirkonna jätkusuutlik areng. Selleks aidatakse kaasa säiliva traditsioonilise põllumajandustootmise konkurentsivõime kindlustamisele ELi tingimustes ning piisava tulutaseme saavutamisele. Soodustatakse põllumajandustootjatele ja teistele maaettevõtjatele täiendavate elatusvõimaluste loomist maal nii põllumajanduse raames (aiandus, mesindus, mahetootmine, keskkonnahooldus, metsandus) kui selle kõrval (alternatiivne ettevõtlus). Kalanduses soodustatakse liigsete püügivõimsuste kärpimist, mis tagab järelejäävatele püüd-jatele parema majandusliku toimetuleku. Aidatakse kaasa kalandussektori konkurentsivõimelisuse kindlustamisele ELi tingimustes.

Käesoleva arengukava põllumajanduse, kalanduse ja maaelu prioriteedi strateegia käesoleval programmiperioodil tugineb SAPARDi programmi raames käivitatud struktuuridele ja süsteemidele.

Kesksel kohal on kogu toiduainete tootmise ahela – põllumajandustootjast kuni töötlejani – konkurentsivõime suurendamine vastavate investeeringute toetamise kaudu. Käesoleval programmiperioodil toetatakse eeskätt neid investeeringuprojekte, mis tagavad ELi hügieeni-, keskkonnakaitse- ja loomade heaolu standardite saavutamise. Traditsioonilise põllumajanduse nüüdisajastamise kõrval aidatakse kaasa põllumajandustootmise mitmekesistamisele, toodete kvaliteedi tõstmisele, keskkonnaseisundi parandamisele, säästva metsanduse väljakujundamisele, külade taastamisele ja arendamisele ning uute mittepõllumajanduslike ettevõtete ja töökohtade loomisele maal. Mittepõllumajandusliku ettevõtluse kaudu võetakse kasutusele kohaliku looduskeskkonna ja kultuuripärandi potentsiaal. Põllumajandusele alternatiivse majandustegevuse arendamisel on esmatähtsaks kriteeriumiks töökohtade loomine, et pakkuda tööhõivevõimalusi põllumajandusest vabanenud või veel vabanevale tööjõule, ning kohalikele ressurssidele toetumine – maaturism, käsitöö jm. Lisaks otseselt tootmisse investeerimisele toetatakse põllumajanduse ja metsanduse nüüdisajastamist amortiseerunud maaparandussüsteemide korrastamisega. Käesoleva prioriteedi raames arendatakse välja spetsialiseeritud teabelevi ja nõustamise süsteem põllumajandustootjate ning teiste maaettevõtjate kutsealaste oskuste ja teadmiste täiendamiseks.

Küla elukeskkonna atraktiivsemaks muutmiseks ning kogukonna omaalgatuse ja elujõu kasvule kaasaaitamiseks toetatakse käesoleva prioriteedi raames avalikuks kasutamiseks mõeldud ehitiste korrastamist või ehitamist, aga samuti partnerlusel põhinevate kohalike piloot-arengustrateegiade loomist ja elluviimist.

ELi ühine kalanduspoliitika reguleerib veekogude bioloogiliste ressursside kaitset, juhtimist ning säästvat kasutamist, vesiviljelust ning kalandus- ja vesiviljelussaaduste töötlemist ja turustamist, kui need tegevused leiavad aset ELi liikmesriikide territooriumil, nende vetes või nende kalalaevadel. Ühtse kalanduspoliitika eesmärk on kalanduse jätkusuutliku arengu tagamine, kindlustades sealjuures keskkonnakaitsete, majanduslike ja sotsiaalsete aspektide tasakaalu. Kalandusmeetmete tähelepanu keskpunktis on laevastiku püügivõimsuste vastavusse viimine kalares-

sursiga ning kala käitlusahela kõigi lülide (laevad, sadamad, tööstused) vastavusse viimine toiduohutus-, töökaitse- ja keskkonnakaitse nõuetega. Toetatakse ka kala- ja vähikasvanduste rajamist, et kompenseerida püügi võimsuse vähendamist ning mitmekesistada maaelu majanduslikku baasi. Turgudele pääsemise parandamiseks toetatakse kalasaaduste turundust. Kalandussektori restruktureerimise negatiivsete mõjude leevendamiseks kalurite jaoks rakendatakse kaasnevaid sotsiaalseid meetmeid.

RAKi raames rakendatavad kalandusmeetmed on vastavuses ELi ühise kalanduspoliitika eesmärkidega. Täpsemalt järgivad need abinõud Nõukogu määrustega (EÜ) nr 1263/1999 ja 2792/1999 (viimati muudetud Nõukogu 20. detsembri 2002. a määrusega (EÜ) nr 2369/2002) kehtestatud nõudeid ja eeskirju. Neid nõudeid peab järgima ka siis, kui erandjuhul peaks mõnda kalandusvaldkonnas ettevõtetavat sekkumist rahastatama mõnest muust fondist kui Kalanduse Arendusrahastu (FIFG). Veekogude bioloogiliste ressursside kaitse, vesiviljeluse, kala- ja vesiviljelussaaduste töötlemise ja turustamise ning sisevete kalanduse suhtes ettevõtetavad sekkumised peavad andma jätkusuutlikke majanduslikke tulemusi. Taotletavad muutused peavad olema tehniliselt ja majanduslikult piisavalt elujõulised, eriti tuleb vältida liigsete tootmisvõimsuste tekitamise riski.

Põllumajanduse, kalanduse ja maaelu prioriteedi elluviimisel on horisontaalteemade hulgas tähtis keskkonnakaitse nõuete integreerimine meetmetesse. Infoühiskonnale aitab prioriteet kaasa kavandatud avalike internetipunktide loomisega küladel. Naistele ja meestele võrdsete võimaluste tagamise printsiipi järgitakse põllumajandusele alternatiivse ettevõtluse toetamisel.

Põllumajanduse ja maaelu prioriteedi elluviimisel on tähtis koordineeritus ja kattumiste vältimine nii ettevõtluse konkurentsivõime kui infrastruktuuri ja kohaliku arengu prioriteediga. Viimane on tähtis, sest elu- ja ettevõtluskeskonda kujundavad nii linnas kui ka maal suurel määral kohaliku omavalitsuse poolt kindlustatavad infrastruktuurid. Ettevõtluse konkurentsivõime prioriteet omakorda edendab uute ettevõtete loomist üldiselt, kui käesolev prioriteet keskendub põllumajandustootjatele mittepõllumajanduslike alternatiivide pakkumisele ja teenuste mitmekesistamisele maal. Kattuvuste vältimist kõigi kolme prioriteedi vahel käsitletakse RAKis eespool meetmetasemel.

Prioriteedi elluviimist kaastahastatakse kahest struktuurifondist – Euroopa Põllumajanduse Arendus- ja Tagatisfondi (EAGGF) arendusseksioonist ning FIFGist. Käesoleva prioriteedi osakaal programmi rahastamisel on 18,7%.

Infrastruktuur ja kohalik areng

Võrreldes eelnevatega on see prioriteet toetava iseloomuga. Infrastruktuuri valdkonnas on Eesti tugevusteks hea katvusega teede ja sotsiaalse infrastruktuuri võrk ning suhteliselt hästi arenenud telekommunikatsioonivõrgud ning mittemateriaalse infrastruktuurina üldkasutatavad IKT teenused. Üldiseks nõrkuseks on aga mitmete avalike infrastruktuuriliikide pikaajalisest alarahastamisest tulenev paljude ehitiste ja rajatiste halb tehniline seisund, kohatine mittevastavus nüüdisaegsetele tehnilistele ohutusnõuetele, keskkonnakaitse nõuetele või ka muutunud sotsiaalsetele ja majanduslikele vajadustele. Infrastruktuursete nõrkuste hulka on siin loetud ka looduskeskkonna jääkreostus.

Pidades silmas käesoleva programmdokumendi üldeesmärki – tagada kiire, sotsiaalselt ja regionaalselt tasakaalustatud majandusareng –, peab käesoleva prioriteedi raames arendatavateks valima need infrastruktuuri osad, mille mõju sotsiaal-majandusliku arengu tagamiseks on esmaoluline ja/või mille olukorra parandamist ei saa edasi lükata. Seal, kus asjakohane, eelistatakse piirkondlikke kasvukeskusi, vastavalt siseriikliku regionaalpoliitikat ja ruumilist planeerimist reguleerivatele õigusaktidele. Ruumiline fokuseerimine on eriti tähtis haridusasutuste võrgu, haiglavõrgu ja transpordivõrkude arendamisel. Füüsilised infrastruktuurid mõjutavad märkimisväärselt regionaalarengut, seetõttu peetakse nende arendamisel silmas piirkondliku tasakaalustamise vajadusi.

Eraomanduses infrastruktuuride arendamist üldjuhul ei toetata. Üldjuhul ei kavandata toetada ka kommertsalustel tegutsevate telefoni- ja andmesidevõrkude ning elektriülekandevõrkude arendamist.

Infrastruktuuri ja kohaliku arengu prioriteedi elluviimist kaastahastatakse ERDFi poolt. Kahe keske ja väga suure investeeringuvajadusega infrastruktuurivaldkonna – transpordi ja keskkonna-infrastruktuuri – arendamisel on Eestile avatud lisaks ERDFi abile, mida programmeeritakse käesoleva programmdokumendiga, ka Ühtekuuluvusfondi mahukas abi. Eestis moodustab Ühtekuuluvusfondi toetus peaaegu 50% kogu ELi struktuuriabist, mistõttu läheb transpordi- ja keskkonnasektorile kummalegi ligikaudu ¼ kogu ELi struktuuriabist. Sellepärast on RAKi raames elluviidavatel keskkonna- ja transpordiprojektidel Ühtekuuluvusfondi tegevusi täiendav iseloom. Koordinaatsiooni tagamiseks esitatakse järgnev ühtne struktuuriabi kasutamise strateegia transpordi- ja keskkonnasektoris.

Ühtekuuluvusfondi strateegiline raamistik on Eestis välja töötatud RAKiga paralleelselt. Sellest tulenevad põhilised seisukohad on järgmised:

Transpordi valdkonnas võib Ühtekuuluvusfond anda abi Ühenduse ühishuvidel vastavatele infrastruktuuriprojektidele, mis on kindlaks määratud juhitud Euroopa Parlamendi ja Nõukogu 23. juuli 1996. a otsusega nr 1692/96/EÜ vastuvõetud suunistest (*guidelines*) trans-Euroopa transpordivõrgustiku arendamiseks ning uuendatud suunistest, mis võeti vastu oktoobris 2001. a. Ühtekuuluvusfond kindlustab trans-Euroopa transpordivõrgustiku, sh mere-magistraalide (*Motorways at Sea*) ja Rail Baltica väljaarendamise ning ERDF kindlustab ühendused selle võrgustiku erinevate osade vahel seal, kus seda on vaja. Ühtekuuluvusfondi ja ERDFi abi peab olema täielikult koordineeritud. ERDFist kaasrahastatavad projektid peavad taotlema transpordikulude, -ummikute ja sõiduaegade vähendamist ning parandama võrkude läbilaskevõimet, toimimist ja teenuste kvaliteeti, sh liiklusohutust.

Lähtudes riiklikest transpordi arengukavadest, on Eesti eelkirjeldatud üldiste põhimõtete raames koostanud perspektiivis aastani 2010 trans-Euroopa transpordivõrgustikku arvatavate teede ja terminalide ajakohastamisele suunatud Ühtekuuluvusfondi projektide järjekorra. Põhiline rõhk on pandud trans-Euroopa võrgustiku raames väljavalitud maantee- ja raudteelõikude moderniseerimisele ning sadamate ja lennujaamade infrastruktuuride arendamisele. Nendel transpordikoridoridel ja infrastruktuurisõlmedel on nii kauba- kui ka reisijateveol suur tähtsus.

ERDF paneb rõhu trans-Euroopa transpordivõrgustiku osade vahelistele ja sellele ligipääsu kindlustavatele ühendusteedele seal, kus on vajadus nende täiendava väljaehitamise või moderniseerimise järele. ERDFist kaasfinantseeritavad projektid peavad: olema suunatud ühenduste kitsaskohtade kõrvaldamisele; parandama regioonisest ja kohaliku kättesaadavust; ajakohastama ühendusvõimalusi; vähendada transpordikuluseid, ummikuid ja ajakulu ning parandama võrkude läbilaskevõimet, toimimist ja teenuse kvaliteeti, sh tõstma ohutust ning vähendada negatiivset keskkonnamõju. Aastatel 2004–2006 kasutab Eesti ERDFi toetust riigile kuuluvate maanteed, väikesadamate, regionaalsete lennujaamade ja raudteeosade moderniseerimiseks.

Keskkonnasektoris koondab Eesti jõupingutused abinõudele, mis võimaldavad läheneda keskkonnadirektiivide nõuete täitmisele ja nõuavad enim kulutusi. Need direktiivid on:

- asulareovee direktiiv;
- joogivee direktiiv;
- suurte põletusseadmete direktiiv;
- välisõhu eralduvate heitkoguste piirväärtuste direktiivid;
- välisõhu kvaliteedi direktiivid;
- jäätmedirektiiv ja teised tahkete jäätmete käitlemist käsitlevad direktiivid;
- linnudirektiiv;
- loodusdirektiiv.

Nende direktiivide nõuete täielikuks täitmiseks kehtestatakse Eestile liitumislepinguga mitmed ülemineku perioodid, mis ulatuvad kõige enam 2015. aastani.

Ühtekuuluvusfondi projektide valikul on aluseks Eesti keskkonnastrateegia ning keskkonnategevuskava. Ajavahemikul 2000–2006 on peatahelepanu pööratud joogi- ja heitvee, tahkete jäätmete käitlemise ja välisõhu kaitse probleemidele.

Eesti senine keskkonna- ja investeringupoliitika, riigi väiksus ja kohalike omavalitsusüksuste suur arv tingivad, et Eestis on vaja suurte keskkonnaprojektide kõrval ellu viia terve rida väiksemaid, mis ei rahulda üksikuna võetuna Ühtekuuluvusfondi projektidele kehtivat alamsuurst. Väikeste projektide vajaduse eiramine ei võimaldaks saavutada püstitatud keskkonnaeesmärke. Seepärast kasutatakse Eestis Ühtekuuluvusfondi projektide nõutava minimaalsuure kindlustamiseks väiksemate projektide grupeerimist (paketeerimist). Projektid grupeeritakse siis, kui:

- see on tehniliselt ja majanduslikult võimalik – nagu ühe ja sama asula joogiveevarustus- ja kanalisatsioonisüsteemide puhul;
- see on vajalik keskkonnakvaliteedi eesmärkide saavutamiseks – näiteks reoveepuhastusprojektid ühe ja sama jõe vesikonnas;
- süsteemi toimimiseks on vaja lõpule viia rida üksteisega seotud tegevusi – näiteks vana prügila sulgemine, uue rajamine ning jäätmete kogumise ja transpordisüsteemide väljakujundamine.

Jäätmekäitlussektoris võidakse väiksemate projektide paketeerimise suurte raskuste korral kasutada ERDFi toetusi.

Nii Ühtekuuluvusfondi kui ERDFi abi kasutamine on koordineeritud kooskõlas olemasolevate või koostatavate kitsamate keskkonnasektori valdkondade (veemajandus, jäätmekäitus, looduskaitse jt) riiklike kavadega.

Strateegiatasemel koordineerimise kõrval tagatakse Ühtekuuluvusfondi ja ERDFi vastastikku kooskõlastatud rakendamine projektijärjekordade kaudu. Seda soodustab ühe ja sama korraldusasutuse (Rahandusministeerium on korraldusasutus nii Ühtekuuluvusfondile kui ka käesolevale programmdokumendile), samade rakendusasutuste ja rakendusüksuste kasutamine mõlema fondi abi juhtimisel.

Transpordi- ja keskkonna-infrastruktuurid moodustavad vaid osa infrastruktuuri ja kohaliku arengu prioriteedi sihtvaldkonnast. Teiste infrastruktuuride arendamise strateegilistest suundadest esitatakse ülevaade allpool.

Rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise tööjõu ettevalmistamiseks ja nüüdisaegse õppekeskkonna kindlustamiseks on kavandatud investeeringud kutsehariduse ja rakenduskõrghariduse infrastruktuuri. Käesoleval programmiperioodil pannakse seejuures põhirõhk regionaalsete kutseõppekeskuste väljaarendamisele.

Maksukoormust tõstmata ei piisa riigieelarve vahenditest haiglavõrgu moderniseerimiseks, mis on majanduslikult ebaefektiivne ega vasta nüüdisaja nõuetele. Samas ei saa selle infrastruktuuri nüüdisajastamist edasi lükata. Seetõttu on kavandatud haiglavõrgu moderniseerimist alustada struktuurifondide toel. Käesoleval programmi-perioodil valitakse välja ja moderniseeritakse täielikult 3-5 haiglat nende hulgast, mis kuuluvad arendamisele vastavalt haiglavõrgu arengukavale.

Infoühiskonna suunas liikumine on Eesti jaoks oluline prioriteet. Infoühiskonna strateegia põhineb e-Euroopa tegevuskaval ja Eesti infopoliitika põhisuundadel 2002–2006. Käesoleval programmiperioodil koondatakse tähelepanu avaliku sektori IKT lahenduste (eeskätt kodanikele suunatud info ja teenuste) edasiarendamisele ning elanikele interneti kättesaadavuse parandamisele. Täiendavaid infoühiskonna loomisega seotud tegevusi toetatakse koordineeritult mitme RAKi meetme raames.

Üleriigiliste infrastruktuuride arendamine ei ole üksi piisav. Käesoleva prioriteedi raames on vaja luua lisaks paindlikud võimalused kohaliku tähtsusega infrastruktuursete "pudelikaelte" likvideerimiseks, sest viimaste olemasolu võib nurjata paljudes kohtades ettevõtluse või inimressursi arendamiseks riigi tasandil tehtavad jõupingutused. Kaasamaks valdu ja linnu tõhusalt käesoleva programmi elluviimisse ja kohaliku tasandi arenguvõimaluste maksimaalseks ärakasutamiseks on kavandatud kohaliku sotsiaal-majandusliku arengu meede. Kohaliku arengu kitsaskohad on paikkonniti paratamatult erinevad. Seetõttu likvideeritakse need koordineeritult RAKi teiste meetmetega. Tagamaks ressurside tõhusaimat kasutamist ja vältimaks vahendite pihustamist koondatakse toetus kõige tähtsamatele kitsaskohtadele, mille kõrvaldamisel on vastavalt kohalikele arengukavadele ja muudele sotsiaal-majanduslikele kriteeriumidele (viimased esitatakse meetme kirjelduse juures) laiem regionaalne mõju.

Infrastruktuuri ja kohaliku arengu prioriteedi elluviimisel on horisontaalteemadest olulisel kohal keskkonnakaitse eesmärkide järgimine.

Käesolevat prioriteeti ellu viies arvestatakse tegevuste kooskõlastamise vajadust nii prioriteedi sees kui teiste prioriteetidega. Tegevustega infrastruktuuri prioriteedi raames kindlustatakse lõppkokkuvõttes keskkond selle sõna kõige laiemas mõttes nii inimressursi arendamiseks, ettevõtluseks, maaelu edendamiseks kui inimeste igapäevaseks eluks. Prioriteedi elluviimine saab olema koordineeritud asjakohaste tegevustega inimressursi, põllumajanduse ja maaelu, turismi jne arendamisega ning kõik võimalikud meetmete kattuvused (eriti kohaliku sotsiaal-majandusliku arengu meetme osas) välditakse meetme tasandil.

Tulenevalt Eesti infrastruktuuride suhteliselt halvast olukorrast ja infrastruktuuriprojektide iseloomulikust rahamahukusest moodustab käesolev prioriteet 37,2% kogu programmi mahust.

KVANTITATIIVSED EESMÄRGID

RAKi oodatavat mõju konkretiseeritakse selle eesmärkidega seotud indikaatorite saavutustasemetega määramise kaudu. Saavutustasemed on ühtlasi programmi kvantitatiivseteks eesmärkideks. Nendest olulisemad on toodud allolevas tabelis 2 (vastab RAKi tabelile 55):

Tabel 2

Programmi ja selle prioriteetide eesmärkidele vastavad indikaatorid ja peamised saavutustasemed

Tabeli osa, kvalitatiivne eesmärk	Indikaator	Indi-kaatori tüüp	Mõõt-ühik	Prognoos või saavutustase 2006	Andmete allikas	Baastase	And-mete allikas
A. Programmi kontekst							
	SKP keskmine aastane kasvutempo 2004–2006	Kontekst	%	5,8	Eesti Statis-tikaamet	3,8 (1999–2001)	Eurostat
	SKP ühe elaniku kohta 2000. a hindades	Kontekst	euro	5 846	“	4 294 (2001)	Eurostat
	Teadus- ja arenduskulu-tused SKP-s	Kontekst	%	1,5 sh erasektor 0,45	“	0,68 sh erasektor 0,15	Eurostat
				64,3 mehed – 68,5 naised – 60,4		62 (2002) mehed – 66,5 naised – 57,9	
	Tööhõive määr (vanuses 15-64)	Kontekst	%	15-24 – 30,2 25-54 – 78,8 55-64 – 52,5	“	15-24 – 28,2 25-54 – 76,8 55-64 – 51,6	“
				7,8 mehed – 8,0 naised – 7,6		9,1 (2002) mehed – 9,8 naised – 8,4	
	Töötuse määr (vanuses 15-64)	Kontekst	%	15-24 – 16,5	“	15-24 – 17,7	“
				4,3 mehed – 4,9 naised – 3,6	“	4,8 (2002) mehed – 5,7 naised – 3,8	“
	Pikaajaline töötus	Kontekst	%		“		“
	Aktiivse tööturupoliitika kulutused SKP-s	Kontekst	%	0,15	“	0,09 (2002)	“

B. RAKi kui terviku saavutustasemed

Programmi üldeesmärk: kiire, sotsiaalselt ja regionaalselt tasakaalustatud jätkusuutlik majanduslik areng

SKP keskmise aastase kasvutempo suurene-mine 2004–2006 a RAKi elluviimise ja Ühtekuuluvusfondi abi mõjul	Mõju	% punkt	0,7	Rahandus-ministee-rium, arvuti simulatsioon			
SKP ühe elaniku kohta suurenemine 2004–2006 a RAKi elluviimise ja Ühtekuuluvusfondi abi mõjul	Mõju	%	2,0	“			
Töötuse määra alane-mine 2006. a RAKi elluviimise ja Ühteku-uluvusfondi abi mõjul	Mõju	% punkt	0,4	“			
Tööhõive kasv (neto) 2006. a RAKi elluvi-imise ja Ühtekuuluvus-fondi abi mõjul	Mõju	Arv	3 000	“			

C. Prioriteetide saavutustasemed

Prioriteedi 1 üldeesmärk: Eesti tööjõupotentsiaali suurendamine ja parem ärakasutamine

Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu	Mõju	Arv	2000	Järelhinda-mine, uuring			
ESFi aktiivsete tööturu-meetmetega hõlmatud töötute osakaal	Tulemus	%	35	Aastaaru-anded			

Tööleasumise määr pärast aktiivsetes tööturumeetmetes osalemist	Tulemus	%	65	"
Haridussüsteemis läbi viidud koolituskursustel osalenud (meede 1.1)	Väljund	Arv	24 000 sh 55% naisi	"
Ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks korraldatud koolitustel osalenud (meede 1.2)	Väljund	Arv	12 000 sh 50% naisi	"
Aktiivsetes tööturu meetmetes osalenud töötud (meede 1.3)	Väljund	Arv	30 000 sh 50% naisi	"
Haldussuutlikkuse tõstmiseks korraldatud koolitustel osalenud (meede 1.4)	Väljund	Arv	3600 sh 53% naisi	"

Prioriteedi 2 üldeesmärk: Ettevõtete konkurentsivõime ning tööhõive suurendamine

Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu	Mõju	Arv	5 640 sh 50% naistele	Järelhindamine, uuring
Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	Mõju	Arv	400	"
Projekti lõpuks loodud uued töökohad (bruto)	Tulemus	Arv	6 000, (sh 800 kõrgtehnoloogilises tootmises /teeninduses) sh 50% naistele	Aastaaruanded
Projekti lõpuks säilitatud töökohad (bruto)	Tulemus	Arv	1 050 sh 50% naistele	"
Struktuurifondide toetusel loodud uued ettevõtted projekti lõpuks	Tulemus	Arv	500	"
Toetatud ettevõtted	Väljund	Arv	16 501	"
Turundus- ja investeeringutoetused turismiettevõtetele	Väljund	Arv	60	"

Prioriteedi 3 üldeesmärk: Maapiirkondade tasakaalustatud ja jätkusuutliku majandusliku ning sotsiaalse arengu tagamine

Loodud ja säilitatud töökohad (neto) 12 kuud pärast projekti lõppu	Mõju	Arv	1 170 sh 60% naistele	Järelhindamine, uuring
Struktuurifondide toetusel loodud ja 18 kuud hiljem tegutsevad uued ettevõtted	Mõju	Arv	50	"
Projekti lõpuks loodud uued töökohad (bruto)	Tulemus	Arv	245 sh 60% naistele	Aastaaruanded
Projekti lõpuks säilitatud töökohad (bruto)	Tulemus	Arv	1 220 sh 60% naistele	"
Eesti kalalaevastiku vähendamine	Tulemus	GT, kW	550/1050	"
Veise-, sea- ja lambakohtade arv, mille moderniseerimist toetati	Väljund	Arv	13 500	"

Toetatud mittepõllumajanduslikud majanduse mimekesistamise projektid	Väljund	Arv	180	"
Toetatud kalandusprojektid	Väljund	Arv	100	"

Prioriteedi 4 üldesmärk: Säätvat ja tasakaalustatud majandusarengut toetava infrastruktuuri väljaarendamine

Inimeste osakaal kõigi kasusaanute seas, kelle arvates toetatud füüsilise infrastruktuuri projektid on tõstnud nende kodukoha atraktiivsust ettevõtlus- ja elukeskkonnana	Mõju	%	65	Järelhindamine, uuring
Rahvusvahelise teekatte tasasuse indeksi IRI paranemine taastatud/moderniseeritud maanteelõikudel	Tulemus	%	67 ¹ (3-lt 1-le mm/m ²)	Aastaruanded
Õppurite (k.a eelkutsuja täiendõppes) arv, kes saavad kasu kutsehariduse õppetingimuste parandamisest projektile järgneval õppeaastal	Tulemus	Arv	9 000	"
Voodikäibe kasv moderniseeritud haiglates	Tulemus	(%)	40	"
Kohaliku infrastruktuuri investimisprojektidest kasu saanud elanike arv	Tulemus	Arv	280 000	"
Ehitatud/taastatud maanteelõikude pikkus	Väljund	km	130 ¹	"
Toetatud e-Valitsuse projektide arv	Väljund	Arv	10	"
Toetuse abiga moderniseeritud õpilaskohtade arv kutsehariduses	Väljund	Arv	5 000	"
Moderniseeritud haiglate arv	Väljund	Arv	3	"
Toetatud munitsipaalinfrastruktuuri investeringuprojektide arv	Väljund	Arv	280 sh 60 keskkonnaprojekti	"

D. Horisontaalprioriteetid

Säästev areng

Keskkonnasõbraliku mõjuga abi osatähtsus	Tulemus	%		Aastaruanded
Keskkonnasõbraliku mõjuga projektide arv	Väljund	Arv		"

Sooline võrdõiguslikkus

Soolise võrdõiguslikkuse suhtes positiivse mõjuga abi osatähtsus	Tulemus	%		"
Soolise võrdõiguslikkuse suhtes positiivse mõjuga projektide arv	Väljund	Arv		"

Infoühiskond

Infoühiskonda edendava abi osatähtsus	Tulemus	%			
Infoühiskonda edendavate projektide arv	Väljund	Arv			

Regionaalareng

Abi osatähtsus maakondade lõikes ²	Tulemus	%			
Projektide arv maakonniti ²	Väljund	Arv			

¹ RAKis ekslikult esitatud arv viiakse käesoleva saavutustasemega vastavusse pärast 1. maid 2004. a.

² Geograafiliselt määratletud projektide osas

Vastavalt maaelu arenguskavale rakendatakse järgnevaid meetmeid:

toetus ELi nõuetega kohanemiseks;

põllumajanduse keskkonnatoetus;

toetus ebasoodsamate piirkondade taludele;

toetus põllumaade metsastamisele;

toetus väiketalude (semi - subsistence farms) kohandamiseks

2. PROJEKTIDE ÜLDISED VALIKUKRITEERIUMID

Iga RAKi raames rahastatav projekt peab vastama kõigile allpool esitatud üldistele kriteeriumidele:

- projekt peab olema kooskõlas RAKi strateegiaga ning vastama selle meetme ja prioriteedi eesmärkidele, millest abi taotletakse;
- projekt peab olema sisult ja ajastuselt asjakohane – tuginema asjassepuutuvatele uuringutele, arengukavadele ja põhjendatud vajadustele;
- projektid peavad olema majanduslikult mõjusad;
- projektid peavad olema jätkusuutlikud ning looma püsiva või pikaajalise lisandväärtuse;
- taotlejad peavad olema võimelised projekti ellu viima.

Projekti taotlusvormidega tagatakse kogu projektide kriteeriumitele vastavuse hindamiseks vajaliku info kättesaadavus. Rakendusüksuse ülesanne on taotluste ja taotlejate vastavuse kontrollimine.

Projekte, mis vastavad üldistele valikukriteeriumitele, hinnatakse lisaks veel ka vastavalt meetmepetsiifilistele nõudmistele ja eelistuskriteeriumitele.

3. LÄBIVAD SEIRE- JA HINDAMISNÄITAJAD

Komisjoni määruse (EÜ) nr 438/2001 lisa 4 kohustab liikmesriike muuhulgas koguma ja edastama iga projekti kohta teavet selle rakendamise geograafilise asukoha, keskkonnamõju ning soolisele võrdõiguslikkusele avaldatava mõju kohta.

Komisjoni poolt välja antud töödokument nr 3: "Seire- ja hindamisnäitajad, suunav metodoloogia" soovib kõiki meetmeid läbivalt hinnata projektide tööhõivele avaldatavat mõju. Tulenevalt horisontaalse infoühiskonna arendamise poliitika kesksest tähtsusest on otstarbekas seirata ka projektide seostatust infoühiskonna kujunemisega.

Eeltoodust lähtudes kehtestatakse RAKi seireks ja hindamiseks järgmised läbivad näitajad:

1. Projekti rakendamise asukoht:
  - (a) linnas,
  - (b) maal,
  - (c) pole geograafiliselt määratletav;
2. Projekti mõju keskkonnaseisundile:
  - (a) suunatud otseselt keskkonnaseisundi parandamisele,
  - (b) keskkonnasõbralik,
  - (c) neutraalne;
3. Projekti mõju naiste ja meeste vahelise ebavõrdsuse vähendamisele üldiselt:
  - (a) suunatud otseselt soolise võrdõiguslikkuse edendamisele,
  - (b) vähendab soolist ebavõrdsust,
  - (c) ei mõjuta naiste ja meeste vahelist ebavõrdsust;
4. Projekti mõju naiste ja meeste vahelise ebavõrdsuse vähendamisele tööhõives:
  - (a) toetab meeste ja naiste võrdset integreerimist tööturule,
  - (b) toetab meeste ja naiste võrdset osalemist hariduses ja kutseõppes,
  - (c) projekt edendab naisettevõtlust,
  - (d) toetab töö- ja pereelu ühitamist,
  - (e) vahetu mõju meeste ja naiste vahelise ebavõrdsuse vähendamisele on raskesti määratav;
5. Projekti mõju infoühiskonna edendamisele:
  - (a) infoühiskonda edendav mõjuga,
  - (b) neutraalne;
6. Loodud töökohad projekti lõpuks (bruto): soolises lõikes
7. Säilitatud töökohad projekti lõpuks (bruto): soolises lõikes

Läbivaid näitajaid kasutatakse andmete kogumiseks kõigi meetmete puhul. Seda tagavad vastavad taotlus- ja aruandevormid. Üksikute meetmete kirjeldustes käesolevas programmitäendis on tagapool läbivatele näitajatele viidatud vaid siis, kui nendega on seotud konkreetsed saavutuseesmärgid – see puudutab eelkõige tööhõivenäitajaid.

4. PRIORITEEDID JA MEETMED

PRIORITEET 1: INIMRESSURSI ARENDAMINE

Inimressursi arendamise prioriteedi üldeesmärk on Eesti tööjõupotentsiaali suurendamine ja parem ärakasutamine. Inimressursi arendamise prioriteeti kaasfinantseeritakse Euroopa Sotsiaalfondist (ESF) ja viiakse ellu järgmise nelja meetme abil:

- Meede 1.1: Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem
- Meede 1.2: Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks
- Meede 1.3: Võrdsed võimalused tööturul
- Meede 1.4: Haldussuutlikkuse tõstmine

MEEDE 1.1: TÖÖJÕU PAINDLIKKUST, TOIMETULEKUT JA ELUKESTVAT ÕPET TAGAV NING KÕIGILE KÄTTESAADAV HARIDUSSÜSTEEM (ESF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldine eesmärk on inimressursi arendamine ja konkurentsivõime suurendamine tööturul haridus- ja koolitussüsteemi täiustamise, elukestvaks õppeks vajaliku keskkonna loomise ning koolituse pakkumise kaudu.

Meetme spetsiifilised eesmärgid on:

- õppe kvaliteedi tagamine
- võrdsete võimaluste loomine hariduse omandamiseks
- tingimuste loomine ja võimaluste pakkumine elukestvaks õppeks

2. Sisu

Kutseharidus

Kutsehariduse arendamisel on aluseks "Tegevuskava kutseharidussüsteemi arendamiseks Eestis aastatel 2001–2004". Õppekvaliteedi kindlustamiseks on kutsehariduses esimeseks prioriteediks õppeasutuste kindlustamine kvalifitseeritud õpetajatega läbi kaasaja nõuetele vastava pedagoogide taseme- ja täiendõppesüsteemi arendamise ja õppe korraldamise. Õpetajakoolituse kontseptuaalseks aluseks on "Õpetajakoolituse riiklik arengukava 2003–2010" (projekt). Pedagoogide ja koolijuhtide ettevalmistus, täiendõpe ja erialane stažeerimine rakendatakse õppeasutuste ja tööandjate koostöös.

Kutsekeskhariduse tasemel toimuva õppe kvaliteedi tõstmiseks toetatakse meetme raames õppekavaarendust ning ESF poolt kaasrahastatud väljaõppega seonduvate õppevahendite väljatöötamist ja uuendamist, mis toetab õppe vastavusse viimist tööturu ja kutsestandardite nõuetele. Töötatakse välja kutseharidusstandard, mis oleks aluseks välja töötatavatele riiklikele õppekavadele. Õppekavaarenduses ja õppetöö korraldamisel on oluline laiapõhjaline koostöö ettevõtetega.

Õppe kvaliteedi tagamiseks toetatakse kutseõppeasutuste kvaliteedi tagamise süsteemi väljatöötamist ja rakendamist, mis muudab õppeasutused omavahel võrreldavaks, tagab pideva seire võimaluse ja suurendab kutseõppeasutuste usaldusväarsust. ELi arengute kontekstis toetatakse kutsehariduse läbipaistvuse suurendamise meetmete (EUROPASS, diplomite lisad jne), samuti oskuste ja kutsequalifikatsioonide võrreldavuse ja tunnustamise süsteemide arendamist.

Praegu on gümnaasiumidesse ja kutseõppeasutustesse õppima asujate suhe 70% : 30%, mis ei vasta õppurite tegelikele võimetele ja tööturu vajadustele. Meetme raames on ette nähtud paindlike õppimisvõimaluste loomine ning nõustamissüsteemi (sh PHARE raames väljatöötatud karjäärinõustamismudeli) arendamine ja rakendamine, mis näeb muuhulgas ette vastava kvalifikatsiooniga nõustajate jt koolitamist. Paindlikke õppimisvõimalusi aitavad luua ettevõttepraktika korraldamine ning laiem koostöö tööandjatega sh praktikajuhendajate koolitamine, õpipoisikoolituse juurutamine, kutsealase eelkoolituse rakendamine, üld- ja kutseharidust pakkuva integreeritud koolitüübi loomine või muud uuenduslikud lähenemised õppeasutuste koostöös. Karjäärinõustajate koolitamine ja nõustamis-

teenuse mudeli väljatöötamine on koosõlas "Eesti noorsootöö arengukavaga aastateks 2001–2004". Karjäärinõustamissüsteemi arendamisse kaasatakse kutseõppeasutused. Vastava ettevalmistusega personali koolitust hakkavad korraldama kõrgkoolid. Paindlike ja ettevõtteskesksete õppimisvõimaluste loomiseks nähakse ette praktikajuhendajate koolitamine nii õppeasutuste kui ettevõtete personali hulgast.

Haridusstrateegia projekt ja kutsehariduse arengukava näevad ette tegevusi põhiharidusest väljalangenute kaasamiseks haridussüsteemi. Meetme raames toetatakse põhihariduse omandamisel õppeasutusest väljalangenutele või teistele riskigruppidele kutsealase eelkoolituse, põhioskuste ja kutsealaste oskuste omandamise võimaluste loomist. Toetatakse ka koolist väljalangevust ennetavaid tegevusi sh teavitamis- ja nõustamisalast tegevust ning kvalifitseeritud pedagoogide ja nõustajate ettevalmistamist.

Õppe kvaliteedi tagamisel on oluline seos meetmega 4.3: Kutse- ja kõrghariduse ning seda toetava infrastruktuuri nüüdisajastamine, mille raames tagatakse kvaliteetse ja tänapäevase kutse-, eri- ja ametialase hariduse omandamiseks vajaliku infrastruktuuri arendamise võimalus, eriti kutsekeskhariduses vajalike seadmete ja õppevahendite osas.

Kõrgharidus

Vabariigi Valitsuse poolt heaks kiidetud arengukava "Kõrgharidusreform 2001–2002" toob välja peamised eesmärgid, finantseerimisplaani ja visiooni aastateks 2003–2008, mis on aluseks käesoleva meetme rakendamisel. Arengukavas pööratakse suurimat tähelepanu kõrghariduse kvaliteedi tagamisele kõikidel kõrghariduse astmetel, sh eriti doktoriõppes. Nähakse ette ka rakendusliku kõrghariduse suuna tugevdamist, mis aitab leevendada kõrge kvalifikatsiooniga oskustöajõu puudust Eesti tööjõuturul.

Meetme raames on ülikoolide roll riigi konkurentsivõimet tõstvates õppevaldkondades õppe kvaliteedi tagamiseks vajalike tegevuste elluviimine ning kutseõppeasutuste õpetajatele taseme- ja täiendõppe pakkumine ja arendamine. Meetme raames toetatakse kõrgkoolis õpetajate koolitusega tegelevate õppejõudude täiendkoolitust kaasaegsete ning kutseõppele spetsiifiliste õppemeetodite valdkonnas, infotehnoloogia võimaluste kasutamise õpet kutseõppes ning võimalikult paljude õppeasutuste ja ettevõtjate kaasamist õppe kvaliteedi tagamiseks.

Ülikoolide õppejõudude koolitamine, nende mobiilsuse tagamine ning tippspetsialistide koolitamise vajadus tuleneb ka "Eesti teadus- ja arendustegevuse strateegiast "Teadmistepõhine Eesti"", mille strateegiliseks eesmärgiks on ettevõtete konkurentsivõime kasv. Võtmevaldkondade kõrval (kasutajasõbralikud infotehnoloogiad ja infoühiskonna areng, biomeditsiin ja materjalitehnoloogiad) on siin kasusaajateks laiem erialade ring, kus teadusevalvatsiooni ning õppekavade akrediteerimise käigus on viidatud järelkasvu probleemidele, kuid mis samas on keskse tähtsusega tänapäeva ühiskonna funktsioneerimiseks (nt õigus, majandus, haridus vms). Tippspetsialistide ettevalmistamise soodustamisel on märksõnadeks eelkõige magistri- ja doktoriõppe õppekavaarendus ja õppe kvaliteedi tagamise süsteemi juurutamine. Üheks instrumendiks, mille abil soovitakse doktoriõpet efektiivsemaks muuta on doktorikoolide kontseptsiooni rakendamine, seda eelkõige teadus- ja arendustegevuse strateegias nimetatud võtmevaldkondades. Doktorikoolide loomise eesmärk on doktoriõppe kvantitatiivse ja kvalitatiivse tulemuslikkuse suurendamine. Mobiilsuse tagamiseks rakendatavate tegevuste hulka võib kuuluda tippspetsialistide toomine Eestisse pikaajaliste lepingute alusel, järel doktorantuuri läbimise ja õpetamisvõimaluste pakkumine. Õppekavade arendamisel toetatakse kõrgkoolide koostööd ettevõtete tööandjate vajaduste kaardistamiseks, innovaatiliste õpetamistehnoloogiate rakendamist, rahvusvahelistes võrgustikes osalemist eesmärgiga õppekava uuendamiseks (konverentsid, raamatukogu külastused, koostöö välispartneritega), või muude innovaatiliste lahenduste rakendamine. Uute tehnoloogiate juurutamiseks ning kõrghariduse kättesaadavuse parendamiseks regioonides toetatakse ka e-kursuste loomist, e-õppega seotud personali koolitusi ning muid tegevusi, mis teevad võimalikuks e-õppe senisest parema toimimise.

Rakendusliku kõrghariduse suunal on kvaliteedi tagamisel prioriteediks eelkõige praktilisel kogemusel põhineva õppe süvendamine õppejõudude koolituse kaudu. Paljud head praktikud ja spetsialistid, kelle kogemus ja teadmised on vaja tuua aktiivsesse õppeprotsessi, vajavad täiendavat koolitust kõrghariduse tasemel õpetamiseks vajaliku kvalifikatsiooni omandamiseks. Töötavatele õppejõudude mobiilsuse tagamiseks soodustatakse meetme kaudu enesetäiendamise võimaluste loomist ettevõtetes ja teistes õppeasutustes, sh väliskõrgkoolides ja -ettevõtetes. Rakendusliku kõrghariduse suund on Eestis alles arenevas staadiumis, mis seab prioriteediks ka õppeasutustes uute õppekavade rakendamise ja õppekavade arendamisega tegeleva personali koolitamise. Meede toetab täiendavate teadmiste ja oskuste omandamist, mis on vajalikud õppekavade tulemuslikuks sidumiseks töökeskkonna vajaduste ja praktikaga ning hõlmab vastastikust kogemuste jagamist nii siseriiklikul kui rahvusvahelisel tasandil. Toetata-

vad tegevused on siin näiteks väliseksperptide kaasamine või koolitusvajadusi selgitavate uuringute läbiviimine. Õppekavaarendus hõlmab lisaks kvaliteedi tagamise süsteemide väljatöötamist õppeasutustes ning uute õpi- ja õpetamismeetodite omandamist ja rakendamist sh vastavate õpivahendite muretsemist, mis soodustavad töökeskkonnas toimuva praktika juhendamise või praktilise töö ja auditoorse õppetöö seostamist. Eelisarendatavad on riigile prioriteetsed ja majanduslikku konkurentsivõimet tõstvad õppevaldkonnad või õppesuunad, kuid tähelepanu pööratakse ka vajadusele toetada omakultuuri säilitamisele suunatud õpet. Lisaks toetab meede arendustegevusi, mis loovad uusi teadmisi või võimalusi õppeasutuse töö korralduses või arengus näiteks läbi koostöövõrgustike loomise või muu innovaatilise tegevuse.

Riikliku kõrgharidusprogrammi "Tiigriülikool 2002–2004" eesmärgiks on õppekvaliteedi tõstmine õppeasutustes tänapäevaste tehnoloogiate ja õppematerjalide ning kvalifitseeritud õppejõudude abil. Tiigriülikooli programm näeb ette IKT erialade spetsialistide ja neid koolitavate õppejõudude koolitamise (*training the trainers*). Infrastruktuuri investeeringute täiendusena saab meetme raames rakendada vastavaid uusi koolitustegevusi (e-õpe, projektipõhine õpe jt). Õpetajakoolituses pööratakse tähelepanu IKT kasutamisele kutseõppeasutuste aineõpetajate esma- ja täiendkoolituses.

Elukestev õpe

Elukestva õppe kontseptsiooni rakendamiseks vastavalt Euroopa Komisjoni Elukestva õppe memorandumile ning "Eesti elukestva õppe strateegia" projektile (töösolev projekt 2002) on kõige olulisem suurendada täiskasvanute juurdepääsu täiend- ja ümberõppele. Uuringufirma Saar Poll poolt 2002. a Eestis läbi viidud uuringu "Elukestva õppe võimaluste analüüs" kohaselt on peamisteks koolitusest osavõtmise takistuseks vähene motiveeritus ning kaasaegse koolituse kallidus, mistõttu on käesoleva meetme raames ette nähtud toetuste eraldamine koolitusprojektidele. Meetme tegevustega toetatakse koolitusasutuste poolt ellu kutsutavaid koolitusprojekte, mis on muuhulgas suunatud madalama konkurentsivõimega töötavatele inimestele. Koolituse kvaliteedi kindlustamiseks nähakse ette täiskasvanukoolitajate koolitust. Oluliseks abiks kujuneb elukestva õppe võimaluste loomisel Interneti-põhiste õppevormide (e-õppe) rakendamine.

Motiveerimaks täiskasvanuid koolitusel osalema töötatakse välja ja hakatakse rakendama eelneva õpi- ja töökogemuse arvestamise süsteemi. Samuti töötatakse välja infobaas täiskasvanute õppimisvõimaluste kohta, mis toetab kutse- ja karjäärinõustamisteenuse pakkumist täiskasvanutele.

Infrastruktuuri arendamiseks elukestva õppe kontekstis on toetavaks infrastruktuuri investeeringud RAKi 4. prioriteedist, eelkõige meetme 4.3 alt. Meetme 4.3 alt saavad toetust eelkõige need kutseõppekeskused ning kõrgkoolid, kes noorte esmakoolituse kõrval viivad läbi ka täiskasvanute täiend- ja ümberõpet.

Töötajate konkurentsivõime hindamiseks ja koolituse tööturu nõuetele vastavusse viimiseks on oluline jätkata koostöös tööturu osapooltega kutse kvalifikatsioonisüsteemi väljaarendamist. Meetme raames nähakse ette kutsestandardite loomist, kutseksamite korraldamist, õppekavaarendust vastavalt väljatöötatud kutsestandarditele ja teiste toetavate tegevuste rakendamist.

3. Toetatavad tegevused

- kutseõppeasutuste ja kõrgkoolide õppejõudude, pedagoogilise personali taseme- ja täiendõppesüsteemi arendamine ja rakendamine, sh stažeerimine, täiendõpe välisülikoolides ning teadus- ja arendusasutustes, täiskasvanukoolitajate, ettevõttes töötavate praktikajuhendajate koolitus
- õppekavaarendus, sh ESFi poolt kaasfinantseeritavate koolitustega seotud uute õppevahendite väljatöötamine ja/või hankimine ning uuenduslike õpi- ja õpetamismeetodite omandamine kutsekeskhariduse ja kõrghariduse tasemetel, arendust toetava personali koolitamine
- nõustamissüsteemi edasiarendamine, sh karjäärinõustamise teenuse arendamine karjäärinõustamismudeli arendamise ja rakendamise kaudu, karjäärinõustajate ja tugiisikute koolitus, info- ja meetoodiliste materjalide väljatöötamine, uuringute läbiviimine
- paindlike õppimisvõimaluste juurutamine, sh ettevõttepraktika ja õpipoisikoolituse laialdasem rakendamine, kutsealase eelkoolituse rakendamine, laialdasem koostöö ettevõtetega, internetil põhinevate õppevormide ehk e-õppe rakendamine
- põhikoolist või kutseõppeasutusest väljalangemise ennetamiseks ja väljalangenute taas haridussüsteemi kaasamiseks rakendatavad meetmed, sh kvalifitseeritud pedagoogide ja nõustajate ettevalmistus

- kvaliteedi tagamise süsteemi arendamine ja rakendamine kutse- ja kõrghariduse tasandil
- elukestva õppe võimaluste loomine töötavatele täiskasvanutele, sh tööturul madalama konkurentsivõimega täiskasvanutele
- infobaasi loomine täiskasvanute õppimisvõimaluste kohta
- õpi- ja töökogemuse arvestamise süsteemi väljatöötamine ja juurutamine
- kutsekvalifikatsioonisüsteemi edasiarendamine ja rakendamine
- kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi tõstmine rahvusvaheliselt tunnustatud tasemele, sh arendustegevus, muu vastava valdkonnaga seotud innovaatiline tegevus, koostöövõrgustike arendamine, uuringud
- tippspetsialistide sissetoomine välismaalt kutse- ja kõrghariduse kvaliteedi tagamiseks, sh tippspetsialistide toomine Eestisse pikaajaliste lepingute alusel, järel doktorantuuri läbimise ja õpetamisvõimaluste pakkumine
- tippspetsialistide koolitamine Eesti majanduse võtmevaldkondades (kasutajasõbralikud infotehnoloogiad ja infoühiskonna areng, biomeditsiin ja materjalitehnoloogiad) ning muudes majanduse konkurentsivõime tõstmise seotud erialadel
- pedagoogiliste erialade õppurite koolitamine IKT vahendite kasutamiseks õpetamisel
- õpetajate ja õppejõudude koolitamine digitaaltehnoloogia valdkonnas (eelistuskriteerium projektide valiku osas) ning e-õppe materjalide loomiseks ning pedagoogiliste erialade õppurite koolitamine IKT vahendite kasutamiseks õpetamisel jne (eelistus)

4. Toetuse saajad

- kutse- ja kõrgharidust ning täiend- ja ümberõpet pakkuvad koolitusasutused
- Haridus- ja Teadusministeerium ja selle hallatavad riigiasutused
- kohalikud omavalitsusüksused, kohalikud omavalitsusasutused ja maavalitsused
- sihtasutused ja mittetulundusühingud
- teavitamis- ja nõustamisteenuste, sh karjääri- ja kutseõustamisteenuse pakkujad
- kutsekvalifikatsiooni arendusega seotud organisatsioonid ja kutseomistajad

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Haridussüsteemis läbi viidud koolituskursustel osalenud (M/N) 24 000 (10 800/13 200)

Tulemusnäitajad

Koolituse edukalt lõpetanute määr 80%

6. Rakendusüksus

Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus INNOVE

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Kasutatakse konkurentsil põhinevat protseduuri.

Lõppkasusaaja esitab projektitaotluse Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutusse Innove väljakuulutatud taotlusvooru tähtjaks (vähemalt 2 korda aastas). Innove korraldab taotluste tehnilise kontrolli ja hindamise (arvestades üldiseid kriteeriume ning võrreldes teiste sama vooru taotlustega), kaasates hindamisse sõltumatuid eksperte. Projektide valikukomisjoni moodustab haridus- ja teadusminister, valikukomisjoni koosseisu kaasatakse vastavate ministeeriumite esindajad ning sotsiaalsed partnerid. Valikukomisjon teeb ettepaneku Innove juhatajale rahastamisotsuse tegemiseks, arvestades ekspertide poolt antud hinnanguid taotlustele. Taotluse rahuldamise otsuse teeb Innove juht.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse haridus- ja teadusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

9. Sekkumise kategooriad

23, 24

Indikatiivne toetuse jaotus sekkumiskategooriate vahel on: 23 - 80%,
24 - 20%.

10. Seosed muude meetmetega

Meede 1.2: Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks

Elukestva õppe võimaluste loomisel arvestatakse võimalusega kasutada uusi õppekavasid ja paindlikke õppevorme ka ettevõtete huvidest lähtuva koolituse pakkumisel, mida finantseeritakse ülaltoodud meetme raames.

Meede 1.3: Võrdsed võimalused tööturul

Elukestva õppe võimaluste loomisel arvestatakse võimalusega kasutada uusi õppekavasid ja paindlikke õppevorme ka töötute täiend- ja ümberõppes. Käesoleva meetme kattumise vältimine ülalnimetatud meetmega tagatakse sihtgruppide täpse määratlemisega.

Meede 2.3: Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine

Käesoleva meetme abil parandatakse tippspetsialistide ja õppejõudude ettevalmistuse võimalusi ülaltoodud meetme tegevuste tõhustamiseks. Võimalik on kahe meetme projektide kombineerimine.

Meede 4.3: Kutse- ja kõrghariduse ning seda toetava infrastruktuuri nüüdisajastamine

Käesolevat meetet rakendatakse koordineeritult ülaltoodud meetmega, arvestades õppejõudude ja õpetajate koolituse ning õppekavade arendamise eesmärgi. Kõiki meetme parimaks rakendamiseks vajalikke ESF-tüüpi tegevusi saab rakendada ülaltoodud meetme tegevuste raames.

11. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Asjakohaste keskkonnateemade lõimimisega meetme tegevustesse kindlustatakse keskkonnateadlikkuse ja aktiivse ellusuhtumise edendamine uuendatavates õppekavades ja täiendõppes.

Infoühiskonna edendamine

Meetme rakendamisel on üheks horisontaalseks põhimõtteks IKT valdkonna arendamine ja sellealase õppe süvendamine, sh õppejõudude koolitus, uute IKT-l põhinevate õppevahendite ja -meetodite kasutuselevõtmine. Infoühiskonna arendamine on üheks projektide eelistuskriteeriumiks.

Sooline võrdõiguslikkus

Meetme raames noorte koolist väljalangevuse ennetamiseks ja vähendamiseks kavandatud tegevuste ning elukestva õppe tegevuste puhul arvestatakse sooliste erinevustega.

Regionaalareng

Meetme rakendamisel lähtutakse regionaalse tasakaalustatuse printsiibist ning peetakse silmas konkreetse piirkonna vajadusi. Võrdsete võimaluste tagamine haridusele juurdepääsuks ning muukeelse elanikkonna lõimumiseks on horisontaalsetena lõimitud kõigi piirkondade tegevustesse.

MEEDE 1.2: INIMRESSURSI ARENDAMINE ETTEVÕTETE MAJANDUSLIKU KONKURENTSIVÕIME SUURENDAMISEKS (ESF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldiseks eesmärgiks on hoida ära tööpuuduse teket, aidates suurendada töötajate teadmisi, oskusi ja kohandumisvõimet. Meetme kaudu teostatakse ettevõtetes töötavate inimeste täiend ja ümberõpet, et säilitada ja

kasvatada töötajate konkurentsivõimet tööturul, arendada ettevõtlikust, luua tingimused uute töökohtade tekkeks ning suurendada inimeste võimekust teadus- ja arendustegevuse ning tehnoloogia arendamise valdkonnas.

Spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- Saavutada investeeringute kasv tööjõu täiend- ja ümberõppesse, eriti just ettevõtete poolt oma tootlikkuse ja konkurentsivõime suurendamiseks tehtavate tööjõu-investeeringute kasv;
- Julgustada potentsiaalseid ettevõtjaid ettevõtlusega alustama, pakkudes neile vajalikke ärijuhtimise alaseid oskuseid;
- Suurendada juhtide teadlikkust uute juhtimismeetodite alal, samuti ka ekspordi ja turunduse alal;
- Võimaldada ettevõtetes uute tehnoloogiate ja kvaliteedijuhtimise süsteemide kasutuselevõttu, toetades töötajate vastavat väljaõpet nende rakendamiseks.

2. Sisu

“Ettevõtlik Eesti” – Eesti väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arendamisele suunatud poliitika 2002–2006” seab inimeste teadmiste ja oskuste arendamise oma tähtsaimaks eesmärgiks. Ettevõtete jaoks on kvalifitseeritud tööliste ja spetsialistide puudumine saanud olulisimaks arengut takistavaks probleemiks. Riigi seisukohalt on oluline silmas pidada tööturu pidevalt muutuvaid vajadusi ja aidata kaasa tööjõu ümberkoolitamisele vastavalt majandusstruktuuri muutumisele. Käesolev meede suurendab töötajate, eriti väikese ja keskmise suurusega ettevõtete töötajate, võimalusi saada täiend- ja ümberõpet ning parandada oma kvalifikatsiooni. Tööjõu kvalifikatsiooni paranemise tulemusena on ettevõtetel võimalik võtta kasutusele paremaid tehnoloogiaid, või kasvada ja seeläbi luua uusi töökohti.

Toetused täiend- ja ümberõppeks

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS) on alates 2001. aastast pakkunud ettevõtetele toetusi töötajate täiend- ja ümberõppeks. Toetusprogramm on vajalik, sest ettevõtted (eriti väikeettevõtted) ei ole võimelised tegema investeeringuid töötajate täiendõppeks, mille kasulikkus avaldub ühiskonna jaoks pikemas perspektiivis. Lisaks pärsib ettevõtete investeerimissoovi oht, et väljaõpet saanud töötajad lahkuvad konkureerivatesse ettevõtetesse. Täiend- ja ümberõppetootused tehakse kättesaadavaks ettevõtetele, ettevõtete liitudele, ametiliitudele ja regionaalsetele ettevõtluse arendamise organisatsioonidele. Ettevõtlusorganisatsioonidel on võimalik taotleda toetust oma liikmesorganisatsioonide töötajate koolitamiseks, ettevõtluse arendamise organisatsioonidel on võimalik saada toetust potentsiaalsete ja alustavate ettevõtjate koolitamiseks, ametiliitude puhul toetatakse liidu liikmete tööalast koolitust.

Koolitusprogramm

Ülalnimetatud toetusprogramm lähtub ettevõtjate nõudlusest. Ettevõtted saavad taotleda raha omaenda koostatud koolitusplaanide elluviimiseks. Samas alahindavad paljud väikeettevõtted, kes moodustavad peamise osa meetme sihtgrupist, tihti koolituse positiivseid mõjusid ja ei asu aktiivselt toetust taotlema. See on sageli tingitud info ja kogemuste puudumisest. Samal ajal seab üleminek teadmispõhisele majandusele firmad olukorda, kus nende töötajad peaksid pidevalt omandama uusi teadmisi. Et motiveerida ettevõtjaid oma töötajaid koolitama ja pakkuda erinevate erialade spetsialistidele nende töös vajalikke teadmisi, pakutakse ettevõtetele osalemist koolitusprogrammis. Koolitusprogramm töötatakse välja vastavalt erinevates majandussektorites läbiviidavale analüüsile, et selgitada välja koolitusvajadused. Koolitusprogrammi väljatöötamisel konsulteeritakse ka ettevõtete ja erialaliitudega.

Vastavalt uuringutele on uute teadmiste ja oskuste pakkumine eriti vajalik teatud majandusvaldkondades, mis tulenevad riiklikest strateegiadokumentidest nagu “Teadmispõhine Eesti” – teadus- ja arendustegevuse strateegia 2002–2006”, “Ettevõtlik Eesti” – Eesti väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arendamisele suunatud poliitika 2002–2006” ning “Eesti ekspordipoliitika põhialused”. Neid prioriteete arvestatakse meetme rakendamise käigus.

Ettevõtlusaktiivsus on Eestis oluliselt madalam kui paljudes teistes ELi riikides. Seetõttu on vajalik potentsiaalsetele ettevõtjatele ja alustavatele ettevõtjatele pakkuda teadmisi, mis on vajalikud ettevõtte loomiseks ja edukaks tegutsemiseks. Selle meetme rakendamisel nähakse potentsiaalsete ettevõtjatena kõiki praeguseid palgatöölisi, kuivõrd nende ametialased oskused võiksid võimaldada neil tegutseda ettevõtjana, samas aga puuduvad neil ettevõtte loomiseks ja juhtimiseks vajalikud teadmised.

Kuigi enamus ettevõtete keskastme- ja tippjuhtidest on pädevad ja võimekad inimesed, jääb ka neil sageli puudu teadmispõhisele majandusele üleminekutingimustes tegutsemiseks vajalikest oskustest. Seega tuleb ka juhtide teadlikkust ja oskusi parandada. Juhtide seas läbiviidud küsitluste tulemustest lähtuvalt nähakse suurima probleemina uute turgude leidmist toodete turustamiseks. See näitab olulist vajadust ekspordi ja turunduse alase koolituse järele.

Teiseks oluliseks probleemiks on juhtide vähenenud teadlikkus toodete ja tehnoloogiate arendamise ning innovatsiooni alal. Juhtidel pole seni olnud võimalik saada koolitust tehnoloogiaarenduse ja innovatsiooniprotsessi juhtimise alal. Samuti muutub ettevõtte arengu teatud faasis edasise arengu jaoks eriti tähtsaks teadmiste olemasolu kvaliteedijuhtimise ja patendinduse alal. Seetõttu keskendutakse ka antud meetmes olulisel määral ettevõtete innovatsiooni- ja tehnoloogia arendamise alaste tegevuste täiustamisele, samuti ka spetsialistide ja juhtide koolitamisele kvaliteedijuhtimissüsteemide laiemaks kasutuselevõtuks.

Ettevõtete konkurentsivõimet on võimalik suurendada ka paindlike töövormide kasutuselevõtmise soodustamise kaudu. Paindlike töövormide rakendamise abil on võimalik rakendada tööle uusi töötajaid ning suurendada tööturu paindlikkust. Hinnates koolitusvajadust, võetakse arvesse ka neid aspekte. Vastavalt nähakse ette juhtide koolitamist ettevõtte tööprotsesside ümberkorraldamiseks ja tuuakse esile selle valdkonna seniseid edukamaid lahendusi.

3. Toetatavad tegevused

- ettevõtete töötajate ja juhtide koolitamise toetamine, kutsealaste teadmiste ja oskuste parandamine; uute tehnoloogiate, eriti IKT kasutuselevõtuks vajalik täiend- ja ümberõpe, kvaliteedijuhtimissüsteemide kasutuselevõtuks vajalik töötajate täiendõpe
- abi ettevõtete arenguks ning uute tehnoloogiate ja kvaliteedijuhtimissüsteemide kasutuselevõtuks vajaliku koolitusvajaduse hindamiseks
- erinevate majandussektorite koolitusvajaduse kindlakstegemine
- potentsiaalsetele ettevõtjatele ettevõtlusega alustamiseks vajaliku koolituse pakkumine
- juhtide ja spetsialistide teadlikkuse ja teadmiste suurendamine ärijuhtimise, ekspordi, turunduse, teadus- ja arendustegevuse, innovatsiooni ning kvaliteedijuhtimise jne valdkondades
- meetme raames kasutatavate toetusvõimaluste tutvustamine, sihtgruppide aktiveerimine ja projektide initsieerimine
- õppekavade arendamine, koolitajate koolitus
- ärinõustajate, konsultantide ja äriinfokeskuste töötajate koolitamine
- koolitajate, ekspertide, ettevõtlusnõustajate ja infokeskuste töötajate kutsestandardite väljatöötamine
- koolitajate, ekspertide ja konsultantide hindamine ja akrediteerimine

4. Toetuse saajad

- ettevõtted, eriti väikese ja keskmise suurusega ettevõtted
- koolituse pakkujad, eksperdid ja konsultandid
- potentsiaalsed ettevõtjad, välja arvatud töötud, keda käsitletakse meetmes 1.3
- ettevõtlusorganisatsioonid ja erialaliidud, ametiliidud
- ettevõtluse arendamise organisatsioonid, näiteks maakondlikud arenduskeskused

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks korraldatud

koolitustel osalenud (M/N) 12 000 (6000/6000)

Tulemusnäitajad

Projekti lõpuks loodud uued töökohad (bruto) (M/N) 1200 (600/600)

6. Rakendusüksus

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS)

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Koolitustoetuse taotlused esitatakse EASile. Taotlusi saab esitada pidevalt.

EAS kontrollib taotluste vastavust taotlejale ja taotlusele esitatud nõuetele ning toetuse saamise tingimustele. EASi juhatus võib moodustada kooskõlastatult Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga hindamis- või valikukomisjone. Taotluse sisuliseks hindamiseks võib kaasata vastavate alade sõltumatuid eksperte. Rahastamisotsuse teeb EASi juhatus.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvidele 16 ja 17.

Koolitusprogrammi elluviimist korraldab EAS, konkursi ei toimu. EAS esitab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile heakskiitmiseks iga-aastase tegevuskava, mille alusel tagatakse tegevuste vastavus meetme eesmärkidega ja kinnitatakse rahastatavad tegevused. Tegevuskava koostamisel konsulteerib EAS vastavate huvigruppide esindajatega. Pärast tegevuskava heakskiitmist asub EAS tegevuskavas toodud tegevusi ellu viima, korraldades vajaduse korral vastavaid hankeid.

9. Sekkumise kategooriad

23, 24

Indikatiivne toetuse jaotus sekkumiskategooriate vahel on: 23 - 10%,
24 - 90%.

10. Seosed muude meetmetega

Meede 1.1: Tööjõu paindlikkust, konkurentsivõimet ja elukestva õppe võimalusi tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem

Käesolev ja ülalnimetatud meede on vastastikku täiendavad. Ülalnimetatud meetme puhul on lähtekohaks indiviidi soovidele ja majanduse vajadustele vastavate täiendõppe võimaluste loomine, käesoleva meetme puhul lähtutakse ettevõtete ja majanduse vajadustest. Samas on käesoleva meetme puhul vajalik ja võimalik kasutada ülalpool nimetatud meetme raames loodud kvaliteetseid õppekavasid ja paindlikke õppevorme.

Meede 1.3: Võrdsed võimalused tööturul

Ülalnimetatud ja käesolev meede on täiendavad, olles suunatud erinevatele sihtgruppidele. Ülalnimetatud meede katab täiend- ja ümberõpet töötutele ning koondamisteate saanud töötajatele. Käesolev meede on suunatud töötajatele, lähtub konkreetse ettevõtte või sektori huvidest ning ei laiene üldjuhul töötutele.

Meetmed 2.1: Ettevõtete arengu toetamine ja 2.2: Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine

Käesolev meede täiendab ülalnimetatud meetmete kaudu kättesaadavaid konsultatsiooni- ja investeringutoetusi väljaõppevõimalustega. Ülalnimetatud meetmest abi saanud ettevõtjaid teavitatakse käesoleva meetme võimalustest. Ettevõtetele on võimalik esitada üksteist täiendavaid ja sünergia loovaid projekte rahastamiseks erinevatest fondidest.

Meede 2.3: Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine

Käesolev meede täiendab ülalnimetatud meedet, võimaldades juhtide, spetsialistide ja töötajate koolitust.

Meede 2.4: Turismi arendamine

Käesoleva meetme raames valmistatakse ette turismiteenuse kvaliteedi tõstmisele suunatud koolitusprogramm. Võimalikult suur osa turismisektori töötajatest kaasatakse käesoleva meetme kaudu toetatavasse koolitusse.

Meede 3.3: Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas

Käesolev meede ja ülalnimetatud meede on teineteist vastastikku täiendavad maapiirkonna algajate ettevõtjate (käsitöö, maaturismi ja väiketootmise alal) ja seal tegevust laiendavate ettevõtjate toetamisel ja neid on seetõttu kasulik rakendada koordineeritult.

Meetmed 3.11: Kalanduse käitlemisketi investeeringutoetuse meetmed ja 3.2: Põllumajandussaaduste töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus

Käesolev meede võimaldab täiendada ülalmainitud meetmetega seotud investeeringutoetusi tootmise moderniseerimiseks personali ja juhtide koolitusega.

11. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Toetatakse koolitust keskkonnajuhtimise parandamiseks ja keskkonnasäästlikumate tehnoloogiate kasutuselevõtmiseks.

Infoühiskonna edendamine

Meede on infoühiskonna edendamise osas neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Meede on soolise võrdõiguslikkuse seisukohalt neutraalne.

Regionaalareng

Regionaalseid eelistusi ei rakendata.

MEEDE 1.3: VÕRDESED VÕIMALUSED TÖÖTURUL (ESF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldine eesmärk on töötuse ning seeläbi ka vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse laialtlevõtmise ja tõhusam ennetamine ja leevendamine ning sotsiaalse kaasatuse suurendamine.

Meetme spetsiifilised eesmärgid on:

- integreerida kiiremini ja ulatuslikumalt tööturule töötuid ning töötajaid, kes on saanud koondamisteate ja on seega reaalses ohus töötuks jääda;
- võimaldada riskirühmadele paremat ligipääsu tööturule;
- tõsta tööturuteenuste tulemuslikkust ja kvaliteeti.

2. Sisu

Tööpuudus on Eestis vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse peamine põhjus. Seega on hõivatus tööga parim abinõu vaesuse ja tõrjutuse ennetamiseks ja leevendamiseks ning sotsiaalse kaasatuse suurendamiseks. Meetme rakendamise aluseks on iga-aastased riiklikud tööhõive tegevuskavad, sotsiaalse kaasatuse ühismemorandum (JIM) ja riiklik sotsiaalse kaasatuse tegevuskava. Riiklik tööhõive tegevuskava on koostatud vastavalt uutele tööhõivesuunistele, mille kolm peamist eesmärki on saavutada täistööhõive, parandada töö kvaliteeti ja tootlikkust ning suurendada sotsiaalset kaasatust. JIM järgib EL ühiseid eesmärgi sotsiaalse kaasatuse suurendamiseks. JIM nimetab vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse vähendamise ühe peamise väljakutsena tööhõive suurendamist ning eriti pikaajaliste töötute ja teiste tööturul kõige enam tõrjutud rühmade tööga hõivamist.

Aktiivsed tööturumeetmed

Et vähendada ebakõla tööandjate vajadustele vastava kvalifikatsiooni ja töötajate oskuste vahel ning ületada tööturu kitsaskohti, peavad riiklikud tööturuasutused rakendama aktiivseid tööturumeetmeid. Täiend- ja ümberõpe parandab töötute ja koondamisteate saanud töötajate kvalifikatsiooni. Samuti pakutakse tööturutoetusi (toetused tööandjale ja töötule) ning kutsenõustamist, et suurendada töötute võimalusi püsiva töökoha leidmiseks. Erinevate aktiivsete tööturumeetmete rakendamine on väga oluline kõigile töötutele, eriti aga riskirühmadele, nagu näiteks noored, pikaajalised töötud, puuetega inimesed, vanemaelised ja rahvusvähemused. Tõstmaks süsteemi efektiivsust ning saavutamaks selle paremat vastavust klientide (töötute ja tööandjate) vajadustele, tuleb olemasolevaid aktiivseid tööturumeetmeid (täiend- ja ümberõpe jt) täiustada ning välja töötada ka uusi. Teenuste väljaarendamine

toimub samaaegselt vastavate uuringutega, et kindlustada teenuste suunatus kõige kriitilisematele probleemidele ning teenuste tulemuslikkus.

Muuhulgas toetab meede võrdseid võimalusi tööturul, vähendades takistusi naiste tööturule tulekul või naasmisel.

Sotsiaalne kaasatus

Riskirühmade tööturule integreerimiseks on lisaks aktiivsetele tööturumeetmetele vajalik eelnevalt või samaaegselt tarvitusele võtta muid abinõusid (nt rehabiliteerimine, sotsiaalsete oskuste õpetamine, töökoha kohandamine). Et kõikide inimeste töötamine avatud tööturul ei ole saavutatav, on vaja soodustada ka alternatiivseid töötamisvõimalusi (näiteks kaitstud ja üleminekutöökohad, tugiisikuga töökohad, aktiveerimiskeskused). Et aidata riskirühmadel (sealhulgas heitunud inimestel ja registreerimata töötutel) tööd leida, pakutakse individuaalset ja integreeritud abi, mis hõlmab meetmeid sotsiaalsete oskuste õpetamisest ja rehabilitatsioonist tööturukoolituse ja sobiva töö leidmiseni. Tööturule integreerimist toetavaid teenuseid mitmekesistatakse vastavalt riskirühmade vajadustele.

Ülalnimetatud aktiivsete tööturumeetmete ja tööturule integreerimist toetavate teenuste osutamisel riskirühmadele arvestatakse vajadusega muu asjakohase abi, näiteks pereliikmete hoolduse korraldamise järele.

Tööturuteenuste ajakohastamine

Moderniseerimaks ja tugevdamiseks tööturuteenuseid, korraldatakse vastavalt koolitusvajaduse hindamise tulemustele tööhõiveametite töötajatele koolitusi, et suurendada nende oskusi ja teadmisi koostööst tööandjatega, riskirühmade erivajaduste arvestamisest, ning tõsta nende nõustamise, sh kutsenõustamise alast kompetentsi. Samuti ajakohastatakse tööturusüsteemi juhtimissüsteeme ning töökorraldust.

Meetme läbivateks põhimõteteks on individuaalse ja integreeritud abi osutamine, asjassepuutuvate institutsioonide ja asutuste koostöö (eeskätt tööhõiveametite ja kohaliku omavalitsuse üksuste sotsiaaltalituste vahel) ning kohaliku partnerluse tugevdamine.

Seetõttu nähakse ette ka teiste tööturule integreerimist toetavate asutuste (nt rehabilitatsiooniasutused) töötajate koolitust. Rõhuasetus on seejuures individuaalsel lähenemisel ja juhtumikorralduse põhimõtete kasutamisel.

Mittetulunduslike organisatsioonide osalus meetme rakendamisel

Meetme tegevuste rakendamisel on riigiasutuste olulised partnerid erinevad mittetulundusühingud, kes tegelevad riskirühmadega (nagu näiteks noored, pikaajalised töötud, puuetega inimesed, vanemaealised, rahvusvähemused ja teised tööturul tõrjutud rühmad) ning tõrjututele või tõrjutusriskis gruppidele teenuste pakkumisega. Mittetulunduslikud organisatsioonid saavad pakkuda sihtgruppidele teenuseid paindlikumalt nii geograafilises plaanis kui konkreetse grupi spetsiifilistest vajadustest lähtuvalt.

3. Toetatavad tegevused

Töötute ja koondamisteate saanud töötajate täiend- ja ümberõpe (sh ettevõtlusalane õpe)

Tegevuse raames pakutakse täiend- ja ümberõppe kursusi tööhõiveametisse pöördunud töötutele ning koondamisteate saanud töötajatele eesmärgiga tõsta nende konkurentsivõimet ning anda neile teadmisi ja oskusi, mis vastavad tööandjate nõudmistele. Eelistatud on pikemaajalised kursused, mille jooksul on võimalik omandada korralikud kutseoskused ning sealjuures selliste kutsealade koolitused, mille järele on tööturul suurem nõudmine. Kõige nõutavamate kutsealade määratlemisel võetakse aluseks sektoruuringud ning erinevad tööjõuvajaduse analüüsid. Lisaks pakutakse antud tegevuse raames töötutele ka ettevõtluskoolitust.

Riskirühmade töövõime ja töövalmiduse toetamine rehabilitatsiooni ja resotsialiseerimise kaudu

Töötatakse välja puuetega inimeste tegevus- ja töövõime tõstmisele suunatud rehabiliteerimise programme ning arendatakse töötamist toetavaid rehabilitatsiooniteenuseid (kutse- ja tööalase rehabiliteerimise programmide väljatöötamine; rehabiliteerimise teenuste osutajate, sh rehabilitatsioonikeskuste võrgu laiendamine).

Kohandatakse töökohti puuetega ja vanemaealistele inimestele, sealhulgas rakendatakse töökohtade kohandamise programmi PHARE 2003 projekti "Enhancing Employment Opportunities for Disabled People" tulemusel tehtud ettepanekute kohaselt.

Töötatakse välja ja rakendatakse resotsialiseerimise ja aktiveerimise programme pikka aega töötä olnud ning kohtulikult karistatud isikutele eesmärgiga õpetada sotsiaalseid oskusi ning kujundada tööharjumust.

Ebapiisava eesti keele oskusega inimestele tööalaselt vajaliku keeleõppe võimaluste pakkumine toetamaks nende integratsiooni siinsele tööturule

Nendele inimestele, kelle puhul ebapiisav eesti keele oskus vähendab töö leidmise võimalusi, pakutakse koos teiste aktiivsete meetmete või tööturule integreerumist toetavate meetmetega eesti keele õpet.

Tööhõivealane abi ning kaitstud või tugiisikuga töökohtade loomine ja muude üleminekutöö võimaluste loomine

Luuakse ja arendatakse kaitstud töökeskusi ja tugiisikuga töökohti raske ja sügava puudega inimestele. Korraldatakse ajutise iseloomuga töövõimalusi ja luuakse aktiveerimiskeskusi töötööstingutest loobunutele (heitunutele) ning pikaajalistele töötutele. Lisaks pakutakse riskigruppidele (nt noortele töötutele) võimalust omandada töökogemus ja võimalusel saada ka püsiv töö tööandjate toetamise abil (tööhõivealane abi).

Abi ettevõtlusega alustamiseks

Koos ettevõtlusalase koolitusega pakutakse töötutele abi ka ettevõtlusega alustamisel. Abi saamise eeltingimuseks on ettevõtluskoolituse täies mahus läbimine ning reaalse äriplaani olemasolu.

Naiste tööturule tuleku ja naasmise takistuste vähendamine

Tegevus on suunatud naistele ja meestele tööturul võrdsete võimaluste loomisele eeskätt naiste tööturule naasmist ja töö saamist toetavate meetmete kaudu. Olulisteks võimalusteks on siin erialane koolitus peale lapsehoolduspuhkuselt naasmist ning toetus tööandjale, kes võtab tööle väikelast hooldava naise. Peamiselt hakatakse selliseid projekte ellu viima kombineerituna teiste antud meetme tegevustega, kuid võimalikud on ka naiste tööturule tagasitulekut toetavad iseseisvad projektid.

Toetavad teenused (nt laste, haigete, eakate või puudega pereliikmete hoolduse korraldamine)

Aktiivsete tööturumeetmete ja tööturule integreerimist toetavate teenuste osutamisel riskirühmadele arvestatakse vajadusega muu asjakohase abi järele, näiteks pereliikmete hoolduse korraldamine. Selleks pakutakse nimetatud teenuste saajatele vajadusel erinevaid paindlikke (nt pereabiteenused, päevakeskused, koduabi- ja hooldusteenused, kooliväliste tegevuste programmid) laste, eakate ja puuetega pereliikmete hooldamisvõimalusi sihiga võimaldada tööturule tulla soovijatel vastavates meetmetes täismahus osaleda.

Olemasolevate tööturuteenuste edasiarendamine ning kohandamine piirkondlike ja individuaalsete vajadustega ning uute meetmete väljatöötamine ja rakendamine

Koostöös uurimisasutustega ning kõrgkoolidega hinnatakse regulaarselt tööturupoliitika ja aktiivsete tööturumeetmete efektiivsust nii üksikindiviidi kui ka kogu majandust hõlmaval tasandil.

Uuringutest saadavaid järeldusi ja soovitusi võetakse arvesse erinevate aktiivsete meetmete edaspidisel rakendamisel ning nende edasiarendamisel, samuti ka uute meetmete väljatöötamisel.

Et tööpuuduse põhjused Eestis on regiooniti erinevad, tuleb töötuse vähendamiseks regiooniti rakendada erisuguseid meetmeid. Selleks selgitatakse välja regionaalne vajadus konkreetsete tööturumeetmete järele, kasutatakse olemasolevaid (üleriiklikke) meetmeid, vajadusel neid kohandades, või töötatakse välja uued meetmed, leevendamaks tööpuudust konkreetsetes regioonides.

Uusi tööturumeetmeid testitakse (regionaalsete) pilootprojektidega ning kui need osutuvad edukaks, rakendatakse neid edaspidi ka üleriiklikult.

Samaaegselt analüüsitakse ka sotsiaalse tõrjutuse põhjuseid ja protsesse ning hinnatakse sotsiaalse kaasatuse suurendamiseks rakendatud abinõude mõjusid ja tööturule integreerimist toetavate meetmete efektiivsust. Uuringute tulemuste põhjal kavandatakse edasisi tegevusi, muuhulgas mitmekesistatakse tööturule integreerimist toetavaid teenuseid vastavalt riskirühmade vajadustele.

Aktiivseid tööturumeetmeid ja tööturule integreerimist toetavaid teenuseid osutavate töötajate koolitus

Riigi tööturuasutuste tegevuse tulemuslikumaks muutmiseks ja seeläbi töötuse vähendamiseks tuleb lisaks tööturumeetmete edasiarendamisele regulaarselt koolitada ka tööhõivesüsteemi töötajaid.

Tööhõiveametite töötajatele pakutakse erinevaid koolitusi, et suurendada nende teadmisi, kuidas kohaliku/regionaalse tööturu olukorda ning konkreetse kliendi oskusi, teadmisi, võimeid ja vajadusi paremini analüüsida.

Seejuures pööratakse eraldi tähelepanu sellele, et kutsenõustamisel ja -suunamisel ei hoitaks kinni soolistest stereotüüpidest. Nende oskuste kombineerimine suurendab tööhõiveameti töötajate suutlikust soovitada klientidele parimaid tööotsimise võimalusi, otsustada ümberõppe või täiendõppe vajaduse jm üle, ning parandab seeläbi töövahendusteenuse efektiivsust. Teine oluline koolitusvaldkond seondub üha laiemalt kasutatava projektipõhise lähenemisega tööturupoliitika rakendamisel. Tööhõiveametite töötajaid koolitatakse nii projekte koostama, planeerima kui ka juhtima.

Sarnaselt tööhõiveametite töötajatele pakutakse tööturule integreerimist toetavaid teenuseid osutavatele töötajatele (nt juhtumikorraldajad, sotsiaaltöötajad, sh kohaliku omavalitsuse sotsiaaltöötajad; rehabilitatsioonimeeskonnade, aktiveerimis- ja resotsialiseerimiskeskuste töötajad) koolitust individuaalsete tegevuskavade koostamiseks ja rakendamiseks, et paremini hinnata isiku vajadusi, planeerida toimetuleku- ja töövõimet suurendavaid tegevusi ning koordineerida nende elluviimist. Rehabilitaatori teenuse meeskonnade koolitamisel pööratakse erilist tähelepanu nende kutse- ja tööalase rehabilitaatori pädevuse tõstmisele.

Tööhõiveametite moderniseerimine

Samaaegselt teenuste arendamise ja töötajate koolitamisega ajakohastatakse ka tööturustsüsteemi juhtimissüsteeme ja töökorraldust ning moderniseeritakse tööhõiveametite, sh luuakse võimalused näiteks iseteenindussüsteemi laiemaks kasutamiseks jmt.

4. Toetuse saajad

- Sotsiaalministeerium ja selle allasutused, sh Tööturuamet ja tööhõiveametid
- kohaliku omavalitsuse üksused ja maavalitsused
- sihtasutused, mittetulundusühingud ja äriühingud
- muud tööhõive ja sotsiaalvaldkonna avalik- ja eraõiguslikud juriidilised isikud, sh koolitus- ja uurimisasutused, sotsiaalpartnerite organisatsioonid (ettevõtjate ühendused, ametiühingud ja nende liidud)
- füüsilisest isikust ettevõtjad

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Aktiivsetes tööturumeetmes osalenud töötute arv (M/N) 30 000 (15 000/15 000)

Tulemusnäitajad

Aktiivsetes tööturumeetmetes osalenud töötute osakaal kõikidest töötutest 35%

Pärast aktiivsetes tööturumeetmetes osalemist tööle saanute osakaal kõikidest osalenutest 65%

Projekti lõpuks loodud uued töökohad (bruto) (M/N) 800 (400/400)

6. Rakendusüksus

Tööturuamet

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Kasutatakse konkursil põhinevat protseduuri.

Projektitaotlused esitatakse Tööturuametile väljakuulutatud tähtajaks ning Tööturuamet kontrollib nende abikõlblikkust. Seejärel hindavad projektide sisu ja tegevusi vastava ala eksperdid, projektide regionaalset olulisust aga tööhõivenõukogud. Kui kavandatud projekt hõlmab nelja või enam maakonda, hindab riiklik tööhõivenõukogu projekti üleriiklikku olulisust. Tööturuamet esitab projektitaotlused koos erinevate hindamiste tulemuste koondiga meetme juhtkomisjonile, kes teeb Tööturuameti peadirektorile ettepaneku abitaotluste rahastamiseks. Kui taotleja on Tööturuamet, teeb otsuse taotluste rahuldamiseks või mitterahuldamiseks sotsiaalminister.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse sotsiaalministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

9. Sekkumise kategooriad

21, 22, 25

Indikatiivne toetuse jaotus sekkumiskategooriate vahel on: 21 – 70%,
22 – 25%,
25 – 5%.

10. Seosed muude meetmetega

Meede 1.1: Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem

Ülalnimetatud meetme raames uuendatavaid õppekavasid ja paindlikke õppevorme (eriti täiendõppe vallas) kasutatakse ka töötute täiend- ja ümberõppes. Käesoleva meetme kattumise vältimine ülalnimetatud meetmega tagatakse sihtgruppide täpse määratlemisega. Käesoleva meetme sihtgrupiks täiend- ja ümberõppe osas on vaid registreeritud töötud ja koondamisteate saanud töötajad, kellel on seadusjärgne õigus saada tööturuteenust. Ülalnimetatud meetmes osalevad inimesed täiendõppes eeskätt omal algatusel.

Meede 1.2: Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks

Ülalnimetatud meede on suunatud konkreetsete ettevõtjate huvidest lähtuval töötajate täiendkoolitusele, seega selle sihtgrupp on erinev käesoleva meetme omast. Juhul, kui töötul on võimalik osaleda ülalnimetatud meetme raames toimival väljaõppel, kaotab ta õiguse töötutele suunatud meetme koolitusele.

Meede 4.3: Kutse- ja kõrghariduse ning seda toetava infrastruktuuri nüüdisajastamine

Ülalnimetatud meetmega parandatakse käesoleva meetme elluviimise materiaalseid eeldusi, sest kutseõppekeskuste ruume saab kasutada ka täiskasvanute täiendõppeks ning töötute täiend- ja ümberõppeks.

Meetme ettevalmistamise ja rakendamise käigus korraldatakse regulaarne infovahetus erinevate rakendusüksuste vahel, et tagada vajalik teave ja koordineerimine meetmete vahel.

11. LÄBIVATE POLIITIKATE ARVESTAMINE

Keskkonnapoliitika

Töötute täiend- ja ümberõppes pööratakse asjakohast tähelepanu keskkonnakaitse teemadele.

Infoühiskonna edendamine

Töötute täiend- ja ümberõppes pööratakse asjakohast tähelepanu arvutiõppele. Tööhõiveametites juurutatakse iseteeninduslik elektrooniline töötusimissüsteem.

Sooline võrdõiguslikkus

Kavas on tööturule tuleku/naasmise barjääride alandamine naistele. Eelistatakse projekte, mis edendavad soolist võrdõiguslikkust.

Regionaalareng

Selgitatakse välja regionaalne vajadus konkreetsete tööturumeetmete järele, kasutatakse olemasolevaid (üleriiklikke) meetmeid, vajadusel neid kohandades, või töötatakse välja uued meetmed, leevendamaks tööpuudust konkreetsetes regioonides.

Uusi tööturumeetmeid testitakse (regionaalsete) pilootprojektidega ning kui need osutuvad edukateks, rakendatakse neid seejärel ka üleriiklikult.

Eelistatakse kõrge tööpuudusega piirkondades elluviidavaid projekte. Üks projektide eelistuskriteeriume on muuhulgas kohalike partnerite kaasamine.

MEEDE 1.4: HALDUSSUUTLIKKUSE TÕSTMINE (ESF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldiseks eesmärgiks on riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse üksuste ning nende liitude haldussuutlikkuse tõstmine.

Spetsiifilised eesmärgid:

- ametialaste oskuste tõstmine avalikus halduses;
- kvaliteetse ja jätkusuutliku avaliku teenistuse koolitussüsteemi arendamine ja tagamine;
- juhtimise kvaliteedi parandamine valitsusasutuste juhtimiskoolituste toetamise kaudu.

2. Sisu

Struktuurifondide kasutuselevõtmise suurima mõju saavutamiseks on avaliku teenistuse professionaalsusel oluline tähtsus. RAKi eduka rakendamise eelduseks nii käesoleval kui ka järgmisel programmeerimisperioodil, suurima potentsiaaliga või kõige vähem arenenud piirkondades, on valdkondade täpne määratlemine, valikute oskuslik kaalumine, hea koordineerimine partnerite vahel ning hästitoimivad rakendusmehhanismid. Kuna mitmed strateegilised otsused, mis puudutavad struktuurifondide kasutamist, tehakse avalike teenistujate poolt, nõuab potentsiaalsete alade ja kasvuvõimaluste identifitseerimine strateegilist visiooni, kvaliteetset otsustamist ja erinevaid oskusi.

Pikemas perspektiivis on efektiivne koolitada kõiki avalikke teenistujaid, sest Eesti avalikku teenistust iseloomustab märkimisväärne sisemine mobiilsus. Nende avalike teenistujate eelistamine, kes on otseselt seotud struktuurifondide haldamisega, ei ole otstarbekas ka seetõttu, et struktuurifondide rakendamine nõuab kvaliteetsemate avalike teenuste pakkumise eesmärgil koordineeritud poliitikaid ja head koostööd kõikide avalike teenistujate vahel. Seetõttu on käesoleva meetme sihtgrupiks avalik teenistus tervikuna.

Haldussuutlikkuse tõstmiseks on olemuslikult tähtis omandada teadmisi ja oskusi poliitikakujundamises ja hindamises, planeerimises, üldjuhtimises, inimeste juhtimises, finantsjuhtimises, elektroonilises dokumendihalduses ja teistes eesmärgipäraselt ja tõhusamat avalikku haldust toetavates valdkondades. Eeltoodud on meetme raames toetatavateks peamiseks koolitusvaldkondadeks. Meetme raames toetatavad tegevused jagunevad neljaks alameetmeks:

- keskselt korraldatud koolitus;
- Avaliku Teenistuse Arendus- ja Koolituskeskuse ning Sisekaitseakadeemia koolitajate ja personali arendamine;
- asutusesisene juhtimiskoolitus;
- stipendiumiprogramm stažeerimiseks välismaal.

Keskselt korraldatud koolitus

Meetmest toetatav keskselt korraldatud koolitus on avatud koolitus², mis on suunatud riigi- ja kohaliku omavalitsuse ametnikele. Alameetme raames rahastatakse koolituse, mis on seotud Euroopa Sotsiaalfondi poolt rahastatava koolitusega, läbiviimist ja koolitusega seotud koolitusprogrammide ning -materjalide koostamist. Lisaks rahastatakse uuringute läbiviimist, mis aitavad suunata inimressursi arengut avalikus halduses ja toetavad koolitusvajaduse väljaselgitamist. Riigikantselei on vastutav nimetatud alameetme rakendamise eest.

Keskse koolituse korraldamise üheks aluseks on Riigikantselei poolt igal aastal koostatavad "Avaliku teenistuse koolitusprioriteetid", mille kinnitab Vabariigi Valitsus. "Avaliku teenistuse koolitusprioriteetide" väljatöötamisel arvestatakse ministriumide, teiste institutsioonide ja kohalike omavalitsusliitude ettepanekuid. Keskselt korraldatud koolituse alameetme raames koolitust korraldades võetakse arvesse ka muid olulisi arenguid avalikus halduses.

Avaliku Teenistuse Arendus- ja Koolituskeskuse ning Sisekaitseakadeemia arendamine

Tagamaks avalikus teenistuses inimressursi arendustegevuste rakendamise jätkusuutlikkust, tugevdatakse meetme raames Avaliku Teenistuse Arendus- ja Koolituskeskust (ATAK). ATAKi missiooniks on pakkuda süstemaatilist, ajakohast ja kvaliteetset täienduskoolitust ning konsultatsiooniteenust avalikule teenistusele. Alameetmest toetatatakse ATAKi personali koolitust, eesmärgiga tugevdada ATAKi kui avaliku teenistuse kompetentsikeskuse toimimist, mis on partneriks Riigikantseleile ja teistele Eesti avaliku halduse arendamise eest vastutavatele institutsioonidele, eden-

dades avalike teenistujate ametialaseid oskusi ja suurendades selle produktiivsust. Alameetme rakendamine toimub "ATAKi strateegilise arengukava 2003–2005" alusel.

Alameetmest toetatakse lisaks Sisekaitseakadeemia (SKA) kui keskvalitsuse koolitusinstitutsiooni, arendamist. SKA visiooniks on saada sisejulgeoleku ja teiste avaliku teenistuse valdkondade kompetentsi- ja arenduskeskuseks. SKA peamiseks sihtgrupiks on avaliku sektori organisatsioonid (sh kohalikud omavalitsused, järelevalveüksused ja inspeksioonid), kes tellivad SKAlt tasemekoolitust riigikaitse ja halduskorralduse valdkondades. SKA arendamise eesmärgiks on SKA täiendkoolituse korraldamise ja läbiviimisega seotud personali ja koolitajate koolitamine.

Asutusesisene juhtimiskoolitus

Märkimisväärne osa meetme vahenditest suunatakse asutuste juhtimiskvaliteedi arendamise projektidele. Asutusesisese juhtimiskoolituse projektide eesmärgiks on riigi ja kohaliku omavalitsuse asutuste juhtimisvõimekuse tõstmise toetamine juhtimismeetodite ja süsteemide koolituste kaudu. Antud koolitus peaks suurendama avalike teenistujate kompetentse ja arendama eesmärgipärast juhtimist, aitama kohaneda pidevalt kasvavate nõudmistega avalikule teenistusele ja konkreetsetele töökohtadele ning tõstma mobiilsust nii avalikus sektoris kui ka tööjõuturul tervikuna. Taotlejateks võivad olla valitsusasutused ja põhiseaduslikud institutsioonid üksi või koostöös teiste riigi- või kohaliku omavalitsuse asutustega. Selliste projektide rahastamise puhul eelistatakse projekte, mis oleksid uuenduslikud kas õpetatava valdkonna või koolitusvormi poolest ja looksid olulist uut teadmist sellest, kuidas teha asju efektiivsemalt, ning võiksid seega olla eeskujuks teistele avaliku sektori organisatsioonidele. Nimetatud alameetme raames ei rahastata osalemist avatud koolitusel.

Stipendiumiprogramm stažeerimiseks välismaal

Õppimaks teiste riikide kogemustest toetatakse meetmest ametnike lühiajalist stažeerimist välisriikides avaliku halduse ja haldusjuhtimise valdkonnas. Stažeerimist rahastatakse stipendiumide kaudu, mille taotlemise eelduseks on ametniku töökohta ja töö spetsiifika seos külastatava organisatsiooni funktsioonidega. Taotlejateks võivad olla riigi- või kohaliku omavalitsuse ametiasutused. Taotluse võib esitada koostöös teise asutusega. Eelistatakse taotlusi, mille puhul stažeerimise sihtkohariik kuulub ELi liikmesriikide hulka.

3. Toetatavad tegevused

- inimressursi arendamise valdkonna planeerimise ja avaliku halduse problemaatikaga seotud koolitusvajaduse hindamine ja uuringute läbiviimine
- "Avaliku teenistuse koolitusprioriteetidele" vastava koolitusprogrammi tellimine ja koolituse korraldamine
- ametnike lühiajalised stažeerimised välismaal
- juhtimiskoolituse kaudu valitsusasutustes, põhiseaduslikes institutsioonides ja nendega koostöös teistes riigi- või kohaliku omavalitsuse asutustes juhtimiskvaliteeti edendavate projektide elluviimine
- ATAKi ja SKA täienduskoolituse korraldamise ja läbiviimisega seotud personali ja koolitajate koolitamine

Selle meetme kavandamisel ja rakendamisel pööratakse eriti tähelepanu sünergia loomisele ja kattumiste vältimisele muude lähedase iseloomuga projektidega, mida toetatakse ühenduse algatuste ning teiste ELi programmide (nagu *Transition Facility*, "*Schengeni*" instrument jt) kaudu.

4. Toetuse saajad

- riigi- (sh maavalitsused) ja kohaliku omavalitsuse ametiasutused
- Avaliku Teenistuse Arendus- ja Koolituskeskus
- Sisekaitseakadeemia
- valitsusasutused ja põhiseaduslikud institutsioonid, juhtimise suutlikkuse tõstmise projektide algatajatena

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Haldussuutlikkuse tõstmiseks korraldatud koolitustel

osalenud (M/N)

3600 (1700/1900)

Tulemusnäitajad

Koolitusega rahulolu

65% on koolituse lõppedes koolitusega rahul

6. Rakendusüksus

Riigikantselei

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Meetme raames esitatud taotluste menetlemiseks on kaks erinevat protseduuri:

- tähtjalised projektikonkursid;
- jooksvalt menetletavad projektid.

Taotlejatele ja taotlustele esitatavad tingimused ja taotluste menetlemise tingimused kehtestatakse rahandusministri määrusega (määruse lisadeks on taotlusvorm, taotluste valiku- ja hindamiskriteeriumid ja abikõlblike kulude nimekiri).

Tähtjaliste projektikonkursside korral esitab taotleja projektitaotluse rakendusüksusele (Riigikantselei) vastavalt tähtajale kaks korda aastas juhtimiskoolituse ja kolm korda aastas stipendiumiprogrammi korral.

Jooksvalt menetletavate projektide protseduuri alusel esitab taotleja projektitaotlused jooksvalt rakendusüksusele. Projektikonkurssi ei toimu, aga taotlused peavad vastama valiku- ja hindamise kriteeriumidele. Nimetatud protseduuri alla kuuluvad keskselt korraldatav koolitus ja ATAKi ja SKA arendamise alameede.

Riigikantselei kontrollib taotluse tehnilist vastavust ja teostab hindamist (vastavalt üldistele kvaliteedikriteeriumidele, kuid ka võrreldes esitatud taotlusi üksteisega) ning kaasates vajadusel väliseksperte.

Projektide valimiseks moodustatakse kaks komisjoni:

Riigisekretär loob projektivaliku komisjoni ATAKi ja SKA arendamise alameetme, asutusesisese juhtimiskoolituse alameetme ja stipendiumiprogrammi alameetme rakendamisel. Komisjon valib rahastatavad projektid, kaasates vajadusel eksperte ja edastab projektitaotlused riigisekretärile kinnitamiseks.

Meetme juhtkomisjon luuakse rahandusministri poolt meetme eesmärkide saavutamise jälgimiseks. Komisjon toimib keskselt korraldatud koolituse puhul projektivaliku komisjonina. Komisjon valib rahastatavad projektitaotlused ja edastab need rahandusministrile kinnitamiseks.

Projekti rahastamisotsused teeb riigisekretär (meetme osade ATAKi ja SKA arendamine; asutusesisene juhtimiskoolitus ja stipendiumiprogramm raames) ja rahandusminister keskselt korraldatud koolituse meetme osa puhul.

9. Sekkumise kategooria

23

10. Seosed muude meetmetega

Meede 5.1: Programmi juhtimine ja rakendamine

Nimetatud meetmete raames viiakse läbi spetsiifilist struktuurifondide rakendamisega seotud koolitust. Meetme 1.4 koolitus on suunatud üldise juhtimisvõimekuse tõstmisele ning ei ole otseselt seotud teadmiste ja oskuste alase koolitusega, mis on vajalikud struktuurifondide rakendamiseks.

Meede 1.1: Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem

Nimetatud meetme raames on võimalik haldusjuhtimise õppekavade uuendamine ja ülikoolide õppejõudude koolitus. Kuigi õppejõudude koolitamine võib toimuda ka meetmest 1.4, peab kvalifitseeruvate õppejõudude puhul olema võimalik demonstreerida nende otsesest seotust täiendkoolituse läbiviimisega. Samuti peab neile antav koolitus kvalifitseeruma juhtimiskoolituseks või koolitajate koolituseks vastavalt meetme aastasele tegevuskavale.

Õppekavade uuendamine käesoleva meetme alt pole abikõlblik, võimalik on ainult täiendkoolituse programmide väljatöötamine.

Meede 4.5: Infoühiskonna arendamine

Nimetatud meetme raames on võimalik e-halduse ja e-õppe jaoks vajalike uute IKT lahenduste väljatöötamine ja kasutuselevõtmine. Käesolev meede rahastab ainult koolitust, mis ei ole abikõlblik ülalnimetatud meetmest.

11. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Mõju neutraalne

Infoühiskonna edendamine

Toetatavad tegevused võivad omada kaudset mõju infoühiskonna edendamisele

Sooline võrdõiguslikkus

Eelistatakse projekte, kus koolitusse on kaasatud vastavalt reaalsele vajadusele mõlema soo esindajaid.

Regionaalareng

Et meetme üldiseks eesmärgiks on ka maavalitsuste ja kohalike omavalitsuste haldussuutlikkuse tõstmine, siis aitab regionaalse administratsiooni koolitamine, finantsiliselt nõrgemate kohalike omavalitsuste eelistamine ja regionaalse tasakaalustatuse põhimõtete arvestamine koolituse sisus, kaasa regionaalse arengu tasakaalustamisele.

PRIORITEET 2: ETTEVÕTLUSE KONKURENTSIVÕIME

Ettevõtluse konkurentsivõime prioriteedi üldeesmärk on ettevõtluse konkurentsivõime ja tööhõive suurendamine.

Ettevõtluse konkurentsivõime prioriteeti kaasfinantseeritakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF) ja viiakse ellu järgmise nelja meetme abil:

- Meede 2.1: Ettevõtete arengu toetamine
- Meede 2.2: Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine
- Meede 2.3: Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine
- Meede 2.4: Turismi arendamine

MEEDE 2.1: ETTEVÕTETE ARENGU TOETAMINE (ERDF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldiseks eesmärgiks on tugevdada olemasolevate ettevõtete konkurentsivõimet ja stimuleerida uute ettevõtete teket. Spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- suurendada väike- ja keskmise suurusega ettevõtete tekke-, ellujäämis- ja arenguvõimalusi parandades ligipääsu finantseerimisele;
- toetada ettevõtete kasvu ja uute töökohtade loomist, pakkudes ettevõtluseks vajalikku oskusteavet ja aida-tes ettevõtteid uute turgude leidmisel;
- parandada ettevõtete konkurentsivõimet ja sealjuures eriti toodete kvaliteeti, pakkudes sobivaid ettevõtluse toetusmeetmeid.

2. Sisu

Pärast majanduse restruktureerimise lõpulejõudmist sõltub edasine kasv suuresti väikese- ja keskmise suurusega ettevõtete (VKE) konkurentsivõimest, mis omakorda tuleneb uute ettevõtete tekke ja ellujäämise võimalustest ja suurest hulgast olemasolevate firmade olukorda mõjutavatest teguritest.

Alustavate ettevõtete finantseerimisvõimaluste parandamine

Kuigi VKEde panus majanduse arengusse üha kasvab, on uute ettevõtete juurdekasv väike ning ettevõtlusaktiivsus vaadelduna ettevõtete arvuna 1000 elaniku kohta tunduvalt alla ELi keskmise. Lisaks eksisteerivad suured piirkondlikud erinevused ning ettevõtlusaktiivsus on kõige madalam just suurima tööpuudusega piirkondades. Seetõttu

on vajalik toetada inimesi, kes on valmis alustama ettevõtlusega ning pakkuda neile vajalikku informatsiooni ja nõustamist. Olulisimaks probleemiks uue ettevõtte loomisel on sageli algkapitali puudumine, kuna pangad ei soovi vastloodud ettevõtetele laenu anda. Valitsus on tunnistanud selle valupunkti olemasolu ja näinud ettevõtluspoliitika dokumendis “Ettevõtlik Eesti” – Eesti väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arendamisele suunatud poliitika 2002–2006” ette meetmeid probleemi leevendamiseks. Vastavalt sellele töötas Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus välja väikesemahulise stardiabi toetusprogrammi alustavatele ettevõtjatele. Senised kogemused on kinnitanud toetuse olulisust ja vajadust programmi laiendamise järele. Enam tuleks aga tähelepanu pöörata pakutavate võimaluste tutvustamisele potentsiaalsetele ettevõtjale ning finantstoetuse sidumisele nõustamis- ja koolitusteenustega.

Nõustamisteenuste kasutamise soodustamine

Väikeste (10–49 töötajat) ja keskmiste (50–250 töötajat) ettevõtete arv on viimastel aastatel vähenenud ning VKEde arv kasvab mikroettevõtete arvelt. See tähendab, et rohkem esineb tööjõu vähendamist suurema efektiivsuse saavutamiseks, kui ettevõtte tegevuse laiendamist, mis tooks kaasa kasvu järgmisse suurskategoriasse. Samas on VKEdele olulisim roll majanduskasvu tagamisel, kuid analüüs näitab keskmise suurusega ettevõtete suhteliselt madalat konkurentsivõimet. Ettevõtete juhid pole tihti muudatustele altid, seda nii aja- kui rahanappuse tõttu. Samuti puuduvad sageli ettevõtte sees vajalikud teadmised, kuid ettevõtted ei soovi ka kaasata eksperte väljastpoolt ega tellida konsultatsiooni. Seetõttu pole informatsiooni-, nõuande-, konsultatsiooni- ja koolitusturud piisavalt välja arenenud ning tekkinud on puudus vajalike oskuste ja kogemustega töötajatest, sest VKEd ei saa ega soovi maksta nende teenuste eest turuhinda. Nende probleemide leevendamiseks pakub EAS VKEdele toetust nõustamisteenuse kasutamiseks. Senise toetuse mahud on olnud suhteliselt väikesed ning suunatud peamiselt alustavatele ja mikroettevõtetele. Nii seniste tulemuste kui ka ettevõtjate vajaduste analüüs kinnitab vajadust nõustamisteenuste laiendamise ja kvaliteedi parandamise järele. Valdkonnad, milleks nõustamistoetust saab kasutada on näiteks ettevõtte juhtimine, ekspordi planeerimine, kvaliteedijuhtimine, keskkonnajuhtimine, IKT ja uute tehnoloogiate kasutuselevõtt jne.

Uutele turgudele sisenemise toetamine

Vaatamata Eesti turu väiksusele tegutseb ainult 3500 ettevõtet välisurgudel³ ning sealjuures langeb 30 juhtiva ettevõtte osaks 50% kogu eksporditulust. See on ettevõtete kasvu seisukohalt kriitilise tähtsusega probleem. Tihtipeale puudub ettevõtete toodangul väljund Eesti turule või on selle maht piiratud, nii et arenguvõimalused on tagatud vaid ekspordides. Kuid vastavalt eksporditööde uuringule omavad vaid 47% ekspordivatest ettevõtetest ekspordiplaani, mis viitab sellele, et suurem osa ettevõtetest ei planeeri oma tootmis- ja eksporditegevust teadlikult. Eesti eksporditöörid tegutsevad peamiselt traditsioonilistes, madala lisandväärtusega tööstusharudes. Seega on Eesti ekspordipoliitika peamiseks eesmärgiks laiendada ekspordibaasi, suurendada ekspordivate ettevõtete arvu ning väljaveetavate toodete sortimenti.

Teadlikkus ja ligipääsu parandamine ettevõtluse toetusmeetmetele

VKEde kasvu ja konkurentsivõime suurendamiseks on vajalik äratada ettevõtjate huvi ja anda neile teadmised samade kohta, mida on vaja astuda ettevõtte arengu viimiseks uuele tasandile. Praegu on teadlikkus ettevõtluse toetusmeetmetest madal ning nende kasutamine väheaktiivne. Tuleb julgustada ettevõtteid osalema ettevõtluse toetusprogrammides, mis aitavad parandada pakutavate toodete valikut ja kvaliteeti, uuendada tehnoloogiat ja tootmisprotsesse ning siseneda uutele turgudele.

Ettevõtluse toetusmeetmete elluviimiseks ja teadlikkuse tõstmiseks olemasolevatest võimalustest on loodud EAS. Lisaks on kõigis maakondades loodud ettevõtluskeskused, mis pakuvad ettevõtjatele tuge kohalikul tasandil. Ettevõtluskeskuste roll kohalikus arengus võiks olla märkimisväärssem, kuid see sõltub eelkõige ettevõtluskeskuste teenuste kvaliteedist. Sihtgrupi paremaks teenindamiseks ja teadlikkuse tõstmiseks pakutavatest teenustest planeeritaksegi ettevõtluskeskuste võrgustiku tugevdamist.

Kvaliteedi edendamine on olulisemaid probleemvaldkondi. EASi andmetel on Eestis ainult 317 ettevõtet, kus rakendatakse kvaliteedijuhtimissüsteeme (vähem kui 10% eksporditööridest). Üheks põhjuseks nii madala näitaja taga on piisava ja adekvaatse info puudus. Kvaliteedijuhtimissüsteemide kasutuselevõttu ettevõtetes tuleks stimuleerida, kuna nii on võimalik tõsta eksporditööde usaldusväärsust ja toodete lisandväärtust. Seega on eesmärgiks tõsta kvaliteedijuhtimissüsteeme juurutavate ettevõtete arvu. Sisenemist välisurgudele raskendab ka vajalike vastavahindamisteenuste puudumine Eesti turul. Kvaliteedi tõstmisega seotud tegevuste elluviimiseks loodi 2002. aastal EASi juurde Kvaliteedijuhtimiskeskus.

Lisaks käesolevas meetmes kirjeldatud toetustele nähakse ettevõtete jaoks ette Inimressursi arendamise prioriteedi raames toetused töötajate täiend- ja ümberkoolitamiseks.

3. Toetatavad tegevused

Meetme eesmärkide elluviimiseks nähakse ette nelja peamist tegevussuunda

Alustavate ettevõtete finantseerimisvõimaluste parandamine

- stardiabi alustavatele ettevõtjatele, mis aitab kaasa uute ettevõtete loomisele ja ellujäämisele

Nõustamisteenuste kasutamise toetamine

- toetus konsultatsiooniteenuste kasutamiseks
- mentorite kaasamine alustavate ettevõtjate ellujäämise parandamiseks

Uutele turgudele sisenemise toetamine

- toetus uutele turgudele sisenemise plaanide väljatöötamiseks ja elluviimiseks, vastavate turu-uuringute läbiviimiseks ja konsultatsiooni kasutamiseks

Teadlikkus ja ligipääsu parandamine ettevõtlusega seotud informatsioonile, sh infole ettevõtluse toetusmeetmete kohta

- ettevõtluskeskuste võrgustiku arendamine (kontaktide loomise ja kogemuste vahetamise üritused jne)
- ettevõtlusalase informatsiooni ja nõustamisteenuste pakkumise süsteemi arendamine (infotelefon, nõustamine, firmavisiit, ettevõtte diagnostika, infoportaal jne)
- ettevõtjate teadlikkuse parandamine riigipoolsetest toetustest ning sihtgrupi aktiveerimisele suunatud üritused, seminarid, töögrupid, firmavisiidid jne.
- kvaliteediedendamisele suunatud tegevused: Kvaliteediauhinna konkurss, Eesti Kvaliteediindeksi väljatöötamine, võrdlusanalüüsi (*benchmarking*) võimaldava keskkonna loomine ja toetamine, juhtimiskvaliteedi tunnustamisskeemi toetamine, kvaliteedialastest üritustest osavõtmise toetamine.
- kvaliteedijuhtimissüsteemide kasutuselevõtu toetamine, sh keskkonnajuhtimissüsteemid, nagu näiteks ökomärgid ja keskkonnajuhtimise ja -auditeerimise süsteem (EMAS).

Kõigi tegevuste elluviimisel lähtutakse nõukogu määruse(EÜ) nr (1260/1999) artiklis 29 sätestatud finantseerimise tingimustest ja piirmääradest.

4. Toetuse saajad

- ettevõtted, eriti VKEd
- potentsiaalsed ettevõtjad
- ettevõtete ühendused
- ettevõtluse tugiteenuseid pakkuvad mittetulundusühingud, sh maakondlikud ettevõtluskeskused

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud ettevõtted 1650

Tulemusnäitajad

Projekti lõpuks loodud uued töökohad (bruto) (M/N) 1300 (650/650)

Projekti lõpuks säilitatud töökohad (bruto) (M/N) 200 (100/100)

Struktuurifondide toetusel loodud uued ettevõtted projekti lõpuks 500

6. Rakendusüksus

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Taotlused esitatakse EASile. Nõustamistoetuse taotlusi saab taotlusi esitada pidevalt, uutele turgudele sisenemise toetuse taotluste vastuvõtt toimub ekspordiplaani koostamise osas pidevalt ning plaani elluviimise osas voorudena. Stardiabi taotluste esitamine toimub voorudena.

EAS kontrollib taotluste vastavust taotlejale ja taotlusele esitatud nõuetele ning toetuse saamise tingimustele. EASi juhatus võib moodustada kooskõlastatult Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga hindamis- või valikukomisjone. Taotluse sisuliseks hindamiseks võib kaasata vastavate alade sõltumatud eksperdid. Rahastamisotsuse teeb EASi juhatus.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvidele 16 ja 17.

Tegevusi ettevõtluse toetusmeetmetele ligipääsu parandamiseks ja teadlikkuse suurendamiseks korraldab EAS, konkursi ei toimu. EAS esitab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile heakskiitmiseks iga-aastase tegevuskava, mille alusel tagatakse tegevuste vastavus meetme eesmärkidega ja kinnitatakse rahastatavad tegevused. Tegevuskava koostamisel konsulteerib EAS huvigruppide esindajatega. Pärast tegevuskava heakskiitmist asub EAS tegevuskavas toodud tegevusi ellu viima, korraldades vajaduse korral vastavaid hankeid.

9. Sekkumise kategooriad

153, 163, 164, 165

10. Seosed muude meetmetega

Meede 1.2: Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks

Ülalnimetatud ja käesolev meede on vastastikku täiendavad. Käesolev meede võimaldab ettevõtjate nõustamist ja rahalist abi, ettevõtjate ja nende töötajate täiend- ja ümberõppe toetamine toimub ülalnimetatud meetme alt. Käesoleva meetme raames plaanitud teavitamis- ja aktiveerimisüritused (nt seminarid, firmavisiit) on mõeldud ka koolitusvõimaluste tutvustamiseks. Stardiabi taotlejal soovatakse enne ettevõtlusega alustamist läbida vastav koolitus, ka uute tehnoloogiate ja kvaliteedijuhtimise juurutamisel on sageli vaja koolitust.

Meede 1.3: Võrdsed võimalused tööturul

Antud meede täiendab käesolevat meedet. Aktiivsed tööturumeetmed on suunatud töötutele ja koondamisteate saanud töötajatele. Käesolev meede pakub starditoetust ettevõtetele ja võimaldab ettevõtlusega alustada inimestel, kes töötavad ettevõtetes või on loonud oma ettevõtte. Registreeritud töötud ei ole käesolevas meetmes hõlmatud.

Meede 2.2: Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine

Nimetatud meede täiendab käesolevat meedet, võimaldades ettevõtte arendamisel infrastruktuurset toetust. Ettevõtte alustamisel võimaldab ülalnimetatud meede lisaks inkubatsiooniteenust.

Meede 2.3: Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine

Nimetatud meede on käesolevale meetmele võimalikuks täienduseks. Ettevõtluse arendamise tegevusi võib TA&I meetme seisukohalt pidada ettevalmistavaks faasiks teadus- ja arendustegevuse (T&A) projektide planeerimiseks ja elluviimiseks.

Meede 2.4: Turismi arendamine

Turismisektori arendamisel täiendab nimetatud meede käesolevat meedet, võimaldades finantstoetust arendusinvesteeringutele.

Meede 3.3: Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas

Maapiirkonna väikeettevõtluse arendamisel täiendab nimetatud meede käesolevat meedet, pakkudes investeringutoetust maapiirkonna põllumajandustootjatele, metsaomanikele ja maaelanikele teenindusliku ja käsitööstusliku ettevõtluse alustamiseks ja laiendamiseks.

11. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Toetatakse nõustamisteenust keskkonnajuhtimise parandamiseks ja keskkonnasäästlikumate tehnoloogiate kasutuselevõtmiseks.

Infoühiskonna edendamine

Toetatakse nõustamisteenust IKT loimimiseks ettevõtte tegevustesse. Arendatakse info- ja nõustamisteenuse elektroonilisi meetodeid ja vorme.

Sooline võrdõiguslikkus

Meede on neutraalne.

Regionaalareng

Meede on rakendatav üle-eestiliselt, v.a Tallinn stardiabi programmi rakendamise osas.

MEEDE 2.2: ETTEVÕTLUSE INFRASTRUKTUURI ARENDAMISE TOETAMINE (ERDF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldiseks eesmärgiks on tugevdada olemasolevate ettevõtete konkurentsivõimet ja stimuleerida uute ettevõtete ja töökohtade teket. Spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- parandada olemasolevate ettevõtete tegevuskeskkonda, toetades vajaliku ettevõtluse infrastruktuuri ja kaasaegse infrastruktuuriga varustatud tööstuskinnisvara loomist.

2. Sisu

Füüsilise infrastruktuuri arendamine

Ettevõtlus on Eestis regionaalselt ebaühtlaselt arenenud. Peamised arenguerinevused eksisteerivad pealinna ja ülejäänud Eesti vahel: ligi pooled ettevõtetest asuvad Tallinnas.

Üheks teguriks, mis takistab ettevõtluse arengut on sobivate tegutsemiskohtade – äri- ja tööstusruumide – puudumine. Teatud piirkondades on probleemiks kommunaalteenuste (vajaliku võimsusega elektriliinid, vee- ja kanalisatsioonitrassid) mittevastavus tänapäeva nõuetele ja maanteedelt ja raudteelt ligipääsuvõimaluste puudumine. Et alustavatel ja väikeettevõtjatel puuduvad enamasti vahendid vajaliku infrastruktuuri rajamiseks, valivad nad tegevuseks piirkonna, kus on võimalik rentida sobiva hinnaga ruumid ning kus on võimalik oma tegevust arendada. Samas puudub kõrge tööpuudusega ja madalate kinnisvarahindadega mahajäänud piirkondades eraettevõtjatel huvi vastavaid teenuseid arendada.

Need probleemid on kajastatud ettevõtluspoliitika dokumendis “Ettevõtlik Eesti” – Eesti väike- ja keskmise suurusega ettevõtete arendamisele suunatud poliitika 2002–2006”. Sellest lähtudes on EAS käivitanud programmi ettevõtluse infrastruktuuri arengu toetamiseks, mis on äratanud suurt huvi ja andnud häid tulemusi ning mida seetõttu on otstarbekas jätkata ja laiendada. EAS kaasfinantseerib selle raames kohalikul tasandil algatatud projekte.

Lisaks toetatakse valitud tööstusalade rajamist, mille kaudu aidatakse kaasa ettevõtluse arengule ning tööstuse restruktureerimisele ja mitmekesistamisele vähemarenenud regioonides ja monofunktsionaalsetes asulates. PHARE kaasfinantseerimisel on viidud ellu esimesed pilootprojektid. Need kogemused ja täiendavad eeluuringud kinnitavad vajadust toetada tööstusalade rajamist ning on aluseks toetusprogrammi edasi arendamisel. Projektide väljavalimisel võetakse arvesse keskkonnamõjusid, nt projekti energiasäästlikkust.

3. Toetatavad tegevused

- ettevõtete arenguks vajaliku füüsilise infrastruktuuri loomine ja renoveerimine, sh ühendused teede ja kommunikatsioonidega ning tööstusalade rajamine

4. Toetuse saajad

- ettevõtted, eriti VKEd

- ettevõtluse tugiteenuseid pakkuvad mittetulundusühingud, sh maakondlikud ettevõtluskeskused
- kohaliku omavalitsuse üksused

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud projektide arv 65

Tulemusnäitajad

Projekti lõpuks loodud uued töökohad (bruto) (M/N) 3500 (1750/1750)

Projekti lõpuks säilitatud töökohad (bruto) (M/N) 650 (325/325)

6. Rakendusüksus

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Ettevõtluse infrastruktuuri rajamise taotlused esitatakse EASile. Taotlemine toimub voorudena.

EAS kontrollib taotluste vastavust taotlejale ja taotlusele esitatud nõuetele ning toetuse saamise tingimustele. EASi juhatus võib moodustada kooskõlastatult Majandus- ja Kommunikatsiooniministeriumiga hindamis- või valikukomisjone. Taotluse sisuliseks hindamiseks võib kaasata vastavate alade sõltumatud eksperdid. Rahastamisotsuse teeb EASi juhatus.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

Taotluste vastuvõtt toimub jooksvalt, taotlusi saab EASile esitada pidevalt.

9. Sekkumise kategooriad

151, 161, 162, 164, 3122, 322, 331, 345

10. Seosed muude meetmetega

Meede 1.2: Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks

Ülalnimetatud meede täiendab käesolevat meetet, võimaldades vajadusel ettevõtete laiendamise seotud koolitust.

Meede 2.1: Ettevõtete arengu toetamine

Nimetatud ja käesolev meede on vastastikku täiendavad mitmetel juhtudel, eelkõige ettevõtete inkubeerimisel, kus ettevõtete nõustamisteenused seotakse investeringutega tegutsemisruumidesse. Ülaltoodud meetme raames plaanitud teavitamis- ja aktiveerimisüritused (nt seminarid, firmavisiit) on mõeldud ka infrastruktuuri arendamise toetuste tutvustamiseks.

Meede 2.3: Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine

Ettevõtluse arendamise tegevusi võib TA&I meetme seisukohalt pidada ettevalmistavaks faasiks T&A projektide planeerimiseks ja elluviimiseks.

Meede 2.4: Turismi arendamine

Ülalnimetatud meede täiendab käesolevat turismi infrastruktuuri arendamise osas.

Meetmed 4.1: Transpordi infrastruktuuri arendamine, 4.2: Keskkonna-infrastruktuuri arendamine ja 4.6: Kohalik sotsiaal-majanduslik areng

Käesolevat meetet tuleks rakendada koordineeritult ülalnimetatud meetmetega, et tagada tehnovõrkude plaanipärane väljaehitamine.

11. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Keskkonnanõuete järgmine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Infrastruktuuri arendamise projektide puhul ei toetata Tallinnas elluviidavaid projekte, tagamaks ühtlasemat regionaalset arengut. Tallinna lähivaldades elluviidavaid projekte toetatakse madalama toetusmääraga.

MEEDE 2.3: TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUSE NING INNOVATSIOONI EDENDAMINE (ERDF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldiseks eesmärgiks on olemasolevate ettevõtete teadus- ja arendustegevus ning innovatsioonivõimekuse suurendamine ning uute tehnoloogiapõhiste ettevõtete tekke ja kasvu stimuleerimine.

Esitatud eesmärk on kooskõlas "Eesti teadus- ja arendustegevuse (T&A) strateegiaga "Teadmispõhine Eesti" 2002–2006", samuti ELi strateegilise eesmärgiga suurendada T&A mahtu ja kvaliteeti ning innovatsiooni aktiivsust Euroopas. Eestis tuleb oluliselt suurendada T&A ja innovatsiooni alast võimekust, et parandada meie konkurentsivõimet Euroopa Teadus- ja Innovatsiooniruumis, toetada uute teadmiste loomist Eestis, teadmiste ülekannet Eestisse ning uue tehnoloogia levikut majanduses. Kõik meetme raames planeeritavad tegevused on suunatud ettevõtete konkurentsivõime suurendamisele läbi T&A-le ning innovatsioonile suunatud investeeringute suurendamise. Meede aitab kaasa ka Lissaboni strateegia eesmärgi saavutamisele – T&A kulutused moodustavad 3% SKPst.

Meetme spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- luua olemasolevate tööstus- ja teenindussektori ettevõtete arengu ning uute tehnoloogiamahukate sektorite tekkimise seisukohalt elutähtsates tehnoloogilistes valdkondades uusi teadmisi ning saavutada T&A ja innovatsioonitegevustes kriitiline mass;
- suurendada ettevõtlus- ja teadussektori vahelist rakendusuringute alast koostööd Eesti majandusele strateegiliselt olulistes valdkondades, tugevdada teadusasutuste võimet sellises koostöös osaleda ja innovatsiooniprotsessi juhtida;
- stimuleerida Eesti ettevõtete poolset regulaarset T&A, tehnosiirde ning innovatsiooni tegevust ning selle finantseerimise suurenemist;
- luua finantsiliselt jätkusuutlik tehnoloogilist arendustegevust ja innovatsiooni toetav infrastruktuur ja tugiteenused Eesti ettevõtete innovatsioonitegevuste toetamiseks;
- tõsta ühiskonna teadlikkust innovatsioonist kui majanduskasvu võtmetegurist ning tugevdada teadus- ja ettevõtlussektori võimekust ja kompetentsi T&A ja innovatsiooni projektide elluviimiseks

2. Sisu

Käesoleva meetme raames toetatakse mitmeid programme ja investimisprojekte, mille eesmärgiks on suurendada ettevõtlussektoris läbiviidava T&A mahtu, ettevõtete innovatsioonivõimekust ja majanduse konkurentsivõimet. Sotsiaal-majandusliku analüüsi tulemustest ilmneb majanduse restruktureerimise vajadus kõrgema lisandväärtuse

loomise ja tootlikkuse suurendamise suunas, seda eelkõige töötleva tööstuse sektoris konkurentsivõime säilitamiseks pärast ELiga liitumist. Samuti tuleneb analüüsist järeldus, et Eesti ettevõtete finantssuutlikkus investeerida tehnoloogilisse arendustegevusse ja innovatsiooni ning kompetents vastavat tegevust juhtida on suhteliselt nõrk, nagu on nõrk ka koostöö teadusasutuste ja ettevõtete vahel.

Meetme abil arendatakse järgmisi tegevussuundi:

Teadmistebaasi tugevdamine

Teadmistepõhise majanduse arendamisel on uute, majanduse ja ühiskonna arengu vajadustele vastavate teadmiste loomise toetamine oluline nii lühikeses kui ka keskpikas perspektiivis. Et luua ja säilitada teadus- ja arendustegevuses tippkompetentsi ning luua kriitilist massi, toetatakse teaduse tippkeskuste loomist majandusarengu seisukohalt perspektiivsetes valdkondades. Teaduse tippkeskuste arendamisega toetatakse suuremate strateegilise suunitlusega uurimisprojektide realiseerumist, soodustatakse interdistsiplinaarsust ning luuakse paremad eeldused T&A alases rahvusvahelises koostöös osalemiseks (eelkõige ELi raamprogrammid). Samuti aidatakse kaasa välismaal tegutsevate Eesti teadlaste tagasipöördumisele ning välismaa teadlaste uurimisrühmadesse kaasamisele. Uurimistöö kogemusi omavad kraadiõppurid saavad oma teadmisi ja oskusi realiseerida ettevõtetes, aidates nii kaasa ettevõtete T&A suutlikkuse kasvule. Teaduse tippkeskuste programm käivitati 2001. aastal Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt.

Tegevussuunda toetab käesoleva meetme raames realiseeritav suuremahuliste T&A infrastruktuuri investeeringute programm ning meetme 1.1 kõrghariduse osa.

T&A ning innovatsiooni finantseerimine

Toetatakse nii ettevõtete ja T&A asutuste poolt initsieeritud turuorientatsiooniga T&A projekte kui ka strateegilist koostööd hõlmavaid T&A programme, sh tehnoloogiaprogramme T&A strateegia tehnoloogiliste võtmevaldkondade (T&A strateegiast tulenevalt: IKT, biomeditsiin, materjalitehnoloogia) strateegiliseks ja süstemaatiliseks arendamiseks. Avaliku sektori investeeringud on suunatud erasektori investeeringute võimendamisele, positiivse kõrvalmõjuna luuakse partnerlussuhteid ettevõtete, ettevõtete ja teadusasutuste vahel ning soodustatakse piireületavat koostööd.

Tegevussuund on seotud käesoleva meetme Tehnoloogia arenduskeskuste programmiga.

Innovatsioonisüsteemi tugevdamine

Selle tegevussuuna raames arendatakse innovatsioonisüsteemi, aidates kaasa süsteemis puuduvate lülide ja kompetentside tekkele ning parandades koostööd ja koordineeritust eri osapoolte vahel. Toetatakse T&A ning innovatsiooni infrastruktuuri kaasajastamist, sellega seotud tugiteenuste ja kompetentside väljaarendamist ning soodustatakse teadusasutuste ja ettevõtete vahelist strateegilist koostööd. Tegevuste tulemusena luuakse soodne keskkond tipptasemel T&A-teostamiseks, T&A mahukateks investeeringuteks ning tehnoloogiapõhiste ettevõtete tekkeks ja arenguks.

Eesti T&A ning innovatsiooni infrastruktuurvajab kaasajastamiseks olulisi investeeringuid, et pakkuda atraktiivset töökeskkonda tipptasemel teadlastele ning rahvusvaheliseks T&A-ks ja initsieerida T&A mahukaid välisinvesteeringuid. Infrastruktuuri investeeringud teostatakse piiratud arvu suuremahuliste investeerimisprojektidena.

Nii T&A asutused kui ka ettevõtted vajavad teadmiste ja tehnosiirde alase kompetentsi arendamist. Tehnoloogia-siiret T&A asutustest ettevõtlusesse toetatakse peamiselt läbi *Spinno* programmi (käivitatud aastal 2001). *Spinno* programmi eesmärgiks on aidata kaasa ettevõtluskultuuri tekkele T&A asutustes ning kõrgkoolides, toetades *spin-off* firmade teket ülikoolide juures ning koostööd teadusasutuste ja ettevõtete vahel. Teiselt poolt aidatakse kaasa ettevõtete võimekuse parandamisele, toetades inkubatsiooniteenuseid tehnoloogiamahukate ettevõtete arengu toetamiseks.

Teadusasutuste ja ettevõtete vahelise strateegilise ja süsteemse koostöö toetamiseks on 2003. a. käivitatud Tehnoloogia arenduskeskuste programm. Tehnoloogia arenduskeskused on teadus- ja ettevõtluspartnerite koostöös ja avaliku sektori toetusel loodud T&Ad teostavad uurimisgrupid, mille tegevuse tulemusena arendatakse välja strateegilised pikaajalised suhted teadusasutuste ja ettevõtete vahel. Tehnoloogia arenduskeskus tegutseb struktuurina, mille raames partnerid saavad teostada erinevaid vastava tööstusharu vajadustele suunatud uurimis- ning arendusprojekte (keskendudes peamiselt 1-3-aastase kestvusega projektidele). Uurimisprojektid baseeruvad teadus- ja ettevõtluspartnerite poolt koostatud keskpikal uurimistöö kaval. Antud tegevuse oodatava tulemusena kasvab

tööstuse vajadustele orienteeritud uurimistöö kogemusega T&A spetsialistide arv, suureneb nende mobiilsus teadus- ja ettevõtlussektori vahel, paraneb innovatsiooni juhtimisprotsess ettevõtetes ning kasvavad ettevõtlussektori investeeringud T&Asse.

Innovatsiooni-alaste teadmiste ja oskuste arendamine

Toetatakse tegevusi, mis tõstavad innovatsiooniteadlikkust erinevates sihtgruppides nagu nt avaliku sektori otsusetegijad, ühiskondlikud arvamusiidrid, meedia, ettevõtete juhid ja investorid, insenerid, teadlased ja õpilased, laiem avalikkus jms. Ettevõtetele teadvustatakse eelkõige innovatsiooni olemust, selle olulisust ning suurendatakse nende võimet ning oskusi innovatsiooni juhtida. Selle tulemusena kasvab innovatsiooniga aktiivselt tegelevate ettevõtete arv ning suureneb ettevõtete motivatsioon kasutada pakutavaid tugiteenuseid.

Tegevussuund on seotud meetme 2.1 ettevõtete nõustamise toetamisega, mille raames alustatakse 2004. aastal ettevõtete innovatsiooniauditite toetamisega.

3. Toetatavad tegevused

Teadmistebaasi tugevdamine

- Teaduse tippkeskuste programm

TA&I ning innovatsiooni finantseerimine

- T&A projektide toetamine
- Tehnoloogiaprogrammide käivitamine T&A võtmevaldkondades

Innovatsioonisüsteemi tugevdamine

- Tehnoloogia arenduskeskuste programm
- T&A infrastruktuuri toetamise programm
- tehnoloogiaparkida ja inkubatsiooniteenuste toetamine
- *Spinno* programm

Innovatsiooni-alaste teadmiste ja oskuste arendamine

- Innovatsiooniteadlikkuse programm

4. Toetuse saajad

- ettevõtjad
- innovatsiooni tugiorganisatsioonid, sh sihtasutused;
- T&A asutused ja kõrgkoolid

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud ettevõtted, sh ühisprojekte 250

Tulemusnäitajad

Projekti lõpuks loodud uued töökohad (M/N) 800 (400/400)

6. Rakendusüksus

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Tehnoloogia arenduskeskuste programmi, T&A infrastruktuuri toetamise programmi ja SPINNO programmi projektide valikuks viiakse läbi taotlusvoorud, mille puhul toetuse taotlused esitatakse EASile määratud tähtajaks. EAS kontrollib taotluste ja taotlejate vastavust tingimustele. Taotluste hindamiseks moodustab EASi juhatus kooskõlasta-

tult Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga hindamiskomisjone. Komisjon hindab taotlusi ning esitab EASi juhatusele ettepaneku taotluste rahuldamiseks või mitterahuldamiseks.

T&A projektide toetamise taotlusi võib Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele esitada pidevalt. EAS kontrollib taotluste ja taotlejate vastavust tingimustele ning hindab nende sisu vastavalt sätestatud hindamiskriteeriumitele, kaastates vajaduse korral sõltumatuid eksperte. Taotluse rahuldamise või mitterahuldamise otsuse teeb EASi juhatus.

Innovatsiooniteadlikkuse programmi rakendab EAS, konkursi ei toimu. EAS esitab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile heakskiitmiseks iga-aastase tegevuskava, mille alusel tagatakse tegevuste vastavus meetme eesmärkidega ja kinnitatakse rahastatavad tegevused. Tegevuskava koostamisel konsulteerib EAS partneritega. Pärast tegevuskava heakskiitmist asub EAS tegevuskavas toodud tegevusi ellu viima, korraldades vajaduse korral vastavaid hankeid.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

9. Sekkumise kategooriad

163, 164, 165, 181, 182, 183, 184

10. Seosed muude meetmetega

Meede 1.1: Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem

Ülalnimetatud ja käesolev meede on teineteist täiendavad, tagades laiemalt koordineerituse innovatsiooniks vajalike spetsialistide ettevalmistamise osas.

Meede 1.2: Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks

Ülalnimetatud meede täiendab käesolevat meedet, võimaldades juhtide, spetsialistide ja töötajate koolitust, mis toetab käesoleva meetme projektide elluviimist.

Meede 2.1: Ettevõtete arengu toetamine

Nimetatud ja käesolev meede on teineteist täiendavad. Ettevõtluse arendamise tegevusi võib TA&I meetme seisukohalt pidada ettevalmistavaks faasiks T&A projektide planeerimisel ja elluviimisel. Ettevõtluse meede toetab ettevõtete finantsilise baasi ja oskuste arendamist.

Meede 4.5: Infoühiskonna arendamine

Käesolev meede täiendab ülalnimetatud meedet, võimaldades riskifinantseerimisega toetada uute IKT lahenduste väljatöötamist ettevõtetes.

11. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Keskkonnanõuete järgmine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Käesolev meede võimaldab toetada uute IKT lahenduste väljatöötamist ettevõtetes.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Eesti olulisimad regionaalsed teadus- ja arenduskeskused on Tallinn ja Tartu. Neid keskusi tugevdades aidatakse kaasa nii Põhja- kui ka Lõuna-Eesti majanduslikule arengule.

MEEDE 2.4: TURISMI ARENDAMINE (ERDF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldeesmärgiks on jätkusuutliku majanduskasvu tagamine turismisektori konkurentsivõime suurendamise abil.

Meetme spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- suurendada oluliselt Eesti riigi ja sinse turismitoote rahvusvahelist tustust;
- arendada välja rahvusvaheliselt konkurentsivõimeline ja senisest atraktiivsem, mitmekülgsem ja kvaliteetsem turismitoode;
- arendada turismitoodete turundusvõimalusi ja parandada nende kättesaadavust välisriikides.

2. Sisu

Turismiteenuste osatähtsus Eesti sisemajanduse koguproduktis ja tööhõives oli Statistikaameti andmetel 2000. a 8,2% (koos kaudsete mõjudega). 2002. aastal moodustas turismiteenuste eksport 13,3% kogueksportidist. Keskmise turismitulude kasv on viimase nelja aasta jooksul olnud 7% aastas.

Kuigi turismisektor on viimastel aastatel oluliselt kasvanud, takistavad mitmed asjaolud endiselt selle olulise majandussektori potentsiaali täielikku ärakasutamist. Eesti turismisektorit iseloomustab turismitoote ühekülgus ning madal kvaliteet, sektori Tallinna-keskus, suur lühikülastuste osatähtsus, väga tugev sõltuvus Soome turust ning puudulikud investeeringud turismi infrastruktuuri, eriti väljaspool Tallinna. Eesti jääb eemale Euroopa kesketest turismimarsruutidest, peamiseks turismitooteks on linnaturism (city tourism), mille alal konkurents teiste riikidega on väga tihe. Eesti on väljaspool Balti ja Põhjamaade piirkonda reisisihina suhteliselt tundmatu, puudub selgelt väljendatud reisisihi imago.

Tänu oma mitmekesisusele pakub turism Eestis uusi ja alternatiivseid võimalusi paljude eluvaldkondade ning piirkondade arenguks. Turismi arendamist kajastatakse kõigis maakondlikes arengustrateegiates, maakonnaplaneeringutes ning paljudes kohaliku omavalitsuse üksuste arengukavades. Kiirele arengule vaatamata on esile kerkinud rida kriitilisi probleeme ja puudusi, mis takistavad Eesti turismipotentsiaali edukat realiseerimist.

Lähitulevikus sõltub Eesti edu rahvusvahelistel turismiturgudel võimest pakkuda kõrgekvaliteedilist turismitoodet. Sihipäraste investeeringutega tootearenduse, turismi infrastruktuuri täiustamise, turgude mitmekesistamise ja pakutavate turismitoodete parema turundustegevuse abil saab Eesti oma konkurentsivõimet rahvusvahelisel turismiturul oluliselt parandada. Kõigepealt tuleb potentsiaalseid külastajaid teavitada Eesti kui huvitava reisisihi olemasolust, seejärel pakkuda konkreetset ja usaldusväärset infot inimestele, kes kaaluvad Eesti külastamist. Samal ajal tuleb investeerida infrastruktuuri ja tootearendusse.

Käesolev meede võimaldab nimetatud piiranguid koordineeritud tegevuste abil vähendada – meetme raames viiakse ellu nii turundus kui ka tootearendustegevusi, eesmärgiga saavutada turismitulude suurenemine. Tootearenduses keskendutakse peamiselt erasektori investeeringute toetamisele, kuid kavandatakse ka investeeringuid keskvalitsuse omanduses olevate riiklikult tähtsate looduslike, ajaloo- ja kultuuriobjektide arendamisse, kui antud investeeringud on vajalikud turismiteenuste ekspordi edendamiseks.

Ettevõtetele suunatud tootearenduse ja turunduse toetus

Meetme abil toetatakse erasektori investeeringuid turismi infrastruktuuri ja toodetesse, mis toovad turule uusi, eri huvisid rahuldavaid turismitooteid või aitavad kaasa uute huvitavate kohtade või vaatamisväärsuste väljaarendamisele, pidades silmas ka olemasolevate toodete ja teenuste turustamisvõimaluste laiendamist. Taolisteks projektideks on: majutusettevõtete ehitamine ja parendamine, turismihooaega pikendavate teenuste loomine, erihuvidel tugineva aktiivse puhkuse keskuste arendamine ning konverentsiturismi arendamine Tallinnas, Tartus ja Pärnus. Toetatakse projekte, mis on majanduslikult tasuvad, millel on edasiarendamisvõimalusi ning mis ei ohusta keskkonda.

Keskvalitsuse turismiinvesteeringu projektid

Kuigi enamus toetustest on mõeldud erasektorile, nähakse antud meetmes ette ka mõnede suuremahuliste turismi arendusprojektide elluviimist. Keskvalitsuse institutsioonide omanduses on (vähemalt osaliselt) arvukalt olulisi

loodus- ja kultuuripärandi koosseisu kuuluvaid objekte, mida on võimalik muuta turistidele huvipakkuvateks vaatamisväärsusteks. Kohaliku omavalitsuse omanduses olevaid objekte antud meetme abil ei toetata.

Eesti kui reisisihi turundusprogrammi elluviimine

Samaaegselt ettevõtete tootearenduse ja turunduse toetamisega on vajalik tutvustada rahvusvahelistel sihtturgudel ka Eestit kui reisisiht. Selles tegevuses tuginetakse EASi poolt väljatöötatud *Welcome to Estonia* brändi turunduskontseptsioonile.

Eesti kui reisisihi tuntuse suurenemine sõltub kokkuvõttes EAS-i reisisihiturunduse ning iga ettevõtte ja organisatsiooni poolt korraldatava turunduse kogumõjust. Selleks, et eraettevõtete turundus omaks mõju, tuleb suurendada potentsiaalsete klientide teadlikkust Eestist tervikuna ja teadvustada Eestit kui sõbralikku ja turvalist ELi liikmesriiki. Reisisihi turundust on võimalik koordineerida teiste Läänemere äärsete riikidega, et tutvustada kaugemalt tulevatele turistidele suuremat regiooni. Reisisihi tuntuse suurendamine ei ole valdkond, mida saavad edukalt arendada eraettevõtted omaette ja seepärast tuleb seda teha avaliku sektori toel.

Oluline on ka Eestisse ja Eestis reisivatele inimestele kõrgekvaliteedilise informatsiooni pakkumine turismiinfo süsteemi kaudu. Samuti aitab olemasoleva turismiinfo süsteemi kui avaliku teenuse edasiarendamine kaasa turismisektoris tegutsevate (väike)ettevõtete tegevusele ja nende teenuste ekspordi suurendamisele, aidates tõsta rahvusvahelist konkurentsivõimet. Infosüsteem aitab potentsiaalsel turistil saada reisi planeerimiseks vajalikku infot Eesti kohta – võimalikud marsruudid, vaatamisväärsused, vabad majutuskohad, toitlustuskohad jne.

Meetme elluviimisel järgitakse "Riiklikku turismiarenduskava 2002–2005". Meetme elluviimisel tagatakse koordineerimine meetme 4.6 tegevustega.

3. Toetatavad tegevused

Investeeringute toetamine Riiklikust turismiarenduskavast tulenevate rahvusvahelistele turgudele suunatud prioriteetsete turismitoodete arendamiseks, sh:

- majutukohtade loomine ning parendamine, turismihooaega pikendavate teenuste loomine;
- aktiivse puhkuse tooted;
- konverentsiturismi arendamine Tallinnas, Tartus ja Pärnus

Ettevõtjate rahvusvahelistele sihtturgudele suunatud turundustegevuste toetamine, sh:

- toote ja nõudlusuuringud;
- infokandjate ja jaotusmaterjalide valmistamine;
- müügiedendusüritused (tootesitlused, kliendipäevad, tooteid tutvustavad reisid).

Investeeringud keskvalitsuse omanduses olevatesse (potentsiaalsetesse) turismiobjektidesse;

Eesti kui reisisihi turundusprogrammi elluviimine EASi poolt, sh:

- turu-uuringute läbiviimine;
- turundusüritused ja kampaaniad Eesti kui reisisihi tuntuse suurendamiseks rahvusvahelistel sihtturgudel;
- müügitoetus turismitoote nõudluse suurendamiseks;
- infokandjate ning jaotusmaterjalide valmistamine;
- Interneti-turundus;
- era- ja avaliku sektori ühise turundustegevuse algatamine ja selles osalemine;
- Eesti turismitooteid tutvustavate väljapanekute ja esitluste korraldamine;
- riigi turismiinfosüsteemi arendamine.

4. Toetuse saajad

- ettevõtjad
- ministriumid (keskvalitsuse suurprojektide puhul)
- EAS turundusprogrammi elluvijana

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Turundus- ja investeringutoetused turismiettevõtetele 60

Tulemusnäitajad

Projekti lõpuks loodud uued töökohad (M/N) 400 (200/200)

Projekti lõpuks säilitatud töökohad (M/N) 200 (100/100)

6. Rakendusüksus

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Tootearendus- ja turundustoetuse taotlused esitatakse EASile. Turundustoetuse raames saab taotlusi esitada pidevalt, tootearendustoetuse raames taotluste vastuvõtt toimub voorudena (vähemalt kord aastas).

EAS kontrollib taotluste vastavust taotlejale ja taotlusele esitatud nõuetele ning toetuse saamise tingimustele. EASi juhatus võib moodustada kooskõlastatult Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumiga hindamis- või valikukomisjone. Taotluse sisuliseks hindamiseks võib kaasata vastavate alade sõltumatud eksperdid. Rahastamisotsuse teeb EASi juhatus.

Keskvalitsuse turismiinvesteeringute toetamise ERDFist kaasfinantseeritavad projektid kinnitatakse Vabariigi Valitsuse otsusega. Otsuse projekti valmistab ette Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, kes organiseerib esitatud ideede hindamise ning tagab investeeringute vastavuse RAKi eesmärkidega. Vastavalt valitsuse otsusele asub EAS heakskiidetud projekte rahastama.

Eesti kui reisisihi turundusprogrammi elluviimist korraldab EAS, konkurssi ei toimu. EAS esitab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile heakskiitmiseks iga-aastase tegevuskava, mille alusel tagatakse tegevuste vastavus meetme eesmärkidega ja kinnitatakse rahastatavad tegevused. Tegevuskava koostamisel konsulteerib EAS turismisektoori esindajatega ja teiste partneritega. Pärast tegevuskava heakskiitmist asub EAS tegevuskavas toodud tegevusi ellu viima, korraldades vajaduse korral vastavaid hankeid.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvidele 16 ja 17.

9. Sekkumise kategooriad

171, 172, 173

10. Seosed muude meetmetega

Meede 1.2: Inimressursi arendamine ettevõtete konkurentsivõime tõstmiseks

Nimetatud meede täiendab käesolevat meetet, toetades turismi valdkonna juhtide ja töötajate täiendkoolitust, sh turismi kvaliteedijuhtimissüsteemi rakendamiseks. Osalemine inimkapitali arendamise vastavates programmides on soovitatavaks eelduseks turismi arendamise meetmest toetuste taotlemisele.

Meede 2.1: Ettevõtete arengu toetamine

Ülalnimetatud meede pakub mitmekesiseid ettevõtete võimekuse arendamisele suunatud tooteid-teenuseid alustavatele ja tegutsevatele keskmise suurusega ning väikeettevõtetele ka turismisektoris. Meede on oluline tugi turismi arendamise meetmest toetuse taotlejatele.

Meede 3.3: Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas

Ülaltoodud ja käesolevat meetet rakendatakse nii, et on tagatud vastastikune täiendavus ja kattuvuste vältimine. Mõlemad meetmed võimaldavad toetust ettevõtjatele. Käesolev meede suunatakse Riiklikus turismiarenduka-

vas määratletud peamistele turismikeskustele, üldnimetatud meetet rakendatakse kõikjal maapiirkonnas. Kahe meetme koordineeritud rakendamine võimaldab saavutada sünergiat peamiste turismikeskuste ümbruskonnas. Katsumised välditakse täielikult rakendusüksuste infovahetusega.

Meetmed 4.1: Transpordi infrastruktuuri arendamine ja 4.6: Kohalik sotsiaal-majanduslik areng

Käesolevat meetet tuleb rakendada koordineeritult üldnimetatud meetmetega, millega on võimalik saavutada sünergia infrastruktuuride väljaarendamisel.

11. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Tootearenduse toetamise raames eelistatakse projekte, mis edendavad säästvat looduskasutust. Keskkonnanõuete järgmine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditteerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Eesti kui reisisihti tuntuse tõstmisel kasutatakse Interneti-turundust ja arendatakse riigi turismiinfosüsteemi.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Meede aitab kaasa regioonide ühtlasema arengu saavutamisele.

PRIORITEET 3: PÕLLUMAJANDUS, KALANDUS JA MAAELU

Põllumajanduse, kalanduse ja maaelu prioriteedi üldeesmärk on maapiirkondade tasakaalustatud ja jätkusuutliku majandusliku ja sotsiaalse arengu tagamine.

Põllumajanduse, kalanduse ja maaelu prioriteeti kaasfinantseeritakse Euroopa Põllumajanduse Tagatis- ja Arendusfondi (EAGGF) arendussektsioonist ning Kalanduse Arendusrahastust (FIFG) ja seda viiakse ellu järgmise 12 meetme abil:

Meede 3.1: Investeeringud põllumajandustootmisse

Meede 3.2: Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus

Meede 3.3: Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas

Meede 3.4: Integreeritud maaparandus

Meede 3.5: Külade taastamine ja arendamine

Meede 3.6: Kohaliku initsiatiivi arendamine – LEADER-tüüpi meede

Meede 3.7: Metsamajandus

Meede 3.8: Nõuande- ja teabeleviteenuste toetamine

Meede 3.9: Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimine

Meede 3.10: Kalalaevastiku moderniseerimine ja uuendamine

Meede 3.11: Kalanduse käitlemisketi investeeringutoetuse meetmed

Meede 3.12: Muud kalandusega seotud meetmed

MEEDE 3.1: INVESTEERINGUD PÕLLUMAJANDUSTOOTMISSE (EAGGF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldine eesmärk on põllumajandusliku tootmise konkurentsivõime suurendamine tehnilise progressi edendamise teel, arendades nõuetele vastavat põllumajandust, säilitades tööhõivet põllumajanduses ja traditsioonilist kultuurimaastikku.

Meetme spetsiifilised eesmärgid on järgmised:

- arendada veterinaar-, fütosanitaar-, hügieeni- ja loomade heaolu ja nõuetele vastavat keskkonnasäästlikku põllumajandust;
- tõsta tehnoloogia taset ja parandada toodangu kvaliteeti;
- säilitada tööhõive põllumajanduses;
- säilitada traditsiooniline kultuurmaastik.

2. Sisu

Maailma põllumajandussaaduste turu olukorra, vähese tururegulatsiooni ja madalate riiklike toetuste tõttu on Eesti põllumajandussektoris enamus põhivarasid amortiseerunud. Samal ajal on põllumajandustootmist vaja tehnoloogiliselt nüüdisajastada ja viia see kooskõlla ELi loomade heaolu, veterinaar-, hügieeni-, fütosanitaar- ja keskkonnakaitse nõuetega. Eelnevast tulenevalt on Eesti põllumajandussektori investeeringuvajadus väga suur.

Põllumajandussektori peamiseks probleemiks on, et isegi keskpikas perspektiivis ei ole sektor võimeline ilma toetuseta piisaval tasemel investeerima. See omakorda võib viia nõuetele mittevastava tootmise sulgemiseni, mille tõttu võib töökoha kaotada ligi 15 000 inimest.

Kooskõlas ELi maaelupoliitikaga (nõukogu määrus (EÜ) 1257/1999, artikkel 4-7 ja ELiga ühinemislepinguga täiendatud nõukogu määrus (EÜ) 1257/1999 artikkel 33) antakse käesoleva meetme kaudu investeeringutoetusi põllumajandustootjatele.

Meetme kaudu toetatakse tegevusi, mis parandavad põllumajandustoodangu kvaliteeti, sh parandavad loomade pidamise ja loomade heaolu tingimusi ning aitavad kaasa fütosanitaar- ja keskkonnakaitse nõuete täitmisele. Põllumajandustootmise investeeringutoetused aitavad kvaliteetse toodangu ja keskkonnasäästliku tootmise kaudu tõsta ka põllumajandustootmise konkurentsivõimet.

Ebasoodsast veerežiimist tingitud põllumajandustootmise riskide vähendamiseks toetatakse maaparandussüsteemide investeeringuid, kui maaparandussüsteemide reguleeriv võrk asub ühel kinnisasjal ja ei mõjuta teisel kinnisasjal paikneva maatulundusmaa mulla veerežiimi.

Stabiliseerimaks põllumajandustulu ja leevendamaks tööpuudust maapiirkondades toetatakse põllumajandustootjate tegevuse mitmekesistamist. Selleks, et aidata kaasa põllumajandustootjate suurema lisandväärtuse loomisele, toetatakse ka põllumajandustootjate investeeringuid EÜ asutamislepingu I lisaga hõlmatud põllumajandussaaduste (va kalatooted) töötlemiseks.

Võrdselt teiste antud meetme investeeringutega toetatakse ka mahepõllumajandustootjate investeeringuid.

Põllumajandusmaa ja erametsa maa maaparandussüsteemide investeeringuid toetatakse Integreeritud maaparanduse meetme kaudu kui maaparandussüsteemide reguleeriv võrk asub mitmel kinnisasjal või see mõjutab teisel kinnisasjal paikneva maatulundusmaa veerežiimi.

3. Toetatavad tegevused

Piimatootmine: investeeringutoetus piimatootmiseks vajalike masinate ja seadmete ostmiseks, et viia tootmine vastavusse ELi veterinaar- ja hügieeninõuetega;

Loomakasvatushoonete ja -rajatiste ehitamine ning rekonstrueerimine: investeeringutoetus veise- (sh lehma-), sea- ja lambalautade ning loomakasvatuse rajatiste ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks, sinna juurde kuuluvate süsteemide ja seadmete ostmiseks, ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks (sh sõnnikuhoidlad ja sõnnikueemaldamise seadmed), et viia tootmine vastavusse ELi keskkonna- ja loomakaitse nõuetega ja tõsta loomakasvatajate konkurentsivõimet;

Loomade ostmine: investeeringutoetus tõuraamatusse kantud loomade ostmiseks tõuaretuse eesmärgil, et tõsta loomakasvatuse kvaliteeti. (Antud meetme kaudu toetatakse elusloomade esmaostu ja investeeringuid, mille eesmärk on parandada karja geneetilist kvaliteeti ostes tõuraamatusse kantud kõrgekvaliteedilisi (emaseid või isaseid) tõuloomi);

Taimekaitse, sõnnikulaotus ja seemnekasvatus: investeeringutoetus taimekaitse, sõnniku laotuse ja seemnekasvatustehnoloogia ostmiseks ja rekonstrueerimiseks, et viia tootmine kooskõlla vastavate ELi nõuetega;

Taimekasvatus: investeeringutoetus taimekasvatusemasinate ja -seadmete ostmiseks ning põllumajandussaaduste kuivatite ja hoidlate ning kasvuhoonete ja kasvuhoonetes kasutatava tehnika ostmiseks, ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks, et vähendada keskkonnakahjustusi, tõsta tehnoloogia taset ja parandada toodangu kvaliteeti;

Põllumajandustootmise mitmekesistamine: investeeringutoetus põllumajandustootmise mitmekesistamiseks on toetus viljapuu- ja põõsade (õunapuud, madalakasvulised õunapuud, pirnipuud, ploomipuud ja kirsipuud) ja marja-istandike (maasikad, mustad ja punased sõstrad, astelpajud, vaarikad, murakad, mustikad ja jõhvikad) rajamiseks ja laiendamiseks vajaliku sertifitseeritud või kontrollitud paljundusmaterjali ostmiseks, ilupuude ja -põõsaste istandike rajamiseks ja laiendamiseks vajaliku paljundusmaterjali ostmiseks, istandike hooldamiseks ja energiavõsa kasvatamiseks vajalike masinate ja seadmete ning piirdeaedade ning konstruktsioonide ostmiseks, samuti seenekasvatuse- ning mesindusobjektide ostmiseks;

Maaparandussüsteemide ehitamine, rekonstrueerimine ja uuendamine: investeeringutoetus põllumajandusmaa kuivendamiseks või niisutamiseks või veerežiimi kahepoolseks reguleerimiseks vajalike ehituste või maaparandussüsteemi teenindusteede ehitamiseks, rekonstrueerimiseks või uuendamiseks (Maaparandussüsteemide investeeringuid toetatakse antud meetme kaudu, kui maaparandussüsteemide reguleeriv võrk asub ühel kinnisasjal ja ei mõjuta teisel kinnisasjal paikneva maatulundusmaa mulla veerežiimi.);

Infrastruktuuri ehitamine, rekonstrueerimine ja uuendamine: investeeringutoetus elektrisüsteemi ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks, veevarustuse ja kanalisatsioonisüsteemi ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks, elektri-, veevarustuse ja kanalisatsioonivõrguga liitumiseks, juurdepääsuteede ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks ning reovete puhastussüsteemide ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks;

Põllumajandussaaduste töötlemine: investeeringutoetus asutamislepingu I lisa nimetatud põllumajandussaaduste töötlemiseks vajalike masinate ja seadmete ostmiseks, ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks, investeeringutoetus põllumajandustootjatele, kes töötlevad omatoodetud põllumajandussaadusi.

4. Toetuse saajad

Põllumajandustootjad

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetust saanud objektide arv 1 800

sh objektid, mis on seotud tootmise vastavusse viimisega keskkonnakaitse nõuetega

sh sõnnikuhoidlad, sõnnikueemaldamise seadmed ja sõnnikulaotuse tehnoloogia objektid, mis on seotud tootmise vastavusse viimisega loomade heaolu, veterinaar-, hügieeni- ja fütosanitaarnõuetega

Toetuse ulatuse eeldatav alajaotus on järgmine:

- ostetud taimekaitsepretside arv	45
- ostetud traktorite arv	60
- ostetud kombainide arv	45
- ostetud muude põllutöömehhanismide arv	120
- ostetud põllumajandussaaduste töötlemisseadmete arv	30

Veise-, sea- ja lambakohtade arv, mis on seotud toetust saanud objektidega 13 500

sh veise-, sea- ja lambakohtade arv, mis on seotud tootmise vastavusse viimisega keskkonnakaitse nõuetega,

sh veise-, sea- ja lambakohtade arv, mis on seotud toetatud objektidega, sh sõnnikuhoidlad, sõnnikueemaldamise seadmed ja sõnnikulaotuse tehnoloogia;

veise-, sea- ja lambakohtade arv, mis on seotud tootmise vastavusse viimisega loomade heaolu, veterinaar-, hügieeni- ja fütosanitaarnõuetega.

Toetuse ulatuse eeldatav alajaotus on järgmine:

- toetatud veisekohtade arv	6 000
- toetatud seakohtade arv	4 500
- toetatud lambakohtade arv	3 000

Tulemusnäitajad

Toetust saanud põllumajandustootjad, kes investeerisid tootmise vastavaks viimiseks loomade heaolu, veterinaar-, hügieen-, fütosanitaar- ja keskkonnanõuetega 150

6. Rakendusüksus

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet.

7. Rakendamise piirkond

Eesti. Põllumajandusministril on õigus kehtestada toetatavate tegevuste loetelu, mida rakendatakse maapiirkonnas.

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Avaliku sektori toetus käesoleva meetme raames lubatavatele investeeringutele võib ulatuda kuni 50% koguinvesteeringust, ebasoodsamates ja keskkonnaalaste kitsendustega piirkondades⁴ kuni 60% koguinvesteeringutest. Kui investeeringuid teevad noored põllumajandustootjad, siis võib toetuse ülemmääraks olla 55% ning ebasoodsamates piirkondades 65% koguinvesteeringutest. Noorte põllumajandustootjate puhul arvestatakse ka komisjoni määruse (EÜ) 445/2002 artiklit 3.

Taimekasvatuse investeeringute korral võib avaliku sektori toetus käesoleva meetme raames lubatavatele investeeringutele ulatuda kuni 40% koguinvesteeringust, ebasoodsamates piirkondades kuni 50% koguinvesteeringutest. Kui investeeringuid teevad noored põllumajandustootjad, siis võib toetuse ülemmääraks olla 45% ning ebasoodsamates piirkondades 55% koguinvesteeringutest.

Maksimaalne avaliku sektori poolne toetus käesolevast meetmest ühe põllumajandustootja kohta võib ulatuda 300 000 euroni aastas, kuid ei tohi ületada 600 000 eurot ühe põllumajandustootja kohta kogu programmi jooksul. Taimekaitse, sõnnikulaotuse ja seemnekasvatuse investeeringutoetus ei tohi ületada 100 000 eurot aastas, ületamata kogu programmi kestel ühe põllumajandustootja kohta 250 000 eurot. Taimekasvatuse investeeringutoetus ei tohi ületada 150 000 eurot aastas, ületamata kogu programmi kestel ühe põllumajandustootja kohta 350 000 eurot. Põllumajandustootmise mitmekesistamise investeeringutoetus ei tohi ületada 50 000 eurot aastas, ületamata programmi kestel ühe põllumajandustootja kohta 100 000 eurot.

Põllumajandustootja võib esitada aastas mitu projekti, lähtudes tingimusest, et nende projektide kogusumma jääks eespool nimetatud piiridesse.

Maksimaalne investeering, mis on abikõlblik käesolevast meetmest, võib ühe põllumajandustootja kohta ulatuda 600 000 euroni aastas, kuid ei tohi ületada 1 200 000 eurot ühe põllumajandustootja kohta kogu programmi jooksul. Taimekaitse, sõnnikulaotuse ja seemnekasvatuse maksimaalne investeering, mis on abikõlblik käesolevast meetmest, võib ühe põllumajandustootja kohta ulatuda 200 000 euroni aastas, ületamata kogu programmi kestel ühe põllumajandustootja kohta 500 000 eurot. Taimekasvatuse maksimaalne investeering, mis on abikõlblik käesolevast meetmest, võib ühe põllumajandustootja kohta ulatuda 375 000 euroni aastas, ületamata kogu programmi kestel ühe põllumajandustootja kohta 875 000 eurot. Põllumajandustootmise mitmekesistamise maksimaalne investeering, mis on abikõlblik käesolevast meetmest, võib ühe põllumajandustootja kohta ulatuda 100 000 euroni aastas, ületamata programmi kestel ühe põllumajandustootja kohta 200 000 eurot.

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine.

Taotluste esitamise järjekorral põhinev protseduur:

Taotlusi esitatakse Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile (PRIA) jooksvalt kogu taotlemise perioodi jooksul. PRIA kontrollib nõuetele vastavust eelnevalt sätestatud kriteeriumite järgi. Otsuse toetuse andmise kohta teeb PRIA juht.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Meetmetspetsiifilised nõuded

Põllumajandustootjale esitatavad nõuded

Investeeringutoetust antakse põllumajandustootjale,

- kes on majanduslikult jätkusuutlikud või kelle majanduslikku jätkusuutlikkust saab tõestada pärast investeeringute tegemist (Taotleja majanduslikku jätkusuutlikkust tõestatakse taotlemisele eelneva majandusaasta bilansi ja kasumiaruandega ning toetuse taotlemise aasta ja sellele järgneva kolme aasta äriplaaniga. Bilanss ja kasumiaruanne peavad vastama "Raamatupidamise seaduses" esitatud nõuetele. Äriplaani peamised osad on tootmise näitajad; põllumajandustootja varad, kohustused ja omakapital; põllumajandustoodete turg ja konkurentsivõime; põllumajandustootja tulud ja kulud jne);
- kellel on piisavad kutseoskused ja pädevus (Põllumajandustootja peab koos taotlusega esitama ka taotleja pädevust tõendava dokumendi (kutsehariduse diplom või ülikooli kraad põllumajandusega seotud erialadel või erialane tööstaaž) koopia);
- kes täidab keskkonna-, hügieeni- ja veterinaaringimustega ning loomade heaoluga seotud miinimumnõudeid või hakkab neid täitma pärast investeeringu tegemist.

Normaalse turuväljundi hindamine

Toetust ei anta investeeringuteks, mille eesmärgiks on suurendada sellist toodangut, millel riiklikul tasandil puudub normaalne turuväljund. Sellega seoses on vastavalt ühisele turukorraldusele arvesse võetud igasugused ühenduse abi kitsendused ja piirangud. Turuväljundi arvestamine põhineb makroökonomilisel turuanalüüsil, kus on arvesse võetud need investeeringud, mis võivad suurendada tootmise mahtusid. Vastavate sektorite turuanalüüsi läbiviimiseks valitakse sõltumatu ekspert vastavalt avatud pakkumismenetlusele, kui see on nõutav "Riigihangete seaduse" tähenduses. Turuväljundi näitamisel võetakse arvesse vastava toodangu siseriiklikud tootmismahud ja siseriiklik tarbimine, samuti vastava toodangu ekspordi ja impordi näitajad. Andmed normaalse turuväljundi kohta esitatakse igal aastal Euroopa Komisjonile.

Juhul, kui on tehtud piisavalt investeeringuid ükskõik millisesse eelpool nimetatud tegevusalasse või kui mingite toodete normaalne turuväljund on sattunud kahtluse alla, on Põllumajandusministeeriumil õigus sellele tegevusalale toetusi mitte maksta või vähendada makstava toetuse määra.

Piimatootmise investeeringute korral antakse toetust põllumajandustootjatele, kellele määratud piimakvoot ei ole väiksem kui vastava toetatava investeeringuga seotud piima kogus.

Seadusandlus, millega on sätestatud keskkonna-, hügieeni-, veterinaar- ja loomade heaoluga seotud miinimumnõuded.

Pärast investeeringuid vastavad investeeringuobjektid nõukogu määruse (EÜ) nr 1782/2003 lisas 3 sätestatud nõuetele, kui need nõuded on seotud toetatava investeeringuobjektiga. Lisaks eelpool nimetatule peavad toetatavad tegevused vastama:

piimatootmise puhul: Eesti seadusandluses Toidu seadusele, mis vastab järgmistele ELi õigusaktidele: 64/433/EMÜ ja 92/46/EMÜ (parandatud õigusaktidega 94/71/EÜ ja 94/330/EÜ) ja 89/362/EMÜ;

loomakasvatushoonete ja -rajatiste ehitamise ja rekonstrueerimise puhul: Eesti seadusandluses Loomakaitse seadusele, mis vastab järgmistele ELi õigusaktidele: 91/628/EMÜ, 93/119/EMÜ, 1999/74/EÜ, 91/629/EMÜ, 91/630/EMÜ, 91/628/EMÜ, 93/119/EMÜ, 64/433/EMÜ;

keskkonnakaitsega seotud investeeringuobjektide puhul: Eesti seadusandluses Vee seadusele, mis vastab järgmistele ELi õigusaktidele: 91/676/EMÜ.

Põllumajandustootjad saavad vastavate ELi õigusaktidega tutvuda eesti ja inglise keeles PRIA piirkondlikes büroodes ja samuti on vastavad õigusaktid kättesaadavad Põllumajandusministeeriumi koduleheküljel www.agri.ee ja PRIA koduleheküljel www.pria.ee. Samuti on vastav informatsioon kättesaadav Eesti Õiguskeele Keskuse koduleheküljel www.legaltext.ee.

11. Sekkumise kategooriad

111

12. Seosed muude meetmetega

Meede 3.2: Põllumajandussaaduste töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus

Põllumajandustootmise investeeringutoetus aitab kaasa põllumajandussaadusi töötlevatele tööstustele kvaliteetse tooraine tagamisele, mis omakorda parandab põllumajandussaadusi töötlevate ettevõtete konkurentsivõimet.

Põllumajandustootmise investeeringutoetuse meetme raames toetatakse põllumajandussaaduste töötlemise investeeringuid, juhul kui taotleja on põllumajandustootja. Kõik ülejäänud põllumajandussaaduste taotlejad saavad investeeringutoetust meetme 3.2 raames.

Meede 3.4: Integreeritud maaparandus

Investeeringuid põllumajandusmaa maaparandussüsteemidesse toetatakse meetme Integreeritud maaparandus alt kui maaparandussüsteemide reguleeriv võrk asub mitmel kinnisasjal või millel asuv või ehitatav maaparandussüsteem mõjutab teisel kinnisasjal paikneva maatulundusmaa mulla veerežiimi. Kui maaparandussüsteemide reguleeriv võrk asub ühel kinnisasjal ja sellel asuv või ehitatav maaparandussüsteem ei mõjuta teisel kinnisasjal paikneva maatulundusmaa mulla veerežiimi, siis toetatakse investeeringuid põllumajandusmaa maaparandussüsteemidesse käesoleva meetme raames.

Meede 3.8: Nõuande- ja teabeleviteenuste toetamine

Ülaltoodud meetme rakendamine võimaldab parandada käesoleva meetme raames toetuse taotlejate erialast asjatundlikkust ja juhtimisoskusi.

13. Läbivate poliitike arvestamine

Keskkonnapoliitika

Keskkonna miinimumnõuete täitmine vähemalt pärast investeeringu tegemist on tingimuseks toetuse saamisel. Seirenäitajate tasemel on püstitatud saavutuseesmärgid keskkonnakaitseliselt olulisemate seadmete ja rajatiste jaoks.

Toetatakse tegevusi tootmise keskkonnanõuetega vastavusse viimiseks. Keskkonnanõuete järgmine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne

Regionaalareng

Ebasoodsamates piirkondades (mis on sätestatud nõukogu määruse (EÜ) 1257/1999, artikliga 19) on toetuste määr kõrgem.

MEEDE 3.2: PÕLLUMAJANDUSSAADUSTE TÖÖTLEMISE JA TURUSTAMISE PARANDAMISE INVESTEERINGUTOETUS (EAGGF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldine eesmärk on parandada põllumajandustoodete konkurentsivõimet nii sise- kui välisurgudel.

Meetme spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- põllumajandussaaduste töötlemise vastavusse viimine turu uuenevate nõudmistega, põllumajandustoodetele uute turgude leidmine ning turustuskanalite parandamine;
- töötlemistingimuste parandamine või efektiivsuse suurendamine;
- põllumajandustootjatele kasu tagamine;

- põllumajandustoodete kvaliteedi parandamine, tekkivate kõrvalsaaduste täielikum ärakasutamine;
- keskkonnanõuetele vastavuse ja energiasäästlikkuse tagamine;
- innovaatiliste investeeringute soodustamine.

2. Sisu

Toiduainetööstus, mille toodang annab ligikaudu 4% sisemajanduse koguproduktist ja 5% koguekspordist, on üks olulisemaid tööstusharusid Eestis. Antud sektoris töötab stabiilselt umbes 3% hõivatutest Eestis. Toiduainetööstus on peamine Eesti põllumajandustoodangu kokkuostja ja väärindaja, mistõttu on tööstusharu arengul ning elujõulisusel suur tähtsus nii Eesti põllumajandusele, maaelule kui ka majandusele tervikuna. Põllumajandussaaduste töötlemise tingimuste paranedes tagatakse ka väljund põllumajandustootjate toodangule ning sellega garanteeritakse põllumajandustootjatele nii edasine tegevus kui ka sissetulekud.

Konkurentsivõime ja töötlemise efektiivsuse suurendamisel tuleb arvestada ELis kehtivate hügieeni-, keskkonna- ja loomakaitse nõuetega. Turu ja tarbijate nõudmistele vastamiseks peab toiduainetetööstus muutuma tulutoovamaks ja paindlikumaks, suurendades uute suurema lisandväärtusega ning kõrgekvaliteediliste toodete tootmist. Toidutööstuse hügieeninõuetega vastavusse viimiseks vajalikud investeeringud on suures osas tehtud, kuid lähiaastatel on oodata investeeringute kasvu keskkonnasõbralikku tootmisse, tootearendusse ning efektiivsuse suurendamisse. Meetme raames toetatakse investeeringuid, mis on suunatud põllumajandussaaduste töötlemistingimuste ja -efektiivsuse parandamiseks, keskkonnanõuete täitmiseks, tehnoloogiate kaasajastamiseks, tootearenduseks või põllumajandustoodete turustamise parandamiseks. Meetme raames toetatakse ka investeeringuid mahepõllumajandustoodete töötlemise ja turustamise parandamiseks. Eelistatud on investeeringud, mis aitavad kaasa keskkonna- ja hügieeninõuete täitmisele.

Ei toetata investeeringuid jaekaubanduse tasemel ning investeeringuid kolmandatest riikidest pärinevate toodete töötlemise või turustamise.

Põllumajandussaadusi töötlevate ettevõtete majanduslikku elujõulisust hindab Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA), kes vaatab läbi laekunud taotlused ning analüüsib nende põhjal toetust taotlevaid ettevõtteid. PRIA arvestab väljatöötatud hindamiskriteeriumite alusel igale ettevõttele punktid, mis võtavad arvesse nii ettevõtete finantsmajanduslikke näitajaid kui ka planeeritava investeeringu iseloomu. Taotlejad järjestatakse vastavalt saadud punktide summale.

Põllumajandussaadusi töötleva tööstuse keskkonna, hügieeni ning loomade heaolu miinimumnõuete täitmist kontrollib Veterinaar- ja Toiduamet (VTA), kes annab nõudeid täitvatele ettevõtetele tunnustuse. Nimetatud nõuded tulenevad Toiduseadusest, Loomakaitseadusest, Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanõuditeerimise seadusest ning teistest õigusaktidest. Põllumajandussaadusi töötlevate ettevõtete taotlusi läbi vaadates kontrollib PRIA ka VTA tunnustuse olemasolu. Põllumajandussaadusi töötlev ettevõtte, mis ei oma VTA tunnustust, ei ole abikõlblik.

Lihatööstus

VTA andmetel oli 2003. aasta lõpus Eestis 118 väikest (kõik tunnustatud) ning 14 suurt (neist 13 tunnustatud ning üks mööndustega tunnustatud) lihatöötlemisettevõtet. Kahel ettevõttel oli olemas ELi ekspordilitsents, veel üks oli seda taotlemas. Eesti lihaturg on kõrgelt kontsentreerunud – nelja suurima ettevõtte käive moodustab peaaegu 80% haru kogukäibest. Lihatotlemisettevõtted vajavad investeeringuid keskkonnanõuete täitmiseks ning toote- ja kvaliteediarendusse.

Piimatööstus

Eestis oli 2003. a detsembri seisuga VTA andmetel registreeritud 41 piimatöötlemisettevõtet. Tunnustatud piimatööstusi oli 38, mööndustega tunnustatud 3. Arvestades tehtud investeeringuid, töötlemisvõimsuste kasutamist ning toorpiima turu jaotumist ettevõtete vahel, võib öelda, et töötlemistingimuste nõuetele vastavusse viimiseks vajalikest investeeringutest on põhiosa tehtud. Kuid ka piimatööstuses on senised investeeringud keskkonnanõuete täitmiseks olnud ebapiisavad ning vaja on täiendavaid vahendeid.

Teraviljatööstus

VTA andmetel oli 2003. aasta lõpu seisuga teravilja töötlevas tööstuses 24 ettevõtet: 15 veskit (üks neist mööndustega tunnustatud) ning 9 söödatehast (kõik tunnustatud).

Investeeringud keskkonnanõuetega vastavusse viimiseks on olnud ebapiisavad. Lisaks sellele on vaja investeeringuid uute tehnoloogiate ja toodete juurutamiseks.

Puu- ja juurvilja ning marjade töötlemine

VTA järelevalve all oli 2003. aasta lõpu seisuga 44 puu- ja juurvilja ning marju töötlevat ettevõtet. 40 tööstust olid tunnustatud ja 4 mõõndustega tunnustatud. Suurem osa nõuetega vastavusse viimiseks vajalikest investeeringutest on tehtud, lähiaastatel on vaja investeerida tootearendusse, kvaliteedi parandamisse ning uuendustegevusse.

Kooskõlas ELi maaelupoliitikaga (määrus (EÜ) 1257/1999, artiklid 25-28) antakse käesoleva meetme kaudu investeeringutoetusi põllumajandussaaduste töötlejatele.

3. Toetatavad tegevused

- EÜ asutamislepingu I lisas toodud piima ning piimasaaduste ja -toodete töötlemine
- EÜ asutamislepingu I lisas toodud vasika-, sea-, lamba-, veise-, uluki-, linnu- ja küülikulihasaaduste ja -toodete töötlemine⁵
- EÜ asutamislepingu I lisas toodud teraviljasaaduste töötlemine (veskid)
- EÜ asutamislepingu I lisas toodud puu- ja köögivilja ning marjade töötlemine

4. Toetuse saajad

Põllumajandussaaduste töötlejad

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatavate projektide arv vähemalt 12 projekti programmeerimisperioodi jooksul

Tulemusnäitajad

Käibe kasv töötaja kohta toetust saanud ettevõtetes 5% aastas

6. Rakendusüksus

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA)

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Avaliku sektori toetus käesoleva meetme raames võib olla kuni 40% abikõlblikust investeeringust.

Avaliku sektori toetus jaguneb selle meetme raames Eesti ja ELi vahel järgnevalt:

- Eesti riigi osalus –30 % avaliku sektori kogutoetusest
- EL osalus (EAGGF) –70 % avaliku sektori kogutoetusest

Konkreetse toetusmäära otsustab PRIA, kes on antud meetme rakendusüksus.

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Konkurentsil põhinev protseduur

Taotlused esitatakse PRIAsse teatatud tähtjaks. PRIA kontrollib nõuetele vastavust ning viib läbi hindamise (vastavalt abikõlblikkuse- ning valikukriteeriumitele), kasutades vajaduse korral eksperte väljastpoolt. Projektivaliku teostab PRIA vastavalt eelnevalt sätestatud valikukriteeriumitele. Otsuse toetuse andmise kohta teeb PRIA juht.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Meetmetspetsiifilised nõuded

Normaalse turuväljundi olemasolu hindamine

Nõukogu määruse 1257/1999 artikkel 26 sätestab vajaduse tõestada normaalse turuväljundi olemasolu. Normaalse turuväljundi olemasolu hinnatakse nende investeeringute puhul, mis potentsiaalselt suurendavad tootmisvõimsust, asjakohasel (vajalikul) tasandil, arvestades järgmiseid aspekte: vaatluse all olev toode, investeeringu tüüp ning olemasolev ja planeeritav võimsus. Arvestada tuleb kõiki ühiste turuorganisatsioonide tootmiskitsendusi ning ühenduse abi piiranguid.

Toetust ei anta investeeringuteks, mille eesmärgiks on suurendada selliste toodete tootmisvõimsust sektori tasandil, millel puudub normaalne turuväljund. Normaalse turuväljundi olemasolu hindamine põhineb asjaomaseid tooteid hõlmaval turu-uuringul ning on avalikult kättesaadav. Hindamise viib läbi sõltumatu riigiorgan või kolmas osaline, kes on kasusaajast sõltumatu ning hindamise läbiviimiseks kvalifitseeritud. Hindamisel kasutatakse võimalikult hiljutisi andmeid ning võetakse arvesse vastavate toodete siseriiklikud töötlemismahud, siseriikliku tarbimise, ekspordi ja impordi näitajad. Andmed normaalse turuväljundi kohta esitatakse igal aastal Euroopa Komisjonile.

Juhul, kui mingite toodete normaalne turuväljund on sattunud kahtluse alla, on Põllumajandusministeeriumil õigus mitte anda toetust nende toodete töötlemisele või vähendada makstava toetuse määra.

Seadusandlus, millega on sätestatud keskkonna, hügieeni-, veterinaar- ja loomade heaoluga seotud miinimunõuded

Toiduseadus, mis vastab järgnevale ELi õigusaktidele: 89/397/EMÜ, 93/99/EMÜ, 93/43/EMÜ, 89/107/EMÜ, 89/109/EMÜ, 315/93/EMÜ, 79/112/EMÜ, 92/46/EMÜ, 91/493/EMÜ, 91/492/EMÜ, 92/116/EMÜ, 64/433/EMÜ.

Loomakaitse seadus, mis vastab järgnevale ELi õigusaktidele: 88/306/EMÜ, 91/628/EMÜ, 93/119/EMÜ.

Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanõudeid seadus, mis vastab järgnevale ELi õigusaktidele: 96/91/EÜ, 89/369/EMÜ, 89/429/EMÜ, 94/67/EMÜ, 1993/31/EMÜ, 76/464/EMÜ, 93/72/EMÜ, 93/389/EMÜ, 98/83/EMÜ.

11. Sekkumise kategooriad

114

12. Seosed muude meetmetega

Meede 1.2: Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks

Ülalnimetatud meede võimaldab töötajate koolitust seoses uute tehnoloogiate ja toodetega.

Meede 1.3: Võrdsed võimalused tööturul

Selle meetme raames saavad ettevõtjad taotleda toetust töökohtade loomiseks riskigruppidele.

Meede 2.3: Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine

See meede võimaldab ettevõtjatel saada toetust arendustegevuse ja innovatsiooni mahu suurendamiseks olemasolevate tegevuste raames ning ergutada uute tehnoloogiapõhiste tegevuste loomist ning kasvu.

Meede 3.1: Investeeringud põllumajandustootmisse

Põllumajandussaaduste töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetuse meetme raames toetatakse põllumajandussaaduste töötlemise investeeringuid juhul, kui taotleja ei ole põllumajandustootja. Põllumajandustootjad, kellel põhitegevuseks on põllumajandussaaduste tootmine, saavad investeeringutoetust põllumajandussaaduste töötlemiseks meetme 3.1 raames.

13. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Toetatakse ettevõtteid, mis täidavad keskkonna-, hügieeningimuste ja loomade heaolu standarditega seotud miinimumnõudeid või hakkavad neid täitma pärast investeeringu tegemist. Keskkonnanõuete täitmiseks tehtavad investeeringud parandavad Eesti keskkonnaseisundit. Keskkonnanõuete järgmine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnanõudeid seadus.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne

Regionaalareng

Investeeringutoetused, mis antakse äärealadel asuvatele ettevõtetele, toetavad regionaalarengut.

MEEDE 3.3: MAJANDUSTEGEVUSE MITMEKESISTAMINE MAAPIIRKONNAS (EAGGF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldine eesmärk on maaelanike tööhõive ja tulutaseme suurendamine maaettevõtluse arendamise kaudu.

Spetsiifilised eesmärgid on:

- maapiirkonna mittepõllumajanduslike väikeettevõtete töökohti loovate või säilitavate tegevuste toetamine;
- kohaliku tooraine kasutamisele või teenuste arendamisele suunatud väikeettevõtete areng maapiirkonnas.

2. Sisu

Taasiseseisvumise järel toimunud muudatused on töökohtade arvu maapiirkonnas oluliselt vähendanud. Põllumajanduse tööhõive vähenes 2001. aastal võrreldes 1992. aastaga 4 korda moodustades vaid 5% kogu tööhõivest. Samas on kasvanud töökohtade arv teenindussektoris moodustades 49,6 protsenti kogu tööhõivest maapiirkonnas (aastal 1992 oli vastav arvnäitaja 30,1), kuid nagu näha, ei korva see eespool mainitud.

Nii oli 2000. aastal tööotsingutest loobunute (heitunute) osakaal maapiirkonnas linnade sama näitajaga võrreldes 2,5 korda kõrgem. Maa- ja linnapiirkonna kontrasti iseloomustab ka leibkonna netosissetulek, mis on maal 19 protsenti väiksem kui linnas. Madalamad sissetulekud ja põllumajanduse ümberstruktureerimisest tulenevad laiemad ühiskondlikud mõjud on toonud kaasa ka pakutavate teenuste mitmekesisuse vähenemise, mistõttu paljud teenused, mis linnades on loomulikud, jäävad maaelanikele kättesaamatuks.

Maaelanike elatustaseme langemise peatamise ja tulutaseme tõstmise põhiliseks abinõuks on mittepõllumajanduslike töökohtade loomine maapiirkonnas, sealhulgas põllumajandusettevõtete tegevuse mitmekesistamine. Põhitähtsus mittepõllumajanduslike ettevõtete loomisel ja laiendamisel on kapitali nappus. Sellest tulenevalt toetatakse majandustegevuse mitmekesistamist, sh turismitegevuse ja taludega seotud käsitöö edendamist. Toetust kavandatakse vastavalt nõukogu määruse nr 1257/1999 artikli 33 taanetele 5, 7, 10 neile maapiirkonna ettevõtjatele, kes loovad või säilitavad töökohti maapiirkonnas.

Toetused suunatakse neile väikeettevõtetele, mis kasutavad kohalikku toorainet või pakuvad teenuseid.

Meede täiendab rakendatavat ettevõtluse arendamise meedet (2.1), mis võimaldab uutele ettevõtetele starditoetust ja turismi arendamise meedet (2.4), kus toetatakse projekte, mis suurendavad ettevõtete ja regioonide turismitoodete nõudlust rahvusvahelistel sihtturgudel.

3. Toetatavad tegevused

Toetatakse vastavalt määruse (EÜ) 1257 artiklile 33 järgmisi valdkondi:

Turismi arendamine (art 33 taane 10)

- investeeringu- ja arendustoetus maaturismi ettevõtlusega alustamiseks, laiendamiseks ja turismiteenuste kvaliteedi tõstmiseks, sh puhke- ja vaba aja veetmise võimalusi pakkuvate tegevuste alustamiseks või laiendamiseks või pakutavate teenuste kvaliteedi tõstmiseks
- investeeringu- ja arendustoetus toitlustusega seotud tegevuste alustamiseks, laiendamiseks ja nüüdisajastamiseks
- investeeringu- ja arendustoetus maaturismi toote arendamiseks vajalike tegevuste teostamiseks.

Käsitöõnduse edendamine (art 33 taane 10)

- investeeringu- ja arendustoetus käsitöõndusliku ettevõtluse, käsitöõ, väiketööstus-ettevõtluse ning puidu töötlemise ettevõtlusega (teisene puidu töötlemine) alustamiseks või nende arendamiseks; toetatakse ettevõtteid, mille tootmisprotsess hõlmab endas kindlasti ka käsitööd ning mis annavad toodangut väikestes partiides (mitte masstoodang).

Teenuste osutamine maapiirkondade majandusele ja rahvastikule (art 33 taane 5)

- investeeringu ja arendustoetus maaelanikele suunatud teenindusliku ettevõtluse alustamiseks ja laiendamiseks (sh poed, parandustöökojad, masinaühistud, teenindussalongid)

Põllumajandusvaldkonnale lähedaste tegevuste arendamine (art 33 taane 7)

- investeeringu- ja arendustoetus selliste toiduainete töötlemise alustamiseks ja laiendamiseks, mis pole loetletud EÜ asutamislepingu I lisas.

4. Toetuse saajad

- põllumajandustootjad, kes alustavad mittepõllumajandusliku ettevõtlusega maapiirkonnas
- ettevõtjad, kes mitmekesistavad või laiendavad oma tegevust

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud mittepõllumajanduslikud majanduse mitmekesistamise projektid	180
sh	
naisettevõtjate projektid	54
sh	
maaturismi projektid	74
käsitöõndusprojektid	45
teenindusliku ettevõtluse projektid	45
põllumajandusvaldkonnale lähedaste tegevuste mitmekesistamisega seotud projektid	16

Tulemusnäitajad

Põllumajandustootjad, kes alustavad mittepõllumajandusliku ettevõtlusega	36
--	----

6. Rakendusüksus,

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA)

7. Rakendamise piirkond

Maapiirkond

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Maksimaalne toetus investeeringutele ühe taotleja kohta võib ulatuda kuni 100 000 euroni aastas.

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Taotluste esitamise järjekorral põhinev protseduur

Taotlusi esitatakse Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametile (PRIA) jooksvalt kogu taotlemise perioodi jooksul. PRIA kontrollib nõuetele vastavust eelnevalt sätestatud kriteeriumite järgi. Otsuse toetuse andmise kohta teeb PRIA juht.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Sekkumise kategooriad

1305, 1307, 1310, 1311

Indikatiivne toetuse jaotus sekkumiskategooriate vahel on:

1305	- 25%,
1307	- 10%,
1310	- 40%,
1311	- 25%.

11. Seosed muude meetmetega

Meede 2.1: Ettevõtete arengu toetamine

Käesolev meede täiendab ülalnimetatud meedet. Ülaltoodud meetme kaudu on võimalik saada starditoetust ka maapiirkonna alustavatel mikro- ja väikeettevõtjatel, kes on tegutsenud kuni ühe aasta. Starditoetusele lisandub hilisem investeringutoetuse võimalus vaid maapiirkonnas tegutsejatele, kes mitmekesistavad või laiendavad oma tegevust. Lisaks toetab ülalmainitud meede ettevõtete arengu toetamisele suunatud nõustamisteenuste pakku-mist.

Meede 2.2: Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine

Ülalnimetatud meede võib täiendada käesolevat meedet ettevõtete arenguks vajaliku füüsilise infrastruktuuri loo-mise või renoveerimise kaudu, kui puuduva infrastruktuuri osa rajamise peab kindlustama kohalik omavalitsus.

Meede 2.4: Turismi arendamine

Ülaltoodud meede suunatakse rahvusvahelist nõudlust omavatele projektidele. Käesolevat meedet rakendatakse kõikjal maapiirkonnas. Teatud juhtudel on vajalik koordineerida tegevusi kahe meetme raames. Kattumised väldi-takse täielikult rakendusüksuste infovahetusega.

Meede 3.1: Investeeringud põllumajandustootmisse

Käesolev meede täiendab ülaltoodud meedet, kus toetatakse põllumajandustootja iseenda poolt toodetud EÜ asutamislepingu I lisas märgitud toodete töötlemist. Käesoleva meetmega võimaldatakse tõsta taluoodangu töötlu-sastet nende toiduainete töötlemiseks, millised pole märgitud asutamislepingu I lisas.

Meede 3.5: Külade taastamine ja arendamine

Nimetatud meede täiendab käesoleva meetme raames maaturismi arendamist toetades ehitiste ehitamist, rekon-strueerimist ja sisustamist, mis on teistele isikutele kasutamiseks avatud. Võimalikku kattuvust välditakse kontrollides rakendusüksuse sisesest registrist, et taotleja pole taotlenud toetust samale tegevusele teise meetme alt.

Meede 3.7: Metsamajandus

Käesolev meede täiendab ülalnimetatud meedet, mille raames võimaldatakse toetust puidu esmase töötlemise teh-nika soetamiseks ning renoveerimiseks. Käesolev meede võimaldab käsitöönduslikult puidu edasitöötlemist.

Meede 4.6: Kohalik sotsiaal-majanduslik areng

Ülaltoodud meede täiendab käesolevat meedet, luues lisavõimalusi uute äriideede tekkeks ning olemasoleva majan-dustegevuse laiendamiseks, kui sihtgrupiks on kohaliku omavalitsuse üksused, sihtasutused, mittetulundusühingud (sh omavalitsusliidud) või kohaliku arengu seisukohast oluliste kultuuriliselt väärtuslikke ja loodusobjekte haldavad riigiasutused.

12. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Toetatakse keskkonnasäästlikumate tehnoloogiate kasutuselevõttu. Keskkonnanõuete järgimine tagatakse pro-jekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Meede aitab parandada eeskätt naiste tööhõivevõimalusi.

Regionaalareng

Meede aitab kaasa maapiirkondade arengutaseme tõusule.

MEEDE 3.4: INTEGRERITUD MAAPARANDUS (EAGGF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldiseks eesmärgiks on integreeritud maa-arenduseks tingimuste loomine.

Meetme spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- vähendada ebasoodsast veerežiimist tingitud põllumajandustootmise riske;
- suurendada metsade tootlikkust;
- luua tingimused maade sihipäraseks kasutamiseks;
- tagada maaparandussüsteemide koosseisu kuuluvate pinnaveekogude hea seisund;
- parandada füüsilist juurdepääsu põllumajandusmaadele.

2. Sisu

Eesti 1,12 mln ha haritavast maast on kuivendatud 640 000 ha. 70% tänaseni kasutuses olevatest maaparandussüsteemidest on rajatud enne 1970. a. Kuna maaparandussüsteemid amortiseeruvad 25–30 aastaga, siis on järsult tõusnud remonttööde vajadus, vältimaks maaparandussüsteemide täielikku lagunemist. Põllumajandustootmise langus ja investeeringute nappus sektorisse vähendab hea ja rahuldava kuivendus seisundiga maade osakaalu ligikaudu 3–4 % aastas.

Põllumajandusmaa osas on tekkimas olukord, kus hooldamata aladel võib kaduda 6–10 aasta pärast hästikuivendatud põllumaa ja 25–30 aasta pärast langeda põllumajanduslikust kasutusest välja kogu kuivendatud maa. Endistel talumaadel kasvavast metsast (ca 1,2 miljon ha) kannatab liigniiskuse all ligikaudu 500 000 ha.

Investeering maaparandusse ei ole olulist tulu andev investeering. Maaparandustöödega vähendatakse taimekasvaks ebasoodsa mulla veerežiimiga aladel ikalduse tõenäosust ja luuakse eeldused maatulundusmaade sihipäraseks kasutamiseks. Võrreldes parasniiskete aladega on nendel aladel mulla viljelusväärts madalam ja maade kasutamise võimalused piiratud. Meetme raames antavad toetused aitavad ühtlustada tootmistingimusi põllumajandus- ja erametsamaal. Tööde teostamise seisukohalt on raskendavaks asjaoluks ka maaparandussüsteemi paiknemine mitmel kinnisasjal.

Olemasolevad maaparandussüsteemid on valdavalt 100–300 ha suured ja paiknevad üldjuhul mitme maaomaniku maal. Maaomandi killustatus ja maaomanike finantsvahendite puudulikkus teevad raskeks nende süsteemide rekonstrueerimise ja uuendamise. Ühiseesvoolude korrashoid iseseisvalt üksikute maaomanike poolt osutub enamikul juhtudel võimatuks. Mitme maaomaniku maal paiknevate maaparandussüsteemide rekonstrueerimis- ja uuendustöid on otstarbekas teha ühiselt, mille üheks organisatsiooniliseks vormiks on välja kujunenud mittetulunduslikud maaparandusühistud.

Hajaasustusega territooriumidel maakasutuse ratsionaalsemaks muutmiseks on vaja ehitada või parandada juurdepääsuteid põllumajandusmaadele. Suur osa põllumajandusteedest on laiendatud endised taluteed, mille kandevoime pole piisav kaasaegsete põllumajandusmasinate läbimiseks. Teede ehitus põllumajandusmaale juurdepääsu kindlustamiseks ei ole samuti olulist puhastulu andev infrastruktuuriinvesteering vaid esmane vajadus maatulundusmaa kasutusele võtmiseks ja tootmise alustamiseks. Maaparandussüsteemide hooldamiseks on vaja ehitada või parandada maaparandussüsteemi teenindusteid.

Käesoleva meetme raames antakse toetusi nõukogu määruse (EU) nr 1257/1999 artikli 33 alusel maaparanduse ja maamajandusliku infrastruktuuri arenguks.

3. Toetatavad tegevused

Toetatakse tegevusi, mis kuuluvad alljärgnevasse tegevusvaldkondadesse:

Maaparandus (art 33 taane 1)

- põllu- ja erametsamaade maaparandussüsteemide (kuivendamiseks või niisutamiseks või veerežiimi kahepoolseks reguleerimiseks vajalike ehitiste) ja maaparandussüsteemi teenindusteede ehitus, rekonstrueerimine ja uuendus.

Põllumajanduse arenguga seotud infrastruktuuri arendamine ja parandamine (art 33 taane 9)

- põllumajandusmaadele juurdepääsuteede ehitus ja rekonstrueerimine

4. Toetuse saajad

- maapiirkonnas tegutsevad ettevõtjad, kes valdavad maatulundusmaad ja nende poolt moodustatud seltsingud
- mittetulundusühingud, kelle liikmeteks on maaparandussüsteemi, tee või maatulundusmaa maavaldajad, kui meetmes abikõlblik tegevus vastab mittetulundusühingu põhikirjas ettenähtud eesmärgile

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Ehitatud, rekonstrueeritud ja uuendatud maaparandussüsteemide pindala 37 000 ha

Tulemusnäitajad

Meetme kaasabil hea kuivendusseisundi saavutanud maade osatähtsus kõigist veerežiimi reguleerimist vajavatest maadest 2,5%

6. Rakendusüksus

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet

7. Rakendamise piirkond

Maapiirkond

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Taotlusi esitatakse Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametile (PRIA) jooksvalt kogu taotlemise perioodi jooksul. PRIA kontrollib nõuetele vastavust eelnevalt sätestatud kriteeriumite järgi (k.a maaparandusbüroodelt saadud kinnitus). Otsuse toetuse andmise kohta teeb PRIA juht. Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

9. Sekkumise kategooriad

1301, 1309

10. Seosed muude meetmetega

Meede 3.1: Investeeringud põllumajandustootmisse

Investeeringuid põllumajandusmaa maaparandussüsteemidesse toetatakse käesoleva meetme alt kui maaparandussüsteemide reguleeriv võrk asub mitmel kinnisasjal või millel asuv või ehitatav maaparandussüsteem mõjutab teisel kinnisasjal paikneva maatulundusmaa või põllumajanduslikult kasutatava elamumaa sihtotstarbega eluasemekohtade maa mulla veerežiimi. Kui maaparandussüsteemide reguleeriv võrk asub ühel kinnisasjal ja sellel asuv või ehitatav maaparandussüsteem ei mõjuta teisel kinnisasjal paikneva maatulundusmaa või põllumajanduslikult kasutatava elamumaa sihtotstarbega eluasemekohtade maa mulla veerežiimi, siis toetatakse investeeringuid põllumajandusmaa maaparandussüsteemidesse meetme 3.1 raames

Meede 3.7: Metsamajandus

Üldmainitud ja käesolevat meetet on soovitat rakendada koordineeritult. Käesoleva meetme tegevused toetavad metsamajandusmeetmes toodud eesmärki parandada metsaressursside seisundit.

Meede 4.2: Keskkonna-infrastruktuuri arendamine

Ülalnimetatud ja käesoleva meetme üheks ühiseks eesmärgiks on veekogude seisundi parandamine. Käesoleva meetme tegevustega parandatakse maaparandussüsteemide koosseisu kuuluvate pinnaveekogude (veehoidlad, eesvoolud) seisundit.

11. Läbivate poliitike arvestamine

Keskkonnapoliitika

Keskkonnanõuete järgmine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Meetme rakendamisega toetatakse põllumajandustootjaid ja erametsaomanikke, kelle tootmismaa paikneb taimekasvuks ebasoodsa veerežiimiga alal.

MEEDE 3.5: KÜLADE TAASTAMINE JA ARENDAMINE (EAGGF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldine eesmärk on parandada elukeskkonna atraktiivsust maapiirionnas.

Spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- tugevdada omaalgatust, koostöötahet ning sotsiaalseid suhteid
- arendada sotsiaalset infrastruktuuri
- hoida külade loodus- ja ehituspärandit ning parandada külade välisilmet
- parandada erinevate teenuste kättesaadavust külaelanikele

2. Sisu

Maamajanduse ümberkujunemine siirdeperioodil on elatusvõimalusi ja elutingimusi maapiirkonnas mitmeti halvendanud. Paljudes piirkondades on tänu tööhõive langusele toimunud tõsiseid tagasilööke, mistõttu sissetulekute tase on madal ning vaesus, tõrjutus ja sotsiaalne apaatia on oluliseks probleemiks. Kaasaegsed infotehnoloogilised teenused, mis hõlbustavad elu ning laiendavad tööhõivevõimalusi, ei ole paljudele kättesaadavad. Noored ja aktiivsed inimesed lahkuvad maapiirkonnast isegi siis, kui neil on töökoht olemas. Maapiirkond elukeskkonnana on väheatraktiivne. Samuti takistab ebasoodne ümbrus uute elanike asumist küladesse. Inimeste vabatahtlik koostöö nii oma küla ilme kui ka sotsiaalsete suhete parandamisel on takistatud rahaliste vahendite nappusest, mis on eriti terav probleem väiksema elanikkonnaga ja perifeersetes piirkondades.

Küla arendamisele suunatud meetme abil soodustatakse süsteemsemat lähenemist kohalikule arendustegevusele ning toetatakse tegevusi, mis on suunatud küla sotsiaalse infrastruktuuri arendamisele. Küla sotsiaalseks infrastruktuuriks on külaelanike ühiseks tegevuseks mõeldud ühiskondlikud ehitised ja muud objektid, mis suurendavad elanikkonna võimalusi teha koostööd ning korraldada ühisüritusi, võimaldavad ligipääsu informatsioonile ning mille arendamine parandab küla välisilmet ja üldist elukeskkonna kvaliteeti. Meede täiendab seega teisi ELi struktuurfondide maaelu arendamisele suunatud meetmeid, parandades küla elujõulisust ning jätkusuutlikkust.

Käesolevat meedet rakendatakse nõukogu määruse (EÜ) nr. 1257/1999 artikli 33 taande 6 alusel.

3. Toetatavad tegevused

- teistele isikutele kasutamiseks avatud ehitiste ehitamine, rekonstrueerimine ja sisustamine, mis on seotud külaelanike ühise tegevuse ja külakultuuri arendamise ning looduslike ja ajalooliste väärtuste säilitamisega

- teistele isikutele kasutamiseks avatud Interneti-ühendusega infopunktide ehitamine, rekonstrueerimine ja sisustamine
- küla arengukavade koostamine ja elluviimine
- külakultuuri ning kultuuritraditsioonide arendamine ja säilitamine

4. Toetuse saajad

- mittetulundusühingud
- ettevõtjad

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud projektide arv 190

Tulemusnäitajad

Programmiga hõlmatud külade arv 100

6. Rakendusüksus

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA)

7. Rakendamise piirkond

Maapiirkond

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Avaliku sektori toetuse ülempiir ühe taotleja kohta on 150 000 eurot, tingimusel, et aastane toetus ei ületa 60 000 eurot. Nimetatud summa võib moodustada maksimaalselt:

- kuni 90% mittetulundusühingu poolt teostatava projekti maksumusest
- kuni 65% ettevõtja (sõltuvalt asukohast, suurusest) poolt teostatava projekti maksumusest

Kaasfinantseerimise konkreetne määr määratakse seadusandluses (meetme tingimuste määrukses).

Ettevõtted, kes saavad selle meetme raames investeeringutoetust, ei või saada olulist rahalist tulu.

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Konkurentsil põhinev protseduur

Taotlusi võetakse vastu Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametis (PRIA) välja kuulutatud tähtajani. PRIA kontrollib nõuetele vastavust eelnevalt sätestatud kriteeriumite järgi. Igas maakonnas moodustab maavanem projektide valikukomisjoni, kuhu kuuluvad maavalitsuse, kohaliku omavalitsuse ja sotsiaalpartnerite esindajad. Projektide valikukomisjon määrab taotluste paremusjärjestuse igas maakonnas, hinnates taotluste sisu. Projekti rahastamise otsuse teeb PRIA peadirektor.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Sekkumise kategooria

1306

11. Seosed teiste meetmetega

Meede 3.3: Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas

Käesolev meede täiendab ülalnimetatud meetme raames maaturismi arendamist, parandades avalike ehitiste atraktiivsust ja kasutusvõimalusi külades. Võimalikku kattuvust välditakse kontrollides rakendusüksuse sisesest registrist, et taotleja pole taotlenud toetust samale tegevusele teise meetme alt.

Meede 4.6: Kohalik sotsiaal-majanduslik areng

Nimetatud ja käesolev meede on vastastikku täiendavad. Käesolev meede võimaldab ettevõtjate ja kohalike elanike ühenduste kasutuses oleva sotsiaalse infrastruktuuri parendamist külates. Üalnimetatud meede võimaldab laiemalt kohaliku omavalitsuse omandis olevate infrastruktuuride arendamist.

Meede 1.3: Võrdsed võimalused tööturul

Käesolev meede täiendab ülalnimetatud meedet, luues materiaalseid eeldusi info-tehnoloogiliste oskuste õpetamiseks ja nende kasutamise soodustamiseks külates, mis muuhulgas aitab kaasa sotsiaalse kaasatuse suurendamisele.

12. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Meede aitab kaasa külade loodusliku pärandi säilitamisele, parandab külade välisilmet ning üldist elukeskkonna kvaliteeti. Keskkonnanõuete järgmine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Toetatakse avatud internetipunktide ehitamist, renoveerimist ja sisustamist.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne

Regionaalareng

Meede aitab kaasa maapiirkondade arengutaseme tõusule. Projektide valikul hinnatakse muuhulgas investeeringu vastavust piirkonna üldistele arenguvajadustele. Meede edendab kohaliku infrastruktuuri arengut maapiirkonnas ning on kooskõlas programmi regionaalarengulise prioriteediga.

MEEDE 3.6: KOHALIKU INITSIIATIIVI ARENDAMINE – LEADER-TÜÜPI MEEDE (EAGGF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldiseks eesmärgiks on kohaliku initsiatiivi toetamine, edendades elu maapiirkonnas läbi kohaliku tasandi koostöö, milles erinevad osapooled suunavad oma ühised jõupingutused piirkonna vajaduste defineerimiseks ja võimaluste kasutamiseks. Samuti on eesmärgiks saada kogemusi ja teadmisi Euroopa Liidu LEADER-tüüpi tegevuste rakendamiseks.

Spetsiifilised eesmärgid on alljärgnevad:

- arendada välja vajalik institutsionaalne raamistik ning omandada piisavad kogemused ning oskused, mis on vajalikud maapiirkondade sisemist arengupotentsiaali kasutavate ja kogukondade arendamisele suunatud programmide rakendamiseks;
- töötada välja ning arendada kohaliku maaelu arendamise laadsetest lähenemisviisidest lähtuv mudel efektiivsete toimivate kohalike tegevusgruppide näol, milles on esindatud kohalikul tasandil olulised partnerid;
- viia ellu kohalike tegevusgruppide pilootstrateegiate raames teostatavaid uuringuid ja projekte;
- arendada koostööd ning informatsiooni ja kogemuste vahetamist

2. Sisu

Paljud sektoraalsel põhimõttel rakendatavad toetusprogrammid ei suuda arvestada maapiirkonna erinevate alade iseärasustega ja erivajadustega. Eli maapiirkondades rakendatakse sektoraalsete meetmete täienduseks ühenduse algatusprogrammi LEADER. Nimetatud programm teeb panuse kohalike inimeste loovusele, algatusvõimele ja koostöötahtele, mis avaldub läbi kohalike tegevusgruppide tegevuse. LEADERi kaudu koostatakse kohalikke arengustrateegiaid ja aidatakse finantseerida nende elluviimist. LEADERi orgaaniliseks koostisosaks on riigisisene ja rahvusvaheline maapiirkondade koostöö ja infovahetus.

Käesoleval programmeerimisperioodil toimub LEADER-tüüpi meetme rakendamine läbi RAKi dokumendi.

Et juurutada sarnast lähenemist ka Eestis, toetatakse käesoleva meetme rakendamisega piiratud hulka piirkondlikke pilootprojekte. See annab kohalikele tegevusgruppidele piisava kogemuse ja suutlikkuse, millele tuginedes on järgmisel programperiodel (2007-2013) võimalik LEADER-põhimõtetele põhinevate tegevuste rakendamine kogu riigis täies ulatuses.

Antud meetme kavandamine lähtub LEADER programmi reguleerivast nõukogu määruse (EÜ) nr. 1260/1999 artiklist 20 ning selle alusel välja antud juhendist. Samuti uutes liikmesriikides LEADER+ tüüpi meetme kasutuselevõttu reguleerivast nõukogu määruse (EÜ) nr. 1257/1999 jaotisest IX(a) ja sama määruse artiklist 33f.

3. Toetatavad tegevused

Tegevus 1: Oskuste omandamine

- kohalike tegevusgruppide moodustamine ja arendamine (elanikkonna informeerimine ja koolitamine ning tehniline abi kohalike tegevusgruppide moodustamisel)
- kohalike integreeritud arengustrateegiate koostamine (sh tehniline abi kohaliku piirkonna uuringutele ja piirkonna analüüs, toetustaotluste ettevalmistamine)
- riigisisene ja -väline koostöö erinevate maapiirkondade vahel (teadmiste vahetamine)

Luuakse koordineeriv institutsioon, kes koordineerib tegevusi ning annab tehnilist abi (teadmised, koolitus, uuringute toetamine jne) väljavalitud kohalikele tegevusgruppidele. Koordineeriva institutsiooni valimiseks korraldatakse avalik konkurss 2004. aasta teisel poolel. Täpsem ajakava, institutsiooni kohustused jne on kirjas lähteülesandes.

Tegevus 2: Integreeritud maapiirkonna arengustrateegia

- olemasolevate kohalike arengustrateegiate elluviimine
- nii riigisisene kui ka -väline koostöö erinevate maapiirkondade vahel ja osalemine üle-euroopalistes maaelu arengu-alastes koostöövõrgustikes.

4. Toetuse saajad

- kohalikud tegevusgrupid (MTÜd)
- meetme tegevuste koordineerimise eest vastutav institutsioon

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toimivate kohalike tegevusgruppide arv	9
sh arengustrateegiaid elluviivad tegevusgrupid	3

Tulemusnäitajad

Strateegiate alusel rahastatud projektide arv	60
---	----

6. Rakendusüksus

Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet (PRIA)

7. Rakendamise piirkond

Tegevus 1: maapiirkond; tegevus 2: väljavalitavad pilootprojektipiirkonnad

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Avaliku sektori toetuse määr kohalike tegevusgruppide moodustamiseks (tegevus 1) on 100%.

Avaliku sektori toetuse määr kohalikele tegevusgrupile üksikute projektide puhul (tegevus 2) sätestatakse eraldi ning seejuures järgitakse riigiabi reegleid. Maksimaalne toetuse määr infrastruktuuri investeeringule on 10 000 eurot.

Avaliku sektori poolne toetus jaguneb tegevuste 1 ja 2 vahel järgnevalt:

1. Tegevus 1: oskuste omandamine	-	70%
----------------------------------	---	-----

2. Tegevus 2: integreeritud maapiirkonna arengustrateegia	-	30%
meetmele eraldatud fondist. Välja valitud kohalik tegevusgrupp võib ulatuses avaliku sektori toetusest katta oma administratiivkulusid.		15%

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Tegevus 1

PRIA kuulutab välja avaliku konkursi koordineeriva institutsiooni valimiseks.

Projektitaotlused esitatakse PRIA-le, kes teostab taotluste abikõlblikkuse kontrolli. Taotlusi hinnatakse Põllumajandusministeeriumi ja PRIA esindajatest koosneva komisjoni poolt vastavalt kohalikul initsiatiivil põhinevate arendusprojektide elluviimise toetuse taotluse hindamise korrale.

Tegevus 2

PRIA kuulutab välja avaliku konkursi kohaliku piloot-tegevusgrupi valimiseks. Taotlusi hindab vastavalt kinnitatud valiku kriteeriumitele (sätestatud RAK-is) komisjon. Komisjon koosneb Põllumajandusministeeriumi ja PRIA esindajatest. Üksikprojekti taotlusi piirkonnas võtab vastu kohalik tegevusgrupp, kes kontrollib taotluse vastavust nende arengustrateegiaga ning hindab taotluse vastavust oma valikukriteeriumitele. Kohalik tegevusgrupp edastab väljalititud taotlused PRIA-le lõppotsuse tegemiseks (abikõlblikkuse kontroll).

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrmusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Sekkumiste kategooriad:

114, 122, 123, 1304, 1305, 1305.1–1305.7, 1306, 1307, 1310, 1311, 1312, 148, 162, 166, 22, 25, 353, 354

11. Seosed teiste meetmetega

Tegevusgruppide moodustamine ja arengustrateegiate väljatöötamine parandavad eeldusi projektitaotluste esitamiseks mitmete muude meetmete raames.

12. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Arengustrateegiate kaudu on võimalik ette võtta mitmesuguseid keskkonnakaitselisi tegevusi.

Infoühiskonna edendamine

Võimalikud on mitmed sellesuunalised tegevused, sh telekommunikatsiooni infrastruktuuri ja infoühiskonna arendamine.

Sooline võrdõiguslikkus

Võimalikud on mitmed sellesuunalised või taolist mõju omavad tegevused.

Regionaalareng

Meede aitab kaasa maapiirkondade arengutaseme tõusule.

MEEDE 3.7: METSAMAJANDUS (EAGGF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldine eesmärk on aidata kaasa metsade majanduslike, ökoloogiliste ja sotsiaalsete väärtuste ja funktsioonide säilitamisele ja arendamisele ning töökohtade säilitamisele maapiirkondades.

Spetsiifilised eesmärgid on:

- metsa säästev majandamine ja metsamajanduse arendamine;
- metsaressursside säilitamine ja nende seisundi parandamine;
- metsade majanduslike, ökoloogiliste ja sotsiaalsete väärtuste parandamine;

- uute võimaluste loomine puidu ja puidutoodete kasutamiseks ja turustamiseks ning investeringud metsamajandussaaduste töötlemise ja turustamise parandamiseks ja tõhustamiseks;
- metsaomanike ühenduste asutamine metsade säästvamaks ja tõhusamaks majandamiseks;
- loodusõnnetuste ja tulekahjude poolt kahjustatud metsamajanduse tootmispotentsiaali taastamine ning asjakohaste vältimisabinõude kasutuselevõtmine.

2. Sisu

Maa õigusjärgsetele omanikele tagastamise ja erastamise käigus on tänaseks ligikaudu 32% metsamaast läinud eraomandisse (~ 700 000 ha) ning metsamaaomanikuks on saanud ca 70 000 inimest, kellest enamikul puuduvad kogemused ja oskused metsade majandamisel.

Suure osa Eesti erametsadest moodustavad endiste põllumajanduslike ühismajandite metsad ja metsastunud põllumajanduslikud maad, kus metsade uuendamine ja majandamine pole olnud rahuldaval tasemel. Eesti metsad kuuluvad taigametsade vööndisse, mille iseloomulikuks tunnuseks on produktiivsete okasmetsa ja okaslehtsegametsa ökosüsteemide esinemine. Uuendusraie järgselt uuenevad Eestis sellised alad looduslikult valdavalt lehtpuuga. Praegustes erametsades pole enamasti metsauuendust okaspuudega tehtud ja seetõttu on seal majanduslikult väheväärtuslike lehtpuupuistute osakaal suur (ligikaudu 20% kogu metsamaa pindalast). Metsade koosseisu taastamise peamisi võimalusi on okaspuude osakaalu suurendamine maapinna ettevalmistamise ja metsakultuuride rajamise teel. Kvaliteetsete puistute saamiseks on määrava tähtsusega ka otsest majanduslikku tulu mitteandvate raiete tegemine. Okaspuu enamusega metsade taastamise eesmärgiks on säilitada nimetatud ökosüsteemide elustikku, aidata kaasa maapiirkonnas metsandussektori tööhõive suurenemisele ja tulukuse kasvule, maastikulise mitmekesisuse kujundamisele ning kvaliteetse puidutoodangu saamisele.

Samal ajal on erametsaomanike majanduslikud võimalused metsade majandamise parandamiseks küllalt väikesed. Suur osa tehnikast nii metsamajanduses kui ka mikro-suurusega puidutöötlemisettevõtetes on moraalselt ja füüsiliselt vananenud. Kuna paljude üksikomanike metsavaldused on väikesed, ei õigusta see sageli igapähe neist eraldi uue tehnika hankimist, ühistegevus metsanduses on aga ebapiisavalt arenenud. Erametsade puuduliku majandamise tõttu ei kasutata piisavalt ära metsade tootlikkust ega võimet täita ühiskonna jaoks majanduslikke, ökoloogilisi ja sotsiaalseid ülesandeid.

Käesoleva meetme raames antakse metsaomanikele ja metsaomanike ühendustele nõukogu määruse (EÜ) nr 1257/1999 art. 29 ja art 30 (taanded 2, 3, 4, 5, 6) alusel toetusi metsade majandusliku, ökoloogilise ja sotsiaalse väärtuse parandamiseks. Toetused aitavad kaasa ühenduse ja Eesti rahvusvaheliste kohustuste täitmisele ning põhinevad Eesti metsanduse arengukaval aastani 2010.

Programmeerimisperioodil 2003-2006 ei planeerita rakendada tulekaitse ennetamisega seotuid tegevusi.

3. Toetatavad tegevused

- loodusõnnetuste ja tulekahjude poolt kahjustatud metsade tootmispotentsiaali taastamine, k.a maapinna ettevalmistus ja looduslikule uuenemisele kaasa aitamine ning taimede soetamine (art 30 taanetes 6 toodud eesmärkidel)
- metsade tootmispotentsiaali taastamine ja noorendike hooldus metsade liigilise koosseisu või ökoloogiliste väärtuste parandamiseks ning kasvamajäävate puude väärtuse suurendamiseks (art 30 taane 2)
- metsamajandus- ja puidutöötlemistehnika (töötleva tööstuse eelne) ja taimekaitsevahendite (v.a kemikaalide) soetamine (art 30 taanetes 2 ja 3 toodud eesmärkidel)
- metsaomanike ühenduste asutamine (art 30 taane 5)
- arendusprojektid uute võimaluste loomiseks puidu ja puittoodete kasutamiseks ning investeringud töötlemise ja turustamise parandamiseks ning tõhustamiseks (art 30 taanetes 3 ja 4 toodud eesmärkidel)

4. Toetuse saajad

- füüsilisest isikust erametsaomanikud
- erametsaomanike tulundusühistud ja erametsaomanike mittetulundusühingud

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud projektide arv	95
sh	
- tehnika hankimise ja uuendamisega seotud projektid	70
- metsaomanike ühenduste asutamisega seotud projektid	15
- puidu ja puittoodetega seotud arendusprojektid	10

Tulemusnäitajad

Loodud metsaomanike ühenduste arv	15
Uuendatud metsapindala suurenemine	1000 ha
Hooldusraie pindala suurenemine	2000 ha

6. Rakendusüksus

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA)

7. Rakendamise piirkond

Maapiirkond

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Metsade tootmispotentsiaali taastamisel loodusõnnetuste ja tulekahjude poolt kahjustatud metsade puhul on avaliku sektori poolne toetusemäär hektari kohta kuni 90%.

Metsade tootmispotentsiaali taastamine ja noorendike hooldusel ökoloogiliste või liigilise koosseisu väärtuste parandamisel on avaliku sektori poolse toetuse määr hektari kohta kuni 80%, Ühe isiku poolt võib olla maksimaalne metsauuendus- ja hooldusraiate pindala programmeerimisperioodil kokku 45 ha (15+30 ha)

Metsamajandus- ja puidutöötlemistehnika (töötleva tööstuse eelne) soetamisel ja renoveerimisel on maksimaalne avaliku sektori poolne toetus ühele projektile kuni 200 000 kr ning taimekaitsevahendite soetamisel ühele projektile kuni 10 000 kr (mitte rohkem kui 50% kogumaksumusest).

Metsaomanike ühenduste asutamisel on tegemist starditoetusega (kuni 3 aastat) ning avaliku sektori poolne toetuse maksimaalmäär projektile on kuni 75%, vastavalt äri- või tegevuskavale, kuid mitte rohkem kui 100 000 krooni kogu programmeerimisperioodi jooksul.

Arendusprojektide puhul on avaliku sektori poolne toetus ühe projekti kohta aastas 300 000 kr, kuid mitte rohkem kui 50%, ning kogu projekti maksumus ei tohi ületada 1 500 000 kr kogu programmeerimisperioodi jooksul.

Taotleja poolseks omafinantseerimiseks loetakse tegevusi (taotleja poolt tehtavad tööd ja kasutatavad seadmed), mis on seotud nõukogu määruse (EÜ) nr 1257/1999 art. 30 taanetega 2 ja 3. Need on:

- investeeringud metsade majandusliku, ökoloogilise ja sotsiaalse väärtuse märkimisväärseks parandamiseks (art 30 taane 2);
- investeeringud metsamajandussaaduste korjamise, töötlemise ja turustamise parandamiseks ja tõhusdamiseks; investeeringud, mis on seotud puidu kasutamisega toorainena, piirduvad tööstusliku töötlemise eelsete tööprotsessidega (art 30 taane 3).

ELi osalus (EAGGF) abikõlblikes avalikes kulutustes on 70%, Eesti riigi osalus 30%.

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Konkursil põhinev protseduur

Taotlusi esitatakse Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Ametile (PRIA) jooksvalt kogu taotlemise perioodi jooksul. PRIA kontrollib nõuetele vastavust eelnevalt sätestatud kriteeriumite järgi. Eelkontrolli läbinud taotlused esitatakse metsanduskomisjonile, mis koosneb erialaekspertidest ja sotsiaalpartnerite esindajatest (valikukomisjon), v.a metsamajandus- ja puidutöötlemistehnika ja taimekaitsevahendite soetamise projektide puhul. Hindamiskomisjon

hindab ja järjestab esitatud taotlused, s.t viib läbi sisulise hindamise. Projekti rahastamise otsuse teeb PRIA peadirektor.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Sekkumise kategooriad

121, 122, 123, 124, 125

Indikatiivne toetuse jaotus sekkumiskategooriate vahel on:

121	- 45%,
122	- 15%,
123	- 15%,
124	- 10%,
125	- 15%.

11. Seosed muude meetmetega

Meede 3.4: Integreeritud maaparandus

Üldnimetatud meetme raames võimaldatakse toetust metsamaa kuivendusseisundi toimimise tagamiseks ning metsa maaparandussüsteemide teenindusteede ehituseks ja renoveerimiseks.

Meede 3.3: Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas

Nimetatud meetme alt võimaldatakse toetusi väikepuidutöötlemisega seotud ettevõtluse arendamiseks (teisene töötlemine), eelkõige puidutöötlemiseks sisseade ja töövahendite ostmiseks, puidutöötlemisseadmete ostmiseks ning vajalike hoonete ehitamiseks ja rekonstrueerimiseks.

12. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Taotlused peavad vastama "Eesti metsanduse arengukavale 2001–2010". Metsauuendamise projektide puhul rahastatakse projekte, mille tegevused vastavad kohalikele looduslikele tingimustele ning on kooskõlas keskkonnanooludega.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Meede soodustab maapiirkondade arengut.

MEEDE 3.8: NÕUANDE- JA TEABELEVITEENUSTE TOETAMINE (EAGGF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldiseks eesmärgiks on nõuande- ja teabeleviteenuste pakkumine. Meetme spetsiifilisteks eesmärkideks on:

- nõuandeteenuste pakkumise süsteemi väljaarendamine;
- põllumajandustootjatele nõuande- ja teabeleviteenuste pakkumise toetamine.

2. Sisul

Põllumajanduse ja maaelu arenemine ja spetsialiseerumine nõuab põllumajanduse, metsanduse ja maaettevõtlusega tegelevatelt inimestelt vajalikul tasemel üldisi, tehnilisi ja majanduslikke oskusi. Seoses juhtimise, tootmise ja turustamise uute suundadega kasvab oluliselt vajadus kvalifitseeritud tööjõu järele maapiirkondades, mis omakorda nõuab täiendavaid kulutusi nii nõuande- kui ka teabeleviteenuste pakkumiseks.

Sageli on põllumajandustootjate peamiseks probleemiks juhtimis- ja majandamisoskuste puudumine. Eesmärk on muuta põllumajandustootmine konkurentsivõimeliseks erialaste oskuste tõstmise ning rahaliste vahendite kättesaadavamaks muutmise kaudu. Meetme raames on võimalik pakkuda põllumajandustootjatele tuge toetuste taotlemisel, mis muudab rahalised vahendid kättesaadavamaks. Samuti aitab meede kaasa üldisi keskkonnanõudeid järgiva tootmise arendamisele, mis on eelduseks stabiilse keskkonnaseisundi säilitamiseks.

Meede toetub kahele tegevussuunale:

- nõuandeteenuste pakkumise süsteemi väljaarendamisele suunatud tegevused;
- põllumajandustootjale suunatud nõuande- ja teabeleviteenused.

Nõuande- ja teabeleviteenuste süsteemi väljaarendamise seisukohalt on olulisimaks komponendiks nõustajate heade erialaste teadmiste ja nõustamisoskuste tagamine, et põllumeestele antav nõuanne oleks kvaliteetne, kergesti kättesaadav ja vastaks nende ootustele. Seda võimaldab käesolev meede läbi nõuandekeskuste arendamise toetamise, mis aitab koondada nõustajaid ning annab seeläbi tootjatele parema juurdepääsu nõuande- ja teabeleviteenustele.

Seni on peamine nõuandevaline instrument olnud individuaalnõuande toetus. Tootjate hulgas läbi viidud küsitlused näitavad, et nad on jätkuvalt huvitatud individuaalnõuande saamisest, eriti vajavad seda väikesed ja keskmise suurusega tootjad.

Lisaks individuaalnõuandele vajavad põllumajandustootjad ka teistsuguseid nõuande- ja teabeleviteenuseid. Muu tarviliku teabe edasiandmiseks on teised meetodid: infopäevade korraldamine, grupinõuande üritused (sh ELI sea dusandluse tutvustamine põllumajandustootjatele). Kõiki neid tegevusi toetatakse käesoleva meetme alt.

Arvestades põllu- ja maamajanduses toimuvaid muutusi ja sellest tulevaid nõudeid aitab see meede läbi eelmainitud tegevuste parandada põllumajandustootjate teadmiste ja oskuste taset ning tõsta nende konkurentsivõimet ELI tingimustes.

Käesolevat meedet rakendatakse nõukogu määruse (EÜ) 1257/1999 artikli 33 taande 3 ja ühinemislepingu artikli 33(g) alusel.

3. Toetatavad tegevused

Nõuandeteenuste pakkumise süsteemi väljaarendamine ja toetamine

Uue nõuandekeskuse loomisega seotud üldiste kulutuste (nt konsulentide koolituskulud, konsultatsiooni- ja registreerimiskulud, infotehnoloogia kulud) kompenseerimine läbi nõuandekeskustele eraldatava summa. Olemasolevate organisatsioonide puhul võivad kulutused olla suunatud ainult uue, käesoleva meetme raames nõuandeteenuseid pakkuva üksuse loomisele.

Nõuande- ja teabeleviteenuste pakkumine:

- individuaalnõuande pakkumine põllumajandustootjatele; (nt äriplaani koostamine, toetuse taotluse täitmise nõustamine, erialane ning head põllumajandustava järgiva tootmise alane nõustamine); ainult kinnitatud nõuandekeskused saavad taotleda individuaalnõuande toetust
- infopäevade ja grupinõuande ürituste korraldamine
  - riigipoolsel initsiatiivil põhinev (üleriigilised)
  - sihtgruppide poolset initsiatiivil põhinev (maakondlikud)
- trükiste väljaandmine – ainult juhul, kui see toimub nõuande osutamise, infopäeva või grupinõuande ürituse raames.

4. Toetuse saajad

Nõuande, teabelevi ja koolituse valdkonnas tegutsevad juriidilised isikud

Põllumajanduse valdkonnas nõuande- ja teabeleviteenuste osutamisega tegelevad juriidilised isikud esitavad taotluse nõuandekeskuseks saamiseks. Põllumajandusministeeriumi juures olev spetsiaalne komisjon vaatab taotlused läbi ja teeb ettepaneku nõuandekeskuseks saajate kohta. Peamine kriteerium on atesteeritud nõustajate olemasolu, kes kataksid peamisi nõustamisvaldkondi.

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Toetatud projektide arv	3000
sh:	
individuaalnõuande lepinguid	2500
teabelevi üritusi	500

Tulemusnäitajad

Tegutsevate nõuandekeskuste arv	4
---------------------------------	---

6. Rakendusüksus

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet (PRIA)

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Avaliku sektori toetus võib moodustada projekti maksumusest maksimaalselt 100 %. Tegevustel on erinevad avaliku sektori toetuse piirmäärad:

- individuaalnõuande pakkumine põllumajandustootjatele – 75%; ainus erand on nõuande põllumajandusliku keskkonnatoetuse taotlemiseks, mille puhul toetuse määr on 100% kuni teatud summani nõuandeteenuse maksumusest;
- infopäevade ja grupinõuande ürituste korraldamine – riigi riigipoolsel initsiatiivil põhinev 100%, sihtgruppide poolsel initsiatiivil põhinev – 80%;
- nõuandeteenuste pakkumise süsteemi väljaarendamine – kinnitatud nõuandekeskustele antakse ühekordset stardiabi kuni 4000 euro ulatuses.

Eestipoolne avaliku sektori kaasfinantseerimine tagatakse riigieelarvest.

9. Grupinõuande (teabelevi) ürituste projektide valiku protseduur

PRIA langetab otsuse toetuse määramise kohta lähtudes vastaval aastal meetmele eraldatud rahalistest vahenditest. Vastavaks tunnistatud taotluste edasine menetlemise protseduur on erinev, sõltudes taotlejast.

- Kui tegemist on riigipoolsel initsiatiivil põhineva tegevusega (infopäevade ja grupinõuande ürituste korraldamine), määrab Põllumajandusministeeriumi osakondade esindajatest koosnev spetsiaalne komisjon prioriteetsed teemad. Seejärel kuulutab PRIA välja avalduste vastuvõtmise tähtajad ja konkursitingimused ning edastab laekunud ja vastavaks tunnistatud taotlused komisjonile hindamiseks.
- Kui tegemist on kohalike infopäevade ja grupinõuande üritustega, tuleb initsiatiiv nende korraldamiseks sihtgruppidele (põllumajandustootjad, tootjate liidud, erialaliidud). Taotlused esitatakse PRIA-le. PRIA saadab vastavaks tunnistatud taotlused vastavatesse maakondadesse, kus peamiselt maavalitsuse ametnikest ning kohalike põllumajandustootjate esindajatest koosnev komisjon projekte hindab.

Mõlemal juhul võivad taotluse esitajad infopäeva või grupinõuande ürituse läbi viia pärast projekti heakskiitmist vastavalt põllumajandusministeeriumi komisjoni või maakondlike komisjonide poolt. Toetus makstakse välja pärast ürituse läbiviimist ning aruande saatmist PRIA-le.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Sekkumise kategooriad

1303

11. Seosed muude meetmetega

Meede 1.1: Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ning elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem

Ülaltoodud meede võimaldab maapiirkonnas tegutsevatel põllumajandustootjatel oma teadmisi ja oskusi laiendada.

Meede 1.2: Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks

Meetmel on sarnased toetatavad tegevused. Ülalnimetatud meede võimaldab muuhulgas potentsiaalsete põllumajandustootjate esmast ettevõtluskoolitust. Sellega ta täiendab käesolevat meetet kutsealase kompetentsi tõstmise kaudu.

Teised põllumajanduse ja maaeluga seotud meetmed

Nõuande ja teabeleviteenuste toetamise meede aitab kaasa teiste meetmete edukale rakendamisele.

12. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskonnapoliitika

Meetme raames antakse nõu muuhulgas ka keskkonnaküsimustes.

Infoühiskonna edendamine

Meetme rakendamisel kasutatakse infotehnoloogilisi lahendusi (Interneti-põhised taotlusvormid, juhendid).

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Tagatakse nõuande- ja teabeleviteenuste võrdne kättesaadavus kõigis maakondades.

MEEDE 3.9 KALALAEVASTIKU PÜÜGIVÕIMSUSE REGULEERIMINE (FIFG)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldiseks eesmärgiks on kalalaevastiku püügivõimsuse tasakaalu viimine kasutatavate kalavarudega.

Meetme spetsiifiline eesmärk on kalalaevastiku püügivõimsuse vähendamine.

2. Sisu

Kalavarude kasutamisel tuleb säilitada kalapopulatsioonide looduslik taastootmisvõime. Kalandussektori konkurentsivõime säilitamiseks on vajalik tasakaalu saavutamine kalavaru loodusliku taastootmise ja selle kasutamise vahel. Kalavarude intensiivne kasutamine sõltub eelkõige olemasolevast püügivõimsusest. Meede soodustab kalavarude optimaalset majandamist ja aitab säilitada kalavarude stabiilsust.

3. Toetatavad tegevused

- hüvitiste maksmine kalalaevade utiliseerimisel
- hüvitiste maksmine kalalaeva sihtotstarbe lõplikul muutmisel (nt kalalaevade kasutamine õppe, teadusuuringute, ajaloo säilitamise, turismi jm eesmärgil)

4. Toetuse saajad

kalalaevade omanikud ja operaatorid

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud projektide arv

3

Tulemusnäitajad

Kalapüügivõimsuse vähenemine

550 kW

1050 GT

6. Rakendusasutus

Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet (PRIA)

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Laeva kategooria vastavalt kogumahutavusele (GT)	EUR
0 < 10	11 000/GT + 2 000
10 < 25	5 000/GT + 62 000
25 < 100	4 200/GT + 82 000
100 < 300	2 700/GT + 232 000
300 < 500	2 200/GT + 382 000
500 < enam	1 200/GT + 882 000

1. Laevad vanusega 10 kuni 15 aastat: vastavalt tabelis toodud määradele.

2. Laevad vanusega 16 kuni 29 aastat: tabelis toodud määrad vähendatuna 1,5 protsendipunkti võrra aasta kohta, mis ületab 15.

3. Laevad vanusega 30 ja enam aastat: tabelis toodud määrad vähendatuna 22,5 protsendipunkti võrra.

Osalused projekti abikõlblikus kogumaksumuses on järgmised:

Ühenduse osalus ≤ 80%

Eesti riigi osalus ≥ 20%

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Taotluste esitamise järjekorral põhinev protseduur

Taotlusi esitatakse Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ametile (PRIA) jooksvalt kogu taotlemise perioodi jooksul. PRIA kontrollib nõuetele vastavust eelnevalt sätestatud kriteeriumite järgi. Otsuse toetuse andmise kohta teeb PRIA juht. Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Sekkumise kategooriad

141

11. Seosed muude meetmetega

Meede 1.3: Võrdsed võimalused tööturul

Nimetatud meetme kaudu on võimalik korraldada ümberõpet koondamisteate saanud kaluritele.

Alameede 3.12.1: Kalanduse restruktureerimisega kaasnevad sotsiaalsed meetmed

Nimetatud alameetme eesmärgiks on leevendada meetme 3.9 rakendamisega kaasnevaid sotsiaalseid ja majanduslikke raskusi.

12. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Meede on otseselt suunatud säästvale ressursikasutusele.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Mõju neutraalne.

MEEDE 3.10 KALALAEVASTIKU MODERNISEERIMINE JA UUENDAMINE (FIFG)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme eesmärgiks on kala töötlemise ja tehniliste tingimuste parandamine kalalaeva pardal.

Meetme spetsiifilisteks eesmärkideks on:

Parandada kalalaevade tehnilisi tingimusi, kala töötlemise tingimusi, töötingimusi ja ohutust ning soodustada selektiivsema püügitehnoloogia kasutuselevõttu.

2. Sisu

Laevastikus domineerivad 70.-80. aastatel ehitatud nõukogude päritolu kalalaevad, mida iseloomustavad madala kvaliteediga teras ja nõrga töökindlusega mootorid. Kalapüügi kulutuste vähendamiseks ja kalapüügi kvaliteedi tõstmiseks on eesti kalalaevastikku vaja moderniseerida, ühtlasi võttes kasutusele kaasaegsemad ja selektiivsemad püügitehnoloogiad. Meede soodustab investeeringuid kalalaevade moderniseerimiseks, selektiivsemate kalapüügitehnoloogiate rakendamist ning töö- ja ohutustingimuste parandamist kalalaevadel. Kalalaevastiku uuendamise ees ei kaasne püügi võimsuse suurenemine. Seda tagatakse Kalalaevade registri rakendamisega.

3. Toetatavad tegevused

- kalalaevade uuendamine ja moderniseerimine
- kalapüügioperatsioonide ratsionaliseerimine, kalavaru säästvama kalapüügitehnoloogia ja meetodite kasutuselevõtt laevas
- püütud kala kvaliteedi tõstmine, paremate kalapüügimeetodite ja säilitustingimuste ning õigus- ja regulatiivsete normide rakendamine
- töö- ja ohutustingimuste parendamine kalalaeva pardal

4. Toetuse saajad

Kalalaevade omanikud ja operaatorid.

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud projektide arv	11
-------------------------	----

Tulemusnäitajad

Moderniseeritud kalalaevade arv	10
Uute kalalaevade arv	1

6. Rakendusasutus

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA)

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Osalused projekti abikõlblikus kogumaksumuses on järgmised:

Ühenduse osalus	≤ 35%
Eesti riigi osalus	≥ 5%
Erasektori osalus	≥ 60%

Investeeringul väikestes ja keskmises suuruses ettevõtetesse komisjoni soovitude 96/280/EÜ (1) mõistes võib Ühenduse osalust suurendada, kuid mitte enam kui 10% abikõlblikust kogumaksumusest. Vastavalt vähendatakse erasektori osalust.

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Taotluste esitamise järjekorral põhinev protseduur

Taotlusi esitatakse Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ametile (PRIA) jooksvalt kogu taotlemise perioodi jooksul. PRIA kontrollib nõuetele vastavust eelnevalt sätestatud kriteeriumide järgi. Otsuse toetuse andmise kohta teeb PRIA juht. Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur koosõlastatakse korraldusametiga ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Sekkumise kategooriad

142

11. Seosed muude meetmetega

-

12. Läbivate poliitika arvestamine

Keskkonnapoliitika

Meede ei tohi suurendada kalalaevastiku püügivõimsust. Toetatakse kalavaru säästvama kalapüügitehnoloogia ja -meetodite kasutuselevõtmist.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Mõju neutraalne.

MEEDE 3.11: KALANDUSE KÄITLEMISKETI INVESTEERINGUTOETUSTE MEETMED (FIFG)

Meedet rakendatakse nelja osana (alameetmena), mida kirjeldatakse allpool:

- 3.11.1: Kala ja vesiviljelussaaduste töötlemise investeeringutoetus (FIFG)
- 3.11.2: Vesiviljeluse investeeringutoetus (FIFG)
- 3.11.3: Kalasadamate moderniseerimine (FIFG)
- 3.11.4: Sisevete kalanduse investeeringutoetus (FIFG)

ALAMEEDE 3.11.1: KALA JA VESIVILJELUSSAADUSTE TÖÖTLEMISE INVESTEERINGUTOETUS (FIFG)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Alameetme üldiseks eesmärgiks on kala- ja vesiviljelussaaduste töötlemise ja turustamise arendamine ja nüüdisajastamine.

Spetsiifilised eesmärgid on:

- kala- ja vesiviljelussaaduste töötlemistingimuste parandamine;

- tänapäevaste tehnoloogiate rakendamine;
- tootearenduse stimuleerimine;
- töötlemisest tuleneva keskkonnakoormuse vähendamine.

2. Sisu

Kalatööstusel, mis töötab nii kodumaise kui importkala baasil, on Eesti toiduainetetööstuses märkimisväärne koht (2000. a 15% kogutoodangust ja toiduainetetööstuse ekspordist ligi 40%). Erastamise käigus on omandatud moraalselt ja füüsiliselt vananenud tootmisvahendid. Käesolev alameede aitab suurendada investeeringuid kalatööstuste kaasajastamiseks ja uute tehnoloogiate rakendamiseks. Sellest tulenevalt paraneb kalatoodete kvaliteet ja vastavus toiduohutuse nõuetele.

3. Toetatavad tegevused

- tootmishoonete (sh külm- ja laohooned) ehitamine või renoveerimine
- masinate, seadmete, sisseade ning tehnoloogiliste liinide (k.a puhastusseadmete, veevarustussüsteemide, energeetikasüsteemide ja keskkonnasõbralikke pakkematerjale kasutavate pakkeliinide, laotõukite, külmikveokite) ostmise ja renoveerimise kalatoodete tootmise vastavusse viimiseks vastavate kaasaja nõuetega
- kvaliteedikontrollisüsteemide rakendamine
- uute toodete arendamine ja lisandväärtuse suurendamine
- keskkonnanõuete täitmise tagamine, keskkonnasaastuse vähendamine, jäätmekäitlus, jäätmete kahjutustamine, tootmise kõrvalsaaduste parem kasutamine, energia säästlik kasutamine

4. Toetuse saajad

Ettevõtjad

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud projektide arv	15
-------------------------	----

Tulemusnäitajad

Käibe suurenemine töötaja kohta toetatud ettevõtetes	5%
--	----

6. Rakendusasutus

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA)

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Osalused projekti abikõlblikus kogumaksumuses on järgmised:

Ühenduse osalus	≤ 35%
Eesti riigi osalus	≥ 5%
Erasektori osalus	≥ 40%

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Konkurentsil põhinev protseduur

Taotlused esitatakse PRIAsse teatatud tähtjaks. PRIA kontrollib nõuetele vastavust ning viib läbi hindamise (vastavalt abikõlblikkuse ning valikukriteeriumitele), kasutades vajaduse korral eksperte väljaspoolt. Projektivaliku teostab PRIA vastavalt eelnevalt sätestatud valikukriteeriumitele. Otsuse toetuse andmise kohta teeb PRIA juht. Täpsed projek-

tide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvidele 16.

10. Sekkumise kategooriad

143

11. Seosed muude meetmetega

Meede 1.2: Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks
Ülalnimetatud meetme abil on võimalik töötajate koolitus seoses uute tehnoloogiate ja toodetega.

Alameede 3.11.3: Kalasadamate moderniseerimine

Nimetatud ja käesolev alameede täiendavad üksteist ja on paljudel juhtudel koordineeritult rakendatavad.

12. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Toetatavate tegevuste hulgas on keskkonnasõbralikke pakkematerjale kasutatavate pakkeliinide ostmise ja renoveerimine, keskkonnanõuete täitmise tagamine, keskkonnasaastuse vähendamine, jäätmekäitlus, jäätmete kahjutustamine, tootmise kõrvalsaaduste parem kasutamine, energia säästlik kasutamine. Keskkonnanõuete järgmine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Mõju neutraalne.

ALAMEEDE 3.11.2: VESIVILJELUSE INVESTEERINGUTOETUS (FIFG)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Alameetme üldiseks eesmärgiks on vesiviljeluse arendamine ja nüüdisajastamine.

Spetsiifilised eesmärgid on:

- tootmishoonete ja rajatiste tänapäevastamine;
- toodangu kvaliteedi tõstmine rahuldamiseks töötleva tööstuse vajadusi;
- vesiviljelusega kaasneva keskkonnakoormuse vähendamine;
- toodangumahu suurendamine.

2. Sisu

Vesiviljelus pakub kalatööstustele alternatiivset toorainet loodusliku kala kõrval. Samuti aitab antud meede kaasa tööhõive mitmekesistamisele maapiirkondades.

Kalandussektori tootmismahu suurendamine on võimalik eelkõige kalakasvatustes, kasutades kaasaegseid kalakasvatustehnoloogiaid nagu sump-kalakasvandused ja rajades uusi, aja nõuetele vastavaid kala- ja vähikasvandusi ning rekonstrueerides vanu. Enamik soodsatest looduslikest võimalustest rajada/laiendada kalakasvandusi või tõsta tootmise intensiivsust olemasolevates kala- ja vähikasvatustes on seni kasutamata tulenevalt kapitalipuudusest, uute tehnoloogiate vähesest tundmisest ja väikesest tootmismahust. Meede soodustab kalakasvatustehnoloogiate nüüdisajastamist, efektiivsemat veekasutust kalakasvatustes ning alternatiivse tööhõive teket kalandussektoris.

3. Toetatavad tegevused

- kasvatustiikide, -basseinide ning -sumpade ja muude vesiviljelusrajatiste ehitamine ja renoveerimine koos juurdekuuluvate seadmetega
- uute masinate ja seadmete, sealhulgas integreeritud infotehnoloogia (arvuti riist- ja tarkvara)
- haudemajade ehitamine ja rekonstrueerimine
- keskkonnamõjude hindamine

4. Toetuse saajad

Vesiviljelusega tegelevad või alustada soovivad ettevõtjad

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud projektide arv 6

Tulemusnäitajad

Toetatud vesiviljelusettevõtete arv 5

6. Rakendusüksus

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA)

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Osalused projekti abikõlblikus kogumaksumuses on järgmised:

Ühenduse osalus	≤ 35%
Eesti riigi osalus	≥ 5%
Erasektori osalus	≥ 40%

Kui investeeringud vähendavad ebasoodsat keskkonnamõju, võib erasektori osalus kõikidest abikõlblikest kuludest piirduda 30%-ga sihtala 1 piirkonnas.

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Taotlusi esitatakse Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametile (PRIA) jooksvalt kogu taotlemise perioodi jooksul. PRIA kontrollib nõuetele vastavust eelnevalt sätestatud kriteeriumite järgi. Otsuse toetuse andmise kohta teeb PRIA juht. Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusastutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Sekkumise kategooriad

144

11. Seosed muude meetmetega

Alameede 3.11.1: Kala ja vesiviljelussaaduste töötlemise investeeringutoetus

Vesiviljeluse toodang pakub töötlevale tööstusele alternatiivset toorainet.

12. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Veekasutuse efektiivsemaks muutmine vähendab vesiviljelusest tulenevat keskkonnakoormust. Keskkonnanõuete järgmine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Toetatakse tehnoloogiasse integreeritud infotehnoloogia soetamist.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Meede aitab mitmekesistada tööhõivet maapiirkondades.

ALAMEEDE 3.11.3: KALASADAMATE MODERNISEERIMINE (FIFG)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Alameetme üldiseks eesmärgiks on kala vastuvõtutingimuste parendamine ja infrastruktuuri (akvatoorium, kaid, hooned) renoveerimine sadamates ja kalavastuvõtupunktides.

Spetsiifilised eesmärgid on:

- hügieeni ja töökeskkonna tingimuste parendamine kala lossimisel ja käitlemisel;
- kalalaevade teenindamise parendamine sadamates;
- kalasaaduste turustamise parendamine.

2. Sisu

Kalasadamate infrastruktuur ja seadmed on vananenud ja ei vasta kaasaja nõuetele. Toiduohutuse seisukohalt on oluline sadamate vastavusseviimine kala käitlemise sanitaarnormidega. Alameede soodustab investeringuid, mis pakuvad kollektiivset huvi sadamat kasutavatele kaluritele ning tõstavad kaluritele pakutavate teenuste kvaliteeti.

3. Toetatavad tegevused

- kalatoodete lossimise, käitlemise, ladustamise ja turustamise tingimuste parandamine
- rajatiste ja seadmete soetamine kalalaevade varustamiseks kütuse, jää ja veega ning laevade hooldamiseks ja remondiks
- kaide parendamine eesmärgiga tõsta ohutust toodete maaletoomisel või ladustamisel

4. Toetuse saajad

- sadamate omanikud
- sadamate kasutajad
- riigiaministratsioon

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud projektide arv 10

Tulemusnäitajad

Moderniseeritud kalasadamate arv 10

6. Rakendusüksus

Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Amet (PRIA)

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Osalused projekti abikõlblikus kogumaksumuses on järgmised:

Erasektori osalusega investeeringud

Ühenduse osalus	≤ 35%
Eesti riigi osalus	≥ 5%
Erasektori osalus	≥ 40%

Investeeringu väikesesse ja keskmise suurusega ettevõtetesse komisjoni soovitude 96/280/EÜ (1) mõistes võib Ühenduse osalust suurendada, kuid mitte enam kui 10% abikõlblikust kogumaksumusest. Vastavalt vähendatakse erasektori osalusmäära.

Erasektori osaluseta investeeringud

Ühenduse osalus	≤ 75%
Eesti riigi osalus	≥ 25%

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Konkurentsivõimeline protseduur

Taotlused esitatakse PRIAsse teatatud tähtajaks. PRIA kontrollib nõuetele vastavust ning viib läbi hindamise (vastavalt abikõlblikkuse ning valikukriteeriumitele). Põllumajandusministeeriumi juures moodustatakse hindamiskomisjon, mis koosneb ministeeriumide ja sotsiaalpartnerite esindajatest. Hindamiskomisjon määrab taotluste paremusjärjestuse. Otsuse toetuse andmise kohta teeb PRIA juht. Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusametiga ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Sekkumise kategooriad

145

11. Seosed muude meetmetega

Alameede 3.11.1: Kala- ja vesiviljelussaaduste töötlemise investeeringutoetus

Nimetatud ja käesolev alameede täiendavad üksteist ja on paljudel juhtudel koordineeritult rakendatavad.

Meetmed 4.1: Transpordi infrastruktuuri arendamine ja 4.6: Kohalik sotsiaal-majanduslik areng

Nimetatud meetmed ja käesolev alameede täiendavad üksteist, kuna sadamates on sageli nii kalanduslik kui ka transpordifunktsioon.

12. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Keskkonnanõuete järgmine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Meede toetab kalandussektori tegevust rannikul ja maapiirkondades.

ALAMEEDE 3.11.4: SISEVETE KALANDUSE INVESTEERINGUTOETUS (FIG)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Alameetme üldiseks eesmärgiks on soodustada investeeringuid sisevete kalandusse.

Spetsiifilised eesmärgid on sisevete kalalaevade uuendamise ja moderniseerimise toetamine, et parendada kalalaevade töötingimusi ja -ohutust ning püütud kala kvaliteeti.

2. Sisu

Sisevetekalandus on oluliseks sektoriks maapiirkondades ning on siseveekogude kallastel elavate inimeste traditsiooniliseks elatusviisiks. Sisevete kalandus varustab tööstust väärtuslikku toorainega ning mageveekaladest valmistatud tooted omavad head turgu kogu maailmas. Antud meede aitab parendada kala kvaliteeti, töö- ja tööohutustingimusi sisevete kalalaevadel ning ratsionaliseerida kalapüügioperatsioone.

3.Toetatavad tegevused

Sisevete kalalaevade moderniseerimine ja uuendamine.

4.Toetuse saajad

Sisevete kalalaevade omanikud ja operaatorid.

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud projektide arv	30
-------------------------	----

Tulemusnäitajad

Moderniseeritud sisevete laevade arv	20
Uute sisevete laevade arv	10

6. Rakendusüksus

Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Amet (PRIA)

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Osalused projekti abikõlblikus kogumaksumuses on järgmised:

Ühenduse osalus	≤35%
Eesti riigi osalus	≥ 5%
Erasektori osalus	≥40%

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Taotlusi esitatakse Põllumajanduse Registre ja Informatsiooni Ametile (PRIA) jooksvalt kogu taotlemise perioodi jooksul. PRIA kontrollib nõuetele vastavust eelnevalt sätestatud kriteeriumite järgi. Otsuse toetuse andmise kohta teeb PRIA juht. Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Sekkumise kategooriad

147

11. Seosed muude meetmetega

-

12. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Toetatakse selektiivsemate kalapüügi tehnoloogiate ja meetodite kasutuselevõttu kalalaevadel.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Meede aitab tugevdada kalandussektori tegevust maapiirkondades.

MEEDE 3.12: MUUD KALANDUSEGA SEOTUD MEETMED (FIFG)

Käesolevat meetet rakendatakse alameetmetena, mida kirjeldatakse allpool:

3.12.1: Kalanduse restruktureerimisega kaasnevad sotsiaalsed meetmed

3.12.2: Uute turgude leidmine

ALAMEEDE 3.12.1: KALANDUSE RESTRUKTUREERIMISEGA KAASNEVAD SOTSIAALSED MEETMED (FIFG)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Alameetme eesmärk on kalurite toetamine kalapüügi lõplikul lõpetamisel.

2. Sisu

Kalanduse restruktureerimisega kaasneb töökohtade vähenemine kalanduse sektoris. Meede aitab leevendada restruktureerimisega kaasnevaid ebasoodsaid sotsiaalseid ja majanduslikke mõjusid.

3. Toetatavad tegevused

Individuaalsed toetused kaluritele, kes kaotavad töö tingituna kalalaevastiku vähendamisest.

4. Toetuse saajad

Meetme 3.9 raames püügilt kõrvaldatud kalalaevadel töötanud kalurid.

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud projektide arv	15
-------------------------	----

Tulemusnäitajad

Toetust saanud kalurite arv	15
-----------------------------	----

6. Rakendusüksus

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Osalused projekti abikõlblikus kogumaksumuses on järgmised:

Ühenduse osalus	≤ 80%
-----------------	-------

Eesti riigi osalus	≥ 20%
--------------------	-------

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Taotlusi esitatakse Põllumajanduse Registrate ja Informatsiooni Ametile (PRIA) jooksvalt kogu taotlemise perioodi jooksul. PRIA kontrollib nõuetele vastavust eelnevalt sätestatud kriteeriumite järgi. Otsuse toetuse andmise kohta teeb PRIA juht. Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Sekkumise kategooriad

146

11. Seosed muude meetmetega

Meede 3.9: Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimine

Käesoleva meetme vajadus tuleneb otseselt ülalnimetatud meetme "Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimine" rakendamisest.

12. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Mõju neutraalne.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Mõju neutraalne.

ALAMEEDE 3.12.2: UUTE TURGUDE LEIDMINE (FIFG)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Alameetme üldiseks eesmärgiks on uute turuväljundite leidmine kala- ja vesiviljelustoodetele.

Spetsiifilised eesmärgid on:

- kalatoodete tarbimise ja uute toodete propageerimine;
- uute turuväljundite otsimine.

2. Sisu

Liitumisel ELiga kaotavad kehtivuse kalatööstustele olulise tähtsusega vabakaubanduslepingud, samas avanevad Eestile uued turustamisvõimalused. Eesti kalatoodete konkurentsivõime säilitamiseks ja tõstmiseks on vajalik neid tutvustada potentsiaalsetele tarbijatele. Meede aitab kaasa ka erinevate turgude tarbijaelistuste kindlaks tegemisele, mis võimaldab kalatööstusel ümber orienteeruda.

3. Toetatavad tegevused

- reklaamikampaaniad
- tarbija- ja turu-uuringud
- messidel ja näitustel osalemine

4. Toetuse saajad

- kalandusorganisatsioonid
- riigiaministratsioon

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud projektide arv 10

Tulemusnäitajad

Kaasatud ettevõtete arv 40

6. Rakendusüksus

Põllumajanduse Registrite ja Informatsiooni Amet

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Finantsilised osalus- ja piirmäärad

Osalused projekti abikõlblikus kogumaksumuses on järgmised:

Ühenduse osalus $\leq 80\%$

Eesti riigi osalus $\geq 20\%$

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Konkurentsil põhinev protseduur

Taotlused esitatakse PRIAsse teatatud tähtajaks. PRIA kontrollib nõuetele vastavust ning viib läbi hindamise (vastavalt abikõlblikkuse ning valikukriteeriumitele). Põllumajandusministeeriumi juures moodustatakse hindamiskomisjon, mis koosneb ministeeriumide ja sotsiaalpartnerite esindajatest. Hindamiskomisjon määrab taotluste paremusjärjestuse. Otsuse toetuse andmise kohta teeb PRIA juht.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse põllumajandusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Sekkumise kategooriad

143

11. Seosed muude meetmetega

Alameede 3.11.1: Kala- ja vesiviljelussaaduste töötlemise investeeringutoetus

Käesolev meede valmistab ette ülalnimetatud meetme raames läbiviidavat tootearendust ja soodustab turundust.

Alameede 3.11.2: Vesiviljeluse investeeringutoetus

Käesolev meede aitab suurendada ka vesiviljelussaaduste tarbimist.

12. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Mõju neutraalne.

Infoühiskonna edendamine

Projektid võivad sisaldada Interneti-põhist turundust.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Mõju neutraalne.

PRIORITEET 4: INFRASTRUKTUUR JA KOHALIK ARENG

Infrastruktuuri ja kohaliku arengu prioriteedi üldeemärk on säästvat ja tasakaalustatud majandusarengut toetava infrastruktuuri väljaarendamine.

Infrastruktuuri ja kohaliku arengu prioriteeti kaasfinantseeritakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF) ja viiakse ellu järgmise kuue meetme abil:

- Meede 4.1: Transpordi infrastruktuuri arendamine
- Meede 4.2: Keskkonna-infrastruktuuri arendamine
- Meede 4.3: Kutse- ja kõrghariduse ning seda toetava infrastruktuuri kaasajastamine
- Meede 4.4: Haiglavõrgu reorganiseerimine
- Meede 4.5: Infoühiskonna arendamine
- Meede 4.6: Kohalik sotsiaal-majanduslik areng

MEEDE 4.1: TRANSPORDI INFRASTRUKTUURI ARENDAMINE (ERDF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Üldeesmärk on majandusarengut takistavate transpordiühenduste kitsaskohtade kõrvaldamine ja ühendusvõimaluste nüüdisajastamine. Meetme objektiks on riigi teed, raudteed, sadamad ja lennuväljad.

Eesmärkideks on:

- trans-Euroopa transpordivõrgustikuga (TEN-T) ühendavate transpordi infrastruktuuri projektide ehitus ja renoveerimine;
- regioonikeskustele parema ligipääsu tagamine;
- liiklusohutuse parandamine transpordi sektoris;
- keskkonna olukorra parandamine transpordi sektoris;
- infrastruktuuriprojektide tehniline ettevalmistamine.

2. Sisu

Riigi ülesanne transpordi seisukohast on kahene: soodustada rahvusliku transporditeenuse konkurentsivõimet rahvusvahelisel turul ja mõjutada transpordisektori arengut riigi kui terviku harmoonilist arengut silmas pidades. Nende ülesannete täitmise eelduseks on kvaliteetne infrastruktuur, kõigi transpordiliikide kombineeritud kasutatavus, kõrge ohutus ning kõigi komponentide universaalsus.

Maanteetranspordis on oluline tagada ELi sisene sujuv transpordiühendus riigisiseste teede korrastamisega tõrgeteta ligipääsuks trans-Euroopa transpordivõrgustikule (TEN-T), liiklusohutuse tõstmine, ühenduste parandamine regionaalsete infrastruktuurivõrkudega ning keskkonnasäästlik majandamine. Olemasolevate katete renoveerimine ning liikluskorralduse parandamine aitab kaasa liiklusohutuse suurendamisele, lahendades samal ajal keskkonnakaitselisi probleeme ja parandades elukeskkonda.

Raudtee uuendamine on ELis modaalse tasakaalustamise saavutamise võtmeks. Eesmärgiks on tõsta oluliselt selle keskkonnasäästlikuma transpordiliigi osakaalu. Eesti eesmärgiks on aktiivselt osaleda selles protsessis, mille raames kavandatakse saavutada raudteevõrgustiku vastastikune ühilduvus (opereeritavus) lähtuvalt ELi vastastikuse koostöövõime direktiividest, millede toodud põhimõtted on üheks kriteeriumiks infrastruktuuri investeerimisel. Samuti toetavad kavandatavad investeeringud raudteeohutuse suurendamist, raudteega seotud keskkonnaprobleemide ennetamist ning likvideerimist, piisavat raudteeliinide ja jaamade läbilaskevõimet ning heal tasemel reisijateveo väljakujundamist.

Lähtudes regionaalsest ja sotsiaalsest aspektist on Eestis tähtsal kohal **kohaliku tähtsusega väikesadamate** renoveerimine, mis aitab kaasa rannikuveo (*coastal shipping*) ja lähimereveo (*short sea shipping*) aktiveerimisele, arenguerisuste vähendamisele riigisiseste majanduslikult tugevamate ja nõrgemate piirkondade vahel, tagades viimastele samal ajal kiire ühenduse ja ligipääsu pealinnale ning rahvusvahelistele tõmbekeskustele (saarte parvlaevavahendused, mereturism jm).

Lähtudes trans-Euroopa **lennutranspordi** koridorist, on Eestis ohutu lennunduse tagamiseks vajalik lennuliikluse kontrolli süsteemi kaasajastamise programmi jätkuv elluviimine ja regionaalsete lennujaamade infrastruktuuri rekonstrueerimine, tagamaks juurdepääsu saartele. 2004–2006 a jooksul on eesmärgiks seatud regionaalsete lennujaamade infrastruktuuri kaasajastamine, tehniline rekonstrueerimine ning ohutu lennunduse tagamiseks keskkonnakaitse, lennuohutuse ja turvameetmete parendamine:

Transpordi infrastruktuuri arendamisega kaasnevad erinevad keskkonnariskid ja võimalik on märkimisväärne negatiivne mõju. Meetme negatiivse mõju vähendamiseks rakendatakse leevendavaid ja kompenseerivaid võtteid (vananenud keskkonnaohtliku infrastruktuuri ja jääkreostuse likvideerimine raudteid ja maanteid ümbritseval territooriumil, sadamates ning lennuväljadel, puhkekohtade rajamine transpordimagistraalide äärde, loomade liikumise ohutuse leevendusmeetmete rakendamine tiheda liikluse automagistraalidel, müratõkete rajamine, keskkonnajäreleva ühildamine muu järelevalvesüsteemiga jne).

3. Toetatavad tegevused

Maanteed

- trans-Euroopa transpordivõrgustikuga (TEN-T) ühendavate riigimaanteedehitus ja renoveerimine;
- regioonikeskustele ligipääsu tagavate riigimaanteedehitus ja renoveerimine;
- piirkonna majanduslikuks ja regionaalseks arenguks vajaliku riikliku teedevõrgu arendamine;
- keskkonnaprobleemide lahendamine riigimaanteedel;
- liiklusohutuse parandamine riigimaanteedel tulenevalt Maanteeameti poolt iga-aastaselt läbi viidavast teedevõrgu liiklusohutuse analüüsist.

Raudteed

- reisirongiliiklusega seotud raudteelõikude ja muu infrastruktuuri rekonstrueerimine, nüüdisajastamine ja ehitus;
- reisijate veoga seotud infrastruktuuri (jaamahoone, perroonide jm) rekonstrueerimine ja ehitus;
- raudteega seotud keskkonnaprobleemide ennetamine ning likvideerimine.

Sadamad

- rahvusvaheliste ja lühiveeteede ning laevatatavate siseveeteede rajamine
- uuendamine ja hooldus
- riigi omandis olevate suuremat majanduslikku ja sotsiaalset tähtsust omavate väikesadamate rekonstrueerimine;
- "pudelikaelte" likvideerimine-sadamate juurdepääsuteede ehitamine;
- sadamate infrastruktuuri arendamine vastavalt suurenevatele kauba ja reisijate läbilaske prognoosidele;
- ohutu navigatsiooni tagamiseks sadamate navigatsioonisüsteemide kaasajastamine;
- laevaliikluse ja veetranspordi infrastruktuuri arenguprogrammide, uuringute ja analüüside ettevalmistamine, eriti lühilaevavedude ja saarte- ning saarte ja mandri vahelise ühenduse nüüdisajastamiseks.

Lennuväljad

- regionaalsete lennujaamade infrastruktuuri kaasajastamine ja arendamine;
- ohutu lennunduse tagamiseks keskkonnakaitse, lennuohutuse ja turvameetmete parendamine.

Uuringud

- infrastruktuuri investeeringuid ettevalmistavad uuringud

4. Toetuse saajad

- transpordi infrastruktuuri eest vastutavad riiklikud ametid
- riigi osalusega transpordi äriühingud

5. Seireindikaatorid ja saavutuseesmärgid

Väljundnäitajad

Ehitatud ja remonditud maanteed pikkus (km) 130

Tulemusnäitajad

Rahvusvahelise teekatte tasetasuse indeksi IRI paranemine taastatud/moderniseeritud maanteelõikudel 67% (3-lt 1-le mm/m²)

6. Rakendusüksused

- Maanteeamet
- Raudteeinspeksioon
- Veeteede Amet
- Lennuamet

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium koostab transpordi riikliku investeeringutoetuse kasutamise kava vastutavate ametite ja riigi osalusega transpordiala ettevõtete poolt esitatud projektide alusel. Antud investeeringute kava kinnitab Vabariigi Valitsus ning see on aluseks projektitaotluste esitamisel rakendusüksustele. Koosõlas Valitsuse otsusega esitatakse projektitaotlused vastavale rakendusüksusele, kes kontrollib vastavust RAKiga. Projekti rahastamise otsuse langetab rakendusüksus.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega vastavalt Struktuuritoetuse seaduse paragrahvidele 16 ja 17.

9. Sekkumise kategooriad

311, 3121, 314, 315, 316

10. Seosed muude meetmetega

Ühtekuuluvusfond

Meetme rakendamisel võetakse arvesse Ühtekuuluvusfondi transpordisektori strateegiat saavutamaks suurimat sünergia.

Meede 2.4: Turismi arendamine

Käesoleva meetme rakendamine võib olla vajalikuks eeltingimuseks ülalnimetatud meetme projektide elluviimiseks. Koordineeritud rakendamisega on võimalik saavutada sünergia infrastruktuuride väljaarendamisel.

Alameede 3.11.3: Kalasadamate moderniseerimine

Ülalnimetatud alameede ja käesolev meede täiendavad teineteist mitmefunktsiooniliste sadamate (kalasadam-külastussadam) puhul, mil erineva sihtsuunitlusega sadamaosiseid on võimalik koordineeritult välja arendada.

Meede 4.6: Kohalik sotsiaal-majanduslik areng

Nimetatud meede täiendab käesolevat meetet toetades investeeringuid üleriigilise transpordivõrgustiku olulistesse osistesse (sillad, viaduktid, tunnelid, ümbersõiduteed, saartega ühenduse pidamiseks vajalikud sadamad, ühistranspordi terminalid ja jaamad), mis on kohaliku omavalitsuse omandis.

11. Läbivate poliitike arvestamine

Keskkonnapoliitika

Katete ehitamine kruusateedele vähendab tolmusaastust. Ette on nähtud raudteega seotud keskkonnaprobleemide likvideerimine. Keskkonnanõuete järgmine tagatakse infrastruktuuriprojektide tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Reisijateveoga seotud infrastruktuuri rekonstrueerimine (k.a. väikesadamad) ning regionaalsete lennujaamade infrastruktuuri kaasajastamine aitavad kaasa regionaalse arengu tasakaalustamisele.

MEEDE 4.2: KESKKONNA-INFRASTRUKTUURI ARENDAMINE (ERDF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Üldine eesmärk on keskkonnaseisundi parandamine.

Spetsiifilised eesmärgid on:

- veekogude ja põhjavee hea seisundi saavutamine ja tagamine;
- energeetika keskkonnamõjude vähendamine ja taastuvate energiaallikate kasutamise laiendamine;
- jäätmete tekke ning neist tuleneva tervise- ja keskkonnaohu vältimine ja vähendamine;
- bioloogilise ja maastikulise mitmekesisuse säilitamine.

2. Sisu

Veekaitse ja -kasutus

Veekaitse ja -kasutus tugineb kehtivate õigusaktide nõuetele, kohustustele ja eesmärkidele, "Eesti keskkonnanõuetele" ja "Eesti keskkonnategevuskavale". Peamiseks vahendiks veepoliitika edukal elluviimisel on veemajanduskava, mis koostatakse igale vesikonnale ja alamvesikonnale. Veemajanduskavade peaeesmärkideks on kõikide vete hea seisundi ning inimestele kvaliteetse joogivee tagamine. Need eesmärgid saavutatakse vastavalt tegevusprogrammidele, mis sisalduvad veemajanduskavades. Vesikonna või alamvesikonna veemajanduskava tegevusprogrammi puudumise korral lähtutakse teistest riiklikul tasandil kinnitatud programmidest. Tegevusprogrammid võtavad arvesse olemasolevat informatsiooni veekogude seisundi ning seisundi hinnangute kohta, keskkonnanõuetega ja keskkonnategevuskava eesmärke ning kehtivaid õigusakte. Kõik vajalikud tegevused, mida on vaja teha veepoliitika elluviimiseks on võimalik jaotada kahte gruppi, vastavalt sellele, missugusest rahastamisallikast neid tegevusi finantseeritakse. Enamik tegevusi on seotud keskkonna- ja veefrastruktuuride seisundi parandamise ning rekonstrueerimisega. Lisaks infrastruktuuride parendamisele mida, EL toetab Ühtekuuluvusfondist, on vaja ka teisi tegevusi nagu veekogude saneerimine, reostuse mõju leevendamine, veekogude bioloogilise seisundi parandamine jms. Viimatinimetatud tegevusi rahastatakse ERDFist käesoleva meetme raames. Kõik tegevused tuleb ellu viia vastavalt nende prioriteetsusele. Tegevuste prioriteetsuse määramise aluseks on tegevuse maksumus ning mõju keskkonnaseisundi paranemisele. Sellest lähtuvalt peavad kõik tegevused, mis on loetletud veemajanduskavas, olema rakendatud selliselt, et iga elluviidud tegevus omaks olemasoleva tegevusprogrammi alusel suurimat keskkonnakaitset mõju ning väiksemaid võimalikke kulusid.

Taastuvenergeetika

Eesti peamiseks probleemideks energeetika valdkonnas on suur ruumiline kontsentreeritus elektrienergia tootmises ning tootmisega kaasnev suur keskkonnakoormus. Käesoleva tegevusvaldkonnaga soodustatakse taastuvate energiaallikate kasutuselevõttu, aidates seeläbi kaasa elektrienergia tootmise detsentraliseerimisele ning fossiilsete kütuste kasutamise vähenemisele, millel on keskkonda säästev mõju. Direktiiv 2001/77/EÜ taastuvelektri kohta on *acquis* osa. Eesti on seadnud indikaatiivseks eesmärgiks saavutada 2010. aastaks taastuvelektri tootmise tase 5,1%

summaarsest elektri tootmisest. Biomassi kasutamine on erilise tähelepanu all, sest Eesti metsa potentsiaal on oluline ja 25% põllumajandusliku kasutusotstarbega maast on kasutamata. Energiakultuuride harimine ja mahajäetud põllumajandusmaa metsastamine võimaldavad leevendada töötuse probleemi maapiirkondades ja toota energiat jätkusuutlikult. Samuti võimaldab see toetada vedelate biokütuste tootmist kooskõlas direktiiviga 2003/30/EÜ.

Jäätmekäitlus

Jäätmekäitluses on seni tegeldud peamiselt ainult jäätmete kõrvaldamisega ja see on toimunud keskkonnanõudeid eirates. Käesoleva meetme raames rahastatakse keskkonnakaitsenõuetele mittevastavate prügilate, mille pindala on väiksem kui 5 ha, sulgemist. Prügiladirektiivi (1999/31/EÜ) kohaselt peavad keskkonnanõuetele mittevastavad väikeprügilad olema suletud 2009. aastaks.

Käesoleva tegevusvaldkonna kaudu toetatakse jäätmehoolduse arendamist vastavalt "Üleriigilisele jäätmekavale". Jäätmehoolduse taseme tõstmiseks juurutatakse jäätmete sorteerimine tekkekohal, nende liigiti kogumine ja neist võimalikult suurema osa suunamine korduskasutusse.

Bioloogiline ja maastikuline mitmekesisus

Bioloogilise ja maastikulise mitmekesisuse säilitamiseks ning efektiivsema looduskaitseüsteemi rajamiseks, on vaja arendada vastavat infrastruktuuri. Looduskaitse infrastruktuuri arendamine on kooskõlas ELi loodusdirektiivi (92/43/EMÜ) ning linnudirektiivi (79/409/EMÜ) nõuetega ja aitab eelkõige kaasa nende direktiivide alusel moodustatava **Natura 2000** võrgustiku rakendamisele. Käesolev meede aitab kaasa Eesti **Natura 2000** võrgustiku elupaigatüüpide ja liikide soodsa looduskaitse seisundi säilitamisele ja taastamisele.

Ekstensiivse põllumajanduse vähenemise tõttu viimaste aastakümnete jooksul, on väärtuslike pool-looduslike rohumaade pindala märkimisväärselt kahanenud, mistõttu pool-looduslike koosluste (sh puisniidud, rannaniidud, loopealsed, lamminiidud) soodsa looduskaitse seisundi kindlustamiseks on hädavajalik nende taastamine (võsa raiumine jms) piirkondades, kus need olid veel kümmekond aastat tagasi laialt levinud. Rannaniidud on muuhulgas väga olulised rändepeatuspaidad läbirändavatele lindudele. Elupaikade taastamine on samuti oluline parandamaks mõningates piirkondades metsade ja märgalade väärtust.

Elupaigatüüpide ja liikide elupaikade kaitse korraldamiseks ning nende seire ja järelvalve teostamiseks on vaja hankida täiendavat varustust. **Natura 2000** võrgustiku edukaks rakendamiseks on vajalik arendada infrastruktuuri hoidmaks ära loodusväärtuste kahjustamist ning suurendamaks avalikkuse (sh kooliõpilased, tudengid) teadlikkust looduskaitse osas.

Meetme rakendamisel juhendatakse eeskätt järgmistest arengukavadest:

- "Eesti keskkonnastrategia"
- "Suurtest põletusseadmetest välisõhku eralduvate saasteainete heitkoguste vähendamise riiklik programm"
- "Kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamise riiklik programm"
- "Üleriigiline jäätmekava"
- "Kütuse- ja energiamajanduse pikaajaline riiklik arengukava"
- "Energiasäästu sihtprogramm" ja selle rakenduskava
- "Riiklik programm "Eesti Natura 2000" aastateks 2000–2007"
- Alamvesikonna ja vesikonna veemajanduskavad, kohaliku omavalitsuse üksuste ühisveevärgi ja kanalisatsiooni arendamise kavad.

3. Toetatavad tegevused

Veekasutus ja -kaitse

- veekogude seisundi tervendamine ja taastamine (veekogude taastamine, hooldamine ning saneerimine, v.a jõgede hüdro-morfoloogilise ja füüsilise seisundi taastamine ja parandamine)
- veekogude seisundit mõjutava jääkreostuse likvideerimine (setete eemaldamine järvedest, veekogude seisundit mõjutavate reostunud pinnasega veekogude kallaste ja randade puhastamine jms)

Taastuenergeetika

- taastuvate energiaallikate kasutuselevõtt energeetilisel eesmärgil põhitähelepanuga taastuvatest allikatest elektri tootmise suurendamisele, sh ettevalmistavad uuringud

Jäätmekäitlus

- jäätmeladestuskohtade, mille pindala on väiksem kui 5 ha, sulgemine ja saneerimine
- jäätmete valikkogumise süsteemide rakendamine ja jäätmete taaskasutamise laiendamine
- biolagunevate jäätmete taaskasutamine komposti valmistamiseks

Bioloogiline ja maastikuline mitmekesisus

- elupaikade taastamine *Natura 2000* aladel (pool-looduslikud kooslused, sood ja märgalad ning metsa-elupaigad), kaasa arvatud otseselt elupaikade taastamisega seotud varustuse hankimine ja väiksemahulise infrastruktuuri ehitus

4. Toetuse saajad

- ettevõtjad
- kohaliku omavalitsuse üksused
- keskkonnakaitsega seotud riigiasutused
- keskkonnakaitsega tegelevad mittetulundusühingud ja sihtasutused

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Teostatud keskkonna projektide arv 60

Tulemusnäitajad

Veekogude seisundi paranemine 6% kõigist veekogudest
Jäätmeprojektidega korrastatud maa-ala pindala 40 ha

6. Rakendusüksus

Sihtasutus Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK)

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Taotleja esitab taotluse Sihtasutusele Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK) vastavalt kehtestatud tähtaegadele (2 korda aastas). KIK korraldab taotluste tehnilise hindamise. Taotleja ja taotluse vastavaks tunnistamise otsuse teeb rakendusüksuse juht. Seejärel esitatakse vastavakstunnistatud taotlused Keskkonnaministeeriumile sisuliseks hindamiseks. Keskkonnaministeerium moodustab ministri käskkirjaga meetme juhtkomisjoni, kes jälgib meetme eesmärkide saavutamist. Projektide sisuline hindamine toimub kahes voorus. Esimeses voorus hindavad projekte vastava valdkonna eksperdid vastavalt valdkondlikele hindamiskriteeriumitele. Teises voorus hindab taotlusi meetme juhtkomisjon vastavalt üldistele hindamiskriteeriumitele. Hindamiskriteeriumid kehtestab keskkonnaminister meetme tingimuste määrusega. Meetme juhtkomisjon esitab hindamistulemuste põhjal keskkonnaministrile ettepaneku taotluste rahastamiseks. Keskkonnaminister teeb meetme juhtkomisjoni ettepanekul otsuse taotluse rahuldamise kohta.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse keskkonnaministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16

9. Sekkumise kategooriad

332, 343, 353

10. Seosed muude meetmetega

Ühtekuuluvusfond

Meetme rakendamisel võetakse arvesse Ühtekuuluvusfondi keskkonnasektori strateegiat saavutamaks suurimat sünergiaat.

Meede 2.2: Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine

Käesoleva meetme veemajanduslike projektide elluviimine võib kohati olla eelduseks, et ülalnimetatud meetet saaks üldse rakendada.

Meede 2.4: Turismi arendamine

Käesoleva meetme rakendamine on kohati hädavajalik turismi arendusprojektide eeltingimusena.

Meede 3.4: Integreeritud maaparandus

Nimetatud ja käesolev meede peavad olema kooskõlas piirkondlike veemajanduskavadega.

Meede 4.6: Kohalik sotsiaal-majanduslik areng

Käesolev meede täiendab ülalnimetatud meetet, kindlustades avaliku keskkonnainfrastruktuuri parendamise ja elutingimuste tervislikumaks muutumise ning aidates kaasa piirkondade atraktiivsuse kasvule. Käesoleva meetme rakendamine võib kohati olla hädavajalik muude arendusprojektide eeltingimusena.

11. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Meede on tervikuna keskkonnakaitselise suunitlusega. Keskkonnanõuete järgmine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Ettevõtetele võimaldatava toetuse maksimummäär on väljaspool Harjumaad kõrgem. Nõutavate omafinantseerimismäärade kehtestamisel kohaliku omavalitsuse üksustele arvestatakse nende tulubaasi.

MEEDE 4.3: KUTSE- JA KÕRGHARIDUSE NING SEDA TOETAVA INFRASTRUKTUURI KAASAJASTAMINE (ERDF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Üldeesmärgiks on materiaalsete tingimuste loomine tööturu nõuetele vastava ja rahvusvaheliselt konkurentsivõimelise kutse- ja kõrghariduse andmiseks.

Spetsiifilised eesmärgid on:

- nüüdisaegse õppe- ja teadustööd soodustava keskkonna saavutamine kutsekeskharidust ja kõrgharidust omandada võimaldavates õppeasutustes;
- kvaliteetset õpet toetava õppetöö ja teadustöö tehnilise baasi kindlustamine, sh arvutite ja Interneti-ühenduse kättesaadavaks tegemine ning Interneti-põhiste teenuste laiendamine;
- noorte tööturule asumist soodustavate infrastruktuuride väljaarendamine.

2. Sisul

Infrastruktuuri taseme tõstmisel on kesksel kohal tingimuste tagamine inimressursi arengule ja ettevõtlusele ning peamiste kitsaskohtade kõrvaldamine neis valdkondades.

Viimase kümnendi vältel on Eesti haridussüsteemis toimunud suured muudatused, kuid kutsekeskharidust ja rakenduskõrgharidust omandada võimaldavate õppeasutuste infrastruktuuri (hoonete, õppe- ja tehniliste töövahendite

jms) arendamisel ei ole senini suudetud muutunud vajadustega sammu pidada. Pärast 1990. aastat on ehitatud vaid üksikuid uusi hooneid. Nõudluse muutumise tõttu erialade struktuuris on teatud kutseõppeasutustes suur osa hoonete mahust osutunud üleliigseks, samal ajal kui teistes napib ruume. Õppebaaside seadmed ja töövahendid on suures osas vananenud ja selliseid ei kasutata enam ettevõtetes, kelle jaoks tööjõudu koolitatakse.

Prioriteediks on kutseõppekeskuste ennaktempo arendamine eelkõige kõrge töötusega piirkondades. PHARE programmi toetusel on loodud pilootkutseõppekeskused Narvas, Kohtla-Järvel, Tartus, Kuressaares ja Võrumaal. Kutseõppeasutuste võrgu arengukava projekt aastani 2007 näeb ette vähemalt 8 polüfunktsionaalse regionaalse kutseõppekeskuse väljaarendamist. Kutseõppekeskused on kutseõppeasutused, mille mõju ja rolli regiooni arengus on suurendatud seeläbi, et tavapärasele kutsekeskhariduse omandamise võimaldamisele lisanduvad õppeasutuse ülesannetena kutsealase eelkoolituse ehk põhihariduseta noorte kutsealase ettevalmistuse läbiviimine ning suurem tähelepanu täiskasvanute ning erivajadustega inimeste koolitamisele. Tööjärgus on Poliitikauuringute Keskuse PRAXIS poolt läbiviidav uuring koolivõrgu optimeerimiseks. Haridus- ja Teadusministeerium kasutab uuringu tulemusi oma vastava tegevuskava ühe alusena.

Meetme raames saavad toetust ka väiksemad kutseõppeasutused, mis koolitavad piirkonnale olulist tööjõudu ja toetavad selle arengut. Õppekeskkonna oluline parandamine aitab tõsta kutsekeskhariduse madalat prestiiži ja parandada õppe kvaliteeti, mis on Eestis üheks olulisemaks oskustööjõu juurdekasvu piiravaks teguriks.

Käesoleva meetme raames finantseeritakse avaliku sektori kutsekeskharidust ja kõrgharidust omandada võimaldava õppeasutuste infrastruktuuri kaasajastamist, sh infotehnoloogilise infrastruktuuri arendamist, vastavusse viimist ohutus- ja tervisekaitse nõuetega ning hoonete kohandamist liikumispuudega inimeste vajadustele vastavaks.

Meetme kaudu toetatakse taseme- ja täiendõppe kvaliteedi ning efektiivsuse tõstmiseks vajaliku info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) laialdasemat kasutuselevõttu toetava infrastruktuuri loomist. IKT tegevused ja investeeringud hariduses on kirjeldatud "Eesti infopoliitika prioriteetides aastateks 2002-2003", kus prioriteetidena on toodud Tiigriülikooli käivitamine ning pikemas perspektiivis õppeasutuste kindlustamine IKT infrastruktuuriga. Meetmega toetatakse sellise IKT infrastruktuuride loomist või muretsemist, mis võimaldab tõhustada õppetöö administreerimist, õppematerjalide ja -meetodite arendamist ja kasutuselevõttu ning õpetajate ja õppejõudude koolitamist.

Sarnaselt ERDFi ja ESFi prioriteetidele ning ELi noortepoliitikast tulenevalt on Eestis seatud eesmärgiks noortekeskuste arendamine regioonides ning noorte parema teavitamise, sealhulgas kutsenõustamise võimaluste tagamine. Meetme raames toetatakse avatud noortekeskuste ning teavitamis- ja nõustamiskeskuste rajamist, mille abil parandatakse kuni 17-aastaste noorte võimalusi koolikohustuse täitmiseks ning isiksust arendavaks vaba aja veetmiseks. Eesmärgiks on läbi teavitamis- ja nõustamiskeskuste loomise saavutada põhihariduse tasemel õppetööst väljalangevate õppurite arvu langus.

Meedet viiakse ellu vastavuses järgmistega arengukavadega:

- "Tegevuskava kutseharidussüsteemi arendamiseks Eestis aastatel 2001–2004",
- "Riiklik programm "Tiigrihüpe Pluss". Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia Eesti koolis 2001–2005",
- "Riiklik kõrgharidusprogramm "Tiigriülikool 2002–2004"" ,
- "Eesti noorsootöö kontseptsioon" ja "Eesti noorsootöö arengukava"
- "Integratsioon Eesti ühiskonnas 2000–2007",
- "Eesti infopoliitika põhialused 2004–2006".

Käesolevat meedet rakendatakse koordineeritult meetmega 1.1: Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagava ning kõigile kättesaadav haridussüsteem. Kõik ESF abikõlblikud tegevused, mis on eelduseks antud meetme eesmärkide saavutamiseks on rakendatavad meetme 1.1 raames. IKT valdkonna tegevused rakendatakse koordineeritult Riigi Infosüsteemide Arenduskeskusega (RISAK). Täiendava koordineerimise korraldab Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium.

3. Toetatavad tegevused

- kutseõppeasutuste, rakenduskõrgkoolide ja ülikoolide (sh nende regionaalsete struktuuriüksuste) hoonete ja õppebaaside ehitamine ning renoveerimine, sh infotehnoloogilise infrastruktuuri arendamine, ohutuse ja tervisekaitse normidega kooskõlla viimine ning hoonete kohandamine liikumispuudega inimeste vajadustele vastavaks
- õppetöök vajalike ajakohaste seadmete, inventari ning töövahendite hankimine kutseõppeasutustesse
- teavitamis- ja nõustamiskeskuste ning avatud noortekeskuste rajamine arvestades nende ligipääsetavust erivajadustega inimestele, sealhulgas keskuste varustamine teenuste pakkumiseks vajalike seadmete ja inventariga

4. Toetuse saajad

- riigi- ja munitsipaalomandis olevad kutseõppeasutused
- riigi või kohaliku omavalitsuse osalusega eraõigusliku juriidilise isiku omandis olevad kutseõppeasutused
- riigi rakenduskõrgkoolid ja avalik-õiguslikud ülikoolid
- kohaliku omavalitsuse üksused ja maavalitsused
- teavitamis- ja nõustamiskeskused ning avatud noortekeskused
- haridusvaldkonna sihtasutused ja teised seotud institutsioonid (sh katusorganisatsioonid, mittetulundusühingud)

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetuse abiga moderniseeritud õpilaskohtade arv kutsehariduses 5000

Tulemusnäitajad

Õppurite (k.a eelkutse- ja täiendõppes) arv, kes saavad kasu kutsehariduse õppetingimuste parandamisest projektile järgneval õppeaastal 9000

6. Rakendusüksus

Elukestva Õppe Arendamise Sihtasutus INNOVE

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Haridus- ja teadusministeerium valmistab ette, konsulteerides potentsiaalsete taotlejatega ning sotsiaalsete partneritega, investeringute nimekirja, mida kaasfinantseeritakse ERDFist. Ministeerium tagab investeringute nimekirja vastavuse RAKi eesmärkidele, hinnates investeringute ettepanekuid kehtestatud eelduste alusel. Vabariigi Valitsus kinnitab investeringute nimekirja, misjärel esitatakse projektitaotlused Innove-le. Innove viib läbi abikõlblikkuse hindamise vastavalt meetme tingimustele. Abi andmise otsuse teeb Innove juht.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse haridus- ja teadusministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvidele 16 ja 17.

9. Sekkumise kategooriad

36

10. Seosed muude meetmetega

Meede 1.1: Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvate õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem

Käesolevat meetet rakendatakse koordineeritult ülalnimetatud meetmega, arvestades õppejõudude ja õpetajate koolituse ning õppekavade arendamise eesmärkidega. Käesoleva meetmega tagatakse materiaalsed tingimused teavitamis- ja nõustamissüsteemile, mis arendatakse välja nimetatud meetme raames.

Meetmed 1.2: Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks ja 1.3: Võrdsed võimalused tööturul

Antud meetmega parandatakse ülaltoodud meetmete elluviimise materiaalseid eeldusi, kuna kutseõppekeskuste ruume saab kasutada ka täiskasvanute täiendõppeks ning töötute täiend- ja ümberõppeks.

Meede 4.5: Infoühiskonna arendamine

IKT valdkonna tegevused rakendatakse koordineeritult Majandus- ja

Kommunikatsiooniministeeriumi Riigi infosüsteemide osakonnaga (RISO).. Taotledes toetust IKT projektile, peab taotleja esitama kinnituskirja Riigi Infosüsteemide Arenduskeskusest (RISAK) projekti aja- ja asjakohasuse kinnituseks.

11. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Keskkonnanõuete järgmine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Meede aitab kaasa kutse- ja kõrgkoolide infotehnoloogilise varustatuse parandamisele.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Projektide valikul arvestatakse õppeasutuste paiknemist ja kättesaadavust ning nende mõju kohalikule tööturule.

MEEDE 4.4: HAIGLAVÕRGU REORGANISEERIMINE (ERDF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldeesmärk on tagada tervishoiuteenuste regionaalselt tasakaalustatud kättesaadavus ja kvaliteet ning teenuste osutamise efektiivsus.

Meetme spetsiifilised eesmärgid on:

- toetada haiglavõrgu optimeerimist vastavalt haiglavõrgu arengukavale;
- tagada haiglahoonete ning ravi- ja töötingimuste vastavus kehtestatud standarditele.

2. Sisu

1991. aastal taasiseseisvunud Eesti sai endiselt Nõukogude Liidult pärandiks tervishoiuvõrgu, mida iseloomustas haiglate osa ülepaisutus – 1,5-miljonilise elanikkonnaga territooriumil paiknes 120 haiglat kokku rohkem kui 18 000 voodikohaga. Viimase kümne aasta jooksul on voodikohtade arvu oluliselt vähendatud. Aastatel 1992–1999 kahanes haiglate arv kolmandiku võrra (118-lt 78-le) – seda peamiselt väikehaiglate sulgemise tulemusel, mille põhjuseks oli nende ebaökonoomsus nii meditsiinilises kui majanduslikus mõttes. Aastatel 2000–2001 läbi viidud administratiivsete ümberkorralduste tulemusel on haiglate arv veelgi vähenenud. 2002. a esimesel poolel oli Eestis 52 haiglat kokku 8026 voodikohaga.

Arvestades Eesti elanikkonna suurust ja tegelikke vajadusi on aktiivravihaiglaid ja voodikohti endiselt liiga palju, et tagada kõikjal kvaliteetne ja efektiivne eriarstiabi. Eriarstiabi regionaalselt tasakaalustatud kvaliteedi ja kättesaadavuse tagamiseks ning teenuste osutamise efektiivsuse suurendamiseks on vajalik haiglavõrgu optimeerimine ja restruktureerimine vastavalt haiglavõrgu arengukavale.

Haiglavõrgu arengukava näeb Eesti elanike optimaalseks teenindamiseks ette 19 aktiivravihaiglat, sealhulgas 3 piirkondlikku haiglat, neist 1 ülikoolihaigla, 4 keskhaiglat ning 12 üld- ja kohalikku haiglat. Kallihinnaliste eriarstiabi teenuste koondamine vähematesse aktiivravihaiglatesse võimaldab ressursse kokku hoida, samas tagab juhtumite suurem arv arstide kvalifikatsiooni säilimise.

Haiglavõrgus toimuvatest struktuursetest muudatustest tulenevalt on vajalik haiglahoone suuremahuline rekonstrueerimine. Enamik Eesti haiglate hooned on ehitatud enam kui 25 aastat tagasi, mil haiglate ehitamine baaseerus teistsugusel tervishoiukorraldusel. Haiglate suurust ja asukohavalikut mõjutasid riigikaitsele kaalutlused, olmestandard oli madal ning ehitustehniline tase halb. Seetõttu on haiglate hooned tänaseks tehniliselt amortiseerunud ning funktsionaalselt ebaefektiivsed või sobimatud haigla tegevuseks.

Rekonstrueerimise vajadus ja ulatus on iga haigla puhul erinev ning sõltub haigla planeeritavast suurusest ning osutatavate teenuste mahust ja ulatusest. Haigla hoonesse investeringute tegemisel on aluseks sotsiaalministri poolt kinnitav haigla funktsionaalne arengukava, mis sisaldab haigla vastutuspiirkonna ravivajaduste analüüsi, osutatavate tervishoiuteenuste mahtu ja haigla ruumivajadust ning põhimõttelist tervishoiuteenuste osutamise funktsionaalset lahendust. Iga haigla funktsionaalne arengukava peab olema kooskõlas haiglavõrgu arengukavaga.

Haiglad, mille pinnastandard on madal, võivad vajada juurdeehitust juhul, kui planeeritav voodikohtade vähendamine ei taga pinnastandardi soovitud paranemist. Kui praegu on haiglates keskmiselt 66,8 m² üldpinda voodikoha kohta, siis eesmärk on, et vastav näitaja oleks sõltuvalt haigla liigist 85–110 m².

Haiglahoone laiendamise vajadus võib tuleneda ka teenuste osutamise mahu suurenemisest või uute teenuste osutamisest seoses teenuste ümberpaigutamisega haiglate vahel.

Mõningatel juhtudel võimaldab uue haiglahoone ehitamine vähendada ravitööks kasutatavate hoonete arvu. See võimaldab tsentraliseerida mitmed tugiteenused, vältida nende asjatut dubleerimist ja parandada logistikat ning teenuste osutamise efektiivsust ja kvaliteeti.

Vajadus parendada logistikat on üks peamistest haiglahoone ümberehitamise põhjustest. Näiteks on haiglates väga oluline erakorralise meditsiini osakonna hea ühendus intensiivravi osakonnaga, kuid samuti toetavate üksustega, nagu radioloogia, laboratoorium, operatsioonisaalid.

Lisaks sellele tuleb teha suuri investeringuid hoonete tehnosüsteemide kaasajastamiseks (uued mehhaanilise ventilatsiooni süsteemid, kanalisatsiooni torustikud ja šahtid, katlamajad, tuleohutusnõuetele vastavad ukse ja muud nõuetele vastava tuleohutuse tagamiseks vajalikud süsteemid, uued puuetega inimestele kohandatud tualett-ruumid, liftid, kaldteed ja muud meetmed, mis on vajalikud puuetega inimeste ligipääsu parandamiseks, akende väljavahetamine jne).

Haiglavõrgu arengukavas nimetatud haiglad rekonstrueeritakse 15 aasta jooksul. Ehitamise tegelik ajakava sõltub paljuski ressursside olemasolust ning iga haigla valmisolekust ehitustöid läbi viia. Aktiivravihaiglate hoonete ehitamise ja renoveerimisega seotud investeringute hinnanguliseks maksumuseks on arvestatud 4,3 miljardit kr. Kuigi investeringuvajadus kaetakse erinevatest allikatest, on ERDF toetus ehitustööde läbiviimiseks väga tähtis. Seetõttu on haiglavõrgu reorganiseerimine jätkuv prioriteet ka järgmisel programmeerimisperioodil.

Eelnevalt tulenevalt keskendutakse käesoleval programmeerimisperioodil ainult kõige kiiremat lahendust nõudvatele ja tähtsamatele vajadustele haiglavõrgus. Arvestades olemasolevaid ressursse meetme rahastamiseks, on aastatel 2004–2006 plaanis toetada vähemalt kolme Vabariigi Valitsuse 02.04.2003 a määruses nr 105 "Haiglavõrgu arengukava" nimetatud haigla hoone projekteerimist ja ehitamist. Eesmärk on vältida ressursside killustamist tehes väikesemahulisi parendusi paljudes haiglates ning suunata ressursid projektidesse, mis oluliselt parendavad haigla kui terviku funktsioneerimist. Projektide valikul arvestatakse ka nõuet, et hoone peab olema võimalik kasutusse võtta vahetult peale projekti lõppu. Sealjuures toetatakse meetmest ka selliste meditsiiniseadmete soetamist, mis paigaldatakse hoonesse ehituse käigus. Arvestades, et käesolev programmeerimisperiood on lühike ja rahalised ressursid piiratud, on siiski üksikjuhtudel võimalik ka selliste projektide toetamine, mis hõlmavad üksnes hoone projekteerimist ning on seega suunatud projektide ettevalmistamisele järgmiseks programmeerimisperioodiks.

3. Toetatavad tegevused

- haiglahoonete projekteerimine
- haiglahoonete ehitamine, sh
  - uusehitiste püstitamine
  - olemasolevate hoonete laiendamine, rekonstrueerimine, tehnosüsteemide muutmine, lammutamine
  - meditsiiniseadmete soetamine

4. Toetuse saajad

Vabariigi Valitsuse 02.05.2003 a. määrusega nr 105 "Haiglavõrgu arengukava" (RT I 2003, 35, 223) kehtestatud haiglate loetelus nimetatud haiglat pidav aktsiaselts või sihtasutus

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Ehitatud/moderniseeritud haiglate arv 3

Tulemusnäitajad

Suurenenud voodikäive moderniseeritud haiglates (%) 40

6. Rakendusüksus

Sotsiaalministeerium

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Struktuuritoetuse seaduse § 17 alusel koostab Sotsiaalministeerium RAKi rakendamise perioodiks toetuse kasutamise kava. Toetuse kasutamise kava koosneb üksikprojektide loetelust, mille abil täidetakse arengukavas ettenähtud konkreetseid eesmärke. Sotsiaalministeerium kooskõlastab toetuse kasutamise kava Rahandusministeeriumiga ja esitab kinnitamiseks Vabariigi Valitsusele. Vabariigi Valitsuse kinnitatud toetuse kasutamise kavas nimetatud haiglad esitavad Sotsiaalministeeriumile taotluse struktuuritoetuse saamiseks. Sotsiaalministeerium kontrollib taotluse vastavust nõuetele ning taotluses esitatud andmete õigsust ja põhjendatust. Sotsiaalminister teeb taotluse rahuldamise või rahuldamata jätmise otsuse.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse sotsiaalministri määrusega vastavalt Struktuuritoetuse seaduse paragrahvidele 16 ja 17.

9. Sekkumise kategooriad

36

10. Seosed muude meetmetega

Meede 1.1: Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem

Meetme raames on võimalik taotleda toetust näiteks tervishoiutöötajate täiend- ja ümberõppesüsteemi arendamisega seotud projektidele.

Meede 4.5: Infoühiskonna arendamine

Meede on muuhulgas suunatud kaasaegsete IT-lahenduste rakendamisele tervishoiusüsteemis, toetades digitaalse tervise loo väljatöötamist ja rakendamist. Uute IT-lahenduste rakendamine esitab nõudmisi ka haiglate serveri- ja arhiiviruumidele ning sidevõrkudele. Eelnevast tulenevalt on vajalik ülalnimetatud meetme ja käesoleva meetme koordineeritud rakendamine.

Meede 4.2: Keskkonna-infrastruktuuri arendamine

Nimetatud meetme rakendamisel peab haigla jäätmekäitluse projekte silmas pidades arvestama võimalike muutustega haiglavõrgus, seetõttu on vajalik meetmete koordineerimine.

Meede 4.6: Kohalik sotsiaal-majanduslik areng

Meede toetab muuhulgas kohaliku omavalitsuse üksuste investeeringuid tööhõive säilitamisele suunatud sotsiaalteenuste osutamiseks vajaliku infrastruktuuri väljaarendamisse. Kuna selliste sotsiaalteenuste väljaarendamine võib osaliselt toimuda ka kohalike omavalitsuse osalusega haiglate baasil, siis on oluline ülnimetatud ja käesoleva meetme koordineeritud rakendamine.

11. Läbivate poliitike arvestamine

Keskkonnapoliitika

Keskkonnanõuete järgmine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Projektide elluviimisel arvestatakse vajadusega luua haiglates kaasaegsete IT-lahenduste rakendamiseks vajalikud tingimused.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju soolisele võrdõiguslikkusele hinnatakse projekti tasemel.

Regionaalareng

Projektide valikul arvestatakse projekti mõju regionaalarengule ja tervishoiuteenuste regionaalselt tasakaalustatud kättesaadavusele ja kvaliteedile. Regionaalne olulisus on projekti valiku üks eelistuskriteeriumeid.

MEEDE 4.5: INFOÜHISKONNA ARENDAMINE (ERDF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Käesolev meede on suunatud Eesti "Infopoliitika põhialustes 2004–2006" ning "e-Euroopa 2005" tegevuskavas sätestatud eesmärkide saavutamisele. Meetme konkreetsed eesmärgid on:

- kodanikele ühtse Interneti-põhise teeninduskanali loomine ning riigi infosüsteemide koostoime tagamine;
- avaliku sektori e-teenuste edasiarendamine;
- infosisu arendamine.

2. Sisu

Eesti edusammud infoühiskonna ülesehitamisel on olnud märkimisväärsed. Tänu telekommunikatsioonituru varasele liberaliseerimisele on välja ehitatud vajalik infrastruktuur. Toimiv konkurents on toonud kaasa Interneti-ühenduse ja telefoniteenuste hindade languse. Tänu sellele on Interneti-teenuste kasutajate arv stabiilselt kasvanud ning mobiiltelefonide kasutajate suhtarv on suurimaid Euroopas. Olulist rolli infoühiskonna loomisel on mänginud ka valitsuse tegevus – loodud on soodne õiguslik keskkond, avaliku sektori asutused on täielikult arvutiseeritud ning kodanikele on loodud märkimisväärne hulk e-teenuseid. Tänu ID-kaardi kasutuselevõtule ja selle suhteliselt kiirele levikule on võimalik luua turvalisi e-teenuseid.

Nüüdseks on jõutud infoühiskonna arendamisel uuele tasemele. Selleks, et hoida ära sotsiaalsete ja regionaalsete erinevuste süvenemist ja saavutada e-Euroopa 2005 tegevuskava üks olulisemaid eesmärgi – infoühiskond kõigile – tuleb senisest enam pöörata tähelepanu Interneti-ühenduse kõikidele elanikele kättesaadavaks tegemisele ning praktilist kasu omavate teenuste arendamisele. Meede aitab kaasa Eesti sotsiaal-majanduslikku arengut toetavate infoühiskonna lahenduste loomisele.

2001. aastal läbi viidud IT-sektori innovatsioonisüsteemi analüüsi kohaselt on Eesti majanduse konkurentsivõime arengu seisukohalt oluline pöörata edasises senisest märksa enam tähelepanu infotehnoloogia poolt pakutavate uute võimaluste efektiivsele rakendamisele avalikus halduses ja majandustegevuses.

Meetmega luuakse kodanike infoühiskonnas osalemiseks ning erasektori poolsete investeringute kasvuks võimalikult soodne keskkond valdkondades, mis on seotud infoühiskonna arenguga läbi uudsete infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamise, infotehnoloogia kasutuselevõtu ja uudsete lahenduste laialdase tutvustamisega. Erilise tähelepanu all on sotsiaal-majanduslikku sfääri läbiva innovatsiooni väärtustamisele kaasa aitamine ning infoühiskonna alase teadlikkuse tõstmine. Reeglina ei toetata antud meetme abil võrkude infrastruktuuri arendamist.

Ühtse teeninduskanali loomine ja infosüsteemide koostoime tagamine

“Infopoliitika põhialuste 2004–2006” üheks eesmärgiks on avaliku sektori elektrooniliste teenuste arendamine vähemalt e-Euroopa tegevuskavas püstitatud peamiste *online*-teenuste nimekirja ulatuses. Teenuste arendamisel jälgitakse, et nii pakkumine kui ka tarbimine toimuksid kasulikult ja efektiivselt. Ühtse teeninduskanali loomisel kasutatakse ära ja arendatakse edasi juba olemasolevaid lahendusi. Enamik riiklikke registreid ja andmebaase ühendatakse omavahel infosüsteemide andmevahetuskihi abil. Et tagada lahenduste koostoime ja hoida kokku ressursse, kaasatakse e-teenuste loomisse ka kohaliku omavalitsuse asutused ning soodustatakse nende omavahelist koostööd. ID-kaardi süsteem, mille abil saab tuvastada kasutajaid ja anda digitaalseid allkirju, teeb võimalikuks turvalise suhtlemise riigi ja kodanike, riigi ning ettevõtete jne. vahel. ID-kaarti, digitaalallkirju ja elektroonilise suhtlemise võimalusi teadvustatakse, et toetada e-äri arengut. Lisaks luuakse täiendavaid ID-kaardi rakendusi, suurendamaks valitsussektori efektiivsust.

Avaliku sektori e-teenuste edasine arendamine

Meetme raames pööratakse põhitähelepanu elektroonilise keskkonna arendamisele järgnevatel valdkondades:

e-valitsemine – avaliku sektori inforessursid muudetakse paremini kättesaadavaks ja töödeldavaks ning tagatakse erinevate andmebaaside omavaheline kokkusobivus;

e-haridus – elanikele luuakse uusi võimalusi Interneti-põhise õppe rakendamiseks;

e-tervishoid – algatatakse projekt soodustamiseks tänapäevaste IT-lahenduste laialdasemat kasutamist tervishoiusektoris. Rakendatakse digitaalset terviseloo süsteemi, luues niiviisi võimaluse infovahetuseks erinevate meditsiiniastutuste vahel ja koondades eri asutuste andmed kokku ühtsesse süsteemi. Antud tegevust koordineeritakse meditsiiniastutuste infrastruktuuri arendamise meetmega.

Infosisu arendamine

Et suurendada avalikkuse teadlikkust olemasolevate e-teenuste kohta ja saavutada neile teenustele kriitiline mass kasutajaid, viiakse läbi teavitustegevusi. Sisuteenuste loomisel pööratakse tähelepanu kasutajate vajadustele, näiteks luuakse tehnoloogilised vahendid erinevates keeltes toimuva suhtlemise hõlbustamiseks ja rakendused, mis aitavad kasutajatel suhelda riigi ja kohaliku omavalitsuse asutustega. Lisaks viiakse läbi teavitustegevusi nii Interneti kasutajate kui ka mittekasutajate hulgas.

Loetletud tegevusi koordineerib Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus.

3. Toetatavad tegevused

Avaliku sektori infotehnoloogiliste lahenduste väljatöötamine, sh:

- Infoühiskonna toimimiseks vajalike lahenduste väljatöötamine ja rakendamine (e-kodaniku portaal, riigi infosüsteemide andmevahetuskiht, ID-kaardi rakendused registritega suhtlemisel, digitaalne terviselugu jne);
- nõudluse loomine innovaatilistele lahendustele (näiteks avaliku võtme infrastruktuur, mida saab kasutada turvaliste e-teenuste pakkumiseks);
- riigi infosüsteemide seostamine vastavate ELi süsteemidega ELi infoühiskonna initsiatiivide rakendamisel (e-Euroopa 2005, IDA jne nõuavad mõningaid uusi liideseid informatsiooni vahetamiseks – näiteks eLink IDA süsteemis).

4. Toetuse saajad

- riigiasutused

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud projektide arv	12
sh e-valitsemise projekte	10

Tulemusnäitajad

Elektrooniliselt kättesaadavate põhiliste avalike teenuste arv (Basic Public Services vastavalt e-Euroopa 2005 tegevuskava definitsioonile) – kaksikümne kahekümnest, kusjuures vähemalt 75% (15) nendest teenustest võimaldab osalist⁶ või täielikku **võrgupõhist teenusepakkumist**⁷

6. Rakendusüksus

Riigi Infosüsteemide Arenduskeskus

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Projektitaotlused esitatakse rakendusüksusele, kes kontrollib taotleja ja taotluse vastavust. Vastavaks tunnistatud taotlused hinnatakse Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi kutsutud hindamise IT ja infoühiskonna arengu ekspertide poolt (hindamiskomisjonis). Hindamiskomisjoni soovitude alusel koostatakse investeringute kava, mille kiidab heaks Vabariigi Valitsus. Valitsuse otsusega heakskiidetud projektitaotluste rahastamisotsuse langetab rakendusasutuse juht. Projektide edasine menetlemine toimub rakendusüksuse kaudu.

Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse majandus- ja kommunikatsiooniministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvidele 16 ja 17.

9. Sekkumise kategooriad

322, 323, 324

Indikatiivne toetuse jaotus sekkumiskategooriate vahel on:	322 – 5%,
	323 – 85%,
	324 – 10%

10. Seosed muude meetmetega

Meetmed 1.1: Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem, 1.3: Võrdsed võimalused tööturul

Nimetatud meetmed raames arendavad infotehnoloogia alast koolitust ja seega ka inimeste valmisolekut uusi lahendusi tarbida. Teiselt poolt suurendab nende meetmete raames kavandatud uute õppevormide juurutamine nõudlust nende õppevormide IKT aluse täiustamiseks, andes impulsse käesoleva meetme jaoks.

Meede 2.3: Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine

Nimetatud ja käesolev meede on vastastikku täiendavad. Nimetatud meetme raames toetatakse muuhulgas infotehnoloogilisi lahendusi puudutavaid uuringuid ja arendustegevusi. Käesolev meede suurendab avaliku sektori nõudlust uute lahenduste järele – seetõttu on võimalik oluline sünergia.

Meede 4.3: Kutse- ja kõrghariduse ning seda toetava infrastruktuuri kaasajastamine

Nimetatud meede näeb ette Interneti kasutamise võimaluste parandamise õppeasutustes, mis omakorda suurendab valmisolekut IKT-põhiste õppevormide kasutuselevõtuks ja laiemalt käeoleva meetme projektide vajadust.

11. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Mõju neutraalne.

Infoühiskonna edendamine

Infoühiskonna arendamine on meetme põhisuunitlus.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Projektide rakendamine omab positiivset mõju regionaalarengule.

MEEDE 4.6. KOHALIK SOTSIAAL-MAJANDUSLIK ARENG (ERDF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Meetme üldiseks eesmärgiks on kohaliku infrastruktuuri kitsaskohtade kõrvaldamise ning piirkondade atraktiivsuse tõstmise kaudu Eesti üldise säästva ja tasakaalustatud majandusarengu toetamine.

Meetme spetsiifilised eesmärgid on:

- kohalike avalike teenuste kättesaadavuse ja kvaliteedi parandamine (eelkõige üldhariduse ja soojavarustuse osas)
- kohaliku avaliku infrastruktuuri majandusliku efektiivsuse tõstmine
- kohaliku elanikkonna töövõimaluste suurendamine ja elukvaliteedi parandamine (koostoimes teiste meetmetega)
- piirkondade arengupotentsiaali maksimaalset ärakasutamist takistavate tegurite (kitsaskohtade) kõrvaldamine;
- piirkonnale omase konkurentsivõime väljarendamine.

2. Sisu

Piirkonna majandusliku ja sotsiaalse infrastruktuuri olukord on elukvaliteedi põhiliseks teguriks ning see määrab olulisel määral inimeste elu- ja tööpaiga valiku. Selles osas on võtmeteguriteks töö- ja elukoha vaheline hea transportiühendus ning mitmete avalike teenuste (haridus-, sotsiaal- ja kommunaalteenused) kättesaadavus.

Nõukogude aegsed puudulikud investeeringud on viinud olukorrani, kus osa füüsilist elukeskkonda kujundavast infrastruktuurist ei vasta tänapäevaks kujunenud vajadustele. Lisaks sellele on asustus- ja majandustegevus olulisel määral kontsentreerumas keskuskohtadesse ning elanike arv väljaspool keskuskohti on kahanemas. Tulenevalt majanduse koondumisest keskustesse ja nende lähiümbrusesse, on kontsentratsioonipunktides vaja infrastruktuuri laiendada ja kohandada ning teisalt väljaspool kontsentratsioonipunkte hõrenea asutuse tingimustes ökonoomsemaks ja kättesaadavamaks kujundada. Viimaste aastate riiklike investeeringute poliitika kohaliku avaliku infrastruktuuri arendamisel koos ülaltoodud asjaoludega on kujundanud olukorra, kus kohalikeks kitsaskohtadeks on sõltuvalt piirkonnast erinevate valdkondade infrastruktuuriobjektid.

Tänapäeval on eri piirkondade elujõulisus üha enam määratud võimega leida ja välja arendada oma spetsiifika piirkondadevahelises konkurentsivõimes. See kujundab suurel määral piirkonna atraktiivsust ja konkurentsivõimet nii elanike, külastajate kui ka investeeringute seisukohalt. Spetsiifilisteks ressursideks võivad olla konkreetset loodusressursid, looduslikud huviväärsused, piirkonnaga seotud kultuuripärand jms. Igal piirkonnal on spetsiifilised probleemid, mis tulenevad paikkondlikust ja ajaloolisest eripärast ning mis on lahendatavad kohaliku aktiivsuse ja kohaliku tähtsusega ressurside baasil.

Käesoleva meetmega taotletakse piirkonna spetsiifilisele seismisele potentsiaalile tuginedes jätkusuutliku majandusarengu ning tööhõive kasvule eelduste loomist.

Meetme rakendamise abil on kavas arendada mitmepalgelise iseloomuga tegevuskomplekside kaudu välja omanõuline ja elujõuline kultuuri-, ettevõtlus- ning turismikeskkond.

Ülaltoodud eesmärkide realiseerimise edukus eeldab toetumist kohalikule initsiatiivile ja kaasatusele ning vastavatele pikaajalise arengu ja planeerimisabinõudele, mis aitavad tagada jätkusuutlikkust pärast käesoleva programmiperioodi lõppu.

Toetatavateks valdkondadeks (vastastikuses koostoimes programmi teiste meetmetega) on: (a) üldharidus- ja tööturule orienteeritud sotsiaalne infrastruktuur, (b) kohalik turism ja puhkemajandus, (c) kohalik transpordi infrastruktuur, (d) kohaliku omavalitsuse tehniline infrastruktuur.

Investeeringud on meetme raames toetatavad, kui nad omavad olulist majanduslikku ja/või sotsiaalset mõju ning lisaks:

- on määratletud kitsaskohana kehtivas komplekses kohaliku omavalitsuse arengukavas ja/või
- järgivad maksimaalselt integreeritud lähenemist (vältides killustatud ja isoleeritud projekte) ja/või
- toetavad oluliselt sotsiaal-majanduslikku arengut (olles seotud programmi teiste meetmetega) ja/või
- omavad laiemat regionaalset mõju (omavalitsuste ühisprojektid või kasu mitmele omavalitsusele).

Meedet rakendatakse kahe erineva toetusprogrammi vormis. Esimese programmi raames toetatakse järgmisi valdkondi: üldharidus- ja tööturule orienteeritud sotsiaalne infrastruktuur, kohalik transpordi infrastruktuur ning kohaliku omavalitsuse tehniline infrastruktuur. Teise programmi raames toetatakse kohalikku turismi ja puhkemajandust ning endiste militaar- ja tööstusobjektide taaskasutusele võtmist.

3. Toetatavad tegevused

Meetme raame toetatakse järgmisi tegevusi:

Üldharidus- ja tööturule orienteeritud sotsiaalne infrastruktuur:

- Investeeringud (ehitus ja renoveerimine, seadmete soetamine) üldhariduskoolide ja lasteaedade arendamiseks;
- Investeeringud (ehitus ja renoveerimine, seadmete soetamine) tööhõivet stimuleerivate sotsiaalteenuste osutamiseks seotud kohaliku infrastruktuuri arendamiseks.

Kohalik transpordi infrastruktuur:

- Investeeringud (ehitus) sildade, viaduktide, tunnelite, ümbersõiduteede, saartega ühenduse pidamiseks vajalike sadamate ning programmi teiste meetmete raames toetatavate projektidega seotud ühenduste rajamiseks.

Kohaliku omavalitsuse tehniline infrastruktuur:

- Investeeringud (ehitus ja renoveerimine, seadmete soetamine) katlamajade, kaugküttevõrgustiku ja tänavavalgustussüsteemide arendamiseks

Kohalik turism ja puhkemajandus:

- külastus- ja vaba aja võimaluste väljaarendamine:
  - külastussadamate ja randumiskohtade arendamine, vajalike lisateenuste loomine;
  - aktiivse puhkuse võimaluste mitmekesistamine (matka- ja õpperajad, vaba aja harrastuste võimalused, külastuskeskused, vastava eritehnika soetamine);
  - puhkeotstarbeliste väikerajatiste väljaarendamine ja heakorrastamine (laagriplatsid, paviljonid, paargud, kiiged jms);
  - puhke- ja turismiobjektide tugiinfrastruktuuri väljaarendamine (parkimiskohad, juurdepääsuteed, käigurajad, sanitaar- ja jäätmehooldustingimused, infotahvlid ja -viidad).
- kultuuriliselt ja looduslikult väärtuslike alade eksponeerimine:
  - kultuuriliselt väärtuslike objektide, alade ja asulate kaitse ja eksponeerimine, loodusobjektide ja maastike miljööväärtuse tõstmine;
  - ajalooliste ehitiste ja objektide renoveerimine, ajalooliste varemete konserveerimine ning nende taaskasutusele võtmine kaasaegsetes funktsioonides;
  - objektide vaadeldavuse ja juurdepääsu tagamine;
  - arhitektuuri-, ajalooliste, kultuuri- ja loodusväärtuste eksponeerimine, külastajaprogrammide loomine;
  - vaadete avamine ja maastike ajaloolise ilme taastamine vaatamisväärsetes paikades;
  - vaateplatvormide ja -tornide rajamine;
  - mahajäetud ja ohtlike ehitiste, mis risustavad miljööd, likvideerimine;

- haljastuse korrastamine;
- ajalooliste kujunduselementide taastamine.
- Piirkonnaspetsiifiliste regulaarürituste käivitamine:
  - traditsioone loovate ürituste algatamine;
  - kohalikku eripära teavitavad tegevused.

Piirkonna ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse tõstmine:

- endiste militaar- ning tööstusobjektide ja -alade taaskasutusele võtmine uutes funktsioonides – lammutustööd, jääkreostuse likvideerimine, maa-ala planeerimine.

Kohaliku turismi ja puhkemajanduse valdkonna projektid võivad sisaldada täiendavalt järgmisi toetavaid tegevusi, nt

- regionaalsete koostöövõrgustike arendamine;
- avaliku ja erasektori vahelise koostöö arendamine;
- piirkonna maine kujundamine jms.

Abikõlblikud ei ole järgmised tegevused:

- hooldusremont;
- kohalike teede ja tänavate investeeringud (v.a abikõlblike tegevuste loendis nimetatud juhtudel);
- tervishoiuteenuste ja vanuritele suunatud sotsiaalteenuste osutamise seotud kohalik infrastruktuur;
- transpordivahendite soetamine.

Lisaks eelpool toodule ei ole kohaliku turismi ja puhkemajanduse valdkonnas abikõlblikud ka:

- investeeringud erasektorile kuuluvatesse objektidesse (välja arvatud matkarajad, vaatlustornid, vaadete avamine, mille korral peab maa omanikuga olema sõlmitud avaliku kasutuse kokkulepe vähemalt viieks aastaks);
- varemkäivitatud regulaarüritused ja muud korduvtegevused (välja arvatud esmakordselt toimuvate ürituste ja tegevuste algatamine);
- kaitsealade keskuste administratiivülesannete täitmiseks administratiivhoonete ehitamine ja renoveerimine;
- majutus- ja toitlustusvõimaluste väljaarendamine.

4. Toetuse saajad

- kohaliku omavalitsuse üksused
- kohaliku omavalitsuse enamusosalusega äriühingud (kohaliku omavalitsuse tehnilise infrastruktuuri valdkonnas)
- sihtasutused ja mittetulundusühingud (üldhariduse- ja tööturule orienteeritud sotsiaalse infrastruktuuri ning turismi ja puhkemajanduse valdkonnas)

Erandjuhtudel võivad turismi ja puhkemajanduse valdkonnas olla võimalikeks taotlejateks ka:

- maakonnamuuseumid
- riigiasutused kaitstavate loodusobjektide valitsejana

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Väljundnäitajad

Toetatud munitspaalinfrastruktuuri investeeringuprojektide arv 220

Tulemusnäitajad

Investeeringuprojektidest kasu saanud elanike arv 280 000

Kvalitatiivselt paranenud seisundiga turismi- ja puhkeobjektide 70 objekt

ning edukalt käivitatud ürituste arv 20 üritust

6. Rakendusüksus

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS)

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Finantseerimise osalus- ja piirmäärad

Taotlejapoolne projekti oma- ja kaasfinantseerimise määr on 20%, katlamajade ja kaugküttevõrgustiku osas 50% abikõlblikest kulutustest. Abikõlblik on ainult avaliku sektori poolne finantseerimine.

Üksikprojektile eraldatava toetuse miinimummaht on 1 miljon krooni. Kohaliku omavalitsuse tehnilise infrastruktuuri ning turismi ja puhkemajanduse valdkonnas on toetuse miinimummaht 500 000 krooni projekti kohta. Kohaliku turismi ja puhkemajanduse valdkonnas on toetuse maksimummaht 15 miljonit krooni taotleja kohta kogu programiperioodi jooksul (2004–2006).

9. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Üldharidus- ja tööturule orienteeritud sotsiaalse infrastruktuuri, kohaliku transpordi infrastruktuuri ning kohaliku omavalitsuse tehnilise infrastruktuuri valdkonnas toimub projektide eeltaotluste prioriteerimine maakondlikul tasandil arvesse võttes projektide abikõlblikkus- ja valikukriteeriume. Prioriteerimine maakondlikul tasandil toimub Siseministeeriumi koordineerimisel maavanema ja maakondliku omavalitsusliidu koostöös, kaasates valdkonnaomaste ministeeriumide esindajaid. Taotluste eelistusnimekirja kinnitab Vabariigi Valitsus Siseministeeriumi ettepanekul.

Eelistusnimekirjale vastavad projektitaotlused esitatakse Ettevõtluse Arendamise Sihtasutusele, kes on antud meetme rakendusüksus. Rakendusüksus teostab taotluse abikõlblikkuse kontrolli, tuginedes abikõlblikkus-kriteeriumidele, ja projekti tehnilise valmisoleku hindamist. Finantseerimisotsuse langetab rakendusüksuse juhatus.

Koordineerimine teiste riikliku arengukava meetmetega toimub projektide eeltaotluste prioriteerimise käigus maakondlikul tasandil. Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse siseministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvidele 16 ja 17.

Teise programmi puhul, mis toetab kohalikku turismi ja puhkemajandust ning piirkonna ettevõtluskeskkonna atraktiivsuse tõstmist, rakendatakse projektikonkursi põhist menetlust. Projektitaotlusi võib EAS esitada jooksvalt kogu aasta jooksul.

EAS teostab taotluse tehnilist kontrolli vastavalt abikõlblikkus-kriteeriumidele ja sisulist hindamist vastavalt valikukriteeriumidele. Tehnilise kontrolli teostab EAS ja sisulise hindamise korraldab EAS, kaasates turismi- ja regionaalarengu valdkonna eksperte. Siseminister moodustab projektide valikukomisjoni, mis koosneb asjaomaste ametkondade ja programmpartnerite esindajatest. Valikukomisjon esitab eksperthinnangutele tugineva projektide finantseerimisettepaneku EASi juhatusele kinnitamiseks.

Koordineerimine programmi teiste meetmetega toimub projektide tehnilise kontrolli käigus EASi poolt ja projektide hindamise käigus valikukomisjoni poolt. Täpsed projektide valiku kriteeriumid ja protseduur kooskõlastatakse korraldusasutusega ning sätestatakse siseministri määrusega vastavalt "Struktuuritoetuse seaduse" paragrahvile 16.

10. Sekkumise kategooriad

171, 172, 3122, 3123, 315, 333, 351, 352, 354, 36

11. Seosed muude meetmetega

Meede 1.1: Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem

Käesolev meede täiendab ülalnimetatud meedet üldhariduse infrastruktuuri ja spetsiifiliste kohalike sotsiaalobjektide arendamise kaudu.

Meede 1.3: Võrdsed võimalused tööturul

Käesolev meede võimaldab parandada materiaalseid tingimusi sotsiaalse kaasatuse suurendamiseks, mistõttu on otstarbekas mõlema meetme koordineeritud rakendamine.

Meetmed 2.1: Ettevõtluse arendamine ja 3.3: Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas

Käesolev meede täiendab ülalnimetatud meetmeid, luues täiendavaid võimalusi uute äriideede tekkeks ning olemasoleva majandustegevuse sisuliseks laiendamiseks, parandades olemasolevate ettevõtete tegevuskeskkonda erinevate nn kollektiivteenuste kaudu ja luues soodsad tingimused uute investeeringute piirkonda ligimeelitamiseks.

Meede 2.2: Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine

Käesolev meede loob ülalnimetatud meetme eesmärkide saavutamiseks pikemaajalised nn kaugeeldused ning aitab kaasa selle meetme raames toetatavate projektide jätkusuutlikkuse tagamisele. Käesoleva meetme kaudu on võimalik toetada ka kohalike omavalitsuste täiendavaid tegevusi kohaliku ettevõtluskeskkonna arendamisel.

Meede 2.4: Turismi arendamine

Käesoleva meetme rakendamine võimaldab parandada üldisi turismieeldusi piirkondades, millega toetatakse turismitoodete arendamist ja luuakse sünergiat. Käesolev meede annab lisaväärtust turismi arendamise meetmele. See täiendab turismiettevõtluse edendamist, võimaldades piirkonna miljööväärtuse tõstmist, loodus- ja kultuuripärandi kaitset, kohalike kultuuriobjektide heakorrastamist, kultuuritraditsioonidel põhinevate ürituste korraldamist jm. Kattuvust välditakse mõlema meetme rakendamisel sama rakendusüksuse kaudu. Kahe meetme koordineeritud rakendamisega on võimalik saavutada sünergiat.

Meede 3.5: Külade taastamine ja arendamine

Ülaltoodud meede täiendab käesolevat meetet, toetades sarnase eesmärgiga investeeringuid erasektori omandis olevatesse ent avalikule kasutamisele avatud ehitistesse.

Alameede 3.11.3: Kalasadamate moderniseerimine

Ülalnimetatud alameede ja käesolev meede täiendavad teineteist avaliku sektori omanduses olevate multifunktsionaalsete sadamate (mis on ühtlasi nii kala- kui külastussadamateks) puhul, võimaldades sama sadama erinevate osiste koordineeritud väljaarendamist.

Meede 4.1: Transpordi infrastruktuuri arendamine

Käesolev meede ja ülalnimetatud meede on vastastikku täiendavad. Antud meetme raames toetatakse investeeringuid üleriigilise transpordivõrgustiku olulistesse osistesse, mis on kohalike omavalitsuste omandis. Ühelt poolt parandavad antud meetme toetused üleriigilise transpordivõrgustiku kättesaadavust ning teiselt poolt parandavad selle terviklikkust ning läbilaskevõimet. Ülalnimetatud meede loob käesoleva meetme eesmärkide saavutamiseks pikemaajalised nn. kaugeeldused ning aitab kaasa antud meetme raames toetatavate projektide jätkusuutlikkuse tagamisele.

12. Läbivate poliitikate arvestamine

Keskkonnapoliitika

Üheks spetsiifiliseks käesoleva meetme eesmärgiks on energiasääst. Meetme abikõlblike tegevuste hulka kuulub maastike miljööväärtuse tõstmine ja loodusobjektide kaitstuse suurendamine (k.a NATURA-programmi toetamine).

Keskkonnanõuete järgimine tagatakse projekti tasemel keskkonnamõju hindamisega, kui seda nõuab keskkonnamõju hindamise ja keskkonnaauditeerimise seadus.

Infoühiskonna edendamine

Mõju neutraalne.

Sooline võrdõiguslikkus

Mõju neutraalne.

Regionaalareng

Kõik projektid peavad olema kohaliku omavalitsuse arengukavas väljendatud ühe peamise kitsaskohana. Eelistatud on omavalitsusüksuste ühishuve väljendavad projektid. Ettevõtetele võimaldatava toetuse maksimumäär on väljaspool Harjumaad kõrgem.

PRIORITEET 5: TEHNILINE ABI

Prioriteedi üldiseks eesmärgiks on programmi tõhus ja tulemuslik elluviimine. Prioriteeti kaasfinantseeritakse Euroopa Regionaalarengu Fondist (ERDF) ja viiakse ellu järgmise kahe meetme abil:

- Meede 5.1: Programmi juhtimine ja rakendamine
- Meede 5.2: Teavitamine, avalikustamine ja arvutiseerimine

MEEDE 5.1: PROGRAMMI JUHTIMINE JA RAKENDAMINE (ERDF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Üldine eesmärk on RAKi tõhus ja tulemuslik elluviimine.

Spetsiifilised eesmärgid on:

- tegevuste kvaliteet ja kooskõla;
- rahaliste vahendite reeglipärane juhtimine ja auditeerimine.

2. Sisu

Nii programmi kui ka üksikute projektide ettevalmistamine, elluviimine, järelevalve ja hindamine vajab vastavate haldamis- ning järelevalvesüsteemide väljaarendamist ja toimimist. Programmi juhtimise ja rakendamise meede aitab:

- tõsta rakendusüksuste ja toetuse saajate võimekust projektide ettevalmistamiseks ja juhtimiseks, mis on üheks peamiseks eelduseks struktuurivahendite abi optimaalsel ärakasutamisel;
- tagada projektide asjakohase eelhindamise ja nende jooksva elluviimise järelevalve;
- tagada struktuurifondide rakendamise tõhusa järelevalve;
- tagada fondide kasutamise tõhusa kontrollsüsteemi.

3. Toetatavad tegevused

Toetatakse tegevusi, mis on struktuurifondidest abikõlblikud vastavalt komisjoni määruse (EÜ) nr 1145/2003 eeskirja 11 punktile 2, sh kaetakse punktis 2 lubatud palgakulusid.

Toetatavad tegevused on järgmised:

- abi ja tegevuste ettevalmistamine, sh info jagamine potentsiaalsetele taotlejatele (taotlejale ja taotlusele esitatavate nõuete selgitamine; struktuurifondide projekti läbiviimisega seotud protseduuride, reeglite ja kohustuste selgitamine); taotlejate aitamine sobiva rahastamisallika leidmisel ja projektiidee vormistamisel; toetuse rakendamisega seotud tegevuste ja protseduuride ette valmistamine fonde rakendavates asutustes.
- projektitaotluste hindamine ja rahastatavate tegevuste valik
- projektide elluviimise ja struktuurivahendite kasutamise seire elluviimine.
- toetuse rakendamisega tegelevate komisjonide töö korraldamine, komisjoniliikmete töö tasustamine ja koosolekute organiseerimine.
- auditi ja kohapealsete kontrollide läbiviimine.

3. Toetuse saajad

- Rahandusministeerium
- rakendusasutusteks ja -üksusteks määratud asutused

4. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Seirenäitajaid ei rakendata.

5. Rakendusüksus

Rahandusministeerium

6. Rakendamise piirkond

Eesti

7. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Taotlused esitatakse kord aastas Rahandusministeeriumile kui prioriteedi rakendusasutusele. Meetme juhtkomisjon teeb ettepaneku vahendite jagunemise kohta asutuste ja tegevuste vahel. Tehnilise abi jaotuse ja rahastatavate tegevuste otsuse teeb prioriteedi rakendusasutuse juht vastavalt tehnilise abi meetmete tingimuste määrusele.

8. Sekkumise kategooriad

411

MEEDE 5.2: INFORMEERIMINE, AVALIKUSTAMINE JA ARVUTISEERIMINE (ERDF)

1. Üldised ja spetsiifilised eesmärgid

Üldine eesmärk on RAKi tõhus ja tulemuslik elluviimine

Spetsiifilised eesmärgid on:

- tegevuste kvaliteet ja kooskõla;
- struktuurifondide osalusest teavitamine ja RAKi eesmärkide tutvustamine

2. Sisu

Nii programmi kui ka üksikute projektide ettevalmistamine, elluviimine, järelevalve ja hindamine vajab vastavate haldamis- ning järelevalvesüsteemide väljaarendamist ja toimimist. Informeerimise, avalikustamise ja arvutiseerimise meede aitab:

- tõsta rakendusüksuste ja abi saajate võimekust projektide ettevalmistamiseks ja juhtimiseks, mis on üheks peamiseks eelduseks struktuurivahendite abi ärakasutamiseks;
- tagada struktuurifondide tõhusa järelevalve ja elluviimise, sh läbi viia RAKi mõju hindamise uuringuid;
- tagada fondide kasutamise tõhusa kontrollisüsteemi, kaasa arvatud informatsioonisüsteemi;
- informeerida kasusaajaid ja avalikkust struktuurifondide panusest ja toetusvõimalustest.

3. Toetatavad tegevused

- teavitamine, sh näiteks meetmeid tutvustavate kodulehtede loomine, toimetamine ja hooldus; teavitustöö läbi trükimeedia, tele- ja raadiokanalite; info- ja juhendmaterjalide väljaandmine trükistena; teabepäevade korraldamine
- koolitus struktuurifondide administreerimisega seotud ametnikele, taotlejatele ja toetuse saajatele
- hindamine
- uuringud, sh näiteks toetusprogrammide asjakohasuse uuringud ja meetmete mõju-uuringud
- infosüsteemide, riistvara ja tarkvara soetamine ja paigaldamine

4. Toetuse saajad

- Rahandusministeerium,
- rakendusasutusteks ja -üksusteks määratud asutused,
- teised programmi rakendamise seotud riigiasutused

5. Seirenäitajad ja saavutustasemed

Seirenäitajaid ei rakendata.

6. Rakendusüksus

Rahandusministeerium

7. Rakendamise piirkond

Eesti

8. Taotluste vastuvõtmine ja menetlemine

Taotlused esitatakse kord aastas Rahandusministeeriumile kui prioriteedi rakendusasutusele. Meetme juhtkomisjon teeb ettepaneku vahendite jagunemise kohta asutuste ja tegevuste vahel. Tehnilise abi jaotuse ja rahastatavate tegevuste otsuse teeb prioriteedi rakendusasutuse juht vastavalt tehnilise abi meetmete tingimuste määrusele.

9. Sekkumise kategooriad

411, 412, 413, 415

5. RAHASTAMISKAVA

Rahastamiskava on esitatud tabelis 3. ERDFi, ESFi ja EAGGFi osalusmäärad on arvatud abikõlblikest avaliku sektori kulutustest. FIGi osalusmäär on arvatud abikõlblike kogukulutuste summast.

Tabel 3

Eesti riikliku arengukava rahastamine meetmete lõikes, 2004–2006 (eurodes - jooksevhindades)

Prioriteet/Meede	Sekkumise valdkonnad ¹	Osatähtsus prioriteedis (ELi osaluse järgi)	ELi osaluse määr ²	Kokku	Avalik sektor										Erasektor ⁴
					Avalik sektor kokku	ELi osalus					Eesti avaliku sektori osalus				
						Kokku	ERDF	ESF	EAGGF	FIG	Kokku	Riik	Kohalikud eelarved	Muu ³	
2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	
Prioriteet 1: Inimressursi arendamine				102 166 914	99 290 890	76 120 100	0	76 120 100	0	0	23 170 790	23 170 790	0		2 876 024
M 1.1:Töjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvate õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem	23, 24	52,8%	75%	53 621 020	53 621 020	40 215 765		40 215 765			13 405 255	13 405 255			0
M 1.2: Inimressursi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks	23, 24	10,0%	75%	13 025 705	10 149 681	7 612 261		7 612 261			2 537 420	2 537 420			2 876 024
M 1.3: Võrdsed võimalused tööturul	21, 22, 24, 25	34,7%	80%	33 038 648	33 038 648	26 430 918		26 430 918			6 607 730	6 607 730			0
M 1.4: Haldussuutlikkuse tõstmine	23	2,5%	75%	2 481 541	2 481 541	1 861 156		1 861 156			620 385	620 385			0
Prioriteet 2: Ettevõtluse konkurentsivõime				130 300 716	97 583 884	73 187 913	73 187 913	0	0	0	24 395 971	24 395 971	0		32 716 832
M 2.1: Ettevõtete arengu toetamine	153, 163, 164, 165	14,4%	75%	23 609 014	14 022 267	10 516 700	10 516 700				3 505 567	3 505 567			9 586 747
M 2.2: Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine	151, 161, 162, 164, 3122, 322, 331, 345	13,2%	75%	16 096 992	12 901 410	9 676 058	9 676 058				3 225 352	3 225 352			3 195 582
M 2.3: Teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni edendamine	163, 164, 165, 181, 182, 183, 184	53,0%	75%	62 028 504	51 680 748	38 760 561	38 760 561				12 920 187	12 920 187			10 347 756

M 2.4: Turismi arendamine	171, 172, 173	19,4%	75%	28 566 206	18 979 459	14 234 594	14 234 594					4 744 865	4 744 865			9 586 747
Prioriteet 3: Põllumajandus, kalandus ja maaelu				173 143 630	97 166 615	69 267 700	0	0	56 798 282	12 469 418		27 898 915	27 898 915	0		75 977 015
M 3.1: Investeeringud põllumajandus- tootmisse	111	32,5%	70%	64 353 552	32 176 776	22 523 743			22 523 743			9 653 033	9 653 033			32 176 776
M 3.2: Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus	114	11,5%	70%	28 417 857	11 367 143	7 957 000			7 957 000			3 410 143	3 410 143			17 050 714
M 3.3: Majandustegevuse mitmeskestamine maa- piirkonnas	1305, 1307, 1310, 1311	8,8%	70%	17 397 481	8 698 740	6 089 118			6 089 118			2 609 622	2 609 622			8 698 741
M 3.4: Integreeritud maaparandus	1301, 1309	11,1%	75%	12 214 226	10 259 950	7 694 963			7 694 963			2 564 987	2 564 987			1 954 276
M 3.5: Külade taastamine ja arendamine	1306	7,4%	80%	8 003 536	6 402 829	5 122 263			5 122 263			1 280 566	1 280 566			1 600 707
M 3.6: Kohaliku initsiatiivi arendamine – LEADER-tüüpi meede	5	2,1%	80%	2 048 723	1 843 851	1 475 081			1 475 081			368 770	368 770			204 872
M 3.7: Metsa- majandus	121, 122, 123, 124, 125	4,8%	70%	6 926 895	4 710 289	3 297 202			3 297 202			1 413 087	1 413 087			2 216 606
M 3.8: Nõuande- ja teabeleviteenuste toetamine	1303	3,8%	80%	3 925 381	3 298 640	2 638 912			2 638 912			659 728	659 728			626 741
M 3.9: Kalalaevas- tiku püügivõimsuse reguleerimine	141	2,9%	80%	2 537 293	2 537 293	2 029 834				2 029 834		507 459	507 459			0
M 3.10: Kalalaevas- tiku moderniseeri- mine ja uuendamine	142	4,2%	45%	6 391 164	3 195 582	2 876 024				2 876 024		319 558	319 558			3 195 582
M 3.11: Kalanduse käitlemisketi investeeringutoetuse meetmed	143, 144, 145, 147	9,5%	35 – 75%	19 686 038	11 434 038	6 570 373				6 570 373		4 863 665	4 863 665			8 252 000
M 3.12: Muud kalandusega seotud meetmed	143, 146	1,4%	80%	1 241 484	1 241 484	993 187				993 187		248 297	248 297			0
Prioriteet 4: Infrastruk- tuur ja kohalik areng				191 468 156	181 853 156	138 150 693	138 150 693	0	0	0		43 702 463	20 532 065	14 890 116	8 280 282	9 615 000
M 4.1: Transpordi infrastruktuuri arendamine	311, 312, 314, 315, 316	19,3%	75%	35 634 391	35 634 391	26 725 793	26 725 793					8 908 598	8 908 598			0

M 4.2: Keskkonna- infrastruktuuri aren- damine	332, 343, 353	6,9%	75%	22 397 329	12 782 329	9 586 747	9 586 747				3 195 582	2 556 466	639 116	9 615 000	
M 4.3: Kutse- ja kõrghariduse ning seda toetava infra- struktuuri moderni- seerimine	36	20,2%	80%	34 932 893	34 932 893	27 946 314	27 946 314				6 986 579	6 986 579		0	
M 4.4: Haiglavõrgu reorganiseerimine	36	18,0%	75%	33 121 129	33 121 129	24 840 847	24 840 847				8 280 282		8 280 282	0	
M 4.5: Infoühiskonna arendamine	321, 322, 323, 324	4,5%	75%	8 321 688	8 321 688	6 241 266	6 241 266				2 080 422	2 080 422		0	
M 4.6: Kohalik sotsiaal-majanduslik areng	171, 172, 3122, 3123, 315, 333, 351, 352, 354, 36	31,0%	75%	57 060 726	57 060 726	42 809 726	42 809 726				14 251 000	0	14 251 000	0	
Prioriteet 5: Tehniline abi (TA)	411, 412, 413, 415		75%	19 516 061	19 516 061	14 637 046	14 637 046	0	0	0	4 879 015	4 879 015		0	
Kokku TA ERDFi jaoks				19 516 061	19 516 061	14 637 046	14 637 046				4 879 015	4 879 015		0	
Kokku				617 507 895	495 410 606	371 363 452	225 975 652	76 120 100	56 798 282	12 469 418	124 047 154	100 876 756	14 890 116	8 280 282	122 097 289
Kokku ERDFiga seotud				341 284 933	298 953 101	225 975 652	225 975 652	0	0	0	72 977 449	49 807 051	14 890 116	8 280 282	42 331 832
Kokku ESFIGa seotud				102 166 914	99 290 890	76 120 100	0	76 120 100	0	0	23 170 790	23 170 790	0	0	2 876 024
Kokku EAGGFiga seotud				143 287 651	78 758 218	56 798 282	0	0	56 798 282	0	21 959 936	21 959 936	0	0	64 529 433
Kokku FIFGiga seotud				29 855 979	18 408 397	12 469 418	0	0	0	12 469 418	5 938 979	5 938 979	0	0	11 447 582

¹Sekumisvaldkondade indikatiivsed osatähtsused esitatakse programmitäiendi lisa

²ERDFi, ESFi ja EAGGFi osalusmäärad on arvutatud abikõlblikest avaliku sektori kulutustest. FIFGi osalusmäär on arvutatud abikõlblike kogukulutuste summast.

³ Haiglapidajad – riigi või kohaliku omavalitsuse poolt kontrollitavad sihtasutused või aktsiaseltsid

⁴ ERDFi, ESFi ja EAGGFi kaasfinantseeritavate meetmete puhul – mitteabikõlblike kulutuste prognoos, FIFGi kaasfinantseeritavate meetmete puhul – abikõlblikud kulutused

⁵ Vt loetelu meetmekirjelduse juures

6. ÜHISFINANTSEERIMISE KORRALDUS

RAKi takistusteta rakendamise jaoks on oluline ettenähtud kogumahu, Eesti avaliku sektori poolse õigeaegse ja paindliku finantseeringu kindlustamine. See tagatakse:

- riigi osaluse planeerimisega riigieelarvesse;
- projektidele antava ELi ja Eesti riigi toetuse ühekorruga otsustamisega;
- ELi ja Eesti riigi toetuse kiire ja paindliku väljamaksmisega.
- kindla omafinantseeringu määra kinnitamisega mitteriigiasutustest avaliku sektori taotlejatele (lisaks riigieelarvele loetakse avaliku sektori panuseks ka kohaliku omavalitsuse üksuste, avalik-õiguslike organisatsioonide ja avaliku sektori valitseva mõju all olevate äriühingute, mittetulundusühingute ja sihtasutuste finantseering).

Planeerimine

Struktuurifondide ja nende ühisfinantseerimiseks Eesti riigi osaluse planeerimine riigieelarvesse toimub iga-aastase riigieelarve koostamise protsessi kaudu. Mitmeaastane strateegiline järjepidevus tagatakse eelarvestrateegia abil, mis hõlmab nelja aastat ja mida uuendatakse iga-aastaselt. Ühisfinantseerimise planeerimine on meetmete eest vastutavate ministeeriumide kohustus. Riigieelarve koostatakse kassapõhiselt, seetõttu lähtutakse nii Eesti riigi osaluse kui struktuurifondide vahendite planeerimisel tegelike väljamaksete prognoosist.

Eelarvetaotluses näidatakse planeeritavad kulud (ka struktuurifondide arvel tehtavad kulud) nende majandusliku sisu järgi. Struktuurifondide ühisfinantseerimiseks planeeritavad kulud tuleb eelarve projektis eraldi ära näidata. Kõik struktuurifondidest tehtavad kulud planeeritakse arvestuslikena (võivad perioodil suureneda) ning ülekantavatena (saab kasutada kahe eelarveaasta jooksul). Eesti riigi poolt struktuurifondide ühisfinantseerimiseks otse riigieelarvest tehtavad kulud planeeritakse ülekantavatena – see kindlustab paremad võimalused nende ärakasutamiseks. Struktuurifondide ühisfinantseerimiseks riigi poolt asutatud sihtasutustele tehtavate eraldiste kasutamist ei piirata üldjuhul ajaliselt – seega on nende kasutamise võimalused veelgi paindlikumad.

Riigieelarve seaduses kinnitatakse kulud artikligruppidega (tegevuskulud, eraldised, materiaalsed ja immateriaalsed varade soetamine ja renoveerimine, muud kulud), kuid lubatud on täiendav liigendamine. Suuremad eraldised kinnitatakse nimeliselt (kellele eraldis tehakse). Peale riigieelarve seaduse vastuvõtmist liigendab Vabariigi Valitsus kulud artiklite lõikes (personalikulud, majandamiskulud, subsiidiumid ettevõtleasele, sotsiaaltoetused, eraldised mitteresidentidele, eraldised muule valitsussektorile, muud eraldised, materiaalse ja immateriaalse vara soetamine ja renoveerimine, intressid ja kohustistasud, muud kulud).

RAKi seirekomisjonil on võimalik vajaduse korral meetmete vahel finantseerimist ümber suunata, mitte muutes Euroopa Komisjoni otsusega ette nähtud proportsioone erinevate struktuurifondide ja prioriteetide vahel. Taolise võimaluse kasutamise hõlbustamiseks arvestab Vabariigi Valitsus sellega asjakohaselt oma pädevusse kuuluval riigieelarve kulude liigendamisel. Vajaduse korral on Vabariigi Valitsusel võimalik mitte hiljem kui kolm kuud enne eelarveaasta lõppu algatada riigieelarve muutmise protseduur.

Otsustamine

Struktuurifondide ja Eesti riigieelarve vahenditest toetuse andmise otsustamine toimub vastavalt meetme-spetsiifilisele korrale kuid see on kõigi meetmete puhul ühitatud (otsustus tehakse ühekorruga). Meetmeis on struktuurifondide osalusmäär projektis enamasti ühtlaselt või projektiliigiti fikseeritud. Meetme rakendusüksus jälgib, et toetuste otsustamine oleks vastavuses meetme tasemel riigieelarvesse planeeritud struktuurifondide toetusega ja selle riikliku ühisfinantseerimisega. Kohaliku omavalitsuse üksuste, avalik-õiguslike organisatsioonide ja avaliku sektori valitseva mõju all olevate äriühingute, mittetulundusühingute ning sihtasutuste projektidele kehtestatakse kohustusliku omafinantseerimise määrad, mis kindlustavad nendepoolse panuse Eesti avaliku sektori poolsesse finantseeringusse.

Väljamaksmine

Väljamaksed toetuse saajatele tehakse nii struktuurifondide kui ka Eesti riigi poolsest panusest Riigikassa kaudu makseasutuse korralduse põhjal realselt tehtud kulutuste alusel. Vajalike summade õigeaegse broneerimise eest

Riigikassas vastutavad meetmete rakendusüksused. Nead kontrollivad ka toetuse saaja poolse omafinantseerimise kohustuse täitmist.

Maksete õigeaegsuse kindlustamiseks luuakse riigieelarve vahendite arvel kassareserv, mis peab võimaldama projektide sildfinantseerimist (lühiajalist krediteerimist) vahendite laekumise ettenägematute viivituste korral.

7. MEETMETE VASTASTIKUSE KATTUMISE VÄLTIMINE

Nõukogu määruse (EÜ) nr 1260/1999 artikli 28 (1)järgi:

- võib meetet rahaliselt toetada vaid üks struktuurifond korraga;
- ükski tegevus ei tohi saada fondilt toetust üheaegselt eesmärgi 1 (meil RAK) ja ühenduse algatuse raames;
- ükski tegevus ei tohi saada fondilt toetust üheaegselt eesmärgi 1 raames ja EAGGF-i tagatissektioonist.

Nende nõuete täitmiseks lasub Eestil kohustus välistada sama projekti üheaegne rahastamine RAK-i erinevatest meetmetest aga ka RAK-i meetmest ning ühenduse algatusest või EAGGF-i tagatissektioonist. Potentsiaalsete kattuvuste vältimiseks on sisult üksteisega sarnaste meetmete kaudu toetatavate tegevuste iseloom ja taotlejate ring määratletud RAK-i ja programmitäiendiga nii palju kui võimalik vastastikku välistavalt. Seal, kus sel teel toimuv vastastikune välistamine pole täies ulatuses võimalik, kasutatakse täiendavate abinõudena kattuvuste vältimiseks:

- taotlejapoolset deklareerimist,
- rakendusüksuste tasandil toimuvat informatsioonivahetust.

Taotlejapoolne deklareerimine toimub taotlusvormi täitmisel, kus taotleja on kohustatud näitama, kas ta on taotlenud või saanud projekti jaoks rahastamist teistest allikatest. Juhul, kui selgub, et taotleja on varjanud teavet või on esitanud valeandmeid, kuuluvad valeandmete alusel heakskiidetud projekti raames väljamakstud summad täies mahus tagasimaksmisele.

Rakendusüksuste vahel toimuva infovahetuse aluseks on loodav struktuurifondide infosüsteemi. Loodav andmebaas sisaldab informatsiooni kõikide RAK-i, Ühtekuuluvusfondi ja ühenduse algatuste projektide ning teiste võimalike abide kohta. Struktuurifondide infosüsteem võimaldab igale rakendusüksusele juurdepääsu ka nende taotluste andmetele, mis on süsteemi laekunud teiste rakendusüksuste kaudu. Infosüsteem varustatakse otsingumehhanismidega, mis võimaldavad leida andmeid etteantud tunnustega taotluste (eelkõige sama taotleja poolt või tema partnerlusel esitatud taotluste) ning heakskiidetud projektide kohta. Rakendusüksustele pannakse kohustus veenduda, et taotlejale pole otsustatud anda RAK-i ja muid EL-i abide toetusi sama tegevuse jaoks teiste rakendusüksuste kaudu ja et pole ka teisi sama tegevuse suhtes jõusolevaid taotlusi EL-i vahendite saamiseks. Vajadusel kasutatakse selleks lisaks infosüsteemile ka rakendusüksuste vahelisi vastastikuseid järelepärimisi.

Prioriteedi juhtkomisjonide tasandil toetab kattumiste vältimist juhtkomisjonide koosseis (rakendusüksused, rakendusasutused ja korraldusasutus), mis soodustab infovahetust eri meetmete administreerijate vahel, ning erinevate prioriteetide juhtkomisjonide koosseisu vastastikune osaline kattumine. Projekti erinevatest EL-i abidest üheaegse rahastamise vastu annab lisagarantii heakskiidetud projektide väljamaksete taotluste kontrollimine struktuurifondide infosüsteemi kaudu, mis võimaldab välistada ühe ja sama arve topeltmaksmist.

Ülalkirjeldatud vahendeid vastastikuste kattuvuste vältimiseks kasutatakse eelkõige nende meetmete suhtes, kus selleks on võetud vastav kohustus RAK-is:

Meede 1.3: Võrdsed võimalused tööturul ja meede 2.1: Ettevõtete arengu toetamine;

Meede 2.1: Ettevõtete arengu toetamine ja meede 3.3: Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas;

Meede 2.2: Ettevõtluse infrastruktuuri arendamise toetamine ja meede 4.6: Kohalik sotsiaal-majanduslik areng;

Meede 2.4: Turismi arendamine ja meede 3.3: Majandustegevuse mitmekesistamine maapiirkonnas;

Meede 3.5: Külade taastamine ja arendamine ja meede 4.6: Kohalik sotsiaal-majanduslik areng.

8. ELEKTROONILINE ANDMEVAHETUS KOMISJONIGA

Struktuurifondide aruandlus Euroopa Komisjonile eeldab elektroonilist infovahetust komisjoni ja liikmesriikide makseasutuste vahel. Komisjoni poolt kogutav info talletatakse vastavasse infosüsteemi (SFC – Structural Funds Common System), mis on oma olemuselt ühtne andmebaas kõigi liikmeriikide vastava info jaoks.

Elektrooniline info edastamine SFCsse on võimalik kahel moel: a) vastavad andmefailid edastatakse kas FTP või e-posti vahendite abil komisjoni või b) sisestatakse käsitsi, kasutades keskse infosüsteemi (SFC) vastavat funktsionaalsust.

Edastatavaks infoks on abikõlbulike kulude makseinfo ning progressi-info prioriteetide ja meetmete lõikes.

Eesti Rahandusministeerium on makseasutustena loomas Eesti keskset Struktuurifondide Infosüsteemi, mille eesmärgiks on koguda kokku makse- ja projekti progressiraportite informatsioon kõigist Eestis kasutusel olevatest struktuurifondide operatiivsetest infoüsteemidest, talletada see, võimaldada aruandlust erinevates lõigetes ning koostada vajalikud aruanded Euroopa Komisjonile.

9. KOMMUNIKATSIOONISTRATEEGIA JA TEGEVUSKAVA

STRATEEGIA

Teavitamise tööjaotus

RAKi korraldusametina vastutab Rahandusministeerium üldiselt informatsiooni ja avalikustamisega seotud kohustuste täitmise eest. Nende ülesannete täitmine on pandud ministeeriumi avalike suhete osakonna kahele töötajale – nõunikule ja peaspetsialistile. Lisaks üldisele koordineerimisele vastutab Rahandusministeerium otseselt järgmiste ülesannete täitmise eest:

- ELi regionaalpoliitika ja struktuurifondide (SF) põhimõtete üldine tutvustamine;
- RAKi eesmärkide, prioriteetide, meetmete ja tulemuste avalikustamine (milleks ja kuidas saab struktuurivahendeid kasutada ja kuidas taotleda);
- ministeeriumidevaheline teavitustöö koordineerimine;
- struktuurifonde puudutava materjalide ja teavitamise visualiseerimise nõuete väljatöötamine ja avalikustamine.

RAKi elluviimisega seotud haruministeeriumid vastutavad järgmiste ülesannete täitmise eest:

- nende vastutada olevate meetmete konkreetsem ja laialdasem avalikustamine;
- taotlusvormide ja projektide kirjutamiseks vajalike juhendmaterjalide koostamine ja levitamine;
- taotlusvormide ja projektide kirjutamiseks vajaliku nõustamise olemasolu ja kättesaadavuse kindlustamine;
- oma haldusalas olevate rakendusüksuste teavitustöö tagamine;
- toetuse saajate teavitamine ELi struktuurivahendite avalikustamise ja visualiseerimise nõuetest.

Lisaks eelnevale peavad kõik RAKi rakendamisega seotud institutsioonid tagama avaliku juurdepääsu dokumentidele ning informeerima toetuse saajaid ja avalikkust regulaarselt ja läbimõeldult ühtse programmdokumendi rakendamisega seotud küsimustest.

Informatsiooni avalikustamise tagamisele aitab kaasa Eesti avaliku teabe seadus, mille kohaselt igasugune informatsioon, mis ei ole kuulutatud salastatuks, peab olema avalikkusele kättesaadav ja avalik.

Sihtgrupid

Kommunikatsioonistrateegias ja tegevuskavas on sihtgrupid jaotatud järgmiselt:

- Üldine avalikkus (kaudsed kasusaajad)
- Potentsiaalsed kasusaajad (taotlejad ja toetuse saajad)
  - riigiasutused
  - kohaliku omavalitsuse üksused ning maakondlikud ja üleriigilised omavalitsusliidud
  - ettevõtjad, sh põllumajanduslikud ettevõtjad ning erialased liidud
  - mittetulundusühingud (MTÜ), sihtasutused (SA) ja nende liidud
  - ülikoolid, teadus- ja koolitusasutused, uurimisinstituudid
  - teised sotsiaal- ja majanduspartnerid
- Tugistruktuurid:
  - maavalitsused (MV)
  - maakondlikud arenduskeskused (MAK)
  - piirkondlikud teabekeskused
  - rakendusasutused ja -üksused
  - konsultandid ja nõustajad

Kommunikatsiooni eesmärgid

SFi seonduva kommunikatsiooniprotsessi eesmärgid on järgmised:

- sihtgruppidega koostöö edendamine ja neilt tagasiside saamine;
- informatsiooni kättesaadavuse tagamine kõikidele sihtgruppidele;
- avaliku teadlikkuse tõstmine ELi regionaalpoliitika, tööhõivepoliitika ja SFi põhimõtete osas;
- avaliku teadlikkuse tõstmine RAKi ja selle prioriteetide, eesmärkide ja tegevuste kohta;
- Eesti riigi ja avaliku sektori ressursside panuse esiletõstmine majandusarengu edendamisel;
- potentsiaalsete toetuse saajate teadlikkuse tõstmine SFi võimalustest ja teabe hankimise allikatest;
- sihtgruppide kaasamine SFi võimaluste kasutamisel;
- järjepideva usaldusväärse informatsiooni jagamine RAKi meetmete rakendamise tulemuste ja tulemuslikkuse osas;
- positiivsete eeskujude ja näidete esiletõstmine;
- informatsiooni tagamine heakskiidetud ja rahastatavate projektide kohta.

SFi rakendamise avalikustamise põhialused ja eesmärgid

SFi teavitustöö põhineb üldistel avalikustamise põhialustel, milleks on:

- avatus
- usaldusvärsus
- objektiivsus
- operatiivsus
- informatsiooni sisu ja kättesaadavuse lihtsus

Teavitustöös tuleb tähelepanu pöörata mitte ainult projektide rahastamisele, vaid ka kaugemale ulatuvatele tagajärgedele nagu tööhõive, elukeskkonna ja haridussüsteemi paranemine, elanike sissetulekute suurenemine, võrdsete võimaluste suurenemine jne. Oluline on koostöö erinevate osapoolte vahel, seda eriti erinevate katusorganisatsioonidega ehk potentsiaalseid kasusaajaid esindavate sotsiaalpartneritega.

Üldist avalikkust tuleb teavitada sellest, millist tähtsust omavad toetusprogrammid ja nende raames läbiviidavad tegevused tavainimesele. Programmiperioodi lõpupoole tuleb näidata, mis on muutunud ja mida on saavutatud ELi struktuurivahendite abiga. Sõnum peab olema esitatud võimalikult lihtsas ja arusaadavas keeles ning konkreetsete näidete baasil. Sõnumite edastamisel on olulisel kohal koostöö ajakirjanikega. Ajakirjanike kaasamisel ei ole tegemist propagandaga, vaid faktide presenteerimisega.

Potentsiaalsetele toetuse saajatele tuleb SFi teavitustöös tagada piisav ja lihtsalt arusaadav informatsioon RAKi meetmete sisust, finantseerimisvõimalustest ja tingimustest, taotlemise protsessist ja protseduuridest, finantseerimisega seotud kohustustest, ELi panusest projektide elluviimisel. Toetuse saajatele peavad olema kättesaadavad vajalikud abimaterjalid ja lahtiseletused taotlusvormide ja projektide kirjutamiseks, vajaliku dokumentatsiooni kokkupanemiseks, projekti läbiviimiseks ja juhtimiseks ning aruannete kirjutamiseks. Kord aastas informeerivad rakendusasutused potentsiaalseid toetuse saajaid ja taotlejaid läbi meediakanali(te), kodulehekülje vm kaudu projektide finantseerimise äraütleliste peamistest põhjustest ning annavad soovitusi, kuidas enam tehtavatest vigadest hoiduda.

Tugistruktuuride jaoks peab olema ettevalmistatud abi- ja juhendmaterjalid, mida saab tähelepanelikult jälgida taotluste ja projektide kirjutamisel. Erilist rõhku tuleb panna parimate kogemuste jagamisele ja sageli esinevate vigade väljatoomisele.

Teavitustöö peamised sõnumid

Teavitustöö peab kindlustama järgmiste peamiste sõnumite edastamise sihtgruppidele:

- Kõik projektid peavad olema seotud RAKi eesmärkide täitmisega – töökohtade loomisega, ettevõtete konkurentsivõime tõstmisega, keskkonnaseisundi parandamisega jne;
- Partneritevaheline koostöö on määrava tähtsusega;
- Finantseeringute saamiseks on taotlejal vaja näidata initsiatiivi. Taotlus ja muud taotlemiseks vajalikud dokumendid peavad olema nõuetekohaselt koostatud;

- Finantseerimisega kaasnevad ka teatavad kohustused, sh hankeprotseduuride jälgimine, omafinantseerimise olemasolu, võrdsete võimaluste tagamine, aruandlus;
- RAKi projektid peavad looma oma vahetute tulemuste kõrval püsivat uut lisaväärtust.

TEAVITUSTÖÖ TEGEVUSKAVA

TEAVITAMISVORMID JA NENDE KASUTAMINE

Struktuurifondide kodulehekül

2003. aastal loodi SFi kodulehekül (edaspidi kodulehekül), aadressiga: www.struktuurifondid.ee kus on üleval üldine info SFi kohta. Leheküljel on üleval värsked uudised, pressiteated, info seminaride ja teabepäevade kohta jne. Eelkõige saavad koduleheküljest kasu potentsiaalsed taotlejad. Koduleheküljel saab olema kogu info abitaotlemise võimalustest, taotlemise korrast ja seadusandlusest. Põhilehekülje kaudu jõuab potentsiaalne taotleja linkide kaudu meetmete eest vastutavate rakendusasutuste ja -üksuste lehekülgedele, kust ta leiab juba detailsema informatsiooni iga meetme kohta eraldi.

Oma valdkonnas oleva täpsema info eest meetmete kohta vastutavad rakendusasutused ja -üksused. SFi koduleheküljel saab inimestel olema võimalus liituda meililistiga, mille kaudu jõuavad värsked uudised ja teated ka otse inimeseni. Kodulehekül

Teavitustöö läbi meediakanalite

Nii korraldusasutus kui ka rakendusasutused avaldavad regulaarselt SFi kohta **artikleid ajalehtedes**. Korraldusasutus ja rakendusasutused seisavad hea selle eest, et SFi projektidega seonduv saaks piisava tähelepanu ka radio- ja telekanalites. Oluline rõhk saab olema koostööl maakonnalehtedega. Lisaks jooksvale infovoole avaldatakse nendes näiteid edukate projektide kohta nii Eesti kui ka teiste EL kandidaatriikide ja liikmesriikide kohta. Samuti on kavas maakonnalehtedele pakkuda küsimuste-vastuste rubriike, kus vastajateks on kõrged riigiametnikud ja avaliku arvamuse liidrid.

Pressiteade väljastatakse kas rakendusasutuse või -üksuse poolt juhul, kui toimub mingi oluline sündmus, suurem üritus, sõlmitakse suurema projekti rahastamisleping, võetakse vastu seadus või on tehtud oluline seadusemuudatus, mis reguleerib SFi seonduvat. Pressiteadetes tuleb ära märkida ELi osa selles. Pressiteate sisu tuleb selgitada lihtsas ja arusaadavas keeles, tuues välja sündmuse eesmärgi, ning selle, missugust kasu saavad sellest otsesed toetuse saajad ja/või üldine avalikkus või kuidas see mõjutab nende edasist elu.

Trükised abitaotlejatele

Aastatel 2003–2004 on põhirõhk infotrükiste koostamisel taotlejatele. Trükised sisaldavad infot programmide ja meetmete, taotlejatele esitatavate nõuete, kriteeriumide, hankeprotseduuride, taotlemise korra, hindamiskriteeriumide, taotlusvormide, eelarve vormide jne. kohta. Aastatel 2005–2006 toimub eelkõige elluviidud projektide tutvustamine.

Aastaruanded

Iga aasta II kvartalis annab Rahandusministeerium välja aastaraamatu eelneva eelarveaasta kohta, mis sisaldab endas finantsnäitajaid ja tulemusi. Osana aastaraamatus on kajastatud ka RAKi edenemine ja sellega seotud teavitustöö tulemused.

Seminarid ja teabeüritused

Teabeüritusi ja seminare on plaanis korralda tihendatud mahus eelkõige aastal 2004. Selle perioodi jooksul peaksid taotlejad saama piisava informatsiooni SFi ja nende kasutamise võimaluste kohta. Hilisematel aastatel toimub inimeste kursis hoidmine vastavalt vajadusele potentsiaalsete kasusaajate informeerimiseks muudatuste ja uuenduste osas. Uuesti aktiveeritakse ürituste graafikut aastail 2005–2006 seoses järgmise programmi perioodi RAKi koostamise ja tutvustamisega, pöörates suurt tähelepanu ka eelmise programmeerimisperioodi positiivsete tulemuste tutvustamisele ja sagedasemate probleemide teavitamisele.

2003. aastal viidi RAKi ettevalmistav teavitustöö läbi ministeeriumide jooksva avalikkusega suhtlemise raames. 11. novembrist kuni 1. detsembrini korraldati 9 Eesti maakonnas SFI teavituskampaania, millest võttis osa kokku üle 800 inimese. Teavitustöös löid kaasa Rahandusministeerium, Riigikantselei, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium, Siseministeerium, Haridus- ja Teadusministeerium, Põllumajandusministeerium, Sihtasutus Eesti Kutsehariduse Reform, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus ja Tööturuamet.

Riikliku arengukava logo

2004. aasta teises kvartalis töötatakse välja RAKi logo ning selle kasutamise kohta stiiliraamat. Stiiliraamatus määratakse kindlaks RAKi ja sellega seotud dokumentide, publikatsioonide, pressitedete jms kohustuslikud visuaalsed kujunduselemendid. RAKi logo kasutamise juhendi ehk stiiliraamatu koostamisel lähtutakse komisjoni määrusest nr 1159/2000. Info RAKi logo ja selle kasutamise kohta saab olema ka loodaval SFI koduleheküljel.

Rahastamine

Alates 2004. aastast toimub avalikustamine ja informeerimine RAK TA prioriteedi meetme 5.2: Teavitamine, avalikustamine ja arvutiseerimine raames.

Informeerimise ja avalikustamise tegevuskava finantseerimise ligikaudne maksumus aastaks 2004 on 10 miljonit kr. Enamik sellest kulub trükiste ja publikatsioonide välja andmiseks.

Rakendamine

Rahandusministeeriumis jagavad omavahel teavitustööga seotud ülesandeid avalike suhete osakond ja välisfinantseerimise osakond. Lisaks vastutavad teavitustöö rakendusasutused ja -üksused oma valdkonnas olevate meetmete piires. Rahandusministeerium koostab ja uuendab SF koduleheküljel nimekirja rakendusasutuste ja -üksuste teavitustööga tegelevate inimeste nimede ja kontaktandmetega. Uuendatav info on kättesaadav veebiaadressil <http://www.struktuurifondid.ee/index.php?id=1303>.

Lähtudes käesolevast tegevuskavast koostab Rahandusministeerium koostöös rakendusasutustega iga-aastaselt teavitustöö aastase üksikasjaliku tegevuskava. 2004. a tegevuskava projekt on esitatud programmitäiendi lisas 3.

Aruandlus ja hindamine

Teavitustöö aruandluse koostamise ja hindamise korraldamise ja läbiviimise eest vastutab Rahandusministeeriumi avalike suhete osakond. Kaks korda aastas koostatakse aruanne peamiste läbi viidud teavitustegevuste kohta esitamiseks seirekomisjonile. Peamised teavitustöö tulemused on kajastatud ka RAK aastaaruandes.

Teavitustöö tulemuste hindamise põhikriteeriumiks on see, et potentsiaalsete kasusaajate huvi struktuurifondide vastu ning informeerituse tase tõuseb. Teavitustöö tulemuste hindamisel kasutatakse järgmisi meetmeid:

- Kajastamine meedia poolt: Rahandusministeeriumi avalike suhete osakonna poolt struktuurifondide temaatika ning tähtsamate ürituste kajastamise jälgimine meedias (televisioon, raadio, ajakirjandus)
- Kodulehekülg: kodulehekülje külastatavuse ning selle kaudu tulevate päringute hulga ja sisu analüüs
- Negatiivne tagasiside: Negatiivse tagasiside osakaal ja sisu analüüs
- Teavitusüritused: Tagasiside seminaridel osalejatelt ankeetide kaudu
- Kasusaajate informeerituse areng: Projekti taotluste hulga ja kvaliteedi kasvu analüüs.

LISAD

LISA 1. SEKKUMISVALDKONDADE KLASSIFIKATSIOON

(Komisjoni määruse (EÜ) nr 438/2001 2. märts 2001. a IV lisa ja komisjoni lisateabe alusel)

1. Majandusvaldkond

11 Põllumajandus

111 Investeeringud talumajapidamistesse

112 Noorte talupidajate starditoetus

113 Põllumajandusalane kutseõpe

114 Põllumajandustoodete töötlemise ja turustamise parandamine

12 Metsandus

121 Investeeringud metsandusettevõtetesse

122 Metsasaaduste kogumise, töötlemise ja turustamise parandamine

123 Uute võimaluste loomine metsasaaduste kasutamiseks ja turustamiseks

124 Metsaomanike ühenduste loomine

125 Loodusõnnetuste poolt kahjustatud metsandusliku tootmispotentsiaali taastamine ning asjakohaste ennetusmeetmete kasutuselevõtmine

126 Mittepõllumajandusliku maa harimine

127 Kaitsealuste metsaalade ökoloogilise stabiilsuse parandamine ja säilitamine

128 Metsandusalane kutseõpe

13 Maapiirkondade kohandamise ja arengu edendamine

1301 Maaparandus

1302 Ümberkruntimine

1303 Talumajapidamise asendus-, juhtimis- ja nõustamisteenuste loomine ning nõustamis- ja teabeviteenuste osutamine

1304 Kvaliteetsete põllumajandustoodete turustamine

1305 Põhiteenuste osutamine maapiirkondade majandusele ja rahvastikule

1305.1 Kohalike tegevusgruppide üldkulud

1305.2 Kohalike tegevusgruppide käivituskulud (animation costs)

1305.3 Piirkondadevaheline koostöö

1305.4 Rahvusvaheline (transnational) koostöö

1305.5 Üleriigilised võrgustikud (National Networks)

1305.6 Kohalike integreeritud arengustrateegiate elluviimine

1305.7 Oskuste omandamine (EL 10)

1306 Külade renoveerimine ja arendamine ning maapiirkondade kultuuripärandi kaitsmine ja säilitamine

1307 Põllumajandustegevuse ja põllumajandusele lähedaste tegevuste mitmekesistamine täiendava tegevuse ja alternatiivse sissetuleku tagamiseks

1308 Põllumajanduse veevarude majandamine

1309 Põllumajanduse arenguga seotud infrastruktuuri arendamine ja parandamine

1310 Turismi edendamine

1311 Talumajandusliku käsitönduse edendamine

1312 Keskkonnakaitse seoses põllu- ja metsamajanduse, maastikukaitse ning loomade heaolutingimuste parandamisega

1313 Loodusõnnetuste poolt kahjustatud põllumajandusliku tootmispotentsiaali taastamine ning asjakohaste ennetusmeetmete kasutuselevõtmine

1314 Uus finantskorraldus

14 Kalandus

141 Püügikoormuse korrigeerimine

- 142 Kalalaevastiku uuendamine ja moderniseerimine
- 143 Kalandustoodete töötlemine, turustamine ja müügiesend
- 144 Akvakultuur
- 145 Kalasadama sisseade ning vee-elusressursside kaitse ja arendamine
- 146 Sotsiaalmajanduslikud meetmed ja toetused tegevuse ajutise katkestamise korral ning muud rahalised hüvitised
- 147 Erialased meetmed, väikesemahuline rannapüük ja kalapüük sisevetel
- 148 Muudest struktuurifondidest (ERF, ESF) finantseeritavad meetmed
- 15 Toetused suurettevõtetele
- 151 Investeeringud füüsilisse kapitali (seadmed ja rajatised, riigiabi kaasfinantseerimine)
- 152 Keskkonnasõbralikud tehnoloogiad, puhtad ja ökonoomsed energeetikatehnoloogiad
- 153 Ettevõtluse nõustamisteenused (sh internatsionaliseerimine, ekspordi- ja keskkonnajuhtimine, tehnoloogiate sisseostmine)
- 154 Teenused huvirühmadele (tervisekaitse, ülalpeetavate hooldamine)
- 155 Uus finantskorraldus
- 16 Toetused väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele ning käsitööstustevõtetele
- 161 Investeeringud füüsilisse kapitali (seadmed ja rajatised, riigiabi kaasfinantseerimine)
- 162 Keskkonnasõbralikud tehnoloogiad, puhtad ja ökonoomsed energeetikatehnoloogiad
- 163 Ettevõtluse nõustamisteenused (teave, äriplaanide koostamine, nõustamisteenused, turustamine, juhtimine, tootekujundus, internatsionaliseerimine, eksport, keskkonnajuhtimine, tehnoloogiate sisseostmine)
- 164 Ühisteenused ettevõtetele (ettevõtluspargid, asutamiskeskused, stimuleerimine, müügiesendusteenused, koostöövõrkude loomine, konverentsid, messid)
- 165 Uus finantskorraldus
- 166 Teenused vabatahtlikus/kolmandas sektoris (ülalpeetavate hooldamisteenused, tervisekaitse, kultuuritegevus)
- 167 Väikeettevõtlus- ja käsitööstusala kutseõpe
- 17 Turism
- 171 Investeeringud materiaalsesse väärtustesse (teabekeskused, turistide majutamine, toitlustamine, rajatised)
- 172 Investeeringud immateriaalsesse väärtustesse (turismiteenuste väljaarendamine ja osutamine, spordi-, kultuuri- ja vabaajajärgid, kultuuripärand)
- 173 Ühisteenused turismindustevõtetele (sh müügiesendustegevus, koostöövõrkude loomine, konverentsid ja messid)
- 174 Turismindustala kutseõpe
- 18 Teadusuuringud, tehnoloogiaarendus ja innovaatika
- 181 Ülikoolidel ja uurimisinstituutidel põhinevad teadustööprojektid
- 182 Innovaatika ja tehnosiire, ettevõtete ja/või uurimisinstituutide vaheliste koostöövõrkude ja partnerlussuhete loomine
- 183 Teadusuuringute, tehnoloogiaarenduse ja innovaatikaga seotud infrastruktuur
- 184 Teadurite kutseõpe

2. Inimressursid

- 21 Tööturupoliitika
- 22 Sotsiaalne hõlvamine
- 23 Konkreetse sektoriga (üksikisikud, äriühingud) seotud üld- ja kutsehariduse väljaarendamine
- 24 Tööjõu paindlikkus, ettevõtlus, innovaatika, info- ja sidetehnoloogia (üksikisikud, äriühingud)
- 25 Positiivsed tööturumeetmed naiste jaoks

3. Alusinfrastruktuur

31 Transpordiinfrastruktuur

- 311 Raudteed
- 312 Maanteed
  - 3121 Riigimaanteed
  - 3122 Piirkondlikud/kohalikud maanteed
  - 3123 Jalgrattateed
- 313 Kiirteed
- 314 Lennujaamad
- 315 Sadamad
- 316 Veeteed
- 317 Linnatransport
- 318 Mitmeliigiline transport
- 319 Intelligentsete transpordisüsteemid

32 Telekommunikatsiooni infrastruktuur ja infoühiskond

- 312 Alusinfrastruktuur
- 322 Info- ja sidetehnoloogia (sh andmekaitse ja turvalise andmeedastuse alased meetmed)
- 323 Teenused ja rakendused kodanike jaoks (tervishoid, haldus, haridus)
- 324 Teenused ja rakendused väikestele ja keskmise suurusega ettevõtetele (e-kaubandus ja elektroonilised tehingud, haridus ja koolitus, koostöövõrkude loomine)

33 Energeetika infrastruktuur (tootmine ja jaotamine)

- 331 Elekter, gaas, naftasaadused, tahked kütused
- 332 Taastuvad energiaressursid (elektrienergia tootmine päikese-, tuule-, veejõul, biomassist)
- 333 Energiakasutuse tõhusus, koostootmine, energijärelevalve

34 Keskkonna (sh vee) infrastruktuur

- 341 Õhk
- 342 Mürä
- 343 Olme- ja tööstusjäätmed (sh haiglajäätmed, ohtlikud jäätmed)
- 344 Joogivesi (kogumine, hoiustamine, puhastamine, jaotamine)
- 345 Kanalisatsioon ja reoveepuhastus

35 Ruumiline planeerimine ja saneerimine

- 351 Tööstus- ja sõjaväeobjektide moderniseerimine ja saneerimine

352 Linnapiirkondade saneerimine

353 Looduskeskkonna kaitse, parendamine ja regenereerimine

354 Kultuuripärandi säilitamine ja taastamine

36 Sotsiaal- ja tervisekaitse infrastruktuur

4. Muu

41 Tehniline abi ja uuenduslikud meetmed (ERF, ESF, EAGGF, FIFG)

411 Planeerimine, rakendamine, seire, reklaam

412 Hindamine

413 Uurimistööd

414 Uuenduslikud meetmed

415 Üldsuse informeerimine

LISA 2. MEETMETE EELHINDAMISE TULEMUSED

Meetme nr (RAKI kavandis/ lõplikus RAKis)	Vastavus RAKi prioriteetide eesmärkidele, sisukirjelduse otstarbekus	Toetatavate tegevuste, sihtgruppide ja taotlejate asjakohasus	Saavutuseesmärkide ja rahastamise realistsus	Seosed teiste meetmetega ja läbivate poliitikate arvestamine	Valikukriteeriumide ja taotlusprotseduuri asjakohasus
Prioriteet 1: Inimressursi arendamine					
1/ 1.1	Vastab prioriteedi eesmärkidele, sisukirjeldus konkreetsem võrreldes RAKis esitatule, hästi on arvestatud teiste horisontaalsete põhimõtetega	Toetatavad tegevused, sihtgrupid ja taotlejad piisavalt spetsifitseeritud, õigustatult on tähelepanu pööratud õpetajate õppele	Mõned saavutustasemed ikka veel määratlemata, senised realistlikud, arvestades ka meetme suurt finantsosakaalu (48%) prioriteedis	Seosed teiste meetmetega hästi määratletud, kõiki läbivaid poliitikaid on arvestatud	Valikukriteeriumid asjakohased, taotlusprotseduuri paika pandud
2/ 1.2	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus täpsustatud võrreldes RAKis esitatule (näiteks ettevõtlusaktiivsuse edendamise osas)	Toetatavad tegevused otstarbekalt kahes suunas: koolituse toetuskeem ja koolitusprogrammid, kõik olulised sihtgrupid ja taotlejad määratletud	Saavutustasemed osaliselt kvantifitseerimata, meetme finantsosakaal väike eesmärkide saavutamiseks, ent positiivne on erasektori kaasamine	Seosed mitmete teiste meetmetega otstarbekalt määratletud, läbivaid poliitikaid arvestatud (eeskätt läbi toetuste eelistamise)	Valikukriteeriumid eeliste määratletud, taotluste menetlemine pole just kõige selgem
3/ 1.3 (ühendatud endise meetmega 5)	Meede on vastavuses prioriteedi eesmärkidele, sisukirjeldus täiendatud ja see on detailsem kui eelmises versioonis	Toetatavad tegevused hästi kirjeldatud, sihtgrupid ja taotlejad määratletud	Saavutuseesmärgid realistlikud, arvestades ka meetme olulist finantskaalu prioriteedis (32%)	Seosed teiste seonduvate meetmetega hästi kavandatud, läbivaid poliitikaid on arvesse võetud	Valikukriteeriumid paigas, ent mõned üsna üldised, taotluste menetlemise protseduur kirjas
4/ 1.4	Meetme vastavus prioriteedi eesmärkidele pole päris selge ja pole olnud võimalik ka määratleda sekumise kategooriat, sisukirjeldus veidi põhjalikum	Toetatavad tegevused küll lahti kirjutatud, et pole näiteks selge, miks ülikoolid, teadusasutused ja koolitajad on küll sihtgrupid, aga mitte võimalikud taotlejad	Saavutusnäitajate süsteem olemas, ent kvantifitseerimata; rahastamine (kuigi väga väikese osakaaluga, 3%) peaks olema piisav	Seosed teiste meetmetega ja koordineerimise vajadus kirjas, läbivaid poliitikaid võimaluse piires arvestatud	Valikukriteeriumid veidi üldised ("edendavad koostööd...", "on suunatud..."), taotluste menetlemine ei ole samuti päris selge
5/ 1.3 (ühendatud endise meetmega 3)	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, sisukirjeldus konkreetsem võrreldes RAKis esitatule	Toetatavad tegevused hästi spetsifitseeritud, sihtgrupid ja võimalikud taotlejad loetletud	Indikaatorite süsteem paigas, ent enamus saavutuseesmärke määramata, rahastamise osakaal piisav	Koordineerimine teiste seonduvate meetmetega piiritletud, läbivaid poliitikaid arvesse võetud	Valikukriteeriumid ja taotluste menetlemise protsess otstarbekalt
Prioriteet 2: Ettevõtluse konkurentsivõime					
6/ 2.1	Vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus asjakohane	Peamised toetatavad tegevused hästi määratletud, võimalike taotlejate loetelus peaksid loogiliselt olema haridus-, teadus- ja koolitus-asutused	Seirenäitajate süsteem paigas, ent saavutustasemed osaliselt määratlemata, Finantskaal (14%) piisav, positiivne on avaliku ja erasektori kaasamine meetme rahastamisse	Seosed teiste meetmetega ja koordineeritud tegevused määratletud, läbivaid poliitikaid arvestatud (põhiliselt eelistustena)	Projektide valikukriteeriumid täpsustatud ja hästi paika pandud, taotluste menetlemine lühidalt kirjas (vajaks täpsustamist)
7/ 2.2	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, sisu avaks vast paremini meetme nimetuse täpsustamine, "Ettevõtluse füüsilise infrastruktuuri arendamise toetamine"	Toetatavate tegevuste loetelu lühike, sihtgrupid ja võimalikud taotlejad hästi määratletud	Seirenäitajate süsteem paigas, ent saavutustasemed osaliselt määratlemata, Finantskaal (13%) piisav, positiivne on avaliku ja erasektori kaasamine meetme rahastamisse	Seosed teiste meetmetega ja koordineeritud tegevused määratletud, läbivaid poliitikaid arvestatud, infoühiskonna edendamist saaks ka arvestada (eelistusena)	Projektide valikukriteeriumid hästi paika pandud, taotluste menetlemine lühidalt kirjas
8/ 2.3	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, sisukirjeldus ja meetme põhjendus paremini paigas kui RAKis, hästi formuleeritud spetsiifilised eesmärgid	Toetatavad tegevused (tegevussuundade järgi), sihtgrupid ja võimalikud taotlejad lahti kirjutatud	Indikaatorite süsteem välja töötatud ja olulisemad saavutus eesmärgid püstitatud, millede täitmiseks meetme finantskaal piisav (pluss avalik ja erasektor)	Seosed teiste meetmetega paigas, läbivate poliitikate arvestamise juures võiks arvestada ka regionaalarengu aspektiga	Valikukriteeriumid ei ole eriti selged, taotluste menetlemisprotsessi kirjeldust on lihtsustatud, positiivselt antud roll ekspertidele
9/ 2.4	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus asjakohane	Toetatavad tegevused hästi määratletud, samuti on paigas sihtgrupid ja võimalikud taotlejad	Saavutuseesmärgid kvantifitseeritud, ent küsitav on mõnede indikaatorite otstarbekus, finantskaal piisav	Seosed teiste meetmetega ja koordineeritud tegevused määratletud, läbivaid poliitikaid arvestatud	Valikukriteeriumid hästi paigas, taotluste menetlemine lühidalt kirjas
Prioriteet 3: Maaelu ja põllumajandus					
10/ 3.1	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus täpsustatud, ent ikka liiga pinnapealne (arvestades ka meetme (liialt) suurt finantsosakaalu)	Toetatavad tegevused määratletud – küsitav vaid maaparanduse toetamine selle meetme alt (vt meede 13, vahe vaid selles, kas objekt ühel või mitmel kinnistul) – kui siin, siis ka sekumise kategooria (1301)	Sihteesmärkide (mitmesugused konkreetsed arvud) saavutamise reaalne, arvestades meetme suure finantskaaluga (30%); tulemus- ja mõjunäitajad veel kvantifitseerimata	Seosed teiste meetmetega paigas, läbivate poliitikate arvestamise juures saaks vast arvestada ka soolise võrdõiguse aspektiga (näiteks eelistuste osas)	Valikukriteeriumid täpsustatud, taotluste menetlusprotsess ei ole piisava selgusega kirja pandud, hindamine üksnes rakendusüksuse (PRIA) pädevuses

11/ 3.2	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus täpsustatud, üheks spetsiifiliseks eesmärgiks "põllumajandustootjatele kasu tagamine"	Toetatavad tegevused loetletud (peaaegu kõik p/m tooted), sihtgrupiks ja taotlejateks põllumajandussaaduste töötajad	Seirenitajate loetelu üpris napp, rahastamine piisav või pigem liiga suur	Arvatavasti oleks seoseid teiste meetmetega täpsustatud, läbivatest poliitikatest saaks arvestada infoühiskonna edendamist (koolitus seoses uue tehnoloogiaga) ja regionaalarengut	Valikukriteeriumid ja taotluste menetlusprotsess ei ole piisava selgusega kirja pandud, hindamine üksnes rakendusüksuse (PRIA) pädevuses
12/ 3.3	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus kesine	Toetatavad tegevused hästi määratletud, samuti on paigas sihtgrupid ja võimalikud taotlejad	Seirenitajate süsteem paigas ja eesmärgid kvantifitseeritud, meetme finantskaal piisav, arvestades ka avalikku ja erasektorit	Seosed teiste meetmetega määratletud ja läbivaid poliitikaid võimaluse piires arvestatud	Taotluste menetlusprotsess täpsustatud, valikukriteeriumid ei ole piisava selgusega kirja pandud, hindamine üksnes rakendusüksuse (PRIA) pädevuses
13/ 3.4	Vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus asjakohane	Toetatavad tegevused määratletud, sihtgrupid ja taotlejad loetletud	Seirenitajate süsteem olemas ja eesmärgid kvantifitseeritud, meetme finantskaal piisav	Seosed teiste meetmetega määratletud ja läbivaid poliitikaid võimaluse piires arvestatud	Valikukriteeriumid spetsifitseeritud, menetlusprotsess täpsustatud, lõpphindamine rakendusüksuse (PRIA) pädevuses
14/ 3.5	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus asjakohane	Toetatavad tegevused määratletud, võimalikud taotlejad võiks detailiseerida	Seirenitajate süsteem paigas ja eesmärgid kvantifitseeritud, meetme finantskaal piisav, osalusmäärad paika pandud	Seosed teiste meetmetega ja koordineeritud tegevused määratletud, läbivaid poliitikaid arvestatud	Valikukriteeriumid üldised, taotluste menetlemise protsessi kaasatud hindamiskomisjon
15/ 3.6	See spetsiifiline meede vastab ilmselt prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus asjakohane	Toetatavad tegevused määratletud, võimalikud taotlejad võiks detailiseerida	Saavutuseesmärgid olemas (kuigi üsna üldist laadi), meetme väike finantskaal vast piisav	Seosed teiste meetmetega võiks täpsemalt paika panna, läbivaid poliitikaid saaks ka arvestada	Valikukriteeriumid ja taotluste menetlusprotsess ei ole piisava selgusega kirja pandud
16/ 3.7	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus asjakohane	Toetatavad tegevused hästi määratletud, samuti on paigas sihtgrupid ja võimalikud taotlejad	Seirenitajate süsteem olemas ja eesmärgid kvantifitseeritud, meetme finantskaal piisav, osalusmäärad paika pandud	Seosed teiste meetmetega ja koordineeritud tegevused määratletud, läbivaid poliitikaid võimaluse piires arvestatud	Valikukriteeriumid paigas, taotluste menetlemise protsessi kaasatud hindamiskomisjon
17/3.8	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus tunduvalt paranenud ja piisav	Toetatavad tegevused detailiseeritud, sihtgrupid ja võimalikud taotlejad määratletud	Seirenitajate süsteem olemas, puuduvad mõjunäitajad, meetme finantskaal piisav	Seosed teiste meetmetega ja koordineeritud tegevused määratletud, läbivaid poliitikaid võimaluse piires arvestatud	Valikukriteeriumid olemas, taotluste menetlusprotsess ja hindamine üksnes rakendusüksuse (PRIA) pädevuses
18/ 3.11.2	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus pinnapealne	Toetatavad tegevused loetletud, sihtgrupid ja võimalikud taotlejad vajaksid täpsustamist	Seirenitajate süsteem olemas aga meetme-spetsiifilised eesmärgid kvantifitseerimata, meetme finantskaal piisav arvestades ka avaliku ja erasektori kaasamisega	Seosed teiste meetmetega napid, läbivaid poliitikaid võimaluse piires arvestatud	Valikukriteeriumid olemas, taotluste menetlusprotsess ja hindamine üksnes rakendusüksuse (PRIA) pädevuses
19/ 3.11.1	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus ebapiisav ja üldisõnaline	Toetatavad tegevused loetletud, sihtgrupid ja võimalikud taotlejad vajaksid täpsustamist	Seirenitajate süsteem olemas aga meetme-spetsiifilised eesmärgid kvantifitseerimata, rahastamine eesmärkide saavutamiseks piisav	Mõned seosed teiste meetmetega kirjas, infoühiskonna edendamise või vähemalt regionaalarengu poliitikat saaks arvestada	Valikukriteeriumid lahjad, taotluste menetlusprotsess ei ole piisava selgusega kirja pandud, hindamine üksnes rakendusüksuse (PRIA) pädevuses
20/ 3.12.2	Jääb arusaamatuks, miks selline uus meede tekitatud (kuigi meede loomulikult vastab prioriteedi eesmärkidele); meetme sisukirjeldus ja põhjendus ebapiisav ja üldisõnaline	Nii toetatavad tegevused kui ka sihtgrupid ja võimalikud taotlejad vajaksid detailiseerimist – praegu liiga üldiselt kirjas	Seirenitajate süsteem olemas, kuigi üpris väheütleval (kampaaniate ja muud arvud), finantskaal marginaalselt väike aga küllap piisav	Mõned seosed teiste meetmetega kirjas, kesk- ja regionaalarengu poliitikat saaks arvatavasti arvestada	Valikukriteeriumid lahjad, taotluste menetlusprotsess ei ole piisava selgusega kirja pandud, ent kaasatakse hindamiskomisjoni
21/ 3.11.3	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus täiesti ebapiisav ja üldisõnaline (soodustatakse investeeringuid)	Nii toetatavad tegevused kui ka sihtgrupid ja võimalikud taotlejad vajaksid detailiseerimist – praegu liiga üldiselt kirjas	Seirenitajate süsteem olemas aga meetme-spetsiifilised eesmärgid kvantifitseerimata, meetme finantskaal piisav arvestades ka avaliku ja erasektori kaasamisega	Seosed teiste meetmetega määratletud, läbivaid poliitikaid võimaluse piires arvestatud	Valikukriteeriumid olemas, taotluste menetlemise protsessi kaasatakse hindamiskomisjoni, lõppotsustaja ikka PRIA
22.1/ 3.9	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus napp	Toetatavad tegevused (hüvitised) määratletud, samuti sihtgrupid ja võimalikud taotlejad	Seirenitajate süsteem olemas aga meetmespetsiifilised eesmärgid kvantifitseerimata, meetme finantskaal piisav arvestades ka avaliku sektori rahastamisega	Seosed teiste meetmetega määratletud, mõeldav peaks olema regionaalarengu poliitikaga arvestamine	Valiku- ja eelistuskriteeriumid paigas, taotluste menetlusprotsess ei ole piisava selgusega kirja pandud, hindamine üksnes PRIA pädevuses

22.2./3.10	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus kesine	Toetatavad tegevused ning sihtgrupid ja võimalikud taotlejad määratletud	Seirenäitajate süsteem olemas aga meetme-spetsiifilised eesmärgid kvantifitseerimata, meetme finantskaal piisav, arvestades ka erasektori osatähtsusega	Seosed teiste meetmetega määratlemata, mõeldav peaks olema regionaalarengu poliitikaga arvestamine	Valikukriteeriumid hästi paigas, taotluste menetlusprotsess ei ole piisava selgusega kirja pandud, hindamine üksnes PRIA pädevuses
22.3./3.12.1	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus äärmiselt napp, alameetme eesmärk väga kitsapiiriline ja suunatud vaid toetuste maksimisega kaluritele	Kogu alameede piirub üksnes individuaalsete toetuste maksimisega töö kaotanud kaluritele	Seirenäitajaid vaid 1: kalurite arv, kellele makstud kompensatsiooni, rahastamine napp aga arvatavasti piisav	Seosed teise analoogsela meetmetega määratletud, läbivatest poliitikest saaks ju arvestada regionaalarenguga (rannapiirkonnad), soolise võrdõiguslikkusega	Valikukriteerium hea lihtne, eelistusi pole määratletud, hindamine üksnes PRIA pädevuses
Prioriteet 4: Kohalik areng ja infrastruktuur					
23/4.5	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme sisukirjeldus ja põhjendus asjakohased	Nii toetatavaid tegevusi, sihtgruppe kui ka võimalikke taotlejaid oleks võimalik enam detailiseerida – praegu liiga ül diselt kirjas ja pole näiteks selge, millised asutused võivad olla taotlejad	Seirenäitajate süsteem olemas, enamus eesmärgi kvantifitseerimata, meetme finantskaal (alla 5%) on ebapiisav arvestades ka meetme olulisust	Seosed teiste meetmetega määratletud, läbivaid poliitikeid võimaluse piires arvestatud	Valiku- ja eelistuskriteeriumid olemas, taotluste menetlemise protsessi kaasatakse hindamiskomisjon,
24/4.6.1	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme põhjendus ja toimimise loogika liiga lakooniline	Toetatavad tegevused ning sihtgrupid ja võimalikud taotlejad määratletud, ent vajaksid täpsustamist	Seirenäitajate süsteem olemas, enamus eesmärgi kvantifitseerimata, meetme finantskaal (ca 20%) on piisav, arvestades ka avaliku sektori kaasrahastamisega	Seosed teiste meetmetega hästi määratletud, läbivaid poliitikeid arvestatud	Valiku- ja eelistuskriteeriumid hästi määratletud, menetlemise protseduur kirjeldatud
25/4.6.2	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme põhjendus ja toimimise loogika hästi avatud	Toetatavad tegevused hästi detailselt määratletud, sihtgrupid ja võimalikud taotlejad loendatud	Seirenäitajate süsteem nigel ja enamus eesmärgi kvantifitseerimata, meetme finantskaal on piisav, arvestades ka avaliku sektori kaasrahastamisega	Seosed teiste meetmetega ja koordineerimine hästi määratletud, läbivaid poliitikeid arvestatud	Valiku- ja eelistuskriteeriumid hästi määratletud, menetlemise protseduur lühidalt kirjeldatud
26/4.1	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme põhjendus ja toimimise loogika hästi avatud – kohati liigagi detailselt	Toetatavad tegevused hästi detailselt määratletud, sihtgrupid ja võimalikud taotlejad täpsustatud	Seirenäitajate süsteem olemas, tulemusnäitajad kvantifitseerimata, meetme finantskaal on piisav (arvestades ka ühtekuuluvusfondiga)	Seosed teiste meetmetega hästi määratletud, läbivaid poliitikeid võimaluse piires arvestatud	Valikukriteeriumid ei ole selged, ka taotluste menetlusprotsess ei ole piisava selgusega kirja pandud (kirjeldatud liikumist läbi ametkondade)
27/4.2	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme põhjendus ja toimimise loogika hästi avatud	Toetatavad tegevused hästi detailselt määratletud, sihtgrupid ja võimalikud taotlejad nimetatud	Detailne seirenäitajate süsteem täpsustatud, osa eesmärgi kvantifitseerimata, meetme finantskaal on piisav (arvestades ka ühtekuuluvusfondiga)	Seosed teiste meetmetega määratletud, läbivaid poliitikeid võimaluse piires arvestatud	Valiku- ja eelistuskriteeriumid hästi määratletud, menetlemise protseduur lühidalt kirjeldatud
28/4.3	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme põhjendus ja toimimise loogika hästi kirjeldatud	Toetatavad tegevused detailselt määratletud, sihtgrupid ja võimalikud taotlejad paika pandud	Saavutuseesmärgid realistlikud, rahastamiskava koos osalus- ja piirmääradega kindlustab eesmärkide saavutamise	Seosed teiste meetmetega määratletud, läbivaid poliitikeid võimaluse korral arvestatud (vast saaks ka soolise võrdõiguslikkusega arvestada)	Valiku- ja eelistuskriteeriumid määratletud, menetlemise protseduur kirjeldatud
29/4.4	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme põhjendus ja toimimise loogika piisavalt avatud	Toetatavad tegevused, sihtgrupid ja võimalikud taotlejad lühidalt määratletud	Saavutuseesmärgid osaliselt kvantifitseeritud ning nende saavutamine realistlik, arvestades meetme osakaalu (18%)	Seosed teiste meetmetega määratletud, läbivaid poliitikeid võimaluse korral arvestatud	Valiku- ja eelistuskriteeriumid määratletud, menetlemise protseduur kirjeldatud
Prioriteet 5: Tehniline abi					
30/5.1	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme põhjendus ja toimimise loogika lühidalt kirjeldatud, eesmärgid ebamäärased	Toetatavad tegevused, sihtgrupid ja võimalikud taotlejad määratletud	Saavutuseesmärgi ei rakendata (kuigi mingeid indikaatoreid saaks kasutada – näiteks projektide arv), rahastamine reguleeritud	Seoseid teiste meetmetega ei saa määratleda ja läbivaid poliitikeid ei saa kohaldada	Valikukriteeriumid ja taotluste menetlusprotsess ebaselged, vajaksid detailiseerimist
31/5.2	Meede vastab prioriteedi eesmärkidele, meetme põhjendus ja toimimise loogika lühidalt kirjeldatud, eesmärgid ebamäärased	Toetatavad tegevused, sihtgrupid ja võimalikud taotlejad lühidalt määratletud	Saavutuseesmärgi ei rakendata (kuigi mingeid indikaatoreid saaks kasutada – näiteks uuringute ja koolituse kohta), rahastamine reguleeritud	Seoseid teiste meetmetega ei saa määratleda ja läbivaid poliitikeid ei saa kohaldada	Valikukriteeriumid ja taotluste menetlusprotsess ebaselged, vajaksid detailiseerimist

LISA 3. STRUKTUURIFONDIDEST TEAVITAMISE TEGEVUSKAVA 2004

Tegevuse kirjeldus	Sihtgrupp	Vastutaja	Tähtaeg
RAKi väljaanne trükisena	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium	II kvartal
Programmitäiendi väljaanne trükisena	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium	II kvartal
Struktuurifondide käsiraamatu väljaanne trükisena	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium	II kvartal
Struktuurifondide logo ja stiiliraamatu organiseerimine	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium	II kvartal
RAKi prioriteetide ja eesmärkide trükis (eesti, vene ja inglise keeles)	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium	II kvartal
Inimressursi arendamise prioriteedi trükis. Sisaldab infot vastavate meetmete, projektide ettevalmistuse ja rakendusüksuste kohta. Eesti, vene ja inglise keeles.	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium, SoM HTM, MKM, SEKR, EAS, TTA, Riigikantselei	II kvartal
Ettevõtluse konkurentsivõime prioriteedi trükis. Sisaldab infot vastavate meetmete, projektide ettevalmistuse ja rakendusüksuste kohta. Eesti, vene ja inglise keeles.	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium, MKM, EAS	II kvartal
Maaelu ja põllumajanduse prioriteedi trükis. Sisaldab infot vastavate meetmete, projektide ettevalmistuse ja rakendusüksuste kohta. Eesti, vene ja inglise keeles.	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium, PM, PRIA	II kvartal
Infrastruktuuri ja kohaliku arengu prioriteedi trükis. Sisaldab infot vastavate meetmete, projektide ettevalmistuse ja rakendusüksuste kohta. Eesti, vene ja inglise keeles.	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium, MKM, KKM, HM, SM, Siseministeerium, Maanteeamet, Veeteede Amet, Raudteeamet, Lennuamet, SEKR, EAS	II kvartal
CD-ROMid (sisaldab kompaktsel kujul RAKi, Programmitäiendit, SFi käsiraamatut, infot MAKide kohta ja stiiliraamatut)	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium	III kvartal
Kleepsud ELi lipu ja RAKi logoga (10 000 tk)	SFi administreerijad	Rahandusministeerium	II kvartal
Kodulehekülje (www.struktuurifondid.ee) tõlkimine vene ja inglise keelde	Muukeelne sihtgrupp	Rahandusministeerium, Rahandusministeerium, oma lehekülgede osas ka haruministeeriumid ja rakendusüksused oma valdkonna meetmete tutvustamisel	II kvartal
Struktuurifondide (SF) kodulehekülje hooldus ja toimetamine	Kõik sihtgrupid		Pidev
SFi PR-spetsialisti palkamine korraldusasutuses (alates 01.01.04)	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium	01.01.2004
Rakendusasutuste ja -üksuste teavitustöö koordineerimine	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium	Pidev
Pressiteadete väljastamine	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium, haruministeeriumid, rakendusüksused	Pidev
Teavitustöö läbi trükimeedia	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium, haruministeeriumid, rakendusüksused	Pidev
Teavitustöö läbi tele- ja raadiokanalite	Kõik sihtgrupid	Rahandusministeerium, haruministeeriumid, rakendusüksused	Pidev
Seminaride ja teabepäevade toimumisest teavitamine	Potentsiaalsed kasusaajad	Rahandusministeerium, haruministeeriumid, rakendusüksused	Vastavalt vajadusele
Struktuurifondid@fin.ee aadressile tulnud küsimustele vastuste organiseerimine		Rahandusministeerium	Pidev

LISA 4. MEETMESPETSIIFILISED VASTAVUS- JA HINDAMISKRITEERIUMID

Sissejuhatus

Käesolevas programmitäiendi lisa esitatakse RAKi 2004–2006 meetmete raames toetuse taotlejate ja taotluste vastavuse kontrollimise kriteeriumid, mida pole antud programmitäiendi põhitekstis, ning finantseeritavate taotluste väljaselgitamiseks kasutatavad hindamiskriteeriumid, Käesolev lisa on programmitäiendi lahutamatu osa. Sellest tulenevalt kuuluvad kõik selles tehtavad muudatused kinnitamisele seirekomisjoni poolt. Korraldusamet koostöös meetmete tingimused ainult siis, kui need on kooskõlas nende meetmete jaoks seirekomisjoni poolt kinnitatud vastavus- ja hindamiskriteeriumidega.

Prioriteet 1: inimressurssi arendamine

Meede 1.1: Tööjõu paindlikkust, toimetulekut ja elukestvat õpet tagav ning kõigile kättesaadav haridussüsteem (ESF)

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Meetmepetsiifilisi kriteeriume, lisaks programmitäiendi põhitekstis mainitutele, ei kasutata

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Projekti tegevused on kavandatud ellu viia hiljemalt 2008. a. juuniks
2. Tegevuste ja kulude jaotus projekti partnerite vahel on selgelt määratletud ning osaliste poolt nõuetekohaselt kinnitatud
3. Projekti tegevusplaanis on selgelt välja toodud teavitustegevused
4. Projekti minimaalne kogumaksumus on 300 000 kr

C. Taotluse hindamise kriteeriumid:

1. Projekti sisuline hindamine
  - 1) Üldised meetmepetsiifilised kriteeriumid (projekti ettevalmistuse kvaliteet ja vajaduste põhjendatus; vastavus RAKile ning teistele kehtivatele arengukavadele, poliitikatele ja strateegiatele; projekti sihtrühma valik; projekti mõju kohalikul ja riigi tasandil; mõju tööhõivele jne)
  - 2) Sisuga seotud lisanäitajad (infoühiskonna arengu ja laialdasema IKT kasutuselevõtmise soodustamine; võrdsete võimaluste loomine hariduse omandamiseks ebasoodsas olukorra olevate sotsiaalsete gruppide jaoks; regionaalne koostöö; haridusametuste, ettevõtjate ja avaliku sektori partnerluse tugevdamine; sünergia teiste meetmetega jms.)
2. Projekti finantshindamine (avaliku sektori kaasrahastamine moodustab 25% projekti mahust, eelarve läbipaistvus, projekti eelarve vastavus tegevustega, projekti eelarve realistlikkus ja põhjendatus jne)
3. Projekti juhtimissuutlikkus (taotleja ja projekti meeskonna eelnev kogemus, projektijuhtimise korraldus, koostöö partneritega, jms)

Haridus- ja Teadusministeerium võib määrata spetsiifilisi prioriteetsemaid arenguvaldkondi meetme taotlusvoorude tingimuste kuulutuses.

Meede 1.2: Inimressurssi arendamine ettevõtete majandusliku konkurentsivõime suurendamiseks (ESF)

Tegevusvaldkond: Toetused täiend- ja ümberõppeks

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Ettevõtte, füüsilisest isikust ettevõtja või ettevõtjate ühendus

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Taotluses peab sisalduma koolituskava

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Koolitusprojekti kvaliteet

2. Koolitaja kvalifikatsioon
3. Koolituse eeldatav mõju ettevõtte arengule
4. Projekti mõju ettevõtte strateegiliste eesmärkide saavutamisele
5. Ettevõtte ekspordipotentsiaal, tehnoloogia ajakohasus, uute töökohtade teke
6. Vastavus RAKi horisontaalsetele eesmärkidele (sooline võrdõiguslikkus, kõrge tööpuudusega regioonide areng jm)

Tegevusvaldkond: Koolitusprogramm

Rakendatakse EASi poolt vastavalt iga-aastastele tegevuskavadele

MEEDE 1.3: VÕRDESED VÕIMALUSED TÖÖTURUL (ESF)

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Meetmespetsiifilisi kriteeriume, lisaks programmitäiendi põhitekstis mainitutele, ei kasutata

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Projekti eelarve peab üldjuhul olema vähemalt 300 000 kr

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Projekti eesmärgi asja- ja ajakohasus ning vastavus meetme eesmärkidele
2. Projekti tegevuskava teostatavus, realistlikkus ja vastavus projekti eesmärkidele
3. Toetuse taotleja ja projekti partnerite haldussuutlikkus ja piisav kogemus sarnaste projektide elluviimisel
4. Projekti regionaalne ja riiklik vajalikkus ja olulisus
5. Projekti tegevuste ja tulemuste jätkusuutlikkus
6. Projekti eelarve asjakohasus ja kulude põhjendus
7. Projekt on uuendusliku iseloomuga ja/või lahendab sihtgrupi probleeme komplekselt
8. Positiivne mõju (piirkonna) tööhõivesituatsioonile (töökohtade loomise või säilitamise kaudu)
9. Kohaliku partnerluse edendamine
10. Soolise võrdõiguslikkuse edendamine
11. Projekt aitab leida uut töökohta asja töötuks jäänud inimestel
12. Kaasabi teiste struktuurifondidest kaasrahastatavate projektide eesmärkide saavutamisele

MEEDE 1.4: HALDUSSUUTLIKKUSE TÕSTMINE (ESF)

Tegevusvaldkond: Keskelt korraldatud koolitus

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Riigikantslele

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Vastavus meetme aastasele tegevuskavale

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

Puuduvad. Rahuldamisele kuuluvad nõuetele vastavad taotlused, mille rahastamise summa ei ületa meetme juhtkomisjoni poolt kinnitatud eelarvet.

Tegevusvaldkond: ATAKi ja SKA arendamine

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

ATAK ja SKA

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Vastavus meetme aastasele tegevuskavale
2. Vastavus institutsiooni arengukavale (ATAK ja SKA)
3. Keeleõpe ei ole abikõlblik
4. Tugistruktuuride ja tasemeõppes õpetavate õppejõudude koolitust ei ole abikõlblik

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

Puuduvad. Rahuldamisele kuuluvad nõuetele vastavad taotlused, mille rahastamise summa ei ületa meetme juhtkomisjoni poolt kinnitatud eelarvet.

Tegevusvaldkond: Asutusesisene juhtimiskoolitus

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Valitsusasutused ja põhiseaduslikud institutsioonid üksi või koostöös teiste riigi või kohaliku omavalitsuse asutustega

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Vastavus meetme aastasele tegevuskavale

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Eesmärgipärasus (sh: meetme eesmärk, vastavus organisatsiooni vajadustele jne)
2. Jätkusuutlikkus (sh: pikaajaline mõju jne)
3. Sisukus (sh: sihtgrupp, meetodid, koolituskava, koolituse läbiviija jne)
4. Koostöö (sh: valitsusasutuste omavaheline koostöö, valitsusasutuste ja valitsemisala koostöö, valitsusasutuste ja kohalike omavalitsuste koostöö, majanduslikult nõrgemate omavalitsusüksuste eelistamine jne)
5. Majanduslik efektiivsus (sh hinna õigustatus, kaasfinantseerimise olemasolu jne)

Tegevusvaldkond: Stipendiumiprogramm stažeerimiseks välismaal

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Riigi või kohaliku omavalitsuse ametiasutused üksi või koostöös teise ametiasutusega

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Vastavus meetme aastasele tegevuskavale
2. Projektis osalejad peavad omama vähemalt ühe aastast avaliku teenistuse tööstaaži

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Eesmärgipärasus (meetme eesmärk, vastavus organisatsiooni vajadustele)
2. Jätkusuutlikkus (sh: pikaajaline mõju, saadud kogemuste rakendatavus töökohal jne)
3. Sisukus (kohapealne programm, partnerorganisatsiooni asjakohasus jne)
4. Koostöö (sh: valitsusasutuste omavaheline koostöö, valitsusasutuste ja valitsemisala koostöö, valitsusasutuste ja kohalike omavalitsuste koostöö majanduslikult nõrgemate omavalitsusüksuste eelistamine jne)
5. Majanduslik efektiivsus (hinna õigustatus jne)

PRIORITEET 2: ETTEVÕTLUSE KONKURENTSIVÕIME

MEEDE 2.1: ETTEVÕTETE ARENGU TOETAMINE (ERDF)

Tegevusvaldkond: Stardiabi

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Ettevõtte peab olema tegutsenud alla aasta
2. Töötajaid vähem kui 50
3. Aastane käive kuni 50 miljonit kr, bilansimaht alla 25 miljoni kr

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Taotlus peab sisaldama äriplaani ja finantsplaani

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Taotleja juhtkonna ja töötajate kogemused ja oskused
2. Toote või teenuse konkurentsivõime
3. Turusituatsiooni analüüs
4. Finantsprognoside kvaliteet, ettevõtte jätkusuutlikkus
5. Loodavate töökohtade arv
6. Ettevõtte ekspordipotentsiaal, tehnoloogia nüüdisaegsus

Tegevusvaldkond: Konsultatsiooniteenuste pakkumine

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Väike- või keskmise suurusega ettevõtte või ettevõtete ühendus

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Taotlus peab sisaldama konsultatsiooniplaani

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Projekti kvaliteet
2. Konsultandi kvalifikatsioon
3. Projekti oodatav mõju ettevõtte arengule
4. Taotleja eeldused soovitud tulemuste saavutamiseks
5. Ettevõtte juhtkonna toetus ja pühendumus
6. Ettevõtte ekspordipotentsiaal, tehnoloogia nüüdisaegsus, projekti seos kvaliteedijuhtimissüsteemide kasutuselevõtu ning kodumaise tooraine parema kasutamisega

Tegevusvaldkond: Uutele turgudele sisenemise toetamine

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Äriühing või füüsilisest isikust ettevõtja
2. Ettevõtte on tegutsenud aasta või rohkem
3. Ettevõtte ekspordikäive ületab ettenähtud taseme

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Meetmespetsiifilisi kriteeriume, lisaks programmitäiendi põhitekstis mainitutele, ei kasutata

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Projekti mõju taotleja ekspordikäibele

2. Ettevõtte eesmärkide ja tegevuste selgus ja seostatus
3. Taotleja ettevõtte organisatsiooniline võimekus
4. Toote või teenuse lisandväärtus
5. Taotleja finantsseisund
6. Taotleja ekspordialased kogemused
7. Ekspordiplaani teostatavus, sihtturg

Tegevusvaldkond: Teadlikkus ja ligipääsu parandamine ettevõtluse toetusmeetmete

Rakendatakse EASi poolt vastavalt iga-aastastele tegevuskavadele

MEEDE 2.2: ETTEVÕTLUSE INFRASTRUKTUURI ARENDAMISE TOETAMINE (ERDF)

Tegevusvaldkond: Füüsilise infrastruktuuri arendamine

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Füüsilisest isikust ettevõtja või äriühing, kus riigi või kohaliku omavalitsuse osalus ei ületa 25%
2. Kohaliku omavalitsuse üksus

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Projektid peavad olema teostatud väljaspool Tallinna

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Oodatav mõju ettevõtte arengule (sh mõju käibe, kasumile jne)
2. Projekti ettevalmistuse kvaliteet
3. Projekti eelarve (sh tegevuse efektiivsus, kulude põhjendatus jne)
4. Taotleja organisatsiooniline võimekus
5. Taotleja võimekus projekti kaasfinantseerida
6. Ekspordipotentsiaal, nüüdisaegse tehnoloogia kasutamine

MEEDE 2.3: TEADUS- JA ARENDUSTEGEVUSE NING INNOVATSIOONI EDENDAMINE (ERDF)

Tegevusvaldkond: Uute teadmiste loomine

Esitatakse hiljem

Tegevusvaldkond: Ettevõtete rakendusuringud ja tootearendusprojektid

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Eestis registreeritud ettevõtte

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

15. Projekti peab vastama alameetme eesmärgile, sisaldama tehnoloogiariske, (projekti eesmärgiks seatud tehnoloogiliste tulemuste saavutamise seotud riskid), sisaldama tururiske (projekti eesmärgiks seatud väljatöötatavate toodete või teenuste kommertsialiseerimisega seotud riskid);
16. Projekt peab omama majanduslikku mõju (muuhulgas toetatud ettevõtja projekti tulemusena saavutatud käibe kasv aastas, sh eksportkäibe kasv, projekti tulemusena lisandunud või säilitatud töökohtade arv, tekkinud teadmiste ja tehnoloogiasiore);
3. Taotletava toetuse või laenu määr peab olema minimaalne, mis on taotlejale vajalik taotluses sisalduva projekti läbiviimise käigus tehnoloogiliste riskide ja tururiskide maandamiseks.

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Toode ja tehnoloogia (sh uue tehnoloogia rakendamisega saavutatav konkurentsieelis, võimalus rakendada väljatöötatavat tehnoloogiat erinevates tootmisvaldkondades või ettevõtetes jne)
2. Organisatsioon ja juhtimine (sh projekti meeskonna ja selle juhi teadmised, oskused ja kogemused, koostöövõrgustiku olemasolu ja ulatus jne)
3. Turg (sh arendatava toote või teenuse konkurentsivõime – potentsiaalne nõudlus, konkurentsituatsioon antud turusegmenendis, uutele turgudele sisenemise strateegia jne)
4. Rahastamine (sh prognoositavad rahavood, finantsplaneerimise kvaliteet, jne)
5. Majanduslik mõju (sh võimalused teadmiste ja tehnoloogia siirdeks, loodud ja säilitatud töökohtade arv, mõju keskkonnale jne)

Tegevusvaldkond: T&A asutuste rakendusuringud ja tootearendusprojektid

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Eestis registreeritud T&A asutus

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Projekt peab vastama alameetme eesmärgile, olema suunatud rakendamiseks ettevõtluses, sisaldama tehnoloogiariske, (projekti eesmärgiks seatud tehnoloogiliste tulemuste saavutamise seotud riskid), sisaldama tururiske (projekti eesmärgiks seatud väljatöötatavate toodete või teenuste kommercialiseerimisega seotud riskid);
2. Projekt peab omama majanduslikku mõju (muuhulgas toetatud ettevõtja projekti tulemusena saavutatud käibe kasv aastas, sealhulgas eksportkäibe kasv, projekti tulemusena lisandunud või säilitatud töökohtade arv, tekkinud teadmiste ja tehnoloogiasiiire);
3. Taotletava toetuse või laenu määr peab olema minimaalne, mis on taotlejale vajalik taotluses sisalduva projekti läbiviimise käigus tehnoloogiliste riskide ja tururiskide maandamiseks.

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Toode ja tehnoloogia (sh uue tehnoloogia rakendamisega saavutatav konkurentsieelis, võimalus rakendada väljatöötatavat tehnoloogiat erinevates tootmisvaldkondades või ettevõtetes jne)
2. Organisatsioon ja juhtimine (sh projekti meeskonna ja selle juhi teadmised, oskused ja kogemused, koostöövõrgustiku olemasolu ja ulatus jne)
3. Rahastamine (sh prognoositavad rahavood, finantsplaneerimise kvaliteet jne)
4. Majanduslik mõju (sh võimalused teadmiste ja tehnoloogia siirdeks, loodud ja säilitatud töökohtade arv, mõju keskkonnale jne)

Tegevusvaldkond: Rakendusuringute ja tootearendusprojektide eeluuringud

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Eestis registreeritud ettevõtte või T&A asutus

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Projekt peab vastama alameetme eesmärgile, olema suunatud rakendamiseks ettevõtluses (TA asutuse projektide korral), sisaldama tehnoloogiariske, (projekti eesmärgiks seatud tehnoloogiliste tulemuste saavutamise seotud riskid), sisaldama tururiske (projekti eesmärgiks seatud väljatöötatavate toodete või teenuste kommercialiseerimisega seotud riskid);
2. Projekt peab omama majanduslikku mõju (muuhulgas toetatud ettevõtja projekti tulemusena saavutatud käibe kasv aastas, sealhulgas eksportkäibe kasv, projekti tulemusena lisandunud või säilitatud töökohtade arv, tekkinud teadmiste ja tehnoloogiasiiire);

3. Taotletava toetuse või laenu määr peab olema minimaalne, mis on taotlejale vajalik taotluses sisalduva projekti läbiviimise käigus tehnoloogiliste riskide ja tururiskide maandamiseks.

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. eeluuringu probleemi püstitus, eesmärk ja tegevuskava
2. projekti meeskonna kvalifikatsioon ja kogemus
3. nõutava oma- või kaasfinantseeringu olemasolu

Tegevusvaldkond: SPINNO programm

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Avalik- või eraõiguslik T&A asutus või inseneriharidust pakkuv kõrgkool;

samuti on võimalik esitada ühistaotlus, mille partneriks võivad lisaks olla ka teised institutsioonid, kelle põhikirjaliseks eesmärgiks on teadmiste siirde toetamine TA asutustest ja kõrgkoolidest.

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Taotluses peab sisalduma teadmiste ja tehnoloogia siirde strateegia, ühistaotluste korral peavad strateegia (või selle puudumise korral arengukava) esitama kõik partnerid

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Projekti väljund (projekti elluviimine laiendab taotleja teadmiste- ja tehnoloogia siirde alaste tegevuste (liikmeskonna ettevõtlusalane koolitamine, tulu koostööst ettevõtetega, intellektuaalomandi rakendamine) ulatust ja lisab neile väärtust);
2. Projekti kvaliteet (sh projekti olulisus taotleja organisatsioonile, vastavus alameetme eesmärkidele ja tegevustele, tegevuskava põhjendatus ja sidusus, eesmärkide ja vaheeesmärkide püstitus, edu monitooringu korraldamine, kohustuste ja vastutuse jaotus, valitud tegevuste sobivus eesmärkide saavutamiseks);
3. Projekti jätkusuutlikkus (sh projekti omafinantseerimise realistlikkus, finantseerimisplaanide realistlikkus tegevuste jätkamise osas pärast projekti lõppemist, taotleja tegevuste, poliitikate ja kavandatud struktuursete muudatuste tõenäoline mõju taotleja organisatsioonikultuuri ja hoiakute muutumisele ning stiimulite loomisele teadmiste- ja tehnoloogia siirdeks);
4. Taotleja võimekus püstitatud eesmärgi saavutada (sh taotleja senine teadmiste ja tehnoloogia siirde alane tegevus ja selle tulemused, taotleja juhtkonna seotus projektiga, projekti juhi ja teiste oluliste täitjate kogemus ja staaž, projektimeeskonna oskuste arendamise kava, taotleja baastugevusi ja nende arvestamine projektis, riskide määratlemise ja nende adresseerimise viis);
5. Kulu ja tulemi suhe (sh kulude struktuuri põhjendatus ja realistlikkus, omafinantseerimisele täiendava finantseerimise hankimise võimekus, projekti oodatavate tulemuste ja mõju vastavus finantseerimistaotluse mahule).

Tegevusvaldkond: Innovatsiooniteadlikkuse programm

Viiakse EASI poolt ellu iga-aastaste tegevuskavade alusel

Tegevusvaldkond: Tehnoloogia arenduskeskuste programm

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Tehnoloogia Arenduskeskus (eraõiguslik Eestis registreeritud juriidiline isik)

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Nõuded taotlusele ja taotluse vastavuse kriteeriumid esitatakse "Struktuuritoetuse seaduse" § 16 alusel kehtestatavates majandus- ja kommunikatsiooniministri määruses.

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Tehnoloogia arenduskeskuse partnerid:
Teadus- ja arendustegevuse alaste ühishuvide eksisteerimine partnerite vahel;

Uurimistöö kava vastavus partnerite strateegiatele;
Partnerite kavad uurimistöö oodatavate tulemuste rakendamiseks;
Partnerite võimekus uurimistöö kava elluviimiseks ning oodatavate tulemuste rakendamiseks.

2. Uurimistöö kava

Partnerite teadmised maailmas läbiviidavast uurimistööst uurimistöö kavas valitud valdkondades;
Uurimistöö kavas kirjeldatud uurimistöö teaduslik uudsus ja innovaatus;
Uurimistöö kavas kirjeldatud teadus- ja arendustegevuse projektide omavaheline seotus;
Uurimistöö kava selgus, konkreetsus ning tasakaalustatus.

3. Inimressursis arendamine

Planeeritud tehnoloogia arenduskeskuse direktori ning strateegiliste arendussuundade juhtide kvalifikatsioon;
Partnerite töötajate kaasamine tehnoloogia arenduskeskuse uurimistöö planeerimisse ja elluviimisesse;
Doktorantide ja magistrantide kaasamine tehnoloogia arenduskeskuse uurimistöö elluviimisesse;
Tehnoloogia arenduskeskuse personali arenduskavad.

4. Juhtimine ja jätkusuutlikkus

Partnerite aktiivne kaasamine tehnoloogia arenduskeskuse juhtimisse;
Tehnoloogia arenduskeskuse partnerite õiglane kohtlemine;
Tehnoloogia arenduskeskuse intellektuaalomandi kaitsmise ja kasutamise strateegia;
Tehnoloogia arenduskeskuse jätkusuutlikkuse tagamise strateegia.

5. Finantsplaneerimine

Uurimistööks planeeritud ressursside vastavus uurimistöö kavale ja oodatavatele tulemustele;
Planeeritud eelarve selgus, põhjendatus ja läbipaistvus.

Tegevusvaldkond: T&A infrastruktuuri programm

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Taotleja võib olla Eestis registreeritud T&A asutus. Ühist projekti kavandavad T&A asutused võivad esitada ka ühistaotluse.
2. Taotleja kõik taotlusega seotud teadus- ja arendustegevuse valdkonnad või struktuuriüksused peavad olema evalveeritud ning kõikides taotlusega seotud valdkondades või struktuuriüksustes peab taotlemisele eelnenud viimase evalveerimise käigus saadud hinne olema vähemalt "hea". Juhul, kui hinne on madalam kui "hea", tuleb eraldi põhjendada nimetatud valdkonna arengupotentsiaali ning kaasamise lisandväärtust antud projekti.
3. Need taotlejad, mis pole otseselt seotud kõrghariduse andmisega ning millel puudub kraadiõppurite koolitamise funktsioon, peavad näitama oma seost nende institutsioonidega, millel vastav funktsioon on. Kõik taotlejad peavad näitama kraadiõppurite osalemist infrastruktuuri investeeeringuga seotud teadus- ja arendusprogrammides.

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Taotlused esitatakse kahes voorus. Esimene voor on avatud kõikidele taotlejatele. Esialgseid taotlusi hinnatakse ning väljavalitudkandidaadid kutsutakse teise vooru.
2. Taotlused peavad sisaldama finantsprognoose, taotleja T&A strateegiat, valdkondlikke T&A programme, taotleva institutsiooni evalvatsiooni aruannet ning muid vajalikke dokumente – tehnilisi jooniseid, hankedokumente jne.

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. T&A strateegia (sh projekti mõju taotleja teadus- ja arendustegevuse strateegia eesmärkide saavutamisele, teadus- ja arendustegevuse alaste koostööprojektide sisu, tase ja kvaliteet jne)

2. Taotlejate teaduslik ja tehnoloogiline kompetents;
17. Mõju akadeemilisele kõrgharidusele ja innovatsioonile (sh kavandatud kraadiõppe ja doktoriõppe üliõpilaste arv jne)
4. Rahanduslikud ja majanduslikud tingimused (nt. projekti teostatavus jne)
5. Mõju T&A alasele koostööle (sh seosed T&A raamprogrammiga, võimalus kasutada rajatavat infrastruktuuri mitmete asutuste poolt ja erinevates teadusvaldkondades jne)

MEEDE 2.4: TURISMI ARENDAMINE (ERDF)

Tegevusvaldkond: Tootarendus- ja turundustoetused ettevõtetele

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Eestis registreeritud ettevõtja
2. Ettevõtte osa- või aktsiakapitalist ei kuulu riigile või kohalikule omavalitsusele rohkem kui 25%

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Taotlus peab olema kooskõlas meetme eesmärkidega, Riikliku turismiarengu kavaga aastateks 2002–2005 ning vastama meetme tingimustele. Taotlus peab sisaldama taotleja äriplaani, projekti detailset kirjeldust ja eelarvet ning muid vajalikke andmeid.

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Projekti mõju ettevõtte konkurentsivõimele (sh: mõju taotleja käibe kasvule, hõivele, teistele sama piirkonna ettevõtetele (sünergia teke) jne)
2. Eesmärkide, tegevuste ja eelarve selgus;
3. Taotleja võimekus projekti teostamisel (sh: vajalike teadmiste, oskuste ja kogemuste olemasolu projekti meeskonnal jne)
4. Arendatava toote või teenuse rahvusvaheline konkurentsivõime (sh turusituatsioon (nõudlus, konkurent antud segmendis), projekti innovaativsus, võimalus pikendada Eesti turismihooaega, loodav lisandväärtus, looduskeskkonna säästlik kasutus jne)
5. Projekti jätkusuutlikkus (sh taotleja finantsolukord, oodatavad rahavood; omafinantseerimise olemasolu jne)
6. Riskianalüüs ja selle tulemused;
7. Sihtturg ja turundustegevused (sh turundusstrateegia olemasolu ja kvaliteet jne)

Tegevusvaldkond: Keskkvalitsuse turismiinvesteeringute projektid

A. Projektide valiku kriteeriumid riigi ja kohaliku omavalitsuse investeeringuteks ettenähtud toetuse kasutamise kavasse

1. Vastavus riiklikule turismiarengu kavale aastateks 2002–2005
2. Mõju turismisektorile (sh: oodatav külastajate arv, mõju regionaalsele turismiklastrile (sünergia), mõju keskkonnale jne)
3. Loodud töökohtade arv (sh suurenenud külastajate arvu tõttu kaudselt loodavad töökohad jne)
4. Eesmärkide, tegevuste ja eelarve selgus;
5. Arendatava toote või teenuse konkurentsivõime (sh turusituatsioon (nõudlus, konkurents), loodav lisandväärtus jne)
6. Taotleja võimekus projekti teostamisel (vajalike teadmiste, oskuste ja kogemuste olemasolu projekti meeskonnal jne)

7. Projekti jätkusuutlikkus (olemas äriplaan, milles on näidatud projektiga loodud väärtuste edasise säilitamise ja kasutamise rahastamine jne)

8. Riskianalüüs

9. Sihtturg ja turundustegevused (sh turundusstrateegia olemasolu ja kvaliteet jne)

B. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Ministeerium

C. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Projekt on vastavuses Vabariigi Valitsuses heakskiidetud investeeringute kavaga

Tegevusvaldkond: Eesti kui reisisihi turundusprogramm

Viiakse ellu EASi poolt vastavalt kinnitatud tegevuskavale

PRIORITEET 3: PÕLLUMAJANDUS, KALANDUS JA MAAELU

MEEDE 3.1: INVESTEERINGUD PÕLLUMAJANDUSTOOTMISSE (EAGGF)

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Majanduslik jätkusuutlikkus (k.a majandustegevuse analüüs ning teostatav äriprojekt)
2. Piisavad kutseoskused ja pädevus (haridus või erialane tööstaaž)
3. Piimandusseadmete hankimisel – piimatootmise kvoot
4. Taotleja tootmistegevus peab vastama keskkonna, hügieeni-, veterinaar- ja loomade heaoluga seotud nõuetele. Mittevastavust võib kompenseerida kriteeriumiga B1

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Kui taotleja ei täida punktis A nimetatud miinimumnõudeid, peab toetuse taotleja kinnitama, et pärast investeeringu tegemist vastab see investeeringuobjekt, millele toetust taotleti, eelpool nimetatud nõuetele.

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

Ei ole. Kõik vastavaks tunnustatud taotlused rahuldatakse. Kui taotlustes märgitud toetuse kogusumma ületab avaliku sektori kasutada olevat toetuse summat, siis antakse projektidele toetust vastavalt taotluste vastuvõtmise järjekorrale.

Meede 3.2: Põllumajandussaaduste töötlemise ja turustamise parandamise investeeringutoetus (EAGGF)

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Taotleja on majanduslikult elujõuline vähemalt viie investeeringujärgse majandusaasta vältel.
2. Ettevõtte põhitootmine pärineb Euroopa Liidust ning kuulub Euroopa Ühenduste asutamislepingu lisa 1 nimetatud toodete hulka
3. Taotleja jätkab majandustegevust äriprojektis nimetatud alal vähemalt viie aasta jooksul investeeringutoetuse saamisest.
4. Taotleja täidab hügieeni, keskkonna ja loomade heaolu miinimumnõudeid või hakkab neid täitma pärast investeeringu tegemist.

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Investeeringu tulemusena paraneb toodete kvaliteet, nende konkurentsivõime või turustamise võimalused
2. Investeeringu tulemusena paraneb taotleja majanduslik olukord, mis võimaldab tal jätkata endist majandustegevust vähemalt viie aasta jooksul
3. Investeeringu tulemusena paraneb põllumajandustootjate, kelle saadusi töödeldakse, majanduslik olukord

4. Investeering on tehniliselt teostatav ja otstarbekas ning võimaldab täita ELi norme ja nõudeid
5. Abikõlblikud ei ole järgmised investeeringud:
  - 5.1 Investeeringud jae- ja hulгимүүki
  - 5.2 Investeeringud kolmandatest riikidest pärineva põhitooraine töötlemisse või turustamisse
  - 5.3 Investeeringud selliste toodete töötlemisvõimsuse suurendamisse sektori tasandil, millel puudub normaalne turuväljund

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Finantsnäitajad (sh puhaskasum realiseerimise netokäibe kohta, võlakordaja, realiseerimise netokäive töötaja kohta jne)
2. Investeeringu tüüp (sh ehitamine ja rekonstrueerimine, tootearendus, keskkonnainvesteering jne)

MEEDE 3.3: MAJANDUSTEGEVUSE MITMEKESISTAMINE MAAPIIRKONNAS (EAGGF)

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Väikese suurusega ettevõtted
2. Ettevõtte peab olema sõltumatu (mitte enam kui 25% kapitalist või hääleõigusest ei kuulu ettevõttele või ühiselt mitmele ettevõttele, mis ei ole väike- või keskmise suurusega ettevõtte)
3. Taotleja peab olema tegutsenud enam kui 1 aasta
4. Majanduslik jätkusuutlikkus (k.a majandustegevuse analüüs ning teostatav äriprojekt)

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Projekti tulemusena peab tööhõive säilima samal tasemel (põllumajandustootja puhul, kes alustab mittepõllumajandusliku ettevõtlusega või ettevõtja, kes mitmekesistab oma tegevust) või looma vähemalt ühe töökoha
2. Investeeringuobjekt peab vastama kõikidele keskkonna- ja looduskaitse nõuetele
3. Asutamislepingu I lisas mitte loetletud põllumajandussaaduste töötlemise alustamise ja laiendamise puhul peavad kõik planeeritavad hooned ja rajatised ning tehnoloogilised protsessid vastama vastavatele nõuetele

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

Ei ole. Kõik vastavaks tunnustatud taotlused rahuldatakse. Kui taotlustes märgitud toetuse kogusumma ületab avaliku sektori kasutada olevat toetuse summat, siis antakse projektidele toetust vastavalt taotluste vastuvõtmise järjekorrale.

Meede 3.4: Integreeritud maaparandus (EAGGF)

Esitatakse hiljem

Meede 3.5: Külade taastamine ja arendamine (EAGGF)

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Mittetulundusühing või ettevõtja, kes tegutseb külas, alevikus või alevis
2. Kui taotlejaks on ettevõtja, võtab ta endale kohustuse vähemalt viiel investeeringujärgsel majandusaastal pidada investeeringust saadava ärikasumi määramiseks kavandatava investeeringuobjekti ja sellega seotud tegevuste kohta eraldi tulude ja kulude arvestust

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Planeeritud tegevused peavad olema kooskõlas küla arengukavaga või/ja valla arengukavaga
2. Kavandatav investeeringuobjekt asub küla, aleviku või alevi territooriumil
3. Kavandatav investeeringuobjekt kuulub taotleja omandisse või on antud taotlejale õiguslikul alusel kasutamiseks vähemalt viieks investeeringujärgseks majandusaastaks

4. Kui kavandatavaks investeeringuobjektiks on ehitised, siis peab olema kehtiv ehitusluba
5. Kui kavandatavaks investeeringuobjektiks on park, on olemas vastav haljastusprojekt
6. Kavandatavat investeeringut ei ole rahastatud teistest riiklikest või Euroopa Liidu vahenditega finantseeritud programmide või fondidest
7. Juhul, kui mittetulundusühing on asutatud tähtajaliselt, ei või see olla lühem kui viis majandusaastat pärast kavandatava investeeringu tegemist
8. Juhul, kui investeeringuobjekt on seotud ujumiskoha, paadisilla või muu veekogul või selle vahetus läheduses kavandatava tegevusega, ei tohi investeeringuga kaasneda oluline keskkonnamõju
9. Kavandatavale investeeringule järgneva vähemalt viie aasta jooksul kasutatakse investeeringuobjekti sihtotstarbeliselt, sealhulgas kasutatakse investeeringuobjekti vastavalt vallavalitsusega sõlmitud avaliku kasutuse kokkuleppele

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Vastavus meetme eesmärkidele (piirkonna elukvaliteedi; arenguvõimaluste ja kohaliku initsiatiivi suuremine; majanduslik elujõulisus ja efektiivsus jne)
2. Investeeringu vastavus piirkonna (küla/külade) arenguvajadustele (piirkonna arengupotentsiaali kasutamine; investeeringuobjekti sobivus jne)

Meede 3.6: Kohaliku initsiatiivi arendamine – LEADER-tüüpi meede (EAGGF)

Esitatakse hiljem

Meede 3.7: Metsamajandus (EAGGF)

Esitatakse hiljem

Meede 3.8: Nõuande- ja teabeleviteenuste toetamine (EAGGF)

Tegevusvaldkond: Nõuandeteenuste pakkumise süsteemi väljaarendamine (Nõuandekeskuseks kandideerimine, stardiabi)

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Meetmespetsiifilisi kriteeriume, lisaks programmitäiendi põhitekstis mainitutele, ei kasutata

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Koostöölepingud atesteeritud konsulentidega peamistes nõuandevaldkondades
2. Arengukava järgmise 5 aasta kohta
3. Bürooruumi olemasolu koos sisustusega (sh. internetiühendus, telefon, faks)

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Atesteeritud konsulentide arv
2. Konsulentide erialased kogemused (varem sõlmitud nõustamislepingute arv)
3. Tehnilised vahendid (B 3) klientide teenindamiseks

Tegevusvaldkond: Individuaalnõuande pakkumine

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Kinnitatud nõuandekeskus

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Nõuandeteenus peab olema osutatud atesteeritud konsulendi poolt
2. Osutatud nõuandeteenus peab vastama madalama taseme õigusaktis (ministri määrus) sätestatud detailsetele tingimustele

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

Ei ole. Kõik vastavaks tunnustatud taotlused rahuldatakse. Kui taotlustes märgitud toetuse kogusumma ületab avaliku sektori kasutada olevat toetuse summat, siis antakse projektidele toetust vastavalt taotluste vastuvõtmise järjekorrale.

Tegevusvaldkond: Infopäevade ja grupinõuande ürituste korraldamine (üleriigilised, riigipoolset initsiatiivil põhinevad)

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Meetmespetsiifilisi kriteeriume, lisaks programmitäiendi põhitekstis mainitutele, ei kasutata

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid:

Projekt peab jääma põllumajandusministrile nõuandva komisjoni poolt määratud nõutavatesse piiridesse

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Projekti kulutuste optimaalsus
2. Ürituse läbiviijate varasemad erialased kogemused ja kompetentsus
3. Vajalikud tehnilised vahendid taoliste ürituste läbiviimiseks

Tegevusvaldkond: Infopäevade ja grupinõuande ürituste korraldamine (maakondlikud, sihtgruppide poolset initsiatiivil põhinevad)

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Meetmespetsiifilisi kriteeriume, lisaks programmitäiendi põhitekstis mainitutele, ei kasutata

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Meetmespetsiifilisi kriteeriume, lisaks programmitäiendi põhitekstis mainitutele, ei kasutata

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Projekti kulutuste optimaalsus
2. Kohalike vajaduste arvestamine
3. Vastavus regionaalsete strateegiatega
4. Ürituse läbiviijate varasemad erialased kogemused ja kompetentsus

Meede 3.9 Kalalaevastiku püügivõimsuse reguleerimine (FIFG)

Esitatakse hiljem

Meede 3.10 Kalalaevastiku moderniseerimine ja uuendamine (FIFG)

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Taotleja peab tegelema kutselise kalapüügiga merel

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Avalik toetus kalalaevastiku uuendamiseks on abikõlblik kuni 31. detsembrini 2004
2. Avalikku toetust võib anda uute laevade ehitamiseks kogumahutavusega kuni 400 GT
3. Ehitatavad uued laevad peavad vastama hügieeni-, ohutuse-, tervisekaitse-, toote kvaliteedi ja töötingimustele ja samuti Ühenduse sätetele laevade mõõdistamise ning püügitegevuse jälgimise kohta
4. Investeeringud peaksid olema seotud järgmisega:
  - a) kalapüügi ratsionaliseerimine eelkõige laeva pardal selektiivsema püügitehnoloogia ja -viiside kasutamise abil, et vältida ebasoovitavat kaaspüüki ja/või
  - b) püütud ja pardal säilitatavate saaduste kvaliteedi parandamine, paremate püügi- ja säilitustehnoloogiate kasutamine ning tervishoiualaste õigusnormide rakendamine ja/või
  - c) töö- ja ohutustingimuste parandamine.

5. Laev, mille moderniseerimiseks toetust taotletakse peab olema vähemalt viis aastat vana ja kantud Kalalaevade registrisse

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

Ei ole. Kõik vastavaks tunnistatud taotlused rahuldatakse. Kui taotlustes märgitud toetuse kogusumma ületab avaliku sektori kasutada olevat toetuse summat, siis antakse projektidele toetust vastavalt taotluste vastuvõtmise järjekorrale.

Meede 3.11: Kalanduse käitlemisketi investeeringutoetuste meetmed (FIFG)

Alameede 3.11.1: Kala ja vesiviljelussaaduste töötlemise investeeringutoetus

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Taotleja ettevõtte peab olema tunnustatud Veterinaar- ja Toiduameti poolt

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Investeering peab olema suunatud kala ja vesiviljelussaaduste töötlemisse inimtoiduks välja arvatud investeeringud kala ja vesiviljelussaaduste jäätmete käitlemiseks, töötlemiseks ja turustamiseks
2. Jaemüük ei ole abikõlbulik

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

Punktisüsteem, mis põhineb majandusnäitajatel

Alameede 3.11.2: Vesiviljeluse investeeringutoetus

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Taotleja peab omama piisavat pädevust vesiviljeluse alal

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Investeeringud asustamiseks ei ole abikõlblikud

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

Ei ole. Kõik vastavaks tunnistatud taotlused rahuldatakse. Kui taotlustes märgitud toetuse kogusumma ületab avaliku sektori kasutada olevat toetuse summat, siis antakse projektidele toetust vastavalt taotluste vastuvõtmise järjekorrale.

Alameede 3.11.3: Kalasadamate moderniseerimine

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Taotleja peab omama või kasutama sadamat või sadamaosa, mis on kantud Riiklikusse Sadamaregistrisse

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Investeeringud peavad olema suunatud nendele sadamatele või sadamaosadele, mis on ettenähtud üksnes kalandusega seotud majandustegevuseks

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

Punktisüsteem. Projektid järjestab kalanduskomisjon, võttes arvesse regionaalseid ja majandusnäitajaid, eelneval perioodil teostatud lossimist jne.

Alameede 3.11.4: Sisevete kalanduse investeeringutoetus (FIFG)

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Taotleja peab tegelema kutselise püügiga sisevetel

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Abikõlblikud ei ole investeeringud, mis tõenäoliselt ohustavad tasakaalu laevastiku suuruse ja olemasolevate kalavarude vahel

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

Ei ole. Kõik vastavaks tunnustatud taotlused rahuldatakse. Kui taotlustes märgitud toetuse kogusumma ületab avaliku sektori kasutada olevat toetuse summat, siis antakse projektidele toetust vastavalt taotluste vastuvõtmise järjekorrale.

Meede 3.12: Muud kalandusega seotud meetmed (FIG)

Alameede 3.12.1: Kalanduse restruktureerimisega kaasnevad sotsiaalsed meetmed

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Meetmespetsiifilisi kriteeriume, lisaks programmitäiendi põhitekstis mainitutele, ei kasutata

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Meetmespetsiifilisi kriteeriume, lisaks programmitäiendi põhitekstis mainitutele, ei kasutata

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

Ei ole. Kõik vastavaks tunnustatud taotlused rahuldatakse. Kui taotlustes märgitud toetuse kogusumma ületab avaliku sektori kasutada olevat toetuse summat, siis antakse projektidele toetust vastavalt taotluste vastuvõtmise järjekorrale.

Alameede 3.12.2: Uute turgude leidmine

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Taotleja peab olema mittetulunduslik kalandusorganisatsioon, tunnustatud tootjate ühendus või riigiasutus

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Projektid ei tohi põhineda kaubamärkidel ega viidata teatavatele riikidele või geograafilisele piirkonnale, välja arvatud erijuhud, kui toote või protsessi teatavale geograafilisele piirkonnale viitav päritolu on ametlikult tunnustatud vastavalt 14. juuli 1992. aasta määrusele (EMÜ) nr 2081/92.

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

Punktisüsteem. Projektid järjestab kalanduskomisjon, võttes arvesse turgude ja toodete potentsiaali jne

PRIORITEET 4: INFRASTRUKTUUR JA KOHALIK ARENG

Meede 4.1: Transpordi infrastruktuuri arendamine (ERDF)

A. Projektide valiku kriteeriumid riigi ja kohaliku omavalitsuse investeringuteks ettenähtud toetuse kasutamise kavasse

1. Vastavus riiklikule transpordipoliitikale (prioriteedid transpordi arengukavas)
2. Regionaalne ja sotsiaal-majanduslik tähtsus (tasakaalustatud areng erinevate transpordiliikide vahel)
3. Regionaalsetele keskustele juurdepääsu parandamine
4. TEN-T võrgustikule ligipääsu parandamine
5. Paranenud liiklusohutus või keskkonna olukord võrreldes projektieelse olukorraga

B. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Meetmespetsiifilisi kriteeriume, lisaks programmitäiendi põhitekstis mainitutele ei kasutata.

C. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Vastavus Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud toetuse kasutamise kavaga
2. Üleandmist erasektorile pole ette näha; otseselt seotud riigi funktsioonide täitmisega
3. Riigi ja eraomaniku ühisomanduses olevaid objekte toetatakse riigi omandi osas tingimusel, et eraomanik finantseerib oma osa suhtarvus projekti kogumaksumusest
4. Teede projektid peavad vastama "Pikaajalisele teehoiukavale 2002–2010"

Meede 4.2: Keskkonna-infrastruktuuri arendamine (ERDF)

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Meetmespetsiifilisi kriteeriume, lisaks programmitäiendi põhitekstis mainitutele, ei kasutata

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Taotletav toetus peab olema vähemalt 200 000 kr ja mitte suurem kui 5 000 000 kr (5 miljonit)

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

C.1 Üldised kriteeriumid

1. Seotus kohaliku omavalitsuse üksuse arengukavaga
2. Kaasfinantseerijate olemasolu
3. Avaliku ja erasektori partnerlus
4. Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele
5. Projekti jätkusuutlikkus

C.2. Kriteeriumid veekaitse: ja -kasutuse projektidele

1. Avalikult kasutatav veekogu (vastavalt Vabariigi Valitsuse 18.07.1996. a määruse nr 191 "Avalikult kasutatavate veekogude nimekirja kinnitamine" (RT I 1996, 58, 1090; 1997, 73, 1205; 2000, 42, 269; 105, 619; 2003, 85, 576)) loetelule
2. Oht põhjaveele
3. Oht pinnaveekogule
4. Reostuse vähenemine

5. Oht inimese tervisele

C.3. Kriteeriumid taastuveneergetika projektidele

- Vähendatav õhusaasteainete heitkogus t/a (vääveldioksiid, lämmastikoksiidid, tahked osakesed, süsinikoksiid, süsinikdioksiid)
2. Võrku ühendatavate seadmete arvutuslik aastatoodang
  3. Projekti eesmärk (uuring vm)

C.4. Kriteeriumid jäätmekäitluse projektidele

1. Vastavus jäätmekavale (omavalitsuse jäätmekava, maakonna jäätmekava, riigi jäätmekava)
2. Mõju inimese tervisele ja keskkonnale (reaalne ,uuringutega kinnitatud)
3. Prügila sulgemine; tekkivate tavajäätmete koguste vähendamine; jäätmete taaskasutamine arendamine
4. Mitme kohaliku omavalitsuse koostööprojekt

C.5. Kriteeriumid bioloogilise ja maastikulise mitmekesisuse projektidele

1. Natura 2000 alade kaitse korraldamine
2. Liikide ja elupaigatüüpide soodsa seisundi tagamine (ELi (Life Nature) prioriteetsed liigid ja elupaigatüübid/ELis kaitstavad liigid ja elupaigatüübid/Eestis kaitstavad liigid)
3. Ala või liigi kaitsekorralduskava olemasolu
4. Jätkusuutlikkus taastatud elupaikade seisundi säilitamisel

MEEDE 4.3: KUTSE- JA KÕRGHARIDUSE NING SEDA TOETAVA INFRASTRUKTUURI KAASAJASTAMINE (ERDF)

A. Projektide valiku kriteeriumid riigi ja kohaliku omavalitsuse investeringuteks ettenähtud toetuse kasutamise kavasse

1. Paiknemine maakonna- / tõmbekeskuses (juurdepääs infrastruktuurile)
2. Kohalik mõju (olulisus piirkonna tööjõu taastootmises)

3. Infrastruktuuri kaasajastamisest kasusaajate arv
4. Arengukava (koolinõukogus kinnitatud arengukava olemasolu)
5. Varasem kogemus (varasem edukas osalemine PHARE ja Leonardo projektides);
6. Organisatsiooni suutlikkus (juhtimise korraldus, projektijuht on määratud või palgatud (eelistatavad kompetentsi valdkonnad on ehitus, haldus, majandus, finantsjuhtimine))
7. Projekti lõpuleviimine hiljemalt 2006. aasta lõpuks
8. Riskide analüüs (on läbi viidud riskianalüüs planeeritavate objektide edukust ja ajagraafikut mõjutada võivate tegurite kohta, st omandi-, kinnisvara-, muinsuskaitse-, riigivara- ja muud sarnased riskitegurid)

B. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Taotleja on projekti raames rajatava või renoveeritava infrastruktuuriobjekti omanik
2. Taotleja ei taotle muude fondide toetust samade tegevuste jaoks, mis on kirjeldatud struktuuritoetuse taotluses

C. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Projekt on loetletud Vabariigi Valitsuse kinnitatud investeringuteks ettenähtud toetuse kasutamise kavas
  2. Projekt aitab kaasa kutsekeskhariduse ja kõrghariduse õppekvaliteedi tõstmisele töandjate vajadusi rahuldavale ning siseriiklikele või rahvusvahelistele standarditele vastavale tasemele
  3. Projekt aitab kaasa polüfunktsionaalsete kutseõppekeskuste väljaarendamisele
- Projekt toetab õppekavaarendust riigile strateegiliselt olulistes õppevaldkondades või piirkonna vajadusi arvestavatel õppesuundadel läbi vastava õppekeskkonna loomise;
4. Projekt põhineb kohaliku või regionaalse tasandi koostööl ja partnerlusel
  5. Projekt on suunatud sotsiaalse kaasatuse suurendamisele, eriti noortele ja riskigruppidele
  6. Projekt edendab infoühiskonna arengut uute tehnoloogiate kasutuselevõtu ja õppetöösse lõimimise kaudu, võttes arvesse elukestvaõppe kontseptsiooni (sh e-õppe ja vaba juurdepääs informatsioonile)
  7. Projekt aitab kaasa kutsekeskhariduse ja kõrghariduse õppekvaliteedi tõstmisele töandjate vajadusi rahuldavale ning siseriiklikele või rahvusvahelistele standarditele vastavale tasemele
  8. Projekt aitab kaasa polüfunktsionaalsete kutseõppekeskuste väljaarendamisele
  9. Projekt toetab õppekavaarendust riigile strateegiliselt olulistes õppevaldkondades või piirkonna vajadusi arvestavatel õppesuundadel läbi vastava õppekeskkonna loomise
  10. Projekt põhineb kohaliku või regionaalse tasandi koostööl ja partnerlusel
  11. Projekt on suunatud sotsiaalse kaasatuse suurendamisele, eriti noortele ja riskigruppidele
  12. Projekt edendab infoühiskonna arengut uute tehnoloogiate kasutuselevõtu ja õppetöösse lõimimise kaudu, võttes arvesse elukestva õppe kontseptsiooni (sh e-õppe ja vaba juurdepääs informatsioonile)

MEEDE 4.4: HAIGLAVÕRGU REORGANISEERIMINE (ERDF)

A. Projektide valiku kriteeriumid riigi ja kohaliku omavalitsuse investeringuteks ettenähtud toetuse kasutamise kavasse

1. Riiklik olulisus (sh haigla teeninduspiirkonna suurus)
2. Vajalikkus (sh meditsiinilised ja majanduslikud aspektid, olemasoleva hoonestuse ehitustehniline seisukord ja funktsionaalsus)
3. Sotsiaal-majanduslik mõju (sh mõju tervishoiuteenuste osutamise kvaliteedile ja kättesaadavusele ning majanduslikule efektiivsusele, projekti tasuvus)

4. Projektijuhtimise suutlikkus (sh finantsilised ja institutsionaalsed aspektid, taotleja omafinantseerimise võime, majanduslik jätkusuutlikkus, projektijuhtimise korraldus)

B. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Taotleja on Vabariigi Valitsuse 02.05.2003 a. määrusega nr 105 "Haiglavõrgu arengukava" (RT I 2003, 35, 223) kehtestatud haiglate loetelus nimetatud haigla pidaja

2. Haigla funktsionaalne arengukava on kinnitatud sotsiaalministri 31. detsembri 2001. a määrusega nr 166 "Haigla funktsionaalse arengukava ja ehitusprojekti meditsiinitehnoloogia osa kinnitamise kord" (RTL 2002, 8, 86; 2003, 48, 708) ettenähtud korras

C. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Projekt peab vastama haigla kinnitatud funktsionaalsele arengukavale

Meede 4.5: Infoühiskonna arendamine (ERDF)

A. Projektide valiku kriteeriumid riigi ja kohaliku omavalitsuse investeeringuteks ettenähtud toetuse kasutamise kavasse

1. Projektid peavad vastama Eesti Infopoliitika Alustes ja e-Euroopa 2005 tegevuskavas esitatud prioriteetidele
2. Projektid peaksid eelistatult hõlmama mitut avaliku sektori institutsiooni
3. Projektide tulemusena loodud süsteemid peavad olema ühilduvad teiste avaliku ja erasektori süsteemidega
4. Projektid peavad olema suunatud väljapoole, mitte aga taotleja organisatsiooni sisemiste vajaduste rahuldamisele
5. Projektidel peab olema selge eesmärk, selgelt määratletud tegevused ning eelarve
6. Projektid peavad olema jätkusuutlikud (näidatud kavad projekti tulemusena loodud süsteemide käigus-hoidmiseks)
7. Nõutav on riskianalüüsi olemasolu

B. Taotleja vastavuse kriteeriumid

Meetmespetsiifilisi kriteeriume, lisaks programmitäiendi põhitekstis mainitutele, ei kasutata

C. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Projekt peab olema vastavuses Vabariigi Valitsuses heakskiidetud investeeringute kavaga

Meede 4.6. Kohalik sotsiaal-majanduslik areng (ERDF)

Tegevusvaldkond: Üldharidus- ja tööturule orienteeritud sotsiaalne infrastruktuur, kohalik transpordi infrastruktuur ja kohalike omavalitsuste tehniline infrastruktuur

A. Projektide valiku kriteeriumid riigi ja kohaliku omavalitsuse investeeringuteks ettenähtud toetuse kasutamise kavasse

1. Seos programmi teiste meetmetega ja/või võimalikult maksimaalse integreerituse järgimine ja/või regionaalne mõju/ulatus (omavalitsusüksuste ühisprojekt või kasu mitmele omavalitsusüksusele)
2. Vajalikkus kohalikest ja/või piirkondlikest ja/või valdkondlikest arengustateegiatega, -kavadest või planeeringutest tulenevalt
3. Mõju meetme eesmärkide saavutamise kontekstis
4. Projekti tulemuste jätkusuutlikkus
5. Infrastruktuuriobjekti täiendavus olemasoleva infrastruktuuri kontekstis
6. Investeeringu maksumus projektist otseselt kasusaavate elanike kohta
7. Seos ja täiendavus asjakohaste riiklike toetuskeemidega (üldhariduse infrastruktuuri valdkonnas)

8. Seos ESFist toetatavate paralleelse(te) projekti(de)ga (tööturule orienteeritud sotsiaalse infrastruktuuri valdkonnas)
9. Olulisus regionaalse transpordiühenduse parandamise seisukohast (kohaliku transpordi infrastruktuuri valdkonnas)
10. Otsene energiasääst ning mõju tarbijate maksekoormusele (kohaliku omavalitsuse tehnilise infrastruktuuri valdkonnas)

B. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Taotleja on toetatava infrastruktuuriobjekti omanik või üks omanikest
2. Seadusest tuleneva kohaliku omavalitsuse arengukava ajakohasus ja komplekssus (kohaliku omavalitsuse üksuste puhul)
3. Taotleja põhikirjalised tegevused vastavad projekti tegevustele ja taotleja suutlikkus projekti elluviimiseks on tõendatud (sihtasutuste ja mittetulundusühingute puhul)

C. Taotluse vastavuse kriteeriumid

1. Projekt tuleneb Vabariigi Valitsuse poolt kinnitatud kohaliku omavalitsuse investeeringute kavast
2. Projekt on tehniliselt valmis elluviimiseks

Tegevusvaldkond: Kohalik turism ja puhkemajandus ning- endiste militaar- ning tööstusobjektide ja -alade taaskasutusele võtmine

A. Taotleja vastavuse kriteeriumid

1. Taotleja põhikirjalised tegevused vastavad projekti tegevustele (sihtasutuste ja mittetulundusühingute puhul)
2. Seadusest tuleneva ja kohaliku omavalitsuse arengukava ajakohasus ja komplekssus (kohaliku omavalitsuse üksuste puhul)

B. Taotluse vastavuse kriteeriumid

Projekt on tehniliselt valmis elluviimiseks

C. Taotluse hindamise kriteeriumid

1. Seos programmi teiste meetmetega ja/või võimalikult maksimaalse integreerituse järgimine ja/või regionaalne mõju/ulatus (omavalitsuste ühisprojekt või kasu mitmele omavalitsusele)
2. Vajalikkus kohalikest ja/või piirkondlikest ja/või valdkondlikest arengustateegiategest, -kavadest või planeeringutest tulenevalt
3. Mõju meetme eesmärkide saavutamise kontekstis
4. Projekti tulemuste jätkusuutlikkus
5. Projekti ettevalmistuse kvaliteet ja projekti teostatavus
6. Projekti eelarve kvaliteet
7. Taotleja eelnev kogemus ning taotleja suutlikkus projekti elluviimiseks
8. Olemasoleva infrastruktuuri, loodus- või kultuuripärandi või kohaliku oskusteabe täiendav ärakasutamine
9. Mõju keskkonnale
10. Täiendav mõju regionaalarengule (innovaatilisus, koostöövõrgustike loomine, riskigruppide integreerimine ühiskonda vms)

VIIDETE SELGITUSI

¹ Vastavalt maaelu arengukavale rakendatakse järgmisi kaasnevaid meetmeid:

- toetus ELi nõuetega kohanemiseks;
- põllumajanduse keskkonnatoetus;
- toetus ebasoodsamate piirkondade taludele;
- toetus põllumaade metsastamisele;
- toetus väiketalude (*semi-subsistence farms*) kohandamiseks

² Koolituse vorm, mille puhul üks või enam teenistujat osalevad koolitusasutuse väljapakutud avalikul koolitusel koos teiste asutuste teenistujatega. Koolitus on suunatud erinevate asutuste töötajatele.

³ Välisurgude all mõistetakse käesolevas kontekstis ka Euroopa Liidu siseturgu.

⁴ Ebasoodsamad ja keskkonnavalaste kitsendustega piirkonnad nagu need on sätestatud Eesti Maaelu Arengukavas 2004–2006 vastavalt nõukogu määruses (EÜ) nr 1257/1999 peatükile V.

⁵ See nimekiri saab olema vastavuses RAKiga, vastavad muudatused viiakse Euroopa Komisjoni poolt kinnitatavasse RAKi pärast 1. maid 2004. a

⁶ Avalikult kättesaadav veebileht pakub võimalust teha ametlik avaldus, mille alusel alustatakse teenuse pakkumist. Hõlmab teenust sooviva isiku tuvastamist.

⁷ Avalikult kättesaadav veebileht pakub võimalust kasutada teenust täielikult veebipõhiselt. Teenuse kasutajal pole vajadust mingeid täiendavaid andmeid paberil või muus vormis edastada.

